

**TÜRKİYE'DE FAALİYET GÖSTEREN ULUSAL
VE YABANCI TİCARİ BANKALARIN
KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ**

Elvan Özaydın
(Yüksek Lisans Tezi)
Eskişehir 1998

AKAD. BİLİM. ENST. VE
KÜTÜPHANESİ

**TÜRKİYEDE FAALİYET GÖSTEREN
ULUSAL VE YABANCI TİCARİ BANKALARIN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ.**

Elvan ÖZAYDIN

YÜKSEK LİSANS TEZİ
İşletme . . . Anabilim Dalı
DANIŞMAN: Prof. Dr.Nurhan AYDIN

Eskişehir
Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Şubat 1998

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZÜ

TÜRKİYE'DE FAALİYET GÖSTEREN ULUSAL VE YABANCI TİCARİ BANKALARIN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Elvan ÖZAYDIN

İşletme Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şubat 1998

DANIŞMAN: Prof. Dr.Nurhan AYDIN

Bankalar, ekonomide kaynak dağılımını etkilemesi, ekonomik istikrarı etkileyecek şekilde enflasyonist baskıların şiddetlenmesine veya ekonomik durgunluğun artmasına neden olabilmesi ve bu kesimlerdeki başarısızlığın dar bir çerçevede kalmayarak tüm ekonomiye yansması dolayısıyla mali sistemlerin omurgasını oluşturan unsur olmaktadır.

Ekonomiye katkıları büyük olan bankaların verimli çalışması ve mali yapılarının sağlıklı olması; banka ortaklarını, yöneticilerini bankalara parasını emanet eden tasarruf sahiplerini, nakit ve gayrinakit kredi ilişkisi içinde olan şirketleri, kısa ve uzun vadeli borç veren yurtiçi ve yurtdışı mali kuruluşları, banka güvencesi ve garantisi ile taahüt altına giren veya yatırım yapan kişi ve kuruluşları, ilgili resmi kuruluşları haklı sebeplerle ilgilendirmektedir.

Bu yüzden banka finansal tablolarının analizi, bankaların finansal performanslarını ölçmek ve mali yapılarındaki kuvvetli ve zayıf noktaları ortaya çıkarmak açısından son derece önemlidir.

Bu çalışmanın temel amacında dört grupta toplayacağımız ulusal ve yabancı ticari bankaların 1993-1996 dönemi mali yapılarındaki gelişimlerini ortaya koymaktır.

Bu amaca uygun olarak çalışma dört bölümde hazırlanmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde, ticari bankacılığın tanımı yapılmış ve temel özellikleri, fonksiyonları üzerinde durularak, 1996 yılsonu itibariyle Türkiye'de faaliyet gösteren ulusal ve yabancı ticari bankalar gruplandırılmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde, ticari bankaların analiz gerekliliği üzerinde durularak, mali tablolarının içerikleri belirtilmiş ve analiz yöntemleri açıklanmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise; kamusal sermayeli ve özel sermayeli ulusal bankalar ile, Türkiye’de kurulmuş ve şube açan yabancı bankalar ve bu gruplarda yer alan ticari bankaların Türkiye Bankalar Birliği’nin yayınlamış olduğu bilançolarından 1993-1996 dönemine ait verilerinden yararlanılarak, karşılaştırmalı ve oran analizi tekniklerinin kullanılmasıyla değerlendirilmesi yapılmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın son bölümünde ise elde edilen sonuçlar doğrultusunda ulusal ve yabancı ticari bankaların 1993-1996 dönem için karşılaştırmalı değerlendirmesi verilmiştir.

2003
MELİH...

ABSTRACT

Banks are the financial intermediaries which form the backbone of financial systems because of the fact that they affect the distribution of sources, increase the inflationist pressures or increase the economic stagnation which in turn affect the economic stability, reflect the results of failures occurring in this area to overall economy.

The stockholders of the bank, depositors, companies that are working together with a bank, other financial intermediaries, both private and public, are directly interested in the banks, working efficiently with a strong financial basis.

For the reasons stated above, a clear analysis of banks financial tables, accurate measure of their performance and stating the strong and weak points in their financial positions are very important.

The purpose of this study is to state the developments during 1993-1996 in the financial position of the national and foreign commercial banks which will then be grouped into four.

This study, to match the purpose of the study which is explained before, is made up of four parts.

Firstly, the definition and basic functions and properties of the commercial banks were explained and the national and foreign banks which operate in Turkey by the end of the year 1996 are grouped.

Secondly, the necessity for analyzing the commercial banks activities, performances etc. have been made clear and the contents of financial tables and the methods of financial analysis were explained.

Thirdly, the evaluation of banks with a public or private capital and also foreign banks that also operate in Turkey were made through the use of the data published by Turkey Banks Association during 1993-1996, by the comparison and ratio analysis techniques.

Finally, the results obtained in the third part were used for the comparison of national and foreign commercial banks during 1993 and 1996.

DEĞERLENDİRME KURULU ÜYELERİ

İmza

Danışman : Prof. Dr.Nurhan AYDIN

Üye : Doç.Dr. Güven SEVİL

Üye : Yrd.Doç.Dr. S. Ünal SAKAR

Tez'in kabul edildiği tarih:11-3-1998

Tez'in, ilgili yasa ve yönetmeliklerin öngördüğü teknik ve bilimsel koşulları karşıladığı ve adayın "İşletmecilik Ana Bilim Dalı"nda Yüksek Lisans derecesi almaya hak kazandığı anlaşılmıştır.

Prof.Dr.Enver OZKALP
Anadolu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu çalışma sırasında değerli fikirleriyle bana yol gösteren Sayın Danışmanım Prof. Dr.Nurhan AYDIN'a ve tezin biçimlendirilmesinde bana yardımcı olan O'na teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
TEZ ÖZÜ	ii
ABSTRACT	iv
DEĞERLENDİRME KURULU VE ENSTİTÜ ONAYI	v
ÖNSÖZ	vi
ÖZGEÇMİŞ	vii
TABLolar LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR	xv

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE TİCARİ BANKACILIK VE BAŞLICA ÖZELLİKLERİ

1. TİCARİ BANKACILIĞIN TANIMI.....	1
2. TİCARİ BANKALARIN FONKSİYONLARI.....	2
2.1. Fon Sağlama Fonksiyonu.....	2
2.2. Fon Kullanım Fonksiyonu.....	3
2.3. Hizmet Fonksiyonu.....	5
3. TİCARİ BANKALARDA RİSK.....	6
3.1. Karlılık Riski.....	6
3.2. Faiz Oranı Riski.....	7
3.3. Kredi Riski.....	7
3.4. Fonlama (Likitide) Riski.....	8
3.5. Ekonomik Risk.....	9

3.6. Özsermayeyi Yitirme Riski	10
3.7. Suistimal ve Hırsızlık Riskleri.....	10
3.8. Diğer Riskler.....	11
3.9. Yönetim Riski	11
4. TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN YAPISAL ÖZELLİKLERİ	12
5. TÜRK BANKACILIK SİSTEMİNİN SORUNLARI.....	16
5.1. Ekonomik Gelişmelerdeki İstikrarsızlık Nedeniyle Ortaya Çıkan Sorunlar.....	17
5.2. Yüksek Kaynak Maliyeti.....	18
5.3. Sermaye Yetersizliği Sorunu	18
5.4. Bankacılık Sektöründe Kamu Payının Ağırlığından Kaynaklanan Haksız Rekabet Koşulları	18
5.5. Hızlı Teknolojik Gelişmelere Bağlı Sorunlar	20
6. TÜRKİYE’DE FAALİYETTE BULUNAN TİCARİ BANKALARIN SINIFLANDIRILMASI.....	21
6.1. Yabancı Bankaların Türkiye’ye Geliş Nedenleri.....	22
6.2. Yabancı Bankaların Faaliyetleri	22
7. TÜRKİYE’DE FAALİYET GÖSTEREN ULUSAL VE YABANCI TİCARİ BANKALAR	23

İKİNCİ BÖLÜM

TİCARİ BANKALARDA FİNANSAL TABLO ANALİZİ

1. TİCARİ BANKALARDA FİNANSAL TABLOLARI ANALİZ GEREKLİLİĞİ	26
2. TİCARİ BANKALARIN FİNANSAL TABLOLARI.....	27
2.1. Bilanço.....	27
2.1.1. Aktif Yapısı.....	27
2.1.1.1. Likit Aktifler	27
2.1.1.2. Krediler	28
2.1.1.3. Donuk Aktifler	28
2.1.1.4. Diğer Aktifler.....	30

2.1.2. Pasif Yapısı	30
2.1.2.1. Mevduat√.....	30
2.1.2.2. Mevduat Dışı Kaynaklar	31
2.1.2.3. Diğer Pasifler	31
2.1.2.4. Özkaynaklar	32
2.1.2.5. Kar.....	33
2.2. Gelir Tablosu	33
2.2.1. Faiz Gelirleri	33
2.2.2. Faiz Giderleri	34
2.2.3. Takipteki Alacak Karşılığı.....	34
2.2.4. Takipteki Alacak Sonrası Net Faiz Geliri.....	34
2.2.5. Faiz Dışı Gelirler.....	34
2.2.6. Faiz Dışı Giderler.....	35
2.2.7. Vergi Öncesi Kar/Zarar.....	36
2.2.8. Vergi Karşılığı.....	36
2.2.9. Net Kar (Zarar)	36
3. TİCARİ BANKALARDA FİNANSAL TABLO ANALİZ TEKNİKLERİ	36
3.1. Karşılaştırmalı Analiz.....	38
3.2. Yüzde Yöntemi İle Analiz.....	38
3.3. Trend Analizi.....	39
3.4. Oran (Rasyo) Analizi	39
3.4.1. Oranların Sınıflandırılması	40
3.4.1.1. Sermaye Yeterliliği Oranları.....	41
3.4.1.2. Likidite Oranları.....	42
3.4.1.3. Aktif Kalitesi Oranları	43
3.4.1.4. Gelir Gider Yapısı Oranları	44
3.4.1.5. Karlılık Oranları.....	45

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE FAALİYET GÖSTEREN ULUSAL VE YABANCI TİCARİ BANKALARIN KARŞILAŞTIRMALI VE ORANLAR YÖNTEMLERİYLE ANALİZİ

1. UYGULAMA İLE İLGİLİ BİLGİLER.....	46
2. 1993-1996 DÖNEMİNDE ULUSAL VE YABANCI TİCARİ BANKALARIN ŞUBE VE PERSONEL SAYISINDAKİ GELİŞMELER.....	47
3. ULUSAL VE YABANCI TİCARİ BANKALARIN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZ YÖNTEMİYLE BİLANÇO ANALİZLERİ.....	51
3.1. Mevduat Kalemindeki Gelişmeler.....	51
3.2. Mevduat Dışı Kaynaklar Kalemindeki Gelişmeler.....	53
3.3. Diğer Pasifler Kalemindeki Gelişmeler.....	56
3.4. Özkaynaklar Kalemindeki Gelişmeler.....	58
3.5. Kar Kalemindeki Gelişmeler.....	60
3.6. Likit Aktifler Kalemindeki Gelişmeler.....	62
3.7. Krediler Kalemindeki Gelişmeler.....	64
3.8. Donuk Aktifler Kalemindeki Gelişmeler.....	66
3.9. Diğer Aktifler Kalemindeki Gelişmeler.....	68
3.10. Toplam Aktiflerdeki Gelişmeler.....	70
4. ULUSAL VE YABANCI TİCARİ BANKALARININ ORAN ANALİZİ.....	72
4.1. Sermaye Yeterliliği Oranları.....	72
4.1.1. Özkaynak / Aktif Oranı.....	72
4.1.2. Özkaynak / Yabancı Kaynak Oranı.....	75
4.2. Likidite Oranları.....	77
4.2.1. Likit Aktifler / Aktif Oranı.....	77
4.2.2. Likit Aktifler / Yabancı Kaynaklar Oranı.....	79
4.3. Aktif Kalitesi Oranları.....	81
4.3.1. Krediler / Aktif Oranı.....	81
4.3.2. Krediler / Yabancı Kaynak Oranı.....	83
4.3.3. Takipteki Krediler / Toplam Krediler Oranı.....	86

TABLolar LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1: 1996 Yılı İtibariyle Faaliyet Gösteren Ticari Bankaların Kuruluş Yılları....	25
Tablo 2: Ticari Bankaların 1993-1996 Döneminde Şube Sayılarındaki Gelişmeler.....	48
Tablo 3: Ticari Bankaların 1993-1996 Döneminde Personel Sayılarındaki Gelişmeler....	49
Tablo 4: Ticari Bankaların 1993-1996 Döneminde Şube Başına Düşen Personel Sayıları .50	
Tablo 5: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Mevduat Gelişimi.....	52
Tablo 6: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Mevduat Dışı Kaynaklar Gelişimi.....	54
Tablo 7: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Diğer Pasifler Gelişimi.....	57
Tablo 8: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Özkaynaklar Gelişimi.....	59
Tablo 9: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Kar Gelişimi.....	61
Tablo 10: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Likit Aktifler Gelişimi.....	63
Tablo 11: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Krediler Gelişimi.....	65
Tablo 12: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Donuk Aktifler Gelişimi.....	67
Tablo 13: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Diğer Aktifler Gelişimi.....	69
Tablo 14: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Toplam Aktifler Gelişimi.....	71
Tablo 15: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Özkaynak/Aktif Oranları.....	73
Tablo 16: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Özkaynak/Yabancı Kaynak Oranları....	76
Tablo 17: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Likit Aktifler/Aktif Oranları.....	78
Tablo 18: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Likit Aktif/Yabancı Kaynak Oranları....	80
Tablo 19: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Krediler/Aktif Oranları.....	82
Tablo 20: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Krediler/Yabancı Kaynaklar Oranları...	85
Tablo 21: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Takipteki Kredi/Toplam Kre. Oranları..	87
Tablo 22: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Gider/Gelir Oranları.....	90

Tablo 23: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Gider/Aktif Oranları.....	92
Tablo 24: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Faizdışı Gider/Gider Oranları.....	94
Tablo 25: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Faiz Geliri/Gelir Oranları.....	96
Tablo 26: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Gelir/Aktif Oranları.....	98
Tablo 27: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi V.Ö.K./Aktif Oranları.....	100
Tablo 28: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi V.Ö.K./Özkaynak Oranları.....	103
Tablo 29: Ticari Banka Gruplarının Şube ve Personel Sayılarındaki Değişimlerin Toplu Değerleri	104
Tablo 30: Ticari Banka Gruplarının Karşılaştırmalı Bilanço Analizi Toplu Sonuçları.....	105
Tablo 31: Ticari Banka Gruplarının Oran Analizi Toplu Sonuçları.....	105

KISALTMALAR

T.C.M.B.	: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
T.L.	: Türk Lirası
Y.P.	: Yabancı Para
T.B.B.	: Türkiye Bankalar Birliği
V.Ö.K.	: Vergi Öncesi Kar
a.g.e.	: adı geçen eser

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE TİCARİ BANKACILIK VE BAŞLICA ÖZELLİKLERİ

1. TİCARİ BANKACILIĞIN TANIMI

Ticari bankalar, kısa vadeli kredi veren bankalardır. Verdikleri krediyi topladıkları mevduat ile karşılarlar. Bu nedenle ticari bankaları; “kredi satın alan ve satan bir kuruluş” olarak tanımlamak mümkündür.

Bu tür bankalara mevduat bankaları da denir. Çok çeşitli işlemler yapmaları ve insanların günlük hayatlarına kadar girmeleri nedeniyle ticari bankalar son yıllarda en yaygın banka türü haline gelmiştir. Genel yapısıyla ticari bankalar, topladığı kısa vadeli mevduatı kısa vadeli kredilerle kullanan mali kuruluşlardır.

Ticari bankacılıkta, faaliyetler çok çeşitlendiği için, bir bankanın kesin hatları ile ticari banka olarak nitelendirilmesi çok güçleşmiştir. Böyle bir ayırım yapabilmek için;

a) Banka mutlaka vadesiz mevduat kabul etmeli ve işletmelere kısa vadeli veya vadesiz işletme sermaye kredisi açmalı,

b) Bankanın kuruluş amacı, hissedarlarına kar sağlamak olmalıdır.

Buna göre, kar sağlamak amacıyla kurulan ve kısa vadeli kredi veren ve kaynaklarının büyük bir kısmı mevduattan oluşan bankaları ticari banka olarak nitelemek mümkündür.¹

¹ Fikri PALA, *Banka Muhasebesi ve Maliye Sistemi*, (Bursa:Uludağ Üniversitesi Güçlendirme Vakfı Yayın No:5, 3. Baskı 1995), s. 18.

2. TİCARİ BANKALARIN FONKSİYONLARI

Ticari bankalar, finans sektöründe fon sunucuları ile fon kullanıcıları arasında dolaylı finansman süreci üzerine faaliyet gösteren kuruluşlar olup temel görevleri, fon sunucu ve kullanıcı kesimler arasında fon akımını sağlamaktır. Özellikle ticari bankalar, fon kullanıcıların kısa vadeli fon ihtiyaçlarını karşılarlar.

Ticari bankaların fonksiyonları, bankadaki çeşitli servislerin veya faaliyetlerin bir bölümlenmesinden ibarettir. Bankada yapılan faaliyetlerin her birisi, bankanın birer fonksiyonunu gösterir. Ticari bankacılık fonksiyonları, en yaygın şekilde aşağıdaki gibi bölümlendirilebilir.²

2.1. Fon Sağlama Fonksiyonu

Bankacılık dilinde “angajman” faaliyetleri de denilen fon sağlama işlemleri bankaların temel fonksiyonlarından birisidir. Diğer işlemlerde olduğu gibi bankalarda da fon sağlama işlemi başlıca iki kaynaktan sağlanmaktadır. Bunlardan ilki özkaynaklar, ikincisi ise yabancı kaynaklardır. Ticari bankaların özellikleri itibariyle, özkaynakları toplamının, toplam kaynakları içindeki önemi azdır. Bankalarda özkaynaklar plasman faaliyetlerinde kullanılmaz, genellikle banka binası ve sabit varlıklara yatırılır.

Ticari bankalarda ana fon kaynağını yabancı kaynaklar, özellikle mevduatlar oluşturur. Diğer banka işlemleri gibi ticari bankalar da mevduat toplayarak, tahvil ihraç ederek, Merkez Bankası ve diğer bankalardan borç alarak dış kaynaklardan yararlanır.³

Bankacılık sektöründe fon toplamada etkinliği azaltan nedenler şöyle sıralanabilir.⁴

- Yüksek enflasyon beklentisi,

² PALA. a.g.e., s. 19.

³ PALA. a.g.e., s. 19.

⁴ *TÜSİAD*, 21. Yüzyıla Doğru Türkiye: Geleceğe Dönük Bir Atılım Stratejisi 3. Bölüm Ekonomik İstikrar Arayışı: Temel Koşulların Sağlanması. (Yayın No: T/92, 11. 155., Kasım 1992), s. 380.

- Tasarruflara reel getiri sağlanamaması,
- Tüketim toplumuna yönelik eğilimi,
- Geleneksel tasarruf araçlarına bağımlılık.

2.2. Fon Kullanım Fonksiyonu

Kredi verme veya plasman adı verilen fon kullanımı fonksiyonu, ticari bankacılığın en önemli fonksiyonudur. Bankalar sağlamış olduğu fonları, işletmelere borç olarak verir. Böylece atıl birikimlerin iş hayatına akmasını sağlamış olurlar.

Bankaların fon kullanma fonksiyonlarının en önemlisini banka kredileri oluşturur. Bankaların belirli bir kredi alanında kullanabilecekleri fona plasman adı verilir.

Kredi kelimesi "itibar" kelimesinin karşılığı olarak kullanılmakta, bir şahsa kredi vermekle ona mali yönden itibar sağlanmış olmaktadır. Bankacılıkta kredi, ödünç para vermek veya garanti vermek anlamına gelmektedir.

Ticari bankalar toplamış oldukları fonları şöyle kullanırlar:⁵

- Bankalar kanunlara ve kendi öz politikalarına uygun olarak bir nakit mevcudu bulundurlar. Kasa durumu veya ankes de denilen bu nakit mevcudu, kasa hesabı, yabancı paralar, Merkez Bankası serbest ve bloke hesaplar ile diğer bankalardaki hesaplardan oluşur. Bunlar, normal para çıkışlarını karşılamak için bulundurulurlar.

- Bankalar kredi verirler. Kredilerinin bir bölümünü de mali plasmanlar oluşturur. Bir bakıma zorunlu olan mali plasmanlar ile birlikte muhtelif alanlara yöneltilen kısa, orta ve uzun vadeli serbest nitelikli kredi ve plasmanlar, banka kaynaklarının kullanıldığı en geniş alanları meydana getirir.

- Çeşitli alanlardaki işletmelere iştirak ederek onlara sermaye kaynağı sağlar. 3182 Sayılı Bankalar Kanunu'nun 47. maddesinde yer alan hükümler çerçevesinde bankalar çeşitli kuruluşlara iştirak ederek veya yeni iştirakler

⁵ PALA. a.g.e., s. 20.

kurarak kaynaklarının bir kısmını, ülke kalkınmasına yardımcı olmak amacıyla sermaye yatırımlarında kullanırlar.

- Bütün bunlar ile birlikte bankalar, faaliyetlerinin devamı için kaynaklarının bir kısmını da, kuruluş ve örgütlenme giderleri ile, ihtiyaçları bulunan menkul, gayrimenkul ve diğer sabit kıymetlere yatırırlar. Bu konu 3182 Sayılı Bankalar Kanunu'nun 50. maddesiyle düzenlenmiştir.

Görüldüğü gibi, bankalar kaynaklarını kullanmak hususunda tamamen serbest olmayıp bazı kayıt ve şartlara bağlıdırlar.

Ticari bankaların banka sistemi içerisinde en önemli faaliyetlerinden birisi de kaydi para (banka parası) yaratmalarıdır. Kaydi para, bankaya yatırılan mevduatın kanuni karşılık miktarı düşüldükten sonra tekrar kredi olarak verilmesi sonucunda oluşur. Kaydi para özellikle çek sisteminin etkin bir şekilde uygulandığı gelişmiş ülkelerde büyük bir role sahiptir.

Bir taraftan vadesiz mevduat hesabı şeklinde banka parası yaratmak, öte yandan ekonomik ve ticari ilişkilerde buldukları önemli yer nedeniyle ticaret bankalarına geniş yetkiler yanında bu yetkilere paralel olarak çok önemli toplumsal ve ekonomik sorumluluk da düşmektedir. Çünkü ticaret bankaları çalışmalarına verecekleri yöne göre, ülkedeki ekonomik faaliyetlerin doğru ve faydalı bir şekilde gelişmesini sağlayabilecekleri gibi, aksine olarak enflasyonist eğilimlerin harekete geçmesine veya ekonomik faaliyetlerin zararlı bir şekilde daralmasına neden olabilirler.

Gerçekten ticaret bankaları yeniden yarattıkları vadesiz mevduat hesaplarının bir toplumda atıl bekleyen üretim kaynaklarının harekete geçirilmesini sağlayacak şekilde kullanılmasını temin ettikleri sürece, piyasaya yeni mal arzını mümkün kılmak suretiyle toplumun genel ekonomik refahını sağlamaya yardım etmiş olurlar. Aksine olarak ticaret bankalarının vadesiz mevduat hesapları esasen kullanılmakta olan üretim kaynaklarına karşı talebi daha da artırmak suretiyle enflasyona yol açabilir. Ayrıca vadesiz mevduat hesaplarını kapatmak suretiyle daralmaya da neden olabilir.⁶

⁶ Tezer ÖÇAL, Ömer ÇOLAK F. ve Kadir ESER, *Para Banka Teori ve Politika*, (Ankara: Gazi Kitabevi Yayınları, Mart 1997), s. 41.

Bankacılık sektöründe fonların pahalı kullandırılmasının nedenleri şöyle sıralanabilir;⁷

- Banka mevduatları üzerinden ayrılan kanuni karşılıklar ve disponibilite,
- Bankaların işletme giderlerinin yüksekliği,
- Problemlili kredilerin yükü,
- Kamu açıklarının finansman yükü,
- Vergi kesintilerinin yüksekliği,
- Getirisi olmayan aktiflerin yükselmesi,
- Düşük verimlilik,
- Yüksek karlılık,

Fon kullandırmada etkinliği azaltan başlıca nedenler ise şunlardır;

- Yüksek kredi faizi,
- Banka fonlarının bankacılık dışı yatırım araçlarına kayması,
- Kredi kullandırma riskinin yüksekliği,
- Kamunun finansman ihtiyacı.

2.3. Hizmet Fonksiyonu

Ticaret bankalarının bazı fonksiyonları vardır ki bunlar, ne bankaya fon temini, ne de fonları kullanma gayesi taşırlar. Doğrudan müşterilerine belirli hizmetler yapmayı ve gelir artışı elde etmeyi hedef alırlar. Bankalar, bu hizmetleri, çok düşük karlarla bazen de zararlar yerine getirirler. Fakat bankalar, bu hizmetleri yapmada bankanın mevcut teşkilat ve araçlarından daha fazla yararlanma ve halkla ilişkileri geliştirme amacı güderler. Bu hizmetler bankadan bankaya değiştiği gibi, ülkeden ülkeye de değişiklik gösterebilir ve gün geçtikçe hizmet türlerinde büyük ilerlemeler kaydedilmektedir. Bu hizmetlerin boyutları o kadar genişlemiştir ki, artık bankalar özel

⁷ TUSIAD. a.g.e., s. 380.

servis kurma zorunda kalmışlardır. Günümüzde bankacılık hizmetleri, bankalar için önemli bir gelir kaynağı haline gelmişlerdir.

Banka hizmetlerinin başlıcaları, para gönderilmesine aracılık etme, müşterilerin üçüncü kişilerden alacaklarını tahsil etme, kiralık kasa, menkul kıymet muhafazası müşteri adına hisse senedi ve tahvil alım-satımına aracılık, ticari ve mali konularda müşterilerine bilgi vermek (istihbarat), ithalat ve ihracat işlerine aracılık etme, döviz ve efektif alım satımı, serbest depo hizmetleri gibi hizmetlerdir.⁸

3. TİCARİ BANKALARDA RİSK

Risk, bankacılığın önlenemeyen ve giderilemeyen bir unsurudur. Buna rağmen risk başarılı bir şekilde yönetilebilir. Bankacılık sektörü karlılık riski, faiz oranı riski, kredi riski, fonlama (likidite) riski, ekonomik risk, özsermayeyi yitirme riski, suistimal ve hırsızlık riskleri, diğer riskler ve yönetim riski gibi riskler içinde çalışır.

3.1. Karlılık Riski

Bankaların faaliyetlerini sürdürebilmeleri için kar etmeye ihtiyaçları vardır. Bir insan vücudu için “kan” ne demekse, bir banka içinde “kar” aynı şey demektir. Kan olmadan vücut nasıl fonksiyonlarını yerine getiremezse, kar olmadan bir banka da fonksiyonlarını devamlı sürdüremez. Bankalar için kar, aşağıdaki nedenlerden dolayı önemlidir⁹:

- Kar edebilen banka, karını özkaynaklarına ilave ederek mali bünyesini güçlendirebilir. Bankalar için özkaynağı güçlendirmenin en önemli kaynaklarından biri karıdır.
- Kar eden banka, mali bünyesini sağlıklı tutabilmek için gerekli olan “problemleri kredi karşılığı” ayırabilir. Bankalar, muhtemel riskler için karşılık ayırmalıdır. Kar edemeyen bankanın karşılık ayırma olanağı yok denecek kadar az olur.

⁸ PALA. a.g.e., s. 21.

⁹ Bülent ŞENVER, *Banka Bilançolarının Tahsil Yöntemleri*, (Ankara: Türkiye Bankalar Birliği Yayın No: 143, 2. Basım 1988), s. 14.

- Kar mevduat sahiplerine güvence verir. Kar edemeyen bankanın, ileride mevduat sahiplerine faiz ödeme gücü de azalır. Sürekli zarar eden banka, bir gün gelip mevduat sahiplerine faiz ödeyemeyecek duruma düşebilir.
- Kar, banka ile çalışan yurtiçi ve yurtdışındaki mali kuruluşlara güven verir. Kar eden banka mali kuruluşlarla daha seri ve kolay ilişki kurup, onların imkanlarından yararlanabilir. Sürekli zarar eden banka bir gün gelip mali kuruluşlara olan borçlarını ödeyemeyecek duruma düşebilir.
- Kar, bankanın ortaklarını tatmin eder. Bankanın ortakları, bankaya yatırdıkları paranın değer kazanmasını isterler. Kar, kazanılan değer bir göstergesidir.

3.2. Faiz Oranı Riski

Faiz oranı riski piyasa faiz oranlarındaki değişikliğe bağlı olarak bankanın potansiyel net faiz gelirlerindeki ve piyasa değerindeki değişikliği yansıtır. Faiz oranlarındaki bir değişiklik bankayı borçlarına daha fazla oranda faiz ödemeye zorlar. Faiz oranlarındaki değişikliğe bağlı olarak faiz giderlerindeki artış, bankanın net faiz gelirlerinin ve piyasa değerinin azalmasına neden olur.¹⁰

Bankalar faiz riskini azaltabilmek için değişken faizle kredi vermeyi tercih ederler. Bu durumda mevduat faizindeki değişimleri kredi faizlerine yansıtmak mümkün olmaktadır.¹¹

3.3. Kredi Riski

Kredilendirme süreci içinde kredi riski, bankacılığın doğasında olan tek risktir.¹² Kredi tahsis edildiği zaman daima kredi müşterisinin zamanında ve istenen miktarda

¹⁰ Timothy KOCH, *Bank Management*, Çev.: Metin Coşkun, (3. ed., Carolina: Fort Wort Tex.: Dryden Press, U.S.A., c. 1995), ss. 92-138.

¹¹ Belkıs SEVAL, *Kredilendirme Süreci ve Kredi Yönetimi*, (İstanbul Üniversitesi Muh. Ens. Yayın No: 59 Muh. Ens. Eğitim ve Araştırma Vakfı Yayın No: 11), s. 37.

¹² Erol AYDIN, "Aktif Pasif yönetiminde Likidite ve Faiz Oranı Riski", *Uzman Gözüyle Bankacılık Dergisi*, (Mart, 1993), s.65.

aldığı krediyi geri ödememe riski vardır. Normal düzeydeki batık kredi giderlerini giderebilmek için bankalar, kar edebilecekleri fiyatın biraz daha üstünde fiyat belirleyerek kredi faizlerini saptarlar. Batık kredileri normalin çok üzerinde olan bankalar için kredi riski tehlikeli bir sorun teşkil eder. Kredi riskine karşı korunmak için; kredi tahsis eden bölümlerden bağımsız kredi izleme, kredi yeniden değerlendirme gibi bölümler kurulabilir. Ayrıca her banka belirli sağlam standartlar içeren bir kredi politikasına sahip olmalıdır. Kredi tahsisini yapan yöneticiler de müşterilerin kredi değerliliğini doğru olarak saptayarak, krediyi doğru yapılandırıp gerekli güvenceleri temin ederek kredi riskinin azaltılmasında önemli rol oynarlar.¹³

3.4. Fonlama (Likidite) Riski

Bankalarda likidite gereksinmesinin başlıca iki nedeni vardır: Ani mevduat çekilişlerini karşılayabilme zorunluluğu ve tercihli bir müşteri kredi talebinde bulunduğu zaman reddetmeyip borç verebilme arzusu. Şu halde likidite gereksinmesinin doğurduğu risk, ani mevduat çekilişlerini karşılayamama nedeniyle yüksek maliyetle kısa zamanda para temin etme zorunda kalma ve kredi talebi karşılanamayan müşterileri kaybetme olasılığı şeklinde tanımlanabilecektir.¹⁴ Bu risk türüne verilebilecek en uç örnek, bütün mevduat sahiplerinin paralarını bir anda bankadan çekmesi ile bankaların batması olabilir.¹⁵

Konjüktürel hareketler likidite riskini etkileyebilmektedir. Örneğin ekonomik gerileme dönemlerinde çekilen mevduat miktarı artacak, fakat kredi taleplerinde de bir azalma görülecektir. Ekonomik canlılık dönemlerinde ise, mevduat çekilişlerinde bir aşırılık görülmeyeceği halde, kredi taleplerinde aşırı bir artış görülecektir¹⁶

Bankalar likidite ihtiyacını karşılamak için her zaman nakde çevirebileceği değerler tutarlar. Ancak bu varlıkların kolayca satılabilir ve satıldığı anda gerçek

¹³ SEVAL. a.g.e., s. 37.

¹⁴ İlhan MERİÇ, *Türk Ticaret Banka İşlemlerinde İşletme Riski ve Ekonomik Karlılık*, (Ankara: ODTÜ İdari İlimler Fakültesi yayın No: 36, 1980), s. 111.

¹⁵ SEVAL. a.g.e., s. 38.

¹⁶ MERİÇ. a.g.e., s. 112.

değerini yansıtır nitelikte olması gerekir. Bankanın borçları da likit değerler olarak kabul edilmelidir. Bankalar uygun maliyetlerle borçlanıp nakit sağlıyabiliyorsa likidite sağlanmış olur. Böylece bankanın nakide ihtiyacı olduğunda, ya varlıklarını satabilir ya da borçlarını arttırabilir. Bankalar sürekli olarak potansiyel nakit akışlarını, fon ihtiyaçları yükümlülüklerini yerine getirme kabiliyetlerini takip etmelidir.¹⁷

3.5. Ekonomik Risk

Kredi yöneticilerinin genel ekonomik koşulları kontrol altına alabilmeleri söz konusu olmamakla birlikte kredi portföylerini ekonomik hayattaki dalgalanmalardan arındırabilmeleri mümkündür. İş hayatındaki dalgalanmalar kredi portföylerini uç alanda etkiler.¹⁸

- Sektörel Yoğunlaşma

Bankalar tahsis ettikleri kredileri, sermayeleri kredi portföyleri ve zarar karşılıklarını gözönünde bulundurarak farklı sektörlerde yoğunlaştırabilirler. Ancak herhangi bir sektörde yoğunlaşma, dolayısıyla riskin fazlalaşması halinde bu sektöre açılan kredileri daha sıkı takibe alarak ve bu alanlara yeni krediler açmayarak risk düşürülebilir.

- Finansal Yapıya Göre Yoğunlaşma

Bazı firmaların veya sektörlerin finansal yapıları onları ekonomik dalgalanmalara daha duyarlı hale getirir. Bu tür firmalardaki risk limitleri belirlenmeli ve iyi izlenmelidir.

- Kredi Türlerine Göre Yoğunlaşma

Kredi departmanları farklı özellikte krediler sunmaktadır. Kredileri mevsimlik krediler, vadeli krediler ve döner krediler olarak sınıflayabiliriz. Her kredi türünün riski ve geri ödemesi farklıdır. Risk mevsimlik kredilerde en azdır. Belirli bir geri ödeme dönemi olmayan döner kredilerde ise en fazla düzeydedir. Bu tür kredilerde yoğunlaşan

¹⁷ KOCH. a.g.e., ss. 92-138.

¹⁸ SEVAL. a.g.e., s. 38.

bir yapıya sahip olan bankalar ekonomik sıkıntılarının arttığı dönemlerde kredilerin izlenmesini arttırmalıdır.

3.6. Özsermayeyi Yitirme Riski

Ticaret banka işletmelerinde sermayenin çeşitli işlevleri vardır. Bunlardan birisi, kısa dönemde ortaya çıkacak olan zararların karşılanmasıdır. Uzun devrede bankanın kapanması söz konusu olduğunda, kısmen sermaye ile finanse edilmiş olan varlıkların gerekirse tamamı borçların ödenmesinde kullanılacaktır. Bankanın sermayesi konjüktürel dalgalanmalarda da bir tampon görevi görecektir. Bankalarda sabit varlıklar sermaye ile finanse edilmelidir. Sermayenin diğer bir önemli bir görevi mevduat sahiplerine güven vermesidir. Mevduat sigortasının bulunmaması halinde, sermayenin bu güven verme işlevi özellikle önemlidir. Bankalarda sermayenin son ve çok önemli bir işlevi de bankaların kredi riskini göze alarak borç para vermesine olanak sağlamasıdır. Zira bankaların kredi riskini mevduat üzerine yüklemeleri söz konusu olamayacaktır.¹⁹

3.7. Suistimal ve Hırsızlık Riskleri

Bu risk, banka memur ve yöneticilerinin suistimali ve banka şubelerinin soyulması olasılıklarının ortaya çıkarmış olduğu bir risk türüdür. Aslında her çeşit işletmede suistimal durumları görülebilecek veya soygun olayları olabilecektir. Ancak, banka memur ve yöneticilerinin hergün milyonlarca lira parayla temasları olduğu için, bunun suistimali özendirici psikolojik bir yönü vardır. Aynı şekilde, dışarıdaki şahıslar da bankada her an bol miktarda para bulunduğu ve şayet soygun gerçekleşirse paranın diğer çalınmış mallarda olduğu gibi izlenmesinin de olanaksız olduğu düşüncesi, kötü yola sapabilecek kişiler üzerinde özendirici psikolojik bir etki yapabilmektedir. Çok şubesi bulunan bankalar bu riski dağıtmış oldukları halde, tek veya az şubeli küçük bankalarda bu riskin derecesi çok fazladır. Önemli miktarlardaki

¹⁹ MERİÇ. a.g.e., s. 136.

bir suistimal veya soygun olayı, küçük bankaların kapanmasına dahi neden olabilecektir.²⁰

3.8. Diğer Riskler

Uluslararası faaliyet gösteren bankalar ilave risklerle karşı karşıyadır. Bunların en önemlisi döviz riskidir. Döviz riski, döviz piyasalarında para birimlerinin birbirlerine karşı değer kazanmalarından ya da kaybetmelerinden kaynaklanır. Döviz riskinden korunmak için uygulanan çeşitli teknikler mevcut olup, bunlara genel olarak “hedging” teknikleri denilmektedir. En basit anlatımıyla “hedging” işlemi, bir döviz borcuna karşılık aynı döviz cinsinden ya da tercihen aynı vadede bir döviz alacağı temin etmektir²¹.

Son olarak, birçok banka bilanço dışı faaliyetlerde bulunur. Bu; sonuçları bilançoya yansımaya kadar bilançoda gözükmeyen anlaşmalar yapılması olabilir. Örneğin potansiyel müşterilere uzun vadeli kredi vadinde bulunulur. Müşteri fiilen kredi kullanıncaya kadar krediler bilançoda gözükmez. Bu tip anlaşmalar, bankayı yükümlülük altına soktuğundan risk taşırlar.²²

3.9. Yönetim Riski

Bankalar hizmet sektörüdür. Hizmet satarlar. Günümüz bankacılık sisteminde satılan hizmetlerin çoğu karmaşık ürünlerdir. Bu ürünlerin hazırlanması ve müşterilere sunulması bir ekip işidir. Bankanın organizasyonu bir saatin yapısına benzer. Saati çalıştıran içindeki çeşitli büyüklük ve değerdeki parçalardır. Bankanın iyi hizmet verebilmesi ve mali bünyesini güçlü tutabilmesi için , yönetimin kuvvetli olması ve uyum içinde çalışması gerekir. Yönetimin gerekli bilgisi, becerisi, tecrübesi ve enerjisi yoksa, o banka yukarıdaki risklere yenilmeye mahkumdur.²³

²⁰ MERİÇ. a.g.e., s. 128.

²¹ AYDIN. a.g.e., s.65.

²² KOCH. a.g.e., s: 92-138.

²³ ŞENVER. a.g.e., s. 15.

4. TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN YAPISAL ÖZELLİKLERİ

Bankacılık her ülkede aynı sistem içinde gelişmemiştir. Türk bankacılık sisteminin başlıca özellikleri ise şunlardır:²⁴

- Türk banka sistemi oligopolistik bir yapıya sahiptir.

Bir piyasa modelini belirleyen en önemli parametreler, o endüstrideki firma sayısı, firmaların endüstriye giriş ve çıkışları ile ilgili kısıtlamaların derecesi, endüstrinin ürününü talep edenlerin sayısı ve malların homojenlik derecesidir.

Türk bankacılık piyasasının oligopolistik yapıda olmasının nedenlerini ise şöyle sıralayabiliriz:²⁵

- Piyasada az sayıda banka egemendir.

- Piyasaya giriş çıkışları kısıtlanmıştır. Bankalar kanunumuzda belirtildiği gibi yeni banka kurulması Bakanlar Kurulu onayı ile yapılır. Yabancı bir bankanın şube açması için de aynı tür bir onay gereklidir. Ayrıca bankaların piyasaya girmesi kanunda belirli sermaye koşulu ile kısıtlanmıştır.

- Bankacılık sektörümüzde hizmetler tüm bankalarda hemen hemen aynıdır.

- Türk bankacılık sisteminde yeterince uzmanlaşmaya gidilmemiştir.

Türkiye’de ticari bankalar evrensel banka niteliğindedir. Ticaret ve yatırım bankacılığını bünyelerinde birleştirerek müşterilerine her türlü hizmeti sunan bankalar “evrensel bankalar” olarak tanımlanmaktadır. Evrensel bankacılık, farklı alanlarda çok çeşitli ürünleri sunabilmeleri, ürünleri uzman bankalara kıyasla daha düşük maliyetle

²⁴ B. Yıldırım ÖNAL, Hatice DÜZAKIN ve Maltem AKYÜZ, *Türkiye’de Mevduat Sigortası Sisteminin Gelişimi ve Bankaların Risk Değerlendirmesini de İçeren Aktif Bir Mevduat Sigortası Model Önerisi*, (İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği yayınları No: 198, 1996), s. 26.

²⁵ Serdar ALTUNDAŞ, “Avrupa Topluluğu 1993 Tek Pazar Bankacılığı ve Türk Bankacılığının Entegrasyon Sorunları”, (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1989*), s. 62.

sunabilmeleri, müşteriye çok çeşitli hizmetler verebilmeleri nedeniyle tercih edilmektedirler.²⁶

- Türk bankacılık sisteminde holding bankacılığı yaygındır.

Holding bankacılığını, basit olarak, doğrudan veya dolaylı olarak bir veya daha fazla bankaya bir bankanın sahip olması veya kontrol etmesi şeklinde tanımlanabilir.²⁷

Türk bankacılık sisteminde ticaret bankalarının yaklaşık tümü belirli kişi, grup holding veya diğer bankaların denetimi altındadır. Bankacılıkta kredi sunumunun çok sınırlı, yeterli kredi bulmanın kredi fiyatından daha fazla önem kazandığı ülkemizde; tekeli sermayeye dönüşmenin veya bu niteliği korumanın yolu bir bankanın yönetimini ve denetimini ele geçirmek olmuştur.²⁸

- Türk bankacılık sisteminde perakende bankacılık yaygındır.

Perakende bankacılık; her köşe başında bir şube esasına dayanır. Geniş bir alana yayılmış küçük, orta ve büyük ölçekli firmaların yoğun kredi taleplerini karşılamak üzere kurulmuşlardır. Perakendeci bankalar vadeli ve vadesiz mevduat hesapları, çek tahsilatı, akreditif, açık kredi kolaylıkları, kısa vadeli kredi, tüketici kredisi, kredi kartları, kambiyo işlemleri, havale, yatırım yönetimi, müşteriler adına menkul kıymet alım satımı gibi çok geniş bir yelpazeye yayılı küçük hacimli standart işlemler yapmaktadırlar. Perakende bankalar çok nadiren kendi bünyelerinde kurdukları birimlerle toptancı bankacılık işlemlerini yapmakta ve toptancı piyasalarda faaliyet göstermektedir.

Toptancı bankacılığı genel bir ifadeyle müşterilerinden gelen büyük tutarlı kredi taleplerini karşılamak üzere başka firmalardan ve uluslararası para ve sermaye piyasalarından büyük tutarlı fon sağlayan çok geniş bir iş alanına sahip olan, müşterileriyle çok yakın ilişki içinde bulunan, hızlı karar alıp uygulayabilen az sayıda şube ve uzmanla çalışan derinliğine bankacılık biçimi olarak tanımlayabiliriz.

²⁶ ÖNAL, DÜZAKIN ve AKYÜZ. a.g.e., s. 28.

²⁷ İlker PARASIZ, *Para Banka ve Finansal Piyasalar*, (Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları 5. Baskı, 1994), s. 123.

²⁸ ÖNAL, DÜZAKIN ve AKYÜZ. a.g.e., s. 28.

Toptancı bankacılığı perakende bankacılık sisteminden ayıran özellikler şunlardır.²⁹

- Çalışma alanları farklıdır,
- Yüksek riskli sermaye yatırımlarına girişebilir,
- İşlemler toptancı niteliklidir (büyük tutarlı fonlarla ilgilenmektedirler),
- Toptancı bankalar bazı alanlarda uzmanlaşmaktadır (örneğin dış ticaret alanında),
- Fon kaynaklarını daha çok uluslararası mali piyasalardan sağlamaktadır,
- Fon maliyetleri perakendeci bankalardan daha düşüktür,
- Çabuk karar alma mekanizmasına sahiptir,
- Birkaç şube, birkaç uzman ve geniş uluslararası örgütlenme ağına sahiptir,
- Çok uluslu şirketler, büyük firmalar ve hükümetle iş yapmaktadır,
- Nitelikli personel çalıştırmaktadır,
- Rekabet güçleri yüksektir.

Ülkemizde toptancı bankacılık faaliyetleri yabancı sermayeli bankalarda, perakendeci bankacılık faaliyetleri ise özel ve kamusal sermayeli bankalarda uygulanmaktadır.

- Türk bankacılık sistemi, göreceli olarak büyük ölçekli bankaların kontrolü altındır.

Bankalarda ölçek kavramının, biri ekonomik gücünün doğrudan sonucu, diğeri piyasadaki gücünün bir kaynağı olmak üzere iki anlamı vardır. Bununla birlikte ölçek kavramı nispidir. Örneğin ulusal düzeyde küçük sayılabilecek bir ölçek, bölgesel ya da yerel anlamda orta ya da büyük ölçek sayılabilir. İş hacmi, sermaye tutarı ya da özsermaye, istihdam edilen personel sayısı, bazı ipuçları verebilir.

²⁹ PARASIZ. a.g.e., ss. 125-126.

Bankalarda ölçeğin belirlenmesinde sosyolojik göstergelerden de yararlanılabilir. Özellikle küçük ve orta ölçekli bankalar aile işletmeleri şeklindedir. Orta ve küçük ölçekli bankaları büyük bankalardan ayıran en büyük nokta, bu tip bankaların işletmelerle, kişilerle ve bankacılarla ilişkilerinin doğrudan olmasıdır. Bir benzetme yapmak gerekirse, küçük ve orta ölçekli bankalar aile doktoru yöntemiyle çalışırlarken, büyük bankalar daha çok klinik yöntemleri uygulamaktadırlar.³⁰

Türk bankacılık sistemi genel olarak bir kaç büyük ve güçlü bankanın etkisi altındadır. Diğer bankalar nispeten küçük olmaları nedeniyle bankacılık sisteminin kontrolü ve yönlendirilmesinde doğrudan etki yapabilecek güçten yoksun olduklarından uyguladıkları politikalar yönünden büyük ölçekli bankaları takip etmektedirler.³¹

- Türk banka sisteminde banka birleşmeleri etkin sonuçlar vermemektedir.

Banka birleşmelerinin altında yatan nedenler incelendiğinde; makro ekonomik konjonktürün, ülkelerin birleşme, vergi ve diğer yasal konulardaki düzenlemelerinin ve sektörel etkilerin önemli olduğu görülmektedir.

Banka birleşmelerinin temel amacı, hisse sahiplerinin getirilerini arttırmaktır. Ayrıca, bankaların büyüme isteği, sinerji yoluyla elde edilebilecek ölçek ekonomisi, yönetsel kazançlar ve vergi kazançları gibi nedenler de bankaları birleşmeye itmektedir. Konu, bankaların ölçeklerine göre ayrılarak ele alındığında; büyük bankalar farklı coğrafi bölgelerde faaliyet gösteren küçük bankalarla birleşerek şube dağılım alanlarını genişletip, mevduat artışı sağlamaktadırlar. Buna karşılık, karlılığı düşük olan veya sermaye yaratmakta zorlanan küçük bankalar birbirleriyle birleşerek, performanslarını iyileştirmek isteyebilmektedirler.

Banka birleşmelerinin nedenlerini ve amaçlarını açıklamakta kullanılan dört hipotez bulunmaktadır:

A. Sinerji Hipotezi'ne göre, birleşen bankalar ölçek ekonomisi sağlayarak sinerji yaratabilirler. Bu sayede hem hisselerin fiyatları hem de bankaların karı artacaktır.

³⁰ PARASIZ. a.g.e., s. 118.

³¹ Yener ALTUNBAŞ ve Ayhan SARISU, *Avrupa Birliği Sürecinde Türk ve Avrupa Bankacılık Sistemlerinin Karşılaştırılması*, (İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği yayınları No: 200, 1996), s. 24.

B. Çeşitlilik Hipotezi'ne göre, banka birleşmeleri ürün ve hizmet yelpazesini çeşitlendirip, daha geniş bir coğrafi alana yayarak riski azaltır. Risk azaltıcı çeşitlilik, banka satın alımlarında hem alıcı banka hem de hedef bankanın hisse fiyatlarının artmasını sağlar.

C. Pazar Payı Hipotezi'ne göre, bankalar piyasadaki rakiplerinden biriyle birleşirse piyasadaki fiyat rekabeti azalacaktır ve birleşenlerin pazar payı artacaktır. Hem ürün fiyatı artacağından hem de gözetim maliyetleri azalacağından iki bankanın da hisse fiyatları artacaktır.

D. Yönetici Fayda Maksimizasyonu Hipotezi'ne göre, bir banka yöneticisi banka birleşmesini yalnızca hisse sahiplerinin karlarının arttırılması için değil; kendi iş güvenliğini sağlamak ve kendisinin faydasını maksimize etmek amacıyla da isteyebilmektedir. Bu durumda toplumsal refahta artış yoktur.

Bankalar da maliyetlerini azaltma ve pazar paylarını arttırma ihtiyacıyla aynı pazar içindeki rakipleriyle birleşmelere veya kendilerinden küçük olan ama farklı bölümlerde hakim olan bankaları satın alma yoluna gitmelidirler.³²

Türk bankacılık sisteminde kamu bankaları arasında daha çok birer kurtarma operasyonu olarak gerçekleştirilen birleşmeler etkinliklerinin devamı açısından özelleştirme kapsamına alınmaktadır. Özel bankalar içinde holding bankacılığının büyük bir yer alması dolayısıyla birleşmeler daha çok aynı holding bankaları arasında olmakta ve etkin sonuçlar vermemektedir.³³

5. TÜRK BANKACILIK SİSTEMİNİN SORUNLARI

Bankacılık sektöründeki başlıca sorunlar, ekonomik gelişmelerdeki istikrarsızlık, yüksek kaynak maliyeti, sermaye yetersizliği, hızlı teknolojik gelişmelere

³² Lüizet PALOMBO, "Banka Birleşmeleri ve Satın Almaları", *Bankacılık Dergisi*, Sayı:20, (1997), ss. 21- 22- 27.

³³ Deniz BALAK ve Dilek SEYMEN, *Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Gümrük Birliği'nin Türk Bankacılık Sistemi Üzerindeki Muhtemel Etkileri*, (İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği Yayın No:201, 1996), s. 75.

bağlı sorunlar ve kamu payının ağırlığından kaynaklanan haksız rekabet koşullarından kaynaklanmaktadır.³⁴

5.1. Ekonomik Gelişmelerdeki İstikrarsızlık Nedeniyle Ortaya Çıkan Sorunlar

Enflasyonist bir ortam bankacılık sektörünü son derece olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Enflasyonun getirdiği en önemli sorunlar şunlardır.³⁵

- Yüksek enflasyon ve ekonomik konjüktürdeki dalgalanmalar döviz kuru ve faiz riskini arttırırken, sektör büyük ölçüde nakite dayanan özvarlıklarını enflasyona karşı korumada zorlanmaktadır.

- Enflasyon dönemlerinde bankaların nominal olarak artmış görünen karları, gerçekte (reel olarak) azalmakta ve özkaynaklarının reel büyüklüğü düşmektedir. Enflasyonist koşullar, bankaların kaynak maliyetlerini ve işletme giderlerini arttırmakta, yükselen kaynak maliyetlerinin etkisiyle artan kredi faizleri özellikle düşük riskli plasman olanaklarını daraltmaktadır.

- Hızlı enflasyon dönemlerinde bankacılık sektörünü etkileyen diğer önemli bir sorun ise problemlili kredilerin artmasıdır.

Özellikle artan faiz yükü, banka alacaklarının tahsilini sınırlandırmakta ve vadesinde ödenemeyen alacakların tahsilini sınırlandırıcı bir etki yaratmaktadır. Vadesinde ödenemeyen alacaklar banka kaynaklarının akışkanlığını azalttığı gibi, kaynak maliyetlerinin artması sonucunu da vermektedir. Bu tür sorunlu alacaklar için bankaların yeterli karşılık ayırmaları gerekmektedir.³⁶

³⁴ BALAK, SEYMEN. a.g.e., s. 79.

³⁵ PARASIZ. a.g.e., s. 128.

³⁶ BALAK, SEYMEN. a.g.e., s. 80.

5.2. Yüksek Kaynak Maliyeti

Ticaret bankalarının en önemli fon kaynakları mevduatlardır. Son yıllarda mevduat dışı fon temininde gelişmeler kaydedilmesine rağmen mevduat yine de sektörün kaynakları arasındaki önemini korumaktadır

Mevduata uygulanan faiz oranları enflasyon ile yakın ilişki içerisinde. Ekonomide yaşanan istikrarsızlık ve enflasyonist baskılara paralel olarak son yıllarda faiz oranlarında da büyük artışlar meydana gelmiştir. Özellikle devletin finans sektöründe gittikçe artan ağırlığı ve topladığı fonları kısa vadeli borçları için kullanmasından kaynaklanan yüksek fonlama maliyeti faiz oranlarını artırıcı etki yaratmaktadır. Bankacılık sektörüne de yansıyan kamu borçlanma faizlerinin yüksekliği bankaların kaynak maliyetini arttıran bir nitelik taşımaktadır.

Bankaların kaynak maliyetlerini arttıran diğer bir unsur, mevduat üzerinde uygulanan munzam karşılıklar ve diponibiledir. Dolaylı vergilendirme olarak da adlandırılan bu uygulamalar kredi faizlerini artırıcı etki yaratmaktadır. Türkiye gibi kaynaklarının büyük kısmı mevduatlardan oluşan, kaynak çeşitlemesinin fazla gelişmediği ülkelerde bu daha belirgin olmaktadır.³⁷

5.3. Sermaye Yetersizliği Sorunu

Türk bankacılığının günümüzdeki en büyük sorunu sermaye yetersizliğidir. Bu durum bankacılık sektörünün ulusal ve uluslararası alanda rekabet gücünü azaltmaktadır.³⁸

5.4. Bankacılık Sektöründe Kamu Payının Ağırlığından Kaynaklanan Haksız Rekabet Koşulları

Türk bankacılık sistemi içerisinde kamu bankaları önemli bir paya sahip bulunmaktadır. Kamu bankalarına verilen birtakım ayrıcalıklar sektörde haksız rekabete yol açmaktadır. Özel ve kamu sermayeli bankalar arasındaki sözkonusu ayrıcalıklar

³⁷ BALAK, SEYMEN. a.g.e., ss. 80- 81.

³⁸ BALAK, SEYMEN. a.g.e., s. 82.

temelde yasal ve yönetsel farklılıklardan kaynaklanmaktadır. Kamu bankalarının elde ettiği avantajlardan diğeri ise resmi mevduatın bu tür bankalara yatırılması zorunluluğudur. Türk bankacılık sistemindeki toplam mevduatın % 3'ünün resmi mevduattan oluştuğu düşünülürse, bunun kamu bankalarına düşük maliyetli kaynak olarak sağlandığı söylenebilir. Zarar eden kamu bankalarının başka bankalarca devralınması ise sisteme büyük yük getirmektedir. Böyle bir devir garantisi bankaları riskli yatırımlara girmeye teşvik etmektedir. Devredilen bankaların sorunları ise yine sektör içinde kalmaktadır.³⁹

Teorik olarak kamu kuruluşları ve bankaların kurulmasındaki temel amaç uzun vadede ekonomide artı değer yaratmak ve bunları tekrar yatırımlara dönüştürerek toplumun kalkınmasını gerçekleştirmek olarak belirlenmiştir. Ancak yetmişli yıllardan itibaren kamu kuruluşları ekonomik dengelerin oluşturulmasında her geçen gün toplum için ekonomik ve sosyal açıdan yük getirmiştir. Bunun sonucu olarak kamu kuruluşlarının ve dolayısıyla devletin uluslararası piyasalardan aldığı dış borçlar yükselmiştir.⁴⁰

Kamu bankaları günümüz Türkiye'sinde misyonlarını tamamlamışlardır. Günümüz koşullarında özel sektörün ekonomideki ağırlığı ve aynı zamanda özel bankaların ulaştığı rekabet gücü dikkate alındığında , sistemdeki kamu bankaları piyasadaki serbest rekabeti engellemekte, kaynakların etkin dağılımını önlemektedir. Kamu bankaları devlet güvencesinin verdiği güçle özel bankalara nazaran daha kolay kaynak toplamaktadır. Diğer önemli bir husus da, kamu bankalarının topladığı kaynakları devlete genellikle maliyetinin altında devrederek fon maliyetlerini yükseltmesidir. "Crowding-out" etkisinde denilen bu durum özel sektöre gitmesi gereken fonların devlet tarafından kullanılması sonucu özel sektörün dışlanmasıdır. Ayrıca kamu bankaları tarafından verilen kredilerin yetersiz örgütlenme, yeterince denetlenmeme ve siyasi iktidarın tercihleri doğrultusunda kullandırılma gibi sebeplerden dolayı geri dönüş oranı düşüktür.

³⁹ BALAK, SEYMEN. a.g.e., s. 82.

⁴⁰ Zeki AKILLIOĞLU, Yener ALTUNTAŞ ve Ahmet ÇANGA, "Türk Bankacılık Sisteminde Kamu Bankalarının Özelleştirme Gereği", *Hazine Dergisi*, Sayı: 3, (Temmuz 1996), s. 9.

Bütün kamu bankaları özelleştirildiğinde devletin bankacılık sistemine doğrudan etkisi bulunmayacağı için bu kuruluşların ekonomik koşullara uygun olarak hızlı ve gerekli politikalar üretmeleri kolaylaşacak, ayrıca bankaların etkinliği ve verimliliğide yükselecektir.⁴¹

5.5. Hızlı Teknolojik Gelişmelere Bağlı Sorunlar

Dünya bankacılık sistemi son yıllarda teknolojik gelişmelere uyum sağlamış, bu nedenle bankacılıkta otomasyon ve bilgi işlem teknolojisi son derece yaygın hale gelmiştir.⁴²

Türkiye’de bu konuda uyum hızlı bir şekilde sağlanmış, başta 24 saat bankacılık hizmeti veren ATM makineleri ve kredi kartları olmak üzere, elektronik fon transferi sistemi, SWIFT ve otomatik kasa makineleri kullanıma girmiştir. Bununla birlikte bankacılık hizmetlerinin kişisel bilgisayarlarla gerçekleştirilebildiği ev bankacılığı kavramı gündeme gelmiştir. Bunlar arasında kredi kartları sisteminin, özel yasal düzenlemelere sahip olması zaman zaman sorunlara yol açmaktadır.

Böyle teknolojik imkanlar kullanılarak gerçekleştirilen swap, forwart, future, option gibi risk yönetim ürünleri ile leasing, factoring ve forfaiting gibi finansal hizmetler, dünya finans piyasalarında yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Türkiye’de de sözkonusu mali tekniklerin uygulanması için mevzuatla ilgili yeni düzenlemeler getirilmiştir. Ancak ekonomik istikrarsızlıklar ve kamusal alt yapının henüz tam olarak oluşturulamaması nedeniyle bu uygulamalarda aksaklıklar ortaya çıkmaktadır. Özellikle vadeli döviz piyasalarına getirilen sınırlamalar, vadeli döviz işlemleri maliyetlerinin yüksek olması, bankacılık sektörünü bu alanda çekimser kılmaktadır. Bu nedenle ülkemizde leasing ve factoring işlemleri yaygınlaşmaya başlamakla birlikte, swap, futures ve option piyasaları henüz işlerlik kazanamamıştır.

Diğer yandan, özellikle uluslararası bankacılık faaliyetlerinde riskin azaltılması açısından son derece önemli olan istihbarat hizmetleri ülkemizde henüz etkin bir

⁴¹ AKILLIOĞLU, ALTUNTAŞ ve ÇANGA. a.g.e., s. 21.

⁴² BALAK, SEYMEN. a.g.e., s. 83.

şekilde sağlanamamaktadır. Bunun için merkezi istihbarat kuruluşlarının oluşturulması gündeme gelmelidir.

Türk bankaları uluslararası mali piyasalara girmek ve rekabet edebilmek açısından son derece hızlı bir şekilde yenilikleri uygulamayı başarıyla gerçekleştirebilmektedir. Ancak ekonominin genel dengesinde görülen bozukluklar bankacılık sektörüne direkt olarak yansımakta, kamu açıkları ve enflasyon başta olmak üzere yaşanan istikrarsızlıklar bankacılığın gelişmesini olumsuz yönde etkilemektedir.

6. TÜRKİYE'DE FAALİYETTE BULUNAN TİCARİ BANKALARIN SINIFLANDIRILMASI

Ticaret bankalarını “ulusal” ve “diğer” ticaret bankaları şeklinde iki başlık altında incelenebilir.

Ulusal ticaret bankaları ise , “özel sermayeli ticaret bankaları” ve “ kamusal sermayeli ticaret bankaları” şeklinde incelemek mümkündür. Diğer ticaret bankalarından kasıt yabancı ticaret bankalarıdır. Bu bankaları da “Türkiye’de kurulmuş yabancı bankalar” ve “Türkiye’de şube açan yabancı bankalar” ayırımına tabii tutabiliriz.⁴³

Ulusal banka kavramı, Türk kanunlarına göre kurulmuş ve sermayesi Türk parası olarak konulmuş banka kavramını ifade eder. Ülkemizde ulusal bankaları sermaye kaynaklarına göre iki bölümde inceleyebiliriz: Kamu sermayeli bankalar; kendilerine ait kuruluş kanunu olan sermayesinin tamamı veya bir bölümü devlete ait olan bankalar, özel sermayeli bankalar; özel kişi ve kuruluşlarla kurulan tamamı özel kişilerce konulmuş sermayeye sahip olan bankaları ifade eder.

Yabancı banka kavramı; sermayesi yabancı para cinsinden olan, 70 sayılı K.H.K.M-6/1’e göre kurulup faaliyet gösterecek banka olarak kabul edilir. Ülkemizde yabancı bankalar şube ve kurulmuş yabancı bankalar olarak faaliyet göstermektedirler.⁴⁴

⁴³ Nazım ENGİN, *Türk ve Yabancı Sermayeli Bankalar*, (İstanbul: İTO Yayın No: 1990-17, 1990), s. 7.

⁴⁴ ALTUNDAŞ. a.g.e., s. 55.

6.1. Yabancı Bankaların Türkiye'ye Geliş Nedenleri

24 Ocak 1980 İstikrar Kararları'yla birlikte ekonominin dışa açılması amacıyla ihracata dayalı sanayileşme politikası benimsenmiştir. 1980'den bu yana Türkiye'de faaliyette bulunan yabancı banka sayısında hızlı bir artış kaydedilmiştir. Türk ekonomisinin dışa açılmasını hedefleyen bir ekonomi politikasının uygulanmaya başlanması yabancı bankaların Türkiye'yi karlı bir piyasa olarak görmelerine neden olmuştur. Gerçekten de, Türk bankacılık sisteminin, hem miktar hem de nitelik olarak artış gösteren bankacılık hizmetlerine yönelik talebi karşılamada yetersiz kalışı, yabancı bankaların 1980'li yılların başlarında rekabetten uzak bir ortamda büyük ölçekte kar elde etmelerini kolaylaştırmıştır.

Yabancı bankaların Türkiye'de şube açmaları aynı zamanda bu bankaların dünya çapında yayılma politikalarının da bir sonucu olmaktadır. Uluslararası bankalar çeşitli finansal pazarlardaki şubelerin müşterilerine Türkiye'de hizmet vermek, bu müşterilerin Türkiye'ye ihracatları için pazar bulmak ve Türkiye'nin dış ticaret finansmanında rol oynamak istemektedirler.⁴⁵

6.2. Yabancı Bankaların Faaliyetleri

Yabancı bankalar çoğunlukla dış ticaret alanında faaliyet göstermektedirler. Dış ticaretin finansmanı ile ilgilenen bu bankalar, teminat mektupları vermekte, döviz işlemleri yapmaktadırlar.⁴⁶

Yabancı bankaların faaliyetleri toptancı bankacılık biçiminde göze çarpmaktadır. Az sayıda müşteri ile çalışıp büyük tutarda işlerde uğraşırlar. Şubeleri genellikle az sayıdadır. Yüksek teknoloji ile faaliyette bulduklarından, çabuk hizmet verebilmektedirler.

⁴⁵ İlker ULUÇAY, "Türk Bankacılık Sisteminin Gelişimi ve Türkiye'deki Uluslararası Bankacılığın Analizi", (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997*), s: 136-138

⁴⁶ Kasım EREN, *Avrupa Birliğinde ve Türkiye'de Bankacılık*, (İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım, 1996), s. 91.

Yabancı bankaların uluslararası örgütleri sayesinde, yerli firmalara dışa açılma ve yeni pazar olanakları yaratma konusundaki katkıları çok önemlidir.⁴⁷

Parasal yabancı sermaye akımıyla ilgili katkıları ise, uluslararası para piyasalarından kaynak transfer edebilmeleridir.

Yabancı bankalar, ülkemizde yatırım yapmak ve ticari ilişkilerde bulunmak isteyen yabancı iş adamlarına bilgi ve öneriler sunarak iyi bir rehberlik hizmetini de yerine getirirler.

7. TÜRKİYE'DE FAALİYET GÖSTEREN ULUSAL VE YABANCI TİCARİ BANKALAR

1996 yılı sonu itibariyle Türkiye' de toplam 56 tane ticari banka faaliyette bulunmaktadır.

Ulusal bankaların sayısı 1996 sonu itibariyle kamusal sermayeli ticaret bankaları 5, özel sermayeli ticaret bankaları 33 olmak üzere toplam 38'dir. Aynı tarih itibariyle Türkiye'de faaliyet gösteren yabancı bankaların sayısı ise 18'dir . Bunlardan 7 tanesi Türkiye'de kurulmuş yabancı banka, 11 tanesi ise Türkiye'de şube açan yabancı bankalardır.

Tablo 1'de Türkiye'de faaliyet gösteren ulusal ve yabancı ticari bankalar ve kuruluş yılları verilmiştir. Buna göre, Türkiye'de kurulup faaliyete geçen en eski iki banka, 1863 yılında kurulmuş olan T.C. Ziraat Bankası ve yabancı banka statüsündeki Osmanlı Bankası A.Ş.'dir. Binsekizyüzlü yıllardan bu yana faaliyet gösteren bir diğer banka ise özel sermayeli bankalardan İnterbank'tır.

Tablo 1'de, kuruluş yılı açısından dikkati çeken ve vurgulanması gereken bir nokta, toplam 33 tane olan özel sermayeli ulusal bankadan 6 tanesinin 1980-1990 döneminde, 9 tanesinin 1990 sonrası dönemde kurulmuş olmasıdır.

Kamusal sermayeli ticaret bankalarından sadece 1 tanesi 1980 sonrası dönemde (1988 'de) kurulmuştur ki bu da daha önce kurulup faaliyette bulunan iki bankanın bir

⁴⁷ ULUÇAY. a.g.e., s. 133.

isim altında birleştirilmesi şeklinde olmuştur. Türkiye’de Emlak Kredi Bankası ile Anadolu Bankası 1988 yılında birleştirilerek Türkiye Emlak Bankası adını almıştır.

Yabancı bankaların kuruluş ve açılış yılına ilişkin durumu ise çok daha çarpıcıdır. Türkiye’de kurulmuş olan 7 tanesinden 3’ü 1980-1990 döneminde, 2’si 1990 sonrası dönemde kurulmuş; Türkiye’de şube açıp faaliyet gösteren 11 tanesinden ise 8 tanesi 1980-1990 döneminin , 1 tanesi 1990 sonrası dönemin ürünleridir. Bu açıdan bakıldığında 1980 sonrası dönemi “Türkiye’de yabancı bankalar” dönemi olarak tanımlamak mümkündür.

Tüm bankalar birlikte ele alındığında, 56 bankanın 18’i 1980-1990 döneminde, 13’ü 1990 sonrası dönemde faaliyete geçerken; 1991 ve 1992 seneleri en fazla bankanın faaliyete geçtiği seneler olarak dikkat çekmektedir. EGS Bank ise sektöre en son katılan bankadır. Uzmanlara göre, yakın gelecekte de sektöre yeni bankalar katılacaktır. Ülkemizde banka kurma isteğinin başlıca nedenleri olarak şunlar sayılabilir:⁴⁸

- Banka sahibi olmak büyük bir prestij kaynağı olarak görülmekte,
- Bankaların finansal kaldıraç gücü, sanayi ve ticaret şirketlerine göre çok daha yüksek,
- Şirketleri için daha uygun koşullarda finansman sağlamak isteyen gruplar banka almaya yönelmekte,
- Büyüme sürecindeki gruplar, grup şirketlerinin yarattığı iş potansiyelinden yararlanmak ve fonlarını daha iyi değerlendirebilmek için banka sahibi olmak istemekte,
- Banka sahibi olmak, ekonomide söz sahibi olabilmenin anahtarı olarak görülmekte.

⁴⁸ Talat YEŞİLOĞLU, “10 Yıldaki Müthiş Değişim”, *Capital Dergisi*, (5/1996), s. 169.

Tablo 1: 1996 Yılına İtibariyle Faaliyet Gösteren Ticari Bankaların Kuruluş Yılları

BANKA	Kuruluş Yılı
Kamusal Sermayeli Bankalar	
Ziraat	1863
EtiBank	1935
Halk	1938
Vakıflar	1954
Emlak	1988
Özel Sermayeli Bankalar	
İnterbank	1888
Tarişbank	1913
Türk Ticaret	1913
Türkiye İş	1924
Yaşarbank	1924
Esbank	1927
İktisat	1927
TEB	1927
Egebank	1928
Türkiye İmar Bankası	1928
Sümerbank	1933
Yapı Kredi	1944
Türkiye Garanti	1946
Akbank	1947
Demirbank	1953
Şekerbank	1953
Pamukbank	1955
Dışbank	1964
Oyakbank	1984
Adabank	1985
Koçbank	1986
Tekstilbank	1986
Körfezbank	1987
Finansbank	1987
Alternatifbank	1991
Bank Kapital	1991
Garanti Yatırım	1991
Bank Ekspres	1992
Derbank	1992
Kentbank	1992
Toprakbank	1992
Yurtbank	1993
EGS Bank	1995
Kurulmuş Yabancı Bankalar	
Osmanlı	1863
Arap-Türk	1977
Turkish	1982
Bnp-Ak Dresdner	1985
Türk Sakura	1985
Midland	1990
Sitebank	1991
Şube Açan Yabancı Bankalar	
Banka Di Roma S.P.A.	1911
Abn Amro Bank N.V.	1921
Citibank	1981
Bank Mellat	1982
Habib Bank	1983
The Chase Manhattan	1984
Ulusalbank	1985
Credit Lyonnais	1988
Kıbrıs Kredi	1989
Societe Generale	1989
Westdeutsche Landesbank	1990

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği, Bankalarımız 1996, (İstanbul: TBB Yayınları No: 202, 1997).

İKİNCİ BÖLÜM

TİCARİ BANKALARDA FİNANSAL TABLO ANALİZİ

1. TİCARİ BANKALARDA FİNANSAL TABLOLARI ANALİZ GEREKLİLİĞİ

Bankalara parasını emanet eden tasarruf sahipleri, nakit ve gayrinakit kredi ilişkisi içinde olan şirketler, bankalar, kısa ve uzun vadeli borç veren yurtiçi ve yurtdışı mali kuruluşlar, banka güvencesi ve garantisi ile taahhüt altına giren veya yatırım yapan kişi veya kuruluşlar, bankanın ortakları ile Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB), ilgili bakanlıklar ve müşteşarlıklar, vergi daireleri gibi resmi kuruluşlar haklı sebepler ile bankaların mali bünyeleri hakkında çeşitli detaylarda bilgi sahibi olmak isterler.⁴⁹

Mevduat sahibi bankanın likiditesine karşı ilgi gösterir. Diğer bir ifade ile mevduat sahibi bankaya yatırılan paranın emniyette olduğunu ve her an geri çekilebileceğini görmek ister. Denetleme organları, bankaların yasal yükümler çerçevesinde yönetildiklerine ve mali yapısının sağlıklı olduğu kanısına varmak isterler. Bu veya buna benzer amaçlar güden ilgili kişiler banka mali tablolarının analizine gereksinim duyarlar.⁵⁰

Bankalarla ilgilenen bu kişilerin, bankalar hakkında bilgi sağlayabileceği başlıca kaynaklar ise bankaların mali tablolarıdır.

Tek düzen muhasebe sisteminde mali tablolar iki grupta ele alınmıştır. Bunlar temel mali tablolar ve ek mali tablolarıdır. Temel mali tablolar bilanço ve gelir tablosundan oluşmaktadır. Bilanço ve gelir tablosunun dışında kalan mali tablolar ise ek mali tablolarıdır.⁵¹

⁴⁹ ŞENVER. a.g.e., s. 5.

⁵⁰ Hikmet KIRKPANTUR, "Ticari Bankaların Bilanço ve Kar-Zarar Cetvellerinin Analizi", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi İşletme Ana Bilim Dalı, 1987), s. 1.

⁵¹ Mevlüt ÖZER, *Vergi Kanunları ve Tek Düzen Muhasebe Sistemi Kapsamında Mali Taolar ve Finansal Analiz*, (Ankara: Özkan Matbaacılık-Gazetecilik Sanayi ve Ticaet Limited Şirketi 2. Cilt, 2. Baskı, Ocak 1997), s. 11.

2. TİCARİ BANKALARIN FİNANSAL TABLOLARI

2.1. Bilanço

Bilanço, bankanın belli bir tarihteki iktisadi ve mali durumunu yansıtan, varlık ve kaynak yapısını gerçeğe uygun ve doğru bir biçimde gösteren bir tablodur. Bu tablo aktif (varlıklar) ve pasif (kaynaklar) olmak üzere ikiye ayrılır.⁵²

2.1.1. Aktif Yapısı

Banka bilançolarının aktif bölümü başlıca likit aktifler, krediler, donuk aktifler ve diğer aktifler kalemlerinden oluşmaktadır.

2.1.1.1. Likit Aktifler

Bankaların likit aktifleri, kısa vadeli nakit ihtiyaçlarını karşılamak üzere bankaların gerek kendi bünyelerinde gerekse diğer bankalarda (TCMB, diğer mali kurumlar, İnterbank) bulundurdukları nakit değerler ile menkul değerler cüzdanı (hazine plasman bonoları, devletiçi borçlanma tahvilleri, diğer) ve mevduat münzam karşılıklarından oluşmaktadır.

Nakit Değerler: Kasa, yabancı paraların sabit fiyat üzerinden kaydedildiği efektif deposu ile diğer kalemlerden oluşur.⁵³

Bankalar: Bankaların diğer bankalara yatırdığı Türk lirası (T.L.) ve yabancı para (Y.P.) mevduatı ve bu mevduata ilişkin hareketlerin izlendiği hesap grubudur.

TCMB: Bankaların TCMB'na yatırdığı T.L. ve YP mevduatı ve bu mevduata ilişkin hareketlerin izlendiği hesap grubudur.

Diğer Mali Kurumlar: Bankaların özel finans kurumlarına yatırdığı T.L. ve YP mevduatı ve bu mevduata ilişkin hareketlerin izlendiği hesap grubudur.

⁵² Arman T. TEVFİK, Gürman TEVFİK, *Bankalarda Finansal Yönetime Giriş*, (İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği, No: 203, 1997), s. 189.

⁵³ TEVFİK A ve TEVFİK G. a.g.e., s.190.

İnterbank(Bankalararası Para Piyasası): Bankaların TCMB aracılığıyla diğer bankalara verdiği T.L. ve YP borç tutarları bu hesap grubunda izlenir.

Menkul Değerler Cüzdanı: Bankaların gerek kendi cüzdanı, gerekse üçüncü kişilere satılmak üzere satın aldığı hazine bonoları, devlet tahvilleri, özel kesim tahvilleri, hisse senetleri, bunların kuponları, altın ve gelir ortaklığı senetleri gibi değerlerin izlendiği hesaptır.

Mevduat Munzam Karşılıkları: 1211 sayılı TCMB Kanunu'nun 40. Maddesi uyarınca TCMB'ınca esas ve oranlar içinde bankalarca kabul edilen TP ve YP tutarı üzerinden hesaplanarak TCMB nezdindeki özel bir bloke hesaba yatırılan TP ve YP karşılıkları, bu hesabı oluşturur.

2.1.1.2.Krediler

Krediler; bankaların müşterilere kullandığı kredilerin izlendiği hesap grubudur. Krediler; ihtisadsışı krediler (kısa ve orta-uzun vadeli) ve ihtisas kredileri olmak üzere ikiye ayrılır.⁵⁴

2.1.1.3. Donuk Aktifler

Bankaların donuk aktifleri; takipteki alacaklar (takipteki krediler,net), iştirakler (mali, diğer), bağlı değerler ve sabit kıymetler kalemlerinden oluşmaktadır.

Takipteki Alacaklar: Takipteki alacaklar, özel takipteki alacaklar, idari takipteki alacaklar ve kanuni takipteki alacaklar olmak üzere üçe ayrılır. 88/12937 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nda belirtildiği biçimde, özel olarak takibe alınan ve borç kalanı veren krediler, özel takipteki alacaklar hesabında, yukarıda belirtilen karara uygun olarak idari takibe alınan ve borç kalanı veren TP ve YP kredileri idari takipteki alacaklar grubunda ve son olarak kanuni takibe alınmış TP ve YP kredileri bu hesap grubunda izlenir. Tüm bu üç hesap grubu takipteki alacaklar, brütün kalanını verir. Takipteki krediler karşılığı, 3182 sayılı Bankalar Kanununun 32/3. maddesi gereğince TP ve YP kredileri üzerinden ayrılan karşılıkların izlendiği aktif düzenleyici bir hesap

⁵⁴ TEVFIK A ve TEVFIK G. a.g.e., s.190.

grubudur. Kredi hesaplarında doğrudan düşme yerine bu hesap kullanılır. Dolayısıyla bu hesap bir özsermaye hesabı değildir. Takipteki alacaklar, brüt ile krediler karşılığı arasındaki fark takipteki alacaklar, neti oluşturur.

İştirakler, Net: Bankaların doğrudan ya da dolaylı olarak sermayesinde ya da oy hakkında en az %10 ile en fazla %50 paya ya da bu oranda oy hakkına sahip oldukları ortaklıklara sermaye olarak yatırdıkları paraların kaydına özgü aktif nitelikteki bir hesap grubudur. Mali ve diğer (mali olmayan) olmak üzere ikiye ayrılır. Hisse senetleri alış tutarıyla işlem görür. Ayrılan değer azalma karşılıkları bu hesap grubundan düşülerek bu grubun net değeri bulunur.

Bağlı Değerler: İştirak ve bağlı ortaklık niteliği taşımayan ancak uzun vadeli olarak tutulmasına karar verilen ortaklıklara sermaye olarak yatırılan paraların kaydına özgü aktif nitelikli bir hesap grubudur. Mali ve mali olmayan olmak üzere ikiye ayrılır. Hisse senetleri alış tutarıyla işlem görür. Ayrılan değer azalma karşılıkları bu hesap grubundan düşülerek bu grubun net değeri bulunur⁵⁵.

Sabit Kıymetler, Net: Menkuller, gayrimenkuller ve özel maliyet bedellerinden oluşur. Bankaların faaliyetlerinde kullanılmak üzere satın aldıkları ve kullanım süreleri 1 yıldan çok olan kasalar, büro makinaları, mobilya ve mefruşat, taşıt araçları gibi kalemler menkuller içinde sınıflandırılır. Bankaların faaliyetlerinde kullanılmak üzere satın aldıkları bina, arsa ve araziler, gayrimenkuller grubuna girer. Yeniden değerlendirme artışları bu iki gruba borç yazılarak muhasebeleştirilir. Kira ile tutulmuş gayrimenkulleri genişletmek ve ekonomik değerlerini artırmak için yapılan harcamalar da özel maliyet bedeli olarak bu grupta muhasebeleştirilir. Bu sabit kıymetlere ilişkin yazılan amortisman giderleri, sabit kıymetlerin düzenleyici bir hesabı olan birikmiş amortisman hesaplarına alacak verilerek kaydedilir. Bu hesaplara sabit kıymetler netleştirilir.

⁵⁵ TEVFIK A ve TEVFIK G. a.g.e., ss.190-192.

2.1.1.4. Diğer Aktifler

Diğer aktifler; kanuni yedek akçeler karşılığı (KYAK) devlet tahvili hesabı, faiz ve gelir reeskontları ve sınıflandırılmayan aktifler kalemlerinden oluşmaktadır.

Kanuni Yedek Akçeler Karşılığı Devlet Tahvili Hesabı: Bankalar 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 32/1 maddesine göre ödenmiş sermaye tutarına ulaşıncaya kadar yıllık safi kardan ayırdıkları yedek akçelerin karşılığını TCMB nezdindeki hazine adına açılmış yedek akçeler karşılığı devlet tahvili hesabına yatırmak zorunda olup, yatırılan paralar aynı adı taşıyan bu hesapta izlenir.

Faiz ve Gelir Reeskontları: Kısa ve orta-uzun vadeli krediler ile faiz getirili diğer aktiflerin dönem karını ilgilendirdiği halde henüz tahsil olunmamış faizleri tahakkuk yöntemiyle ilgili gelir hesaplarına alacak, faiz tahakkuk hesabına borç yazılır. Dönem sonu itibariyle tahakkuk dönemi gelmemiş tüm krediler ile faiz getirili menkul değerler ve diğer aktifler için o dönemi ilgilendiren faizlerin reeskontu yapılır.

Sınıflandırılmayan Aktifler: Yukarıdaki sınıflamalara girmeyen aktifler grubunu oluşturur.⁵⁶

2.1.2. Pasif Yapısı

Banka bilançolarının pasif bölümü başlıca mevduat, mevduat dışı kaynaklar diğer pasifler ve özkaynaklar kalemlerinden oluşmaktadır.

2.1.2.1. Mevduat

Mevduat, bankalara gerçek ve tüzel kişilerin faiz ya da herhangi bir bedel karşılığında istenildiği anda ya da belirli bir süre sonra ya da belirli bir ihbar süresine uyarak, geri almak üzere yatırdıkları TP ya da YP'lara mevduat denir. Mevduat; tasarruf mevduatı, mevduat sertifikası, resmi mevduat, ticari mevduat, bankalar mevduatı, diğer mevduat, döviz tevdiat ve altın depo hesapları gibi değişik hesaplarda izlenir.

⁵⁶ TEVFIK A ve TEVFIK G. a.g.e., s.192.

2.1.2.2. Mevduat Dışı Kaynaklar

İnterbank, alınan krediler (yurtiçi bankalar, yurtdışı bankalar,diğer), fonlar ve menkul kıymetler kalemlerinden oluşmaktadır..

İnterbank: Bankaların, TCMB aracılığıyla diğer bir bankadan aldığı TP ve YP borçlar bu hesapta izlenir.

Alınan Krediler: Bu hesap ile bankaların değişik kaynaklar kullandıkları krediler yer alır. Bu hesap grubunda TCMB kredileri ve diğer krediler (yurtiçi ve yurtdışı) izlenir.

Fonlar: Bankalara, bütçeden bakanlıklardan ve diğer kamu kaynaklarından yasa ya da idari kararlarla tahsis edilen fonlar için kullanılan bir hesap grubudur.

Menkul Kıymetler: Bankaların çıkardıkları tahvil ve bonolar ve varlığa dayalı menkul kıymetlerin izlendiği hesap grubudur.⁵⁷

2.1.2.3. Diğer Pasifler

Bilançonun bu kısmı, faiz ve gider reeskontları, ödenecek vergi ve harçlar, karşılıklar ve sınıflandırılmayan pasifler hesabını kapsamaktadır.

Faiz ve Gider Reeskontları: Dönem sonu itibariyle TP ve YP mevduat, TP ve YP olarak alınan krediler, çıkarılan TP ve YP menkul kıymetlerin ve gider yaratıcı pasif nitelikteki hesaplar üzerinden içinde bulunan döneme ilişkin faiz giderleri bu hesaba alacak ilgili gider hesabına borç verilerek muhasebeleştirilir.

Ödenecek Vergi ve Harçlar: Bankaların kendi çıkarları ve ilişkide bulunduğu üçüncü kişilere ilişkin işlemler nedeniyle vergi sorumlusu ya da yükümlüsü olarak ödeyeceği TP ve YP vergi, resim, harç ve primlerin kaydedildiği hesap grubudur.

Karşılıklar: 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 32/3'e göre Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca TP ve YP krediler üzerinden ayrılan karşılıklar ile kıdem tazminatı, gelir ve kurumlar vergisi karşılıklarının ve diğer karşılıkların izlendiği hesap grubudur.

⁵⁷ TEVFIK A ve TEVFIK G. a.g.e., ss.192-193.

Sınıflandırılmayan Pasifler: Yukarıdaki sınıflamalara girmeyen pasif nitelikli hesaplar bu gruba girer.⁵⁸

2.1.2.4. Özkaynaklar

Özkaynaklar ödenmiş sermaye, yedek akçeler, muhtemel zararlar karşılığı (Bankalar Kanunu m. 32/1), değerlendirme fonları ve zararlardan (dönem ya da geçmiş yıl) oluşur.

Ödenmiş Sermaye: Sermaye; TP ve YP olarak belirtilen nominal sermayenin kaydına özgü bir hesaptır. Ödenmemiş sermaye; TP ve YP olarak taahüt edilen sermayenin kaydedildiği bir hesap olup; sermaye ile ödenmemiş sermayenin farkı ödenmiş sermaye'yi oluşturur.

Yedek Akçeler: Kanuni yedek akçeler, ihtiyari yedek akçeler olmak üzere ikiye ayrılır. Kanuni yedek akçeler, TTK 464, 467 maddeleri ile 233 sayılı KHK'nın 36. Maddesi gereğince yıllık kardan ayrılan yedek akçelerin kaydedildiği pasif nitelikteki hesaptır. İhtiyari yedek akçeler, yıllık vergi sonrası kar üzerinden kanuni yedek akçelerin ayrılmasından sonra genel kurul kararıyla ayrılan yedek akçelerdir. Birikmiş zararlar bu hesaptan mahsup edilebilir.⁵⁹

Değerleme Fonları: VUK'un 3094 sayılı kanunla değişik geçici 11. maddesi gereğince yeniden değerlemeye tabi tutulan sabit kıymetlerin net defter değerinde ortaya çıkan artışların kaydedildiği pasif nitelikli bir hesaptır. Yine aynı hükümlere göre iştirak ve kuruluşların yaptıkları yeniden değerlendirme sonucunda bedelsiz hisse senedi vermeleri nedeniyle aktiflerde ortaya çıkan artışlar da aynı gruba kaydedilir. Ayrıca gayrimenkul ve menkul kıymetlerin satışında maliyet bedelinin yeniden değerlendirme oranında arttırılması ve bunun sonucunda ortaya çıkan ve vergi kapsamı dışında tutulan tutar (kar) maliyet artış fonu hesabına alacak yazılır. Bu hesap, yeniden değerlendirme fonu hesap grubu içinde yer alır.

Zarar: Bankaların geçmiş yıl zararı ile dönem zararı bu hesap grubunda izlenir.

⁵⁸ TEVFIK A ve TEVFIK G. a.g.e., s.193.

⁵⁹ TEVFIK A ve TEVFIK G. a.g.e., ss.193 - 194

2.1.2.5. Kar

Kar; vergi öncesi kardan vergi karşılığı düşüldükten sonra kalan, dönem karını gösterir. Bu karın bir bölümü yedek akçelere tahsis edilir, bir bölümü de ya temetü olarak dağıtılır, ya da bankada bırakılır. Bankada kalan karlar da geçmiş yıllar karları hesabında izlenir.

2.2. Gelir Tablosu

Gelir tablosu; bankanın belli bir hesap döneminde elde ettiği tüm hasılat ve gelirleri ile yaptığı tüm maliyet ve giderleri sınıflandırılmış bir biçimde gösteren, dönemin sonuçlarını kar ya da zarar olarak özetleyen bir tablodur.⁶⁰

2.2.1. Faiz Gelirleri

Dokuz bölümden oluşan gelir tablosunun ilk bölümünü faiz gelirleri ana grubu oluşturur. Bu grubun altında aşağıdaki kalemler yer alır:

Kredilerden Alınan Faizler: Tüm TP ve YP kısa ve orta-uzun vadeli kredilerinden alınan faizleri kapsar. Faiz tahakkuk hesaplarına borç, bu hesap grubuna alacak yazılarak muhasebeleştirilir.

Menkul Değerler Cüzdanından Alınan Faizler: Devlet iç borçlanma senetlerinden ve diğer menkul değerlerden TP ve YP olarak alınan, tahakkuk ettirilen faizlerin işlendiği hesap grubudur.

Bankalardan Alınan Faizler: TCMB, yurtiçi ve yurtdışı bankalardaki TP ve YP mevduat hesaplarından alınan faizlerin işlendiği hesap grubudur.

İnterbanktan Alınan Faizler: TCMB aracılığıyla diğer bir bankaya verilen borç karşılığında alınan TP ve YP faizlerinin işlendiği hesap grubudur.

Diğer Faiz Gelirleri: Yukarıdaki sınıflandırmaya girmeyen gelir kalemlerinin kaydedildiği hesap grubudur.

⁶⁰ TEVFIK A ve TEVFIK G. a.g.e., ss. 194 - 196.

2.2.2. Faiz Giderleri

Gelir tablosunun ikinci ana bölümünü faiz giderleri oluşturur ve bu bölüm aşağıdaki kalemleri içerir⁶¹:

Mevduata Verilen Faizler: Değişik türdeki mevduata ödenen, tahakkuk ettirilen TP ve YP faizleri bu hesap grubuna borç yazılarak muhasebeleştirilir.

Alınan Kredilere Verilen Faizler: Bankaların TCMB, yurtiçi ve yurtdışı bankalardan sağlamış olduğu krediler için tahakkuk ettirdiği ve ödediği TP ve YP faizleri bu hesap grubuna girer.

Diğer Faiz Giderleri: Yukarıdaki bölümlere girmeyen faiz giderleri bu gruba girer.

2.2.3. Takipteki Alacak Karşılığı

Gelir tablosunda üçüncü grup takipteki alacak karşılığı olup net kara ulaşmayı sağlayan bir kalemdir.

2.2.4. Takipteki Alacak Sonrası Net Faiz Geliri

Gelir tablosunda dördüncü grup, net faiz geliri olup, faiz gelirleri ile giderleri ve takipte alacak karşılığı arasındaki farka eşittir.

2.2.5. Faiz Dışı Gelirler

Gelir tablosundaki beşinci bölüm, faiz dışı gelirler olup, aşağıdaki kalemlerden oluşur:⁶²

Komisyon Gelirleri: Bankanın vermiş olduğu nakdi ve gayrinakdi kredilerden ve diğer işlemlerden almış olduğu ücret ve komisyonlar bu hesap grubunda izlenir.

⁶¹ TEVFİK A ve TEVFİK G., a.g.e., s. 196.

⁶² TEVFİK A ve TEVFİK G. a.g.e., s. 197.

Kambiyo Gelirleri: Kambiyo hesapları kapsamında arbitraj işlemleri, efektif ve döviz alım-satım, evaluasyonlarından ve dövizli havalelerden elde edilen karlar bu hesap grubuna yazılır.

Sermaye Piyasası İşlem Gelirleri: Gerek menkul değer cüzdanında gerekse iştirak cüzdanında yer alan bono, tahvil ve hisse senedi gibi menkul değerlerin maliyet giderlerini aşan tutar üzerinden satışı halinde oluşan karın, sermaye piyasası ile ilgili alınan komisyonların izlendiği hesap grubudur.

Diğer Gelirler: Yukarıdaki sınıflandırmaya girmeyen gelirlerin kaydına özgü bir hesap grubudur.

2.2.6. Faiz Dışı Giderler

Gelir tablosunda altıncı bölüm, faiz dışı giderler olup, aşağıdaki kalemlerden oluşur:⁶³

Personel Giderleri: Çalışanlara ödenen aylık ve ücretler, ödenek ve tazminatlar, sosyal yardımlar, yolluk ve sigorta pirimlerinin kaydına özgü bir gruptur.

Kıdem Tazminatı Karşılıkları: Bankanın kıdem tazminatı yükümlülüğünü dönem sonu itibariyle hesaplaması sonucu bir önceki dönem sonu kıdem tazminatı miktarına göre doğan artış dönem gideri olarak bu hesap grubuna borç yazılır.

Diğer Karşılıklar: Menkul değerler değer düşüş karşılıkları, iştirak ve kuruluşlar değer azalma karşılıkları, tahsili şüpheli ücret ve komisyon gibi karşılıkların izlendiği hesap grubudur.

Vergi ve Harçlar: Bankanın menkul ve gayrimenkulleri için ve her türlü vergi ile faaliyetler nedeniyle ödediği çeşitli TP ve YP vergi ve harçlar bu gruba girer.

Kira Gideri: Faaliyet kiralari ile finansal kiralamadan doğan kira giderlerini yazıldığı hesap grubudur.

⁶³ TEVFIK A ve TEVFIK G. a.g.e., ss. 197- 198.

Amortisman Giderleri: Bankanın menkul ve gayrimenkulleri ile ilk kuruluş ve örgütlenme giderleri ve özel maliyet bedellerinin Vergi Usulleri Kanunun'da belirtilen oranlar için amorti edilmesi sonucunda bu hesap grubuna borç yazılır.

Diğer Faiz Dışı Giderler: Yukarıdaki gruplara girmeyen faiz dışı giderler bu gruba girer.

2.2.7. Vergi Öncesi Kar/Zarar

Gelir tablosunda yedinci bölüm vergi öncesi kar/zarar olup; bu bölüm, takipteki alacak sonrası net faiz geliri ile net faiz dışı gelirlerin (faiz dışı gelirlere faiz dışı giderlerin çıkartılmasıyla hesaplanır) toplamına eşittir.⁶⁴

2.2.8. Vergi Karşılığı

Gelir tablosunda sekizinci bölüm vergi karşılığı, bankaların faaliyetleri sonucu elde edilen vergiye tabii karları üzerinden ödeyeceği kurumlar ve gelir vergisi tahakkukunun yapıldığı hesap grubudur.

2.2.9. Net Kar (Zarar)

Gelir tablosunda dokuzuncu bölüm, net kar (zarar) olup; bu kalem, takipteki alacak sonrası net faiz gelirleri ile net faiz dışı gelirlerin toplanması ve bu toplamdan vergi karşılığının çıkarılmasıyla bulunur.

3. TİCARİ BANKALARDA FİNANSAL TABLO ANALİZ TEKNİKLERİ

Banka finansal tablolarının analizi, bankaların finansal performanslarını (başarımını) ölçmek ve mali yapılarındaki kuvvetli ve zayıf noktaları ortaya çıkarmak açısından son derece önemlidir. Analiz sonucu saptanan bulgular yöneticilere alacakları kararlarda yardımcı ve yönlendirici olurlar. Böylelikle banka, yönetiminde ve mali

⁶⁴ TEVFIK A ve TEVFIK G. a.g.e., s. 199.

yapısında zayıf olan unsurları giderici önlemler alırken kuvvetli taraflarından yararlanmak suretiyle daha iyi sonuçlara ulaşmak mümkün olabilir.⁶⁵

Mali tablolar statik ya da dinamik olmak üzere iki şekilde analize tabii tutulabilir.⁶⁶

a-Sabit (Statik) Analiz

Belirli bir tarihte düzenlenmiş veya belirli bir döneme ait mali tablolarda yer alan kalemler arasındaki ilişkilerin saptanmasına ve bu ilişkilerin incelenmesine statik analiz denilmektedir. Statik analiz, işletmenin mali durumunu ve faaliyet sonuçlarını sadece bir dönem ya da bir yıla ilişkin veriler için ortaya koyar. Statik analizle, işletmenin belirli bir dönemdeki likidite durumu, finansal yapısı ile karlılık ve faaliyetleri sonuçları hakkında yararlı bilgiler sağlanabilir.

b-Yaygın (Dinamik) Analiz

Dinamik analiz ise, birbirini izleyen dönemlere ait mali tablolarda yer alan kalemlerin zaman içerisinde göstermiş oldukları artış veya azalışların incelenmesi ve eğilimlerin saptanmasıdır. İşletmenin belli bir dönemdeki mali durum ve faaliyet sonuçlarının geçmiş yıllarla karşılaştırılması, yapılan analizin değerini arttırmakta ve yöneticilerle, mali analistlerin dikkatini önemli ilişkiler ve eğilimler üzerine çekmektedir. Dinamik analiz, işletmenin yöneticilerine gerekli düzeltici önlemlerin hızla alınması konusunda da yardımcı olmaktadır.

İşletmenin zaman içerisinde gelişmesini ve gelişmelerin yönünü gösteren dinamik analiz sonuçlarından, gelecek dönemlere ait tahminler yapılırken de büyük ölçüde yararlanılmaktadır.⁶⁷

Gerek sabit gerekse yaygın analizde sadece oran, ilişki ve yüzdelerin hesaplanması yeterli değildir. Bunların aynı sektördeki diğer firmalar ve sektör ortalamalarıyla da mukayesesi gereklidir.⁶⁸

⁶⁵ SEVAL, a.g.e., s. 39.

⁶⁶ Öztin AKGÜÇ, *Mali Tablolar Analizi*, (İstanbul: Muhasebe Enstitüsü Yayın No: 64, Muhasebe Enstitüsü Eğitim ve Araştırma Vakfı Yayın No: 169, 1995), s. 312.

⁶⁷ AKGÜÇ, a.g.e., s. 312.

Çeşitli göstergeler, ölçüler, karşılaştırmalar, işletmenin mali durumunun, karlılığının, verimliliğinin değerlendirilmesinde yardımcı olmaktadır. Genellikle, uygulamada, mali tablolar analizinde kullanılan teknikler dört grupta toplanabilir.⁶⁹

- Karşılaştırmalı Analiz
- Yüzde Metodu ile Analiz
- Eğilim (Trend) Yüzdeleri
- Oran Analizi

3.1. Karşılaştırmalı Analiz

Karşılaştırmalı analiz, bir işletmenin farklı tarihlerde düzenlenmiş mali tablolarında yer alan kalemlerde görülen değişikliklerin incelenmesi ve bu değişikliklerin değerlendirilmesidir. Karşılaştırmalı analiz dinamik bir analizdir. Karşılaştırmalı analizde belirli bir tarihte düzenlenmiş mali tablolarda yer alan kalemler arasındaki ilişki değil, bu kalemlerin zaman içinde göstermiş olduğu artış ve azalışlar incelenmektedir. Kalemlerde artış yada azalışlar mutlak rakamlarla ifade edilebileceği gibi değişiklikler yüzdesel olarak da ortaya konabilir.

Karşılaştırmalı analizin en büyük üstünlüğü, incelenen işletmenin gelişim yönü hakkında fikir verecek bilgileri sağlamasıdır. Bu bilgiler işletmenin gelecekteki gelişimi hakkında tahminlerde bulunmak yönünden de yararlıdır. Koşullarda büyük bir değişiklik olmadığı durumlarda, işletmenin geçmişteki eğilimine uygun bir gelişme göstereceği tahmin edilebilir.⁷⁰

3.2. Yüzde Yöntemi İle Analiz

Dikey analiz, ortak esasa indirgenmiş tablolar analizi olarak da isimlendirilen bu analiz yönteminde mali tablolarda yer alan herbir kalemin toplam içersindeki payı

⁶⁸ ÖZER. a.g.e., s. 718.

⁶⁹ AKGÜÇ. a.g.e., s. 312.

⁷⁰ Doğan BAYAR, Nurhan AYDIN, *İşletmelerde Finansal Yönetim*, (Eskişehir: ETAM A.Ş., Matbaa Tesisleri, 2. Baskı, 1994), ss. 57 - 58.

yüzde olarak ifade edilir. Bu analiz yönteminin diğer tekniklere kıyasla iki büyük üstünlüğü vardır:

-Bu yöntemle herbir kalemin toplam içersindeki yüzdesi-oranı açıkça ortaya konulur.

-Mali tablolar ve bu tablolarda yer alan kalemlerdeki değişiklikler salt rakamsal olarak ifade edildiği zaman, aynı endüstri kolunda farklı büyüklükteki işletmeler arasında anlamlı karşılaştırmaların yapılması mümkün değildir. Bu yöntemle bu sakınca yok edilmiştir.

3.3. Trend Analizi

Trend analizi, uzun bir zaman dönemi içindeki (5-10 yıl gibi) değişimlerinin, endüstrideki diğer işletmelere oranla, ya da o işletmenin baz olarak alınan yılına oranla ne yönde olduğunu belirlemek için yapılır.

Trend analizinin uygulanabilmesi için inceleme döneminin oldukça uzun olması gerekir. Uzun dönemde mali tablolarda yer alan kalemlerin göstermiş oldukları eğilimler karşılaştırılarak, inceleme döneminin olumlu ya da olumsuz gelişmeleri hakkında fikir sahibi olunabilir.⁷¹

Elde edilen sonuçlar, rakip bankaların verileri ile karşılaştırılmalıdır. Sorun, bankanın kendine özgü olabileceği gibi, bankanın içinde yer aldığı denk banka grubuna özgüde olabilir.⁷²

3.4. Oran (Rasyo) Analizi

İşletmelerin finansal performanslarını ölçümleyip yorumlamada en yoğun şekilde kullanılan finansal analiz tekniği rasyolardır. Rasyo en basit şekliyle, bir değer diğer bir değere oranı olarak tanımlanabilir Rasyoların finansal tabloların değerlendirilmesinde kullanılması 1800 yılına kadar uzanır. Rasyo birçok değişkeni

⁷¹BAYAR, AYDIN. a.g.e., ss. 60-61.

⁷²TEVFİK A ve TEVFİK G. a.g.e., s. 204.

özetleyerek finansal tabloların az değişkenle daha anlamlı şekilde yorumlanmasını sağlar.⁷³

Finansal analiz öğretisi incelendiğinde zayıf likidite, düşük karlılık rasyolarının işletmelerin zayıf yönünün göstergesi olarak değerlendirildiği görülür. Genellikle, işletmelerin iyi rasyo sonuçlarının anlamsızlığı, kötü rasyo sonuçlarının ise bir çok şeyi ifade ettiği büyük anlam taşıdığı vurgulanır. İşletmenin rasyoları belli bir standartın altına düşmüşse işletmede belli bir sorunun geliştiği ileri sürülebilirse de, tek tek kendi başına kullanılan rasyoların işletme sorunlarının saptanmasında yeterli olmadığını analizler ortaya koymuştur. Tek bir rasyo değerine bakılarak karar vermek yanlış sonuçlar doğurabilir.

Oran analizinde iki noktanın gözönünde bulundurulması gerekir: İlki işletme için, mevcut oran ile geçmişte ve gelecekte beklenen oranlar arasında bir karşılaştırmanın yapılmasıdır. İkincisi de işletmenin oranlarıyla, aynı zaman noktasında, benzer işletmelerin oranlarının ya da endüstri ortalamalarının karşılaştırılmasıdır. Böyle bir karşılaştırma, işletmenin diğer işletmelere kıyasla finansal durum ve uygulamaları hakkında fikir verecektir.⁷⁴

3.4.1. Oranların Sınıflandırılması

Oran analizi yöntemiyle tablolardaki kalemler arasında matematiksel ilişkiler kurmak suretiyle bankaların karlılığı, etkinliği, risk pozisyonu, pasif ve aktif yapıları hakkında, gerek farklı faaliyet dönemleri gerekse ülkeler arasında genel yargılara varmak mümkün olabilmektedir.⁷⁵

Ancak bankacılık sektöründe oran analizinde yararlı sonuçlara ulaşabilmek için aşağıdaki karşılaştırmaların yapılması gerekir:

⁷³ Cengiz EROL, *Nakit Akımı Yaklaşım Yöntemiyle Kredi Değerlemesi*, (Ankara: Türkiye Bankalar Birliği Yayınları No: 167, 1991), s. 51.

⁷⁴ BAYAR ve AYDIN. a.g.e., s. 29.

⁷⁵ ALTUNBAŞ ve SARISU. a.g.e., s. 30.

Denk Banka Grubu Karşılaştırmaları: Bankaların oranları aynı sınıfta yer alan bankalarınkiyle ya da denk banka grubu ortalamaları ile karşılaştırılmalıdır.⁷⁶

Denk banka grubu, faaliyet alanları, bankacılık işlem çeşitleri ve banka büyüklüğü ile birbirleriyle denk olan bankaların oluşturduğu banka demektir. Ülkemizde olduğu gibi, banka adedi az olan ülkelerde denk banka grubu yapmak bir hayli güç olmaktadır. Gruplama yapılmak istenildiğinde bir gruba sadece iki veya üç banka girdiği takdirde grup ortalaması ile mukayese, sıralama gibi teknikler pek etkin biçimde kullanılamaz.⁷⁷

Eğilim Analizi: Burada bir banka için belirli bir oran, finansal sağlamlığın yönünü ve banka etkinliklerinin başarımını görmek amacıyla bir kaç yıl boyunca aldığı değerler kullanılarak, karşılaştırılır.⁷⁸

Banka bilançolarının analizinde kullanılan temel rasyoları beş başlık altında toplayabiliriz.⁷⁹

- Sermaye yeterliliği oranları
- Likidite yeterliliği oranları
- Aktif kalitesi oranları
- Gelir, gider yapısı oranları
- Karlılık oranları

3.4.1.1. Sermaye Yeterliliği Oranları

Sermaye, varlıkların değerinin düşmesi ya da bankanın zararlarla karşılaşması durumunda mevduat sahibi ve diğer alacaklılara korunma sağlar.⁸⁰

⁷⁶ TEVFİK A ve TEVFİK G. a.g.e., s. 213.

⁷⁷ ŞENVER. a.g.e., s. 18.

⁷⁸ TEVFİK A ve TEVFİK G. a.g.e., s. 213.

⁷⁹ ÖÇAL, ÇOLAK F. ve ESER. a.g.e., s.236.

⁸⁰ TEVFİK A ve TEVFİK G. a.g.e., s. 214

Güven unsuruna dayalı kurumlar olarak bankaların konjüktür dalgalanmalarına karşı korunabilmelerinde en önemli unsuru sermaye yapıları oluşturur. Bu nedenle sermaye yeterliliği oranları bankalar açısından son derece önem taşımaktadır.

Ayrıca, sermaye yeterliliği ölçütlerinin banka yönetimleri bir yol göstericiliğinin bulunduğu, gerek ülke gerekse ülke dışındaki sektör bankaları arasında kıyas imkanı sağladığı ve banka yönetimlerine disiplin getirdiğini söylemek mümkündür. Burada sermaye yeterliliği ile ilgili en çok kullanılan iki oran ele alınmıştır.

Finansal Bağımsızlık Oranı (Özkaynaklar/Toplam Aktifler): Söz konusu oran banka özkaynaklarının toplam aktifler içindeki payını göstermektedir.

Finansal Kaldıraç Oranı (Özkaynaklar/Yabancı Kaynaklar): Bu oran bankaların ne ölçüde yabancı kaynakla çalıştığını ifade eder.⁸¹

3.4.1.2. Likidite Oranları

Likidite vadesi gelen nakit yükümlülüklerini karşılama yeteneğine ilişkin bir kavramdır.⁸²

Likidite oranları genel olarak kısa vadeli borç ödeme gücünü ve kaynakların likit olarak elde tutulan kısmını gösterir. En çok kullanılan likidite oranları şunlardır.⁸³

Likit Aktifler/Toplam Aktifler: Bilanço likiditesi olarak da adlandırılan bu oran; bankaların aktiflerinin ne kadarının likit varlıklardan oluştuğunu göstermektedir.⁸⁴

Oranın yüksek olması aktiflerin sabit varlık ve iştirak gibi donuk varlıklara harcanmadığını gösterdiği gibi, bankanın parasını en yüksek verim sağlayan yatırımlara yönlendirebileceğini de gösterir.

Likit Aktifler/Yabancı Kaynaklar: Likit aktiflerin yabancı kaynaklar içindeki payını gösterir. Ani bir konjüktür hareketinde banka, likit aktiflerini paraya çevirerek

⁸¹ ÖÇAL, ÇOLAK F. ve ESER. a.g.e., s.236.

⁸² TEVFİK A ve TEVFİK G. a.g.e., s. 215.

⁸³ ÖÇAL, ÇOLAK F. ve ESER. a.g.e., s.237.

⁸⁴ İMKB, Şirketler Yılığ, (2.Cilt, 1996), s. 1261.

kendini koruyabilir. Ancak bu oranın çok yüksek olması kaynakların verimli kullanılmadığının da göstergesi olabilir.⁸⁵

3.4.1.3. Aktif Kalitesi Oranları

İşletmeler özkaynakları ile yabancı kaynaklarını çeşitli aktiflere bağlarlar. Burada aktif kalitesi açısından önemli olan aktiflerin çeşidinin yanısıra aktifin gelir getirip getirmediği, gelir getirme gücü, gelirin sürekliliği, nakde dönüş kabiliyeti ve işletmenin kaynak yapısına uygun olup olmadığıdır.

Bankalar açısından, aktifler içerisinde başlıca büyüklüklerden biri olan krediler, aktif kalitesinin ölçülmesinde en önemli kalemlerden birisidir.

Krediler/Toplam Aktifler: Kredilerin toplam aktifler içindeki payını gösterir. Kredilerin aktif içindeki payının yüksek olması bankanın gerçek görevini yaptığının bir göstergesi olmakla beraber bu oranın çok yüksek olması da banka riskini artırır.

Krediler/Yabancı Kaynaklar: Yabancı kaynakların ne kadarının kredi olarak plase edildiğini gösterir. Bu oranın düşük olması, bankaların yabancı kaynaklarını yeterince kredilere plase edemediklerini göstermektedir. Bunun en önemli nedenleri olarak zorunlu karşılık oranlarının yüksek olması, ekonomik konjüktürünün kredi riskini artırıcı etki yaratması sayılabilir. Yabancı kaynaklar içinde önemli bir paya sahip olan mevduat yıllar içinde faiz politikalarına bağlı olarak değişiklikler göstermekte buna bağlı olarak da kredilerin yabancı kaynaklara oranı değişiklikler gösterebilmektedir.

Takipteki krediler/Toplam Krediler: Toplam krediler içinde takipteki kredilerin payını gösterir. Ancak problemlili kredilerin izlendiği takipteki krediler bankaların bilançolarında en çok gizledikleri büyüklüklerdendir. Bu nedenle bu oran değerinin sağlıklı olduğu söylenemez.⁸⁶

⁸⁵ ÖÇAL, ÇOLAK F. ve ESER. a.g.e., s.237.

⁸⁶ ÖÇAL, ÇOLAK F. ve ESER. a.g.e., ss. 238-239.

3.4.1.4. Gelir Gider Yapısı Oranları

Gelir tablosu analizi ile bilanço analizi birbirini tamamlayıcı çalışmalardır. Ancak gelir tablosu analizinde dikkat edilmesi gereken önemli husus kar zarar tablosu rakamlarının genellikle öznel nitelik taşımalarıdır. Diğer işletmelerde olduğu gibi bankalar da çeşitli nedenlerden ötürü kar rakamlarını zaman zaman düşük veya yüksek gösterirler. Bundan dolayı gelir-gider rasyolarına ihtiyatlı yaklaşılmalıdır.

Gelir gider yapısına ilişkin temel rasyolar şunlardır:

Toplam Giderler/Toplam Gelirler Oranı: Genel etkinliğin ya da bankaların yönetim mekanizmasının ve gerçekleşen değerlerin çok yaygın ve güvenilir bir göstergesidir. Yüksek performans ile çalışan bankalarda bu oran düşüktür.

Toplam Giderler/Toplam Aktifler Oranı: Bankaların faiz giderleri ile faiz dışı giderlerinin toplamı olan toplam faaliyet giderlerinin bütün bilanço ve varlıklarına oranıdır. Bu oranın düşük olması genellikle bankalar tarafından tercih edilir.

Toplam Faiz Dışı Giderler/Toplam Giderler Oranı: Bu oran bankanın diğer faaliyetlerinden doğan giderlerinin bir göstergesidir. Bankalar mümkün olduğunca bu tür giderlerini minimize ederek etkinliğini yükseltmek eğilimindedirler.⁸⁷

Faiz dışı giderleri yüksek olan bankalar ise düşük olanlara göre dezavantajlıdır.⁸⁸

Toplam Faiz Gelirleri/Toplam Gelir Oranı: Bankaların ellerindeki mevcut kaynaklarını kullandırmadan sağlamış olduğu gelirlerin toplam gelirler içindeki oranını gösterir. Bu oranın küçüklüğü bankanın faaliyetlerini farklılaştırarak tek gelir kaynağına bağlı kalmadığını göstermektedir. Yüksek performanslı ve faaliyetlerinin kapsamını genişletmiş bankalarda bu oran düşüktür.⁸⁹

⁸⁷ ALTUNBAŞ ve SARISU. a.g.e., s. 32.

⁸⁸ KOCH. a.g.e., ss. 92-138.

⁸⁹ ALTUNBAŞ ve SARISU. a.g.e., s. 32.

Toplam Gelirler/Toplam Aktifler: Aktiflerden ne kadar gelir sağlandığını gösterir.⁹⁰

3.4.1.5. *Karlılık Oranları*

Karlılık oranları analizi bankacılık sektöründe yönetimin geçmişteki performansını ve verimliliğini gösterdiği gibi, bankaların gelecekteki gelir yaratma gücünü de ortaya koyar. Genel olarak bir bankaya veya sektöre duyulan güvenin, o bankanın veya sektörün karlılığına bağlı olduğu düşünülürse, karlılık oranları bankaların faaliyetlerinden ne kadar gelir elde ettiklerinin bir göstergesidir.⁹¹

Bankaların karlılığının belirlenmesinde çok yaygın bir şekilde aşağıdaki oranlar kullanılmaktadır:

Aktif Karlılığı (Vergi Öncesi Net Gelir/Toplam Aktifler Oranı -VÖROA-): Bankanın faiz ve faiz dışı gelirlerinin ve giderlerinin toplamı olarak aldığımız net gelirlerinin, bankanın aktif toplamına bölümü ile ROA oranı hesaplanır. ROA oranı, geniş anlamıyla bankaların kaynak kullanımında etkinliğinin de bir ölçüsüdür.

Özkaynak Karlılığı (Vergi Öncesi Net Gelir/Net Özkaynaklar Oranı -VÖROE-): Bankanın faaliyetlerini sürdürebilmek için tahsis etmiş olduğu sermayenin karlılığının bir ölçüsü olarak görülebilir. ROE'nin düşüşü bankanın karlılık oranında bir azalış olarak nitelendirilebilmektedir.

Bu oranın yüksek olmasının en önemli nedeni bankaların düşük özkaynaklara sahip olmalarıdır.⁹²

Eğer bir bankanın karlılık oranları diğer bankalarından yüksek değerler alıyorsa ise bu banka aynı zamanda performanslı banka olarak nitelendirilebilir.⁹³

⁹⁰ ÖÇAL, ÇOLAK F. ve ESER. a.g.e., s.239.

⁹¹ ALTUNBAŞ ve SARISU. a.g.e., s. 31.

⁹² ÖÇAL, ÇOLAK F. ve ESER. a.g.e., s. 240.

⁹³ KOCH. a.g.e., ss. 92-138.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE FAALİYET GÖSTEREN ULUSAL VE YABANCI TİCARİ BANKALARIN KARŞILAŞTIRMALI VE ORANLAR YÖNTEMLERİYLE ANALİZİ

1.UYGULAMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Türkiye Bankalar Birliği'nin (TBB) yayınlamış olduğu 1996 yılına ait bankalar yıllığında 56 ticari bankanın dört ana grup altında faaliyet gösterdiği görülmektedir. Ancak; 1995 yılında kurulan ve sektöre en son katılan banka olan EGS bankası bu uygulama çalışmasında dikkate alınmamıştır.

1996 yılsonu itibariyle faaliyet gösteren 55 ticari banka ve bunların dahil oldukları grupların mali yapılarının değerlendirilmesinde TBB'nin yayınlamış olduğu 1996 bankalarımız yıllığında yer alan 1993, 1994, 1995 ve 1996 bilanço ve gelir tablosu verilerinden yararlanılmış ve bu veriler Ek'ler bölümünde sunulmuştur.

1993-1996 döneminde ticari bankaların bilançolarında yer alan ana kalemlerin yıllar itibariyle gelişimi karşılaştırmalı analiz yöntemiyle, 1993-1996 döneminde bilanço ve gelir tablolarında yer alan ana kalemlerin birbirleriyle olan ilişkileri oran analizi yöntemiyle ortaya konmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmada yer alan tablolarda ulusal ticari bankalar; kamusal sermayeli, özel sermayeli, yabancı ticari bankalar; Türkiye'de kurulmuş yabancı bankalar, Türkiye'de şube açan yabancı bankalar şeklinde sınıflandırılmıştır ve bu gruplara dahil olan ticari bankalara ait veriler sunulmuştur.

Bu bölümde ilk olarak ticari bankaların 1993-1996 dönemindeki şube ve personel sayılarındaki gelişmelere yer verilecektir.

2. 1993-1996 DÖNEMİNDE ULUSAL VE YABANCI TİCARİ BANKALARIN ŞUBE VE PERSONEL SAYISINDAKİ GELİŞMELER

Tablo 2’de de görüldüğü üzere; 1994 yılında tüm ticari banka grupları şube kapatmışlardır (bkz. Ek1). Kamusal sermayeli bankalar 88 şube, diğer banka grupları birer şubelerini kapatmışlardır. 1995 yılında ise tüm banka grupları şube sayılarını arttırmışlardır. Özel sermayeli bankalar 117, kamusal sermayeli bankalar 7, kurulmuş yabancı bankalar 4, şube açan yabancı bankalar 2 yeni şube açmışlardır. 1996 yılında ise, özel sermayeli bankalar 179, kamusal sermayeli bankalar 11, şube açan yabancı bankalar 1 şube daha açarlarken; kurulmuş yabancı bankalar bir şubelerini kapatmışlardır.

1993-1996 döneminde şube sayılarını sürekli azaltan bankalar; kamusal sermayeli bankalardan Etibank ve özel sermayeli bankalardan Türk Ticaret Bankası’dır. Şube sayılarını sürekli arttıran bankalar ise; özel sermayeli bankalardan Adabank, Esbank, Kentbank, Koçbank, Tekstilbank, Toprakbank, İşbankası, Yaşarbank ve Yurtbank’tır.

1994 yılında kamu ve özel sermayeli bankalar Tablo 3’de de görüldüğü üzere; personel sayılarını azaltmışlardır (bkz. Ek2). 1994’te bir şube kapatan özel sermayeli bankaların çıkardıkları personel sayısı (2342 kişi), 88 şube kapatan kamusal sermayeli bankaların çıkardıkları personel sayısından (2002 kişi) daha fazladır. 1994 yılında kurulmuş yabancı bankalar 781, şube açan yabancı bankalar 49 yeni personel almışlardır. 1995 yılında kamusal sermayeli bankalar personel sayılarını azaltırken (1060 kişi), özel sermayeli bankalar 2793, şube açan yabancı bankalar 72, kurulmuş yabancı bankalar 10 yeni personel almışlardır. 1996 yılında da kamusal sermayeli bankalar personel sayılarını azaltmaya devam etmişlerdir (2415 kişi). Özel sermayeli bankalar ise 5295, şube açan yabancı bankalar 10, kurulu yabancı bankalar 77 yeni personel almışlardır.

1993-1996 yılı personel sayıları gelişimi incelendiğinde kamusal sermayeli bankalar personel sayılarını azaltırlarken, 1995 yılından itibaren diğer banka grupları personel sayılarını arttırmışlardır.

Tablo 2: Ticari Bankaların 1993-1996 Döneminde Şube Sayılarındaki Gelişmeler

BANKA	94-93	BANKA	95-94	BANKA	96-95
Halk	-3	Ziraat	7	Emlak	7
Etibank	-9	Emlak	2	Halk	4
Vakıflar	-12	Vakıflar	2	Vakıflar	1
Ziraat	-28	Etibank	-2	Ziraat	0
Emlak	-36	Halk	-2	Etibank	-1
Toplam	-88	Toplam	7	Toplam	11
Akbank	45	Toprakbank	19	Sümerbank	20
Toprakbank	38	Esbank	16	Şekerbank	14
Esbank	12	Demirbank	13	TEB	12
Adabank	10	Kentbank	13	Demirbank	11
Kentbank	5	Yaşarbank	11	Finansbank	11
Şekerbank	5	Yapı Kredi	11	Toprakbank	11
Koçbank	4	Egebank	10	Adabank	10
Türkiye İş	4	Koçbank	10	Egebank	10
İnterbank	3	Finansbank	9	Koçbank	10
Türkiye İmar	3	Türkiye İş	7	Dışbank	10
Bank Ekspres	2	Yurt	6	Akbank	7
Tekstil	2	Adabank	4	Esbank	7
Yaşarbank	2	TEB	4	İnterbank	7
Yurt	2	İnterbank	3	Kentbank	7
Garanti Yatırım	1	Bank Ekspres	2	Bank Kapital	6
Pamukbank	1	Oyakbank	2	Pamukbank	6
Alternatif	0	Dışbank	2	Yurt	6
Bank Kapital	0	Körfezbank	1	Tekstil	5
Demirbank	0	Garanti Yatırım	1	Yaşarbank	5
Derbank	0	İktisat	1	İktisat	4
Egebank	0	Pamukbank	1	Türkiye İş	3
Finansbank	0	Tekstil	1	Bank Ekspres	2
İktisat	0	Alternatif	0	Derbank	2
Sümerbank	0	Bank Kapital	0	Oyakbank	2
Oyakbank	0	Derbank	0	Türkiye Garanti	2
TEB	0	Milli Aydın	0	Alternatif	1
Yapı Kredi	0	Sümerbank	0	Milli Aydın	1
Körfezbank	-1	Türkiye İmar	0	Türkiye İmar	0
Milli Aydın	-1	Şekerbank	-1	Yapı Kredi	0
Dışbank	-1	Türkiye Garanti	-1	Körfezbank	-1
Türk Ticaret	-18	Türk Ticaret	-10	Garanti Yatırım	-1
Türkiye Garanti	-29	Akbank	-18	Türk Ticaret	-11
Toplam	-1	Toplam	117	Toplam	179
Turkish	1	Turkish	7	Arap-Türk	0
Arap-Türk	0	Arap-Türk	0	Bnp-Ak Dresdner	0
Bnp-Ak Dresdner	0	Bnp-Ak Dresdner	0	Midland	0
Sitebank	0	Sitebank	0	Osmanlı	0
Midland	0	Midland	0	Turkish	0
Türk Sakura	0	Türk Sakura	0	Türk Sakura	0
Osmanlı	-2	Osmanlı	-3	Sitebank	-1
Toplam	-1	Toplam	4	Toplam	-1
Abn Amro Bank N.V.	0	Kıbrıs Kredi	2	Citibank	1
Banka Di Roma S.P.A.	0	Abn Amro Bank N.V.	0	The Chase Manhattan	1
Bank Mellat	0	Banka Di Roma S.P.A.	0	Abn Amro Bank N.V.	0
Citibank	0	Bank Mellat	0	Banka Di Roma S.P.A.	0
Credit Lyonnais	0	Citibank	0	Bank Mellat	0
Kıbrıs Kredi	0	Credit Lyonnais	0	Habib Bank	0
Ulusalbank	0	Habib Bank	0	Kıbrıs Kredi	0
Societe Generale	0	Ulusalbank	0	Ulusalbank	0
The Chase Manhattan	0	Societe Generale	0	Societe Generale	0
Westdeutsche L.	0	The Chase Manhattan	0	Westdeutsche L.	0
Habib Bank	-1	Westdeutsche L.	0	Credit Lyonnais	-1
Toplam	-1	Toplam	2	Toplam	1

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği, Bankalarımız 1993, 1994, 1995, 1996 yıllıkları.

Tablo 3: Ticari Bankaların 1993-1996 Döneminde Personel Sayısındaki Gelişmeler

BANKA	94-93	BANKA	95-94	BANKA	96-95
Etibank	249	Vakıflar	634	Vakıflar	78
Vakıflar	-217	Halk	59	Etibank	-205
Emlak	-355	Emlak	-79	Halk	-417
Halk	-430	Etibank	-682	Emlak	-475
Ziraat	-1.249	Ziraat	-992	Ziraat	-1.396
Toplam	-2.002	Toplam	-1.060	Toplam	-2.415
Toprakbank	388	Koçbank	933	Demirbank	1.025
Yapı Kredi	144	Toprakbank	653	Yapı Kredi	886
Garanti Yatırım	114	Yapı Kredi	609	Koçbank	531
Esbank	68	Kentbank	597	Toprakbank	523
Körfezbank	61	Esbank	431	Sümerbank	433
Yurt	50	Yaşarbank	181	İnterbank	322
Oyakbank	30	Finansbank	171	Türkiye Garanti	318
Türkiye İmar	19	Egebank	169	Pamukbank	307
Adabank	14	Türkiye Garanti	147	TEB	281
TEB	9	Tekstil	107	Esbank	218
Alternatif	1	Yurt	102	Bank Kapital	181
Bank Kapital	-3	TEB	101	Tekstil	173
Derbank	-15	Pamukbank	99	Egebank	147
Tekstil	-15	İnterbank	92	Finansbank	132
Tarişbank	-16	Bank Ekspres	87	Adabank	127
İnterbank	-17	Alternatif	82	Yurt	126
Finansbank	-22	İktisat	78	Akbank	99
Yaşarbank	-45	Dışbank	66	Yaşarbank	93
Bank Ekspres	-57	Türkiye İmar	62	Dışbank	92
Kentbank	-62	Adabank	55	Türkiye İmar	84
Koçbank	-75	Körfezbank	50	Kentbank	81
İktisat	-77	Derbank	31	Alternatif	75
Dışbank	-77	Tarişbank	27	Oyakbank	65
Egebank	-78	Oyakbank	26	İktisat	51
Sümerbank	-89	Garanti Yatırım	25	Bank Ekspres	33
Demirbank	-106	Bank Kapital	19	Körfezbank	18
Şekerbank	-140	Sümerbank	-81	Tarişbank	17
Pamukbank	-308	Şekerbank	-105	Derbank	15
Türk Ticaret	-358	Demirbank	-196	Garanti Yatırım	0
Türkiye Garanti	-426	Akbank	-270	Şekerbank	-28
Akbank	-549	Türkiye İş	-680	Türk Ticaret	-409
Türkiye İş	-705	Türk Ticaret	-875	Türkiye İş	-721
Toplam	-2.342	Toplam	2.793	Toplam	5.295
Osmanlı	772	Turkish	72	Osmanlı	105
Turkish	14	Midland	9	Midland	5
Sitebank	2	Türk Sakura	4	Arap-Türk	4
Midland	2	Arap-Türk	1	Bnp-Ak Dresdner	1
Türk Sakura	2	Bnp-Ak Dresdner	1	Turkish	-8
Bnp-Ak Dresdner	0	Sitebank	0	Türk Sakura	-9
Arap-Türk	-11	Osmanlı	-77	Sitebank	-21
Toplam	781	Toplam	10	Toplam	77
Abn Amro Bank N.V.	45	Citibank	80	Citibank	89
Citibank	31	Kıbrıs Kredi	14	The Chase Manhattan	18
The Chase Manhattan	4	Westdeutsche L.	7	Westdeutsche L.	9
Westdeutsche L.	3	Abn Amro Bank N.V.	4	Societe Generale	6
Banka Di Roma S.P.A.	0	The Chase Manhattan	2	Abn Amro Bank N.V.	4
Kıbrıs Kredi	-1	Bank Mellat	-2	Habib Bank	2
Ulusalbank	-2	Habib Bank	-2	Bank Mellat	1
Credit Lyonnais	-4	Societe Generale	-2	Credit Lyonnais	1
Societe Generale	-5	Banka Di Roma S.P.A.	-5	Kıbrıs Kredi	0
Bank Mellat	-8	Credit Lyonnais	-12	Ulusalbank	-10
Habib Bank	-14	Ulusalbank	-12	Banka Di Roma S.P.A.	-12
Toplam	49	Toplam	72	Toplam	108

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği, a.g.e.

Tablo 4: Ticari Bankaların 1993-1996 Döneminde Şube Başına Düşen Personel Sayıları

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Ziraat	30	Ziraat	29	Ziraat	28	Ziraat	27
Emlak	26	Emlak	28	Emlak	27	Vakıflar	27
Vakıflar	25	Vakıflar	25	Vakıflar	27	Emlak	26
Etibank	20	Etibank	24	Etibank	19	Halk	19
Halk	20	Halk	19	Halk	19	Etibank	17
Toplam	26	Toplam	26	Toplam	25	Toplam	24
Finansbank	87	Garanti Yatırım	114	Garanti Yatırım	70	Garanti Yatırım	139
İnterbank	66	Finansbank	82	Körfezbank	55	Körfezbank	70
İktisat	53	Körfezbank	56	İktisat	49	Koçbank	46
TEB	47	Oyakbank	55	Bank Kapital	45	İnterbank	43
Bank Ekspres	46	TEB	48	Koçbank	44	Alternatif	42
Demirbank	40	İktisat	47	TEB	42	İktisat	41
Oyakbank	40	İnterbank	45	İnterbank	41	Tekstilbank	36
Dışbank	40	Dışbank	39	Finansbank	38	Bank Kapital	34
Tekstilbank	38	Bank Kapital	36	Dışbank	38	Demirbank	34
Bank Kapital	37	Demirbank	32	Alternatif	37	Oyakbank	34
Körfezbank	37	Tekstilbank	32	Tekstilbank	37	TEB	33
Kentbank	32	Bank Ekspres	31	Oyakbank	34	Bank Ekspres	31
Koçbank	31	Alternatif	26	Bank Ekspres	33	Dışbank	29
Egebank	28	Pamukbank	26	Kentbank	30	Pamukbank	27
Pamukbank	28	Egebank	25	Derbank	26	Finansbank	26
Esbank	27	Yurt	25	Pamukbank	26	Kentbank	26
Alternatif	25	Esbank	25	Egebank	23	Türkiye Garanti	25
Derbank	22	Koçbank	22	Esbank	23	Yapı Kredi	25
Yaşarbank	22	Türkiye Garanti	22	Türkiye Garanti	23	Esbank	24
Türk Ticaret	21	Türk Ticaret	21	Yapı Kredi	22	Egebank	21
Türkiye Garanti	21	Yapı Kredi	21	Yaşarbank	20	Toprakbank	21
Yapı Kredi	21	Yaşarbank	20	Türk Ticaret	19	Derbank	20
Şekerbank	20	Türkiye İş	19	Yurt	19	Yaşarbank	20
Türkiye İş	20	Derbank	18	Şekerbank	18	Yurt	20
Toprakbank	18	Şekerbank	18	Toprakbank	18	Türk Ticaret	18
Tarişbank	16	Tarişbank	16	Türkiye İş	18	Tarişbank	17
Sümerbank	16	Akbank	15	Tarişbank	17	Türkiye İş	17
Akbank	15	Sümerbank	14	Akbank	15	Şekerbank	16
Adabank	8	Toprakbank	13	Sümerbank	13	Akbank	15
Türkiye İmar	7	Kentbank	12	Demirbank	10	Sümerbank	15
Garanti Yatırım	0	Türkiye İmar	7	Türkiye İmar	8	Adabank	8
Yurt	0	Adabank	6	Adabank	7	Türkiye İmar	8
Toplam	20	Toplam	19	Toplam	19	Toplam	20
Arap-Türk	53	Arap-Türk	50	Arap-Türk	51	Midland	56
Midland	40	Midland	42	Midland	51	Arap-Türk	52
Bnp-Ak Dresdner	39	Türk Sakura	40	Türk Sakura	42	Sitebank	43
Türk Sakura	39	Bnp-Ak Dresdner	39	Bnp-Ak Dresdner	40	Bnp-Ak Dresdner	40
Sitebank	31	Sitebank	32	Sitebank	32	Türk Sakura	37
Turkish	30	Turkish	28	Osmanlı	24	Osmanlı	26
Osmanlı	11	Osmanlı	24	Turkish	19	Turkish	18
Toplam	17	Toplam	27	Toplam	26	Toplam	27
The Chase Manhattan	59	Abn Amro Bank N.V.	78	Citibank	94	Citibank	93
Citibank	57	Citibank	67	Abn Amro Bank N.V.	82	Abn Amro Bank N.V.	86
Societe Generale	51	The Chase Manhattan	63	The Chase Manhattan	65	Westdeutsche L.	52
Ulusalbank	49	Ulusalbank	47	Westdeutsche L.	48	Societe Generale	50
Banka Di Roma S.P.A.	43	Societe Generale	46	Societe Generale	44	The Chase Manhattan	42
Westdeutsche L.	43	Westdeutsche L.	44	Banka Di Roma S.P.A.	41	Credit Lyonnais	41
Abn Amro Bank N.V.	33	Banka Di Roma S.P.A.	43	Ulusalbank	35	Banka Di Roma S.P.A.	35
Credit Lyonnais	28	Credit Lyonnais	26	Credit Lyonnais	20	Ulusalbank	25
Kıbrıs Kredi	23	Kıbrıs Kredi	22	Bank Mellat	17	Habib Bank	19
Bank Mellat	21	Habib Bank	19	Habib Bank	17	Bank Mellat	18
Habib Bank	17	Bank Mellat	18	Kıbrıs Kredi	12	Kıbrıs Kredi	12
Toplam	37	Toplam	42	Toplam	41	Toplam	45

Kaynak: TBB, a.g.e

1993-1996 döneminde kamusal sermayeli bankalardan Ziraat bankası, Emlakbank, özel sermayeli bankalardan Şekerbank, Türk Ticaret Bankası, İş bankası, şube açan yabancı bankalardan Ulusalbank personel sayılarını sürekli azaltan bankalardır.

İnceleme dönemine ilişkin şube başına düşen personel sayısındaki gelişmeler Tablo 4'de verilmiştir. 1993 yılında; şube açan yabancı bankalarda 37, kamusal sermayeli bankalarda 26, özel sermayeli bankalarda 20, kurulmuş yabancı bankalarda 17 kişidir. 1994 yılında; şube açan yabancı bankalarda 42, kurulmuş yabancı bankalarda 27, kamusal sermayeli bankalarda 26, özel sermayeli bankalarda 19 kişidir. 1995 yılında; şube açan yabancı bankalarda 41, kurulmuş yabancı bankalarda 26, kamusal sermayeli bankalarda 25, özel sermayeli bankalarda 19 kişidir. 1996 yılında ise; şube açan yabancı bankalarda 45, kurulmuş yabancı bankalarda 27, kamusal sermayeli bankalarda 24, özel sermayeli bankalarda 20 kişi olmuştur.

Şube açan yabancı bankaların, şube başına düşen personel sayıları dönem boyunca diğer banka gruplarından yüksek olmuştur.

3. ULUSAL VE YABANCI TİCARİ BANKALARIN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZ YÖNTEMİYLE BİLANÇO ANALİZLERİ

Bu kısımda, ticari bankaların bilançolarının aktif ve pasif taraflarında yer alan ana kalemlerin 1993-1996 dönemindeki gelişimleri incelenmeye çalışılmıştır.

3.1. Mevduat Kalemindeki Gelişmeler

Tablo 5'de de görüldüğü üzere; 1993-1994 döneminde ticaret bankalarının toplam mevduatlarında gruplar itibariyle artışlar sırasıyla; %237 ile şube açan yabancı bankalarda, %188 ile kurulmuş yabancı bankalarda, %158 ile özel sermayeli bankalarda, %135 ile kamusal sermayeli bankalarda gerçekleşmiştir (bkz. Ek3). Ticaret bankaları içerisinde 1993-1994 döneminde mevduatlarını en fazla; arttıran banka Midland Bank (%8050), düşüren Finansbank (%70)'dir.

Tablo 5: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Mevduat Gelişimi (%)

BANKA	93-94	BANKA	94-95	BANKA	95-96
Halk	208	Vakıflar	145	Ziraat	150
Ziraat	141	Halk	121	Halk	144
Etibank	112	Ziraat	106	Vakıflar	128
Vakıflar	104	Emlak	80	Emlak	115
Emlak	101	Etibank	44	Etibank	-73
Toplam	155	Toplam	107	Toplam	135
Oyakbank	1.325	Bank Kapital	2.695	Bank Kapital	846
İktisat	518	Sünerbank	882	Sünerbank	511
Sünerbank	468	Alternatif	699	Adabank	427
İnterbank	467	Yurt	623	Derbank	392
Toprakbank	449	Finansbank	568	Alternatif	306
Egebank	446	Körfezbank	476	Oyakbank	292
Koçbank	293	Demirbank	367	Yurt	289
Esbank	260	Garanti Yatırım	306	Türkiye İmar	209
Dışbank	209	Kentbank	304	Dışbank	194
TEB	205	Toprakbank	304	Toprakbank	193
Yaşarbank	194	Koçbank	247	Demirbank	190
Yapı Kredi	190	Türkiye İmar	228	TEB	187
Pamukbank	185	İnterbank	222	İnterbank	177
Türkiye İş	182	Adabank	199	Bank Ekspres	166
Akbank	167	Derbank	189	Koçbank	163
Türkiye Garanti	167	TEB	186	Tekstil	154
Kentbank	161	Egebank	141	Finansbank	151
Tarişbank	156	İktisat	133	Tarişbank	129
Türkiye İmar	144	Esbank	131	Türkiye Garanti	128
Körfezbank	142	Tekstil	128	Körfezbank	127
Türk Ticaret	130	Bank Ekspres	117	Şekerbank	124
Şekerbank	114	Dışbank	92	Yaşarbank	122
Adabank	75	Yapı Kredi	92	Akbank	116
Alternatif	46	Oyakbank	89	Pamukbank	111
Derbank	42	Pamukbank	83	Yapı Kredi	110
Tekstil	35	Yaşarbank	81	Egebank	108
Demirbank	-7	Akbank	80	Türk Ticaret	107
Garanti Yatırım	-41	Şekerbank	76	İktisat	104
Bank Kapital	-47	Türkiye İş	73	Esbank	99
Bank Ekspres	-48	Türkiye Garanti	69	Türkiye İş	92
Yurt	-68	Tarişbank	66	Kentbank	85
Finansbank	-70	Türk Ticaret	63	Garanti Yatırım	-1
Toplam	158	Toplam	106	Toplam	128
Midland	8.050	Midland	1.676	Osmanlı	240
Bnp-Ak Dresdner	2.859	Sitebank	1.545	Midland	189
Turkish	323	Bnp-Ak Dresdner	654	Türk Sakura	155
Türk Sakura	230	Türk Sakura	445	Turkish	124
Osmanlı	160	Arap-Türk	335	Arap-Türk	85
Arap-Türk	115	Turkish	152	Bnp-Ak Dresdner	19
Sitebank	68	Osmanlı	122	Sitebank	-76
Toplam	188	Toplam	252	Toplam	134
Credit Lyonnais	3.267	Societe Generale	1.175	Westdeutsche L.	164
The Chase Manhattan	2.507	Abn Amro Bank N.V.	715	Kıbrıs Kredi	143
Abn Amro Bank N.V.	630	Credit Lyonnais	617	The Chase Manhattan	130
Westdeutsche L.	527	The Chase Manhattan	615	Societe Generale	101
Bank Mellat	394	Ulusalbank	434	Citibank	86
Banka Di Roma S.P.A.	177	Westdeutsche L.	310	Habib Bank	70
Citibank	155	Citibank	254	Bank Mellat	64
Ulusalbank	138	Habib Bank	93	Ulusalbank	14
Kıbrıs Kredi	57	Kıbrıs Kredi	91	Abn Amro Bank N.V.	9
Habib Bank	56	Banka Di Roma S.P.A.	81	Banka Di Roma S.P.A.	9
Societe Generale	-6	Bank Mellat	58	Credit Lyonnais	-51
Toplam	237	Toplam	328	Toplam	80

Kaynak: TBB, Bankalarımız 1996. (İstanbul: TBB Yayınları No:202,1997).

1994-1995 döneminde ticaret bankalarının mevduatlarında gruplar itibariyle artışlar sırasıyla; %328 ile şube açan yabancı bankalarda, %252 ile kurulmuş yabancı bankalarda, %107 ile kamusal sermayeli bankalarda, %106 ile özel sermayeli bankalarda gerçekleşmiştir. 1994-1995 döneminde, ticaret bankaları içerisinde mevduatlarını en fazla arttıran banka Bank Kapital (%2695)'dir. Bu dönemde hiçbir ticaret bankası mevduatlarını azaltmamıştır.

1995-1996 döneminde ticaret bankalarının mevduatlarında gruplar itibariyle artışlar sırasıyla; %135 ile kamusal sermayeli bankalarda %134 ile kurulmuş yabancı bankalarda, %128 ile özel sermayeli bankalarda, %80 ile şube açan yabancı bankalarda, gerçekleşmiştir. Ticaret bankaları içerisinde 1995-1996 döneminde mevduatlarını en fazla; arttıran banka Bank Kapital (%846), düşüren Sitebank (%76)'dir.

1993-1996 dönemi mevduat gelişimi incelendiğinde; 1993-1994 ve 1994-1995 döneminde mevduatlarını en fazla arttıran banka grubu şube açan yabancı bankalar iken bu grubun 1995-1996 döneminde mevduatlarındaki artış diğer banka gruplarına göre son derece düşük gerçekleşmiştir. 1993-1996 döneminde mevduat artışında daima ilk beşte yer alan bankalar; özel sermayeli bankalardan Sümerbank, kurulmuş yabancı bankalardan Midland ve Türk Sakura bankaları, şube açan yabancı bankalardan The Chase Manhattanbank'tır.

Tüm ticaret bankaları arasında, mevduatların bir önceki döneme göre yükseliş gösterdiği bankalar; özel sermayeli bankalardan Adabank (%75, -199, 427), Derbank (% 42, 189, 392), Tekstilbank (% 35, 128, 154), şube açan yabancı bankalardan; Kıbrıs Kredi (% 57, 91, 143)'dir.

3.2. Mevduat Dışı Kaynaklar Kalemindeki Gelişmeler

1993-1994 döneminde ticaret bankalarının toplam mevduat dışı kaynaklarında gruplar itibariyle değişimler Tablo 6'da da görüldüğü gibi sırasıyla; %58 ile kamusal sermayeli bankalarda, %-18 kurulmuş yabancı bankalarda, %-19 ile şube açan yabancı bankalarda, %-26 ile özel sermayeli bankalarda gerçekleşmiştir (bkz. Ek4).

Tablo 6: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Mevduat Dışı Kaynaklar Gelişimi(%)

BANKA	93-94	BANKA	94-95	BANKA	95-96
Etibank	620	Vakıflar	135	Ziraat	90
Vakıflar	211	Emlak	44	Vakıflar	89
Emlak	57	Halk	39	Halk	74
Halk	52	Ziraat	24	Emlak	53
Ziraat	34	Etibank	-46	Etibank	-98
Toplam	58	Toplam	43	Toplam	73
Yurt	74	Garanti Yatırım	18200	Sümerbank	71800
Türkiye Garanti	63	Adabank	11200	Toprakbank	2154
Oyakbank	24	Derbank	3271	Körfezbank	725
TEB	23	Tarişbank	1264	Oyakbank	617
Demirbank	21	Türk Ticaret	776	TEB	475
Körfezbank	10	Alternatif	731	Dışbank	407
Sümerbank	0	Kentbank	709	Tekstil	398
İktisat	-1	Koçbank	569	İktisat	342
Finansbank	-4	Şekerbank	498	Kentbank	259
Akbank	-11	Yaşarbank	491	Bank Ekspres	244
Derbank	-13	Bank Ekspres	357	Türkiye Garanti	221
İnterbank	-13	Tekstil	353	Demirbank	189
Türkiye İmar	-30	Türkiye İmar	329	Koçbank	180
Koçbank	-31	Türkiye İş	317	Finansbank	179
Esbank	-33	Toprakbank	175	Yurt	177
Bank Ekspres	-37	Türkiye Garanti	161	İnterbank	158
Dışbank	-40	Esbank	121	Türkiye İş	158
Pamukbank	-42	Egebank	108	Alternatif	157
Tekstil	-42	TEB	107	Bank Kapital	156
Egebank	-43	Oyakbank	96	Garanti Yatırım	131
Alternatif	-45	Yapı Kredi	89	Pamukbank	125
Toprakbank	-48	Bank Kapital	87	Esbank	100
Türkiye İş	-54	Finansbank	67	Derbank	69
Yapı Kredi	-58	Demirbank	65	Egebank	58
Kentbank	-67	Akbank	53	Türk Ticaret	46
Tarişbank	-71	Körfezbank	34	Yapı Kredi	45
Türk Ticaret	-71	Pamukbank	8	Tarişbank	32
Yaşarbank	-76	Yurt	6	Yaşarbank	-28
Şekerbank	-80	Sümerbank	0	Şekerbank	-40
Bank Kapital	-85	İktisat	-20	Akbank	-50
Adabank	-100	İnterbank	-28	Adabank	-100
Garanti Yatırım	-100	Dışbank	-31	Türkiye İmar	-100
Toplam	-26	Toplam	102	Toplam	186
Arap-Türk	1339	Osmanlı	533	Turkish	719
Türk Sakura	35	Midland	78	Türk Sakura	556
Sitebank	-7	Turkish	58	Bnp-Ak Dresdner	495
Osmanlı	-37	Türk Sakura	18	Osmanlı	490
Bnp-Ak Dresdner	-54	Bnp-Ak Dresdner	-36	Arap-Türk	319
Turkish	-62	Arap-Türk	-59	Midland	65
Midland	-64	Sitebank	-59	Sitebank	-100
Toplam	-18	Toplam	-15	Toplam	264
Bank Mellat	412	Citibank	538	Kıbrıs Kredi	2100
Banka Di Roma S.P.A.	216	Westdeutsche L.	128	Societe Generale	889
The Chase Manhattan	71	Bank Mellat	58	Westdeutsche L.	116
Credit Lyonnais	49	Credit Lyonnais	27	Abn Amro Bank N.V.	63
Abn Amro Bank N.V.	10	Habib Bank	0	Credit Lyonnais	45
Kıbrıs Kredi	0	Kıbrıs Kredi	0	Citibank	-16
Ulusalbank	-3	Abn Amro Bank N.V.	-26	The Chase Manhattan	-76
Westdeutsche L.	-36	The Chase Manhattan	-29	Banka Di Roma S.P.A.	-82
Societe Generale	-45	Societe Generale	-70	Bank Mellat	-100
Citibank	-72	Banka Di Roma S.P.A.	-80	Habib Bank	-100
Habib Bank	-100	Ulusalbank	-96	Ulusalbank	-100
Toplam	-19	Toplam	18	Toplam	69

Kaynak: TBB, a.g.e.

Ticaret bankaları içersinde 1993-1994 döneminde mevduat dışı kaynaklarını en fazla; arttıran banka Arap Türk Bankası (%1339), düşüren Adabank ve Garanti Yatırım (%99)'dir.

1994-1995 döneminde ticaret bankalarının toplam mevduat dışı kaynaklarında gruplar itibariyle değişimler sırasıyla; %103 ile özel sermayeli bankalarda, %43 ile kamusal sermayeli bankalarda, %19 ile şube açan yabancı bankalarda, %-15 ile kurulmuş yabancı bankalarda gerçekleşmiştir. 1994-1995 döneminde ticaret bankaları içersinde mevduat dışı kaynaklarını en fazla; arttıran banka Garanti Yatırım (%18200), düşüren Ulusalbank (%96)'dir.

1995-1996 döneminde ticaret bankalarının toplam mevduat dışı kaynaklarında gruplar itibariyle artışlar sırasıyla; %264 ile kurulmuş yabancı bankalarda, %186 ile özel sermayeli bankalarda, %73 ile kamusal sermayeli bankalarda, %69 ile şube açan yabancı bankalarda gerçekleşmiştir. Ticaret bankaları içersinde 1995-1996 döneminde mevduat dışı kaynaklarını en fazla; arttıran banka Sümerbank (%71800), düşüren Sitebank, Bank Mellat ve İmar bankası (%100)'dir

1993-1996 dönemi mevduat dışı kaynakların gelişimi incelendiğinde; mevduat dışı kaynaklarını azaltan banka grupları; 1993-1994 döneminde özel sermayeli bankalar ve yabancı bankalar, 1994-1995 döneminde kurulmuş yabancı bankalardır. 1994-1995 döneminde hiç bir banka grubunda mevduat dışı kaynaklarda azalma görülmezken en yüksek artışı daha önceki dönemlerde negatif gelişim gösteren kurulmuş yabancı bankalar göstermiştir.

1993-1996 döneminde mevduatdışı kaynaklarını arttıran ilk beş banka arasında, kurulmuş yabancı bankalardan Türk Sakura, şube açan yabancı bankalardan Credit Lyonnais yer almıştır.

1993-1996 döneminde tüm ticaret bankaları incelendiğinde mevduat dışı kaynaklarını bir önceki döneme göre; arttıran bankalar, özel sermayeli bankalardan; Körfezbank (%10, 34, 725), Demirbank (%21, 65, 189), Oyakbank (%24, 96, 617), TEB (%23, 107, 475), Garanti bankası (%63, 161, 221), düşüren bankalar, kurulmuş yabancı

bankalardan Sitebank (-%7, 59, 100), şube açan yabancı bankalardan Ulusalbank (-%3 ,96, 100)'dır.

3.3. Diğer Pasifler Kalemindeki Gelişmeler

1993-1994 döneminde ticaret bankalarının diğer pasiflerinde gruplar itibariyle değişimler Tablo 7'de de görüldüğü gibi sırasıyla; %86 ile kamusal sermayeli bankalarda, %80 ile özel sermayeli bankalarda, %55 ile şube açan yabancı bankalarda, %46 ile kurulmuş yabancı bankalarda gerçekleşmiştir (bkz. Ek 5). 1993-1994 döneminde ticaret bankaları içerisinde diğer pasiflerini en fazla; arttıran banka Habibbank (%1000), düşüren Bank Kapital (%96)'dir.

1994-1995 döneminde ticaret bankalarının diğer pasiflerinde gruplar itibariyle değişimler sırasıyla; %147 ile şube açan yabancı bankalarda, %134 ile özel sermayeli bankalarda, %110 ile kurulmuş yabancı bankalarda, %90 ile kamusal sermayeli bankalarda gerçekleşmiştir. Ticaret bankaları içerisinde 1994-1995 döneminde diğer pasiflerini en fazla; arttıran banka Yurtbank (%1446), düşüren Ulusalbank (%65)'dir.

1995-1996 döneminde ticaret bankalarının diğer pasiflerinde gruplar itibariyle artışlar sırasıyla; %218 ile şube açan yabancı bankalarda, %84 ile kamusal sermayeli bankalarda, %59 ile kurulmuş yabancı bankalarda, %32 ile özel sermayeli bankalarda gerçekleşmiştir. Ticaret bankaları içerisinde diğer pasiflerini en fazla; arttıran banka Banca Di Roma (%553), düşüren banka Esbank (%48)'dir.

1993-1996 dönemi diğer pasifler gelişimi incelendiğinde; banka grupları arasında şube açan yabancı bankalar (%55, 147, 218), tüm ticaret bankaları arasında, kamusal sermayeli ticaret bankalarından; Emlakbank (%45, 81, 86), özel sermayeli ticaret bankalarından; Şekerbank (%40, 92, 188), Garanti bankası (%43, 46, 152), Demirbank (%31, 134, 216), şube açan yabancı bankalardan; The Chase Manhattan (%85, 285, 404) bankaları diğer pasiflerini yükseltmişlerdir.

1993-1996 döneminde şube açan yabancı bankalardan Bnp Ak Dresdner, Türkishbank, Türk Sakurabank, kurulmuş yabancı bankalardan Abn Amro bank diğer pasiflerini en fazla arttıran ilk beş banka arasında yer almışlardır.

Tablo 7: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Diğer Pasifler Gelişimi(%)

BANKA	93-94	BANKA	94-95	BANKA	95-96
Vakıflar	187	Halk	153	Halk	108
Halk	154	Ziraat	130	Ziraat	88
Etibank	71	Emlak	81	Emlak	86
Ziraat	58	Etibank	32	Vakıflar	48
Emlak	45	Vakıflar	15	Etibank	4
Toplam	86	Toplam	90	Toplam	84
Yurt	325	Yurt	1.446	Derbank	321
Tekstil	291	Bank Kapital	1.412	Körfezbank	294
Oyakbank	281	Toprakbank	477	Demirbank	216
Koçbank	248	Garanti Yatırım	442	Sümerbank	207
Toprakbank	230	Türkiye İmar	332	Bank Kapital	204
Körfezbank	171	Alternatif	255	Türkiye İmar	193
Tarişbank	169	Koçbank	230	Şekerbank	188
İktisat	164	Kentbank	227	Adabank	154
Yapı Kredi	134	Finansbank	217	Türkiye Garanti	152
Garanti Yatırım	121	Yapı Kredi	178	Türk Ticaret	134
TEB	116	Adabank	173	Finansbank	124
Sümerbank	114	Türk Dış Ticaret	171	İnterbank	109
Türk Ticaret	109	Türkiye İş	162	Oyakbank	100
Yaşarbank	106	TEB	157	Bank Ekspres	79
İnterbank	103	Akbank	156	Tekstil	66
Türkiye İş	103	Bank Ekspres	138	Kentbank	62
Kentbank	83	Tarişbank	135	Alternatif	59
Akbank	78	Demirbank	134	Toprakbank	51
Türk Dış Ticaret	76	Pamukbank	133	Türk Dış Ticaret	51
Türkiye Garanti	43	Esbank	125	Koçbank	43
Şekerbank	40	İnterbank	99	İktisat	39
Demirbank	31	Şekerbank	92	TEB	34
Adabank	26	İktisat	78	Akbank	28
Pamukbank	21	Derbank	77	Egebank	19
Esbank	20	Oyakbank	77	Pamukbank	18
Alternatif	17	Egebank	67	Yapı Kredi	13
Bank Ekspres	7	Sümerbank	61	Yurt	9
Egebank	-6	Türkiye Garanti	46	Tarişbank	3
Finansbank	-11	Tekstil	32	Yaşarbank	2
Derbank	-33	Yaşarbank	21	Garanti Yatırım	-1
Bank Kapital	-96	Türk Ticaret	-1	Türkiye İş	-1
Türkiye İmar	-283	Körfezbank	-30	Esbank	-48
Toplam	80	Toplam	134	Toplam	32
Bnp-Ak Dresdner	190	Midland	814	Arap-Türk	309
Turkish	108	Türk Sakura	216	Bnp-Ak Dresdner	168
Osmanlı	95	Sitebank	207	Türk Sakura	136
Türk Sakura	44	Bnp-Ak Dresdner	168	Turkish	124
Sitebank	39	Turkish	75	Osmanlı	55
Midland	-33	Osmanlı	64	Midland	-12
Arap-Türk	-62	Arap-Türk	17	Sitebank	-42
Toplam	46	Toplam	110	Toplam	59
Habib Bank	1.000	Societe Generale	417	Banka Di Roma S.P.A.	553
Bank Mellat	549	The Chase Manhattan	285	The Chase Manhattan	404
Abn Amro Bank N.V.	286	Abn Amro Bank N.V.	195	Abn Amro Bank N.V.	398
Citibank	228	Credit Lyonnais	151	Bank Mellat	369
Westdeutsche L.	134	Westdeutsche L.	34	Citibank	129
Banka Di Roma S.P.A.	96	Kıbrıs Kredi	33	Societe Generale	72
The Chase Manhattan	85	Banka Di Roma S.P.A.	29	Credit Lyonnais	60
Credit Lyonnais	32	Bank Mellat	29	Habib Bank	50
Ulusalbank	6	Citibank	12	Westdeutsche L.	49
Societe Generale	-47	Habib Bank	-45	Ulusalbank	30
Kıbrıs Kredi	-53	Ulusalbank	-65	Kıbrıs Kredi	-29
Toplam	55	Toplam	147	Toplam	218

Kaynak: TBB, a.g.e.

3.4. Özkaynaklar Kalemindeki Gelişmeler

1993-1994 döneminde ticaret bankalarının özkaynaklarında gruplar itibariyle değişimler Tablo 8'de de görüldüğü gibi sırasıyla; %108 ile özel sermayeli bankalarda, %89 ile kurulmuş yabancı bankalarda, %71 ile kamusal sermayeli bankalarda, %-6 ile şube açan yabancı bankalarda gerçekleşmiştir (bkz. Ek 6). Ticaret bankaları içerisinde 1993-1994 döneminde özkaynaklarını en fazla arttıran banka Garanti Yatırım (%383), düşüren Etibank (%741)'dir.

1994-1995 döneminde ticaret bankalarının öz kaynaklarında gruplar itibariyle değişimler sırasıyla; %225 ile şube açan yabancı bankalarda, %170 ile kurulmuş yabancı bankalarda, %111 ile özel sermayeli bankalarda, %67 ile kamusal sermayeli bankalarda gerçekleşmiştir. Ticaret bankaları içerisinde 1994-1995 döneminde mevduat dışı kaynaklarını en fazla arttıran banka Bank Kapital (%1505), düşüren Banca Di Roma (%340)'dir.

1995-1996 döneminde ticaret bankalarının özkaynaklarında gruplar itibariyle artışlar sırasıyla; %239 ile şube açan yabancı bankalarda, %111 ile özel sermayeli bankalarda, %107 ile kamusal sermayeli bankalarda, %89 ile kurulmuş yabancı bankalarda gerçekleşmiştir. Ticaret bankaları içerisinde özkaynaklarını en fazla arttıran banka Westdeutsche Landesbank (%326), düşüren banka Sitebank (%30)'dir.

1993-1996 dönemi özkaynak gelişimi incelendiğinde; şube açan yabancı bankalar özkaynaklarını 1993-1994 döneminde azaltan, 1994-1995, 1995-1996 dönemlerinde ise en fazla arttıran banka grubu olmuştur.

Tüm ticaret bankaları incelendiğinde, 1993-1996 döneminde özkaynaklarda yükseliş görülen bankalar; özel sermayeli bankalardan; Yaşarbank (% 125, 177, 215), Körfezbank (% 114, 161, 276), Pamukbank (% 90, 91, 123), Sümerbank (% 88-101-143), Adabank (% 85, 97, 115), İktisat bankası (% 80, 95, 105), kurulmuş yabancı bankalardan; Arap Türk bankası (% 75, 123, 182), şube açan yabancı bankalardan; Abn Amro bank (% 60, 136, 313), Citibank (% 36, 165, 247)'dir

Tablo 8: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Özkaynaklar Gelişimi(%)

BANKA	93-94	BANKA	94-95	BANKA	95-96
Vakıflar	124	Halk	209	Etibank	142
Emlak	102	Vakıflar	92	Vakıflar	97
Ziraat	97	Emlak	74	Emlak	86
Halk	80	Ziraat	37	Ziraat	59
Etibank	-741	Etibank	-146	Halk	59
Toplam	71	Toplam	67	Toplam	107
Garanti Yatırım	383	Bank Kapital	1.505	Yurt	277
Bank Ekspres	304	Yaşarbank	177	Körfezbank	276
Alternatif	273	Körfezbank	161	Demirbank	215
Oyakbank	236	Toprakbank	154	Yaşarbank	215
Yurt	203	Oyakbank	154	Tarişbank	189
Şekerbank	176	Akbank	150	Finansbank	176
Kentbank	173	TEB	147	Kentbank	160
Tekstil	164	Yurt	145	Derbank	143
Demirbank	163	Esbank	119	İnterbank	143
Finansbank	150	Koçbank	119	Sümerbank	143
Derbank	148	Türkiye İş	118	Yapı Kredi	141
Türk Dış Ticaret	148	Türkiye Garanti	113	Akbank	128
Yapı Kredi	132	Tekstil	111	Pamukbank	123
Türkiye İmar	125	Türkiye İmar	110	Adabank	115
Yaşarbank	125	Yapı Kredi	107	Alternatif	112
Türkiye Garanti	120	Türk Ticaret	106	Oyakbank	112
Esbank	118	Şekerbank	103	Garanti Yatırım	109
Toprakbank	118	Kentbank	102	Türkiye Garanti	107
Egebank	116	Egebank	101	İktisat	105
Körfezbank	114	Sümerbank	101	Türk Dış Ticaret	100
İnterbank	110	Adabank	97	Türkiye İmar	94
Koçbank	110	İktisat	95	Bank Ekspres	90
Tarişbank	109	Finansbank	91	Koçbank	89
Türk Ticaret	95	Pamukbank	91	Toprakbank	89
Pamukbank	90	Tarişbank	90	Tekstil	84
Sümerbank	88	Demirbank	74	Egebank	82
Türkiye İş	87	Derbank	61	TEB	77
Adabank	85	Türk Dış Ticaret	58	Esbank	71
TEB	84	Alternatif	54	Şekerbank	68
İktisat	80	İnterbank	35	Türkiye İş	68
Akbank	69	Bank Ekspres	30	Türk Ticaret	61
Bank Kapital	-42	Garanti Yatırım	14	Bank Kapital	60
Toplam	108	Toplam	111	Toplam	111
Osmanlı	109	Osmanlı	211	Arap-Türk	182
Sitebank	102	Sitebank	196	Turkish	122
Midland	89	Bnp-Ak Dresdner	140	Midland	118
Turkish	86	Midland	136	Bnp-Ak Dresdner	105
Arap-Türk	75	Arap-Türk	123	Osmanlı	91
Türk Sakura	56	Türk Sakura	96	Türk Sakura	78
Bnp-Ak Dresdner	46	Turkish	62	Sitebank	-30
Toplam	89	Toplam	170	Toplam	89
Bank Mellat	120	Credit Lyonnais	433	Westdeutsche L.	326
The Chase Manhattan	98	Westdeutsche L.	292	Abn Amro Bank N.V.	313
Societe Generale	66	The Chase Manhattan	177	Banka Di Roma S.P.A.	258
Abn Amro Bank N.V.	60	Citibank	165	Citibank	247
Citibank	36	Societe Generale	165	The Chase Manhattan	120
Habib Bank	31	Kıbrıs Kredi	157	Bank Mellat	43
Ulusalbank	12	Habib Bank	144	Habib Bank	41
Kıbrıs Kredi	5	Abn Amro Bank N.V.	136	Societe Generale	35
Credit Lyonnais	-57	Bank Mellat	41	Credit Lyonnais	2
Banka Di Roma S.P.A.	-206	Ulusalbank	18	Kıbrıs Kredi	-4
Westdeutsche L.	-335	Banka Di Roma S.P.A.	-340	Ulusalbank	-5
Toplam	-6	Toplam	225	Toplam	239

Kaynak: TBB, a.g.e.

Kurulmuş yabancı bankalardan; Osmanlı bankası, Midlandbank, Arap Türk bankası, şube açan yabancı bankalardan The Chase Manhattanbank, Citibank 1993-1996 döneminde özkaynaklarını en fazla arttıran ilk beş banka arasında sürekli yer alan ticaret bankalarıdır.

3.5. Kar Kalemindeki Gelişmeler

1993-1994 döneminde ticaret bankalarının karlarında gruplar itibariyle değişimler, Tablo 9'da da görüldüğü gibi, sırasıyla; %453 ile kurulmuş yabancı bankalarda, %374 ile şube açan yabancı bankalarda, %98 ile özel sermayeli bankalarda, %-53 ile kamusal sermayeli bankalarda gerçekleşmiştir (bkz. Ek 7). Ticaret bankaları içersinde 1993-1994 döneminde karını en fazla arttıran Sümerbank (%3152), en az arttıran Şekerbank (%3)'dir.

1994-1995 döneminde ticaret bankalarının karlarında gruplar itibariyle değişimler sırasıyla; %182 ile özel sermayeli bankalarda, %168 ile kamusal sermayeli bankalarda, %39 ile kurulmuş yabancı bankalarda, %-7 ile şube açan yabancı bankalarda, gerçekleşmiştir. Ticaret bankaları içersinde 1994-1995 döneminde karını en fazla arttıran Tarişbank (%55000), en az arttıran Osmanlı bankası (%5)'dir.

1995-1996 döneminde ticaret bankalarının karlarında gruplar itibariyle artışlar sırasıyla; %120 ile özel sermayeli ve kurulmuş yabancı bankalarda, %90 ile kamusal sermayeli bankalarda, %74 ile şube açan yabancı bankalarda gerçekleşmiştir. 1995-1996 döneminde ticaret bankaları içersinde karını en fazla arttıran Emlakbank (%1783), en az arttıran Esbank (%5)'dir.

1993-1996 dönemi kar gelişimi incelendiğinde; 1994 yılında kamusal sermayeli bankaların karları 1993 yılına göre düşmüş ve inceleme döneminde daima diğer banka gruplarından daha düşük artışlar göstermiştir.

Tüm ticaret bankaları incelendiğinde 1993-1996 döneminde karlarını düşüren bankalar; kamusal sermayeliden, Vakıflar bankası (% 670, 349, 148), Halkbank (% 186, 159, 154), özel sermayeliden, Koçbank (%331, 1621, 145), kurulmuş yabancı bankalardan, Bnp Ak Dresdner (% 367, 151, 80), Sitebank (% 350, 47, 15), Türk Sakurabank (% 160, 123, 99), Turkishbank (% 140, 134, -89), şube açan yabancı

Tablo 9: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Kar Gelişimi(%)

BANKA	93-94	BANKA	94-95	BANKA	95-96
Vakıflar	670	Vakıflar	349	Etibank	35.500
Halk	186	Ziraat	169	Emlak	246
Emlak	43	Halk	159	Halk	154
Ziraat	-84	Etibank	0	Vakıflar	148
Etibank	-98	Emlak	-37	Ziraat	-72
Toplam	-53	Toplam	168	Toplam	90
Sünerbank	3.152	Tarişbank	55.000	Şekerbank	1.184
Oyakbank	2.165	Bank Kapital	17.900	Bank Kapital	584
Derbank	600	Bank Ekspres	2.761	Oyakbank	270
Koçbank	331	Toprakbank	1.268	İktisat	240
Tekstil	234	Türk Dış Ticaret	940	Yurt	233
Pamukbank	204	Esbank	917	Adabank	218
TEB	200	Garanti Yatırım	795	Türkiye İş	216
Yapı Kredi	155	Egebank	693	Toprakbank	190
Türkiye İş	120	Kentbank	587	Akbank	157
Körfezbank	119	Yapı Kredi	466	Türk Dış Ticaret	152
Akbank	116	Adabank	450	Finansbank	147
Türk Ticaret	102	Körfezbank	353	Koçbank	145
Türkiye Garanti	97	Alternatif	306	Egebank	142
Demirbank	77	Türkiye İmar	300	Tekstil	139
Finansbank	75	Demirbank	288	Türkiye İmar	139
Alternatif	43	Yaşarbank	271	Derbank	133
Yaşarbank	33	Finansbank	186	Sünerbank	123
İktisat	19	Koçbank	162	Demirbank	120
İnterbank	17	Türk Ticaret	150	Türkiye Garanti	117
Şekerbank	3	Akbank	148	TEB	111
Yurt	-16	İktisat	146	Pamukbank	103
Kentbank	-28	Türkiye İş	118	Körfezbank	77
Egebank	-49	Türkiye Garanti	105	İnterbank	52
Toprakbank	-49	Yurt	69	Tarişbank	47
Garanti Yatırım	-52	Pamukbank	66	Yapı Kredi	40
Esbank	-67	Tekstil	57	Alternatif	38
Türk Dış Ticaret	-67	İnterbank	48	Bank Ekspres	32
Türkiye İmar	-74	TEB	25	Yaşarbank	31
Bank Ekspres	-86	Oyakbank	16	Kentbank	29
Bank Kapital	-88	Sünerbank	-46	Esbank	5
Adabank	-92	Derbank	-57	Garanti Yatırım	-10
Tarişbank	-92	Şekerbank	-82	Türk Ticaret	-86
Toplam	98	Toplam	182	Toplam	120
Osmanlı	645	Arap-Türk	244	Arap-Türk	270
Bnp-Ak Dresdner	367	Bnp-Ak Dresdner	151	Osmanlı	174
Sitebank	350	Midland	135	Midland	147
Midland	279	Turkish	134	Türk Sakura	99
Türk Sakura	160	Türk Sakura	123	Bnp-Ak Dresdner	80
Turkish	140	Sitebank	47	Sitebank	15
Arap-Türk	80	Osmanlı	5	Turkish	-89
Toplam	453	Toplam	39	Toplam	120
Societe Generale	777	Westdeutsche L.	3.920	Banka Di Roma S.P.A.	14.800
Bank Mellat	589	Credit Lyonnais	2.500	Westdeutsche L.	182
Citibank	588	Habib Bank	1.000	Abn Amro Bank N.V.	175
The Chase Manhattan	392	Bank Mellat	65	Bank Mellat	118
Kıbrıs Kredi	300	Abn Amro Bank N.V.	55	The Chase Manhattan	117
Abn Amro Bank N.V.	293	Banka Di Roma S.P.A.	0	Societe Generale	28
Ulusalbank	185	The Chase Manhattan	-4	Credit Lyonnais	8
Banka Di Roma S.P.A.	0	Societe Generale	-12	Habib Bank	0
Habib Bank	-50	Citibank	-43	Citibank	-100
Westdeutsche L.	-89	Kıbrıs Kredi	-66	Kıbrıs Kredi	-100
Credit Lyonnais	-97	Ulusalbank	-99	Ulusalbank	-100
Toplam	374	Toplam	-7	Toplam	74

Kaynak: TBB, a.g.e.

bankalardan, Citibank (% 588, -43, -100), Kıbrıs Kredi (% 300, -66, -100), Ulusalbank (% 185, -99, -100)'dır.

1993-1996 döneminde karın yükseliş gösterdiği bankalar; özel sermayeliden Akbank (% 116, 148, 157), Garanti bankası (% 97, 105, 117), İktisat bankası (% 19, 146, 240), İnterbank (% 17, 48, 52), kurulmuş yabancı bankalardan Arap Türk Bank (% 80, 244, 270)'dır.

Kurulmuş yabancı bankalardan; Bn Ak Dresdner, Midlandbank, Türk Sakura bankası, şube açan yabancı bankalardan Bank Mellat 1993-1996 döneminde karlarını en fazla arttıran ilk beş banka arasında sürekli yer alan ticaret bankalarıdır.

3.6. Likit Aktifler Kalemindeki Gelişmeler

Tablo 10'da da görüldüğü gibi; 1993-1994 döneminde ticaret bankalarının likit aktiflerinde gruplar itibariyle değişimler sırasıyla; %103 ile kamusal sermayeli bankalarda, %93 ile özel sermayeli bankalarda, %74 ile şube açan yabancı bankalarda, %55 ile kurulmuş yabancı bankalarda gerçekleşmiştir (bkz. Ek 8). Ticaret bankaları içersinde 1993-1994 döneminde likit aktiflerini en fazla; arttıran Oyakbank (%1306), düşüren Yurtbank (%90)'dır.

1994-1995 döneminde ticaret bankalarının likit aktiflerinde gruplar itibariyle değişimler sırasıyla; %129 ile şube açan yabancı bankalarda, %125 ile kurulmuş yabancı bankalarda, % 104 ile özel sermayeli bankalarda, %72 ile kamusal sermayeli bankalarda gerçekleşmiştir. Ticaret bankaları içersinde 1994-1995 döneminde likit aktiflerini en fazla; arttıran Bank Kapital (%1105), en az arttıran Etibank (%4)'dır.

1995-1996 döneminde ise ticaret bankalarının likit aktiflerinde gruplar itibariyle artışlar sırasıyla; %145 ile şube açan yabancı bankalarda, %141 ile kurulmuş yabancı bankalarda, %140 ile kamusal sermayeli bankalarda, %93 ile özel sermayeli bankalarda gerçekleşmiştir. 1995-1996 döneminde ticaret bankaları içersinde likit aktiflerini en fazla; arttıran Bank Kapital (%503), düşüren Sitebank (%65)'dir.

Tablo 10: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Likit Aktifler Gelişimi(%)

BANKA	93-94	BANKA	94-95	BANKA	95-96
Halk	207	Vakıflar	141	Vakıflar	166
Etibank	105	Halk	85	Emlak	146
Vakıflar	103	Emlak	66	Ziraat	142
Ziraat	86	Ziraat	57	Halk	131
Emlak	78	Etibank	4	Etibank	-50
Toplam	103	Toplam	72	Toplam	140
Oyakbank	1.306	Bank Kapital	1.105	Bank Kapital	503
Sümerbank	337	Yurt	1.076	Adabank	434
Koçbank	289	Alternatif	739	Türkiye İmar	372
TEB	224	Finansbank	399	Derbank	314
Egebank	222	Toprakbank	395	Alternatif	287
Adabank	214	Kentbank	370	İktisat	286
Türkiye İş	197	Koçbank	304	Sümerbank	272
Türk Ticaret	169	Türkiye İmar	283	Toprakbank	266
Akbank	167	Sümerbank	258	Türk Dış Ticaret	210
Türkiye İmar	150	Garanti Yatırım	254	Oyakbank	200
Türkiye Garanti	127	Körfezbank	231	TEB	179
Şekerbank	124	Derbank	214	Türk Ticaret	145
Alternatif	114	Demirbank	206	Demirbank	140
Pamukbank	110	Egebank	169	İnterbank	140
Tarişbank	100	Esbank	143	Koçbank	134
Toprakbank	95	Bank Ekspres	134	Tekstil	102
Körfezbank	82	Yapı Kredi	130	Yurt	96
Tekstil	80	TEB	120	Bank Ekspres	94
Esbank	76	Tarişbank	104	Türkiye Garanti	92
Kentbank	76	Adabank	99	Yapı Kredi	86
İktisat	47	Tekstil	96	Esbank	81
Yaşarbank	37	Türkiye İş	91	Egebank	78
Yapı Kredi	37	Yaşarbank	85	Şekerbank	75
Demirbank	12	Akbank	80	Akbank	71
Türk Dış Ticaret	5	İnterbank	78	Finansbank	64
Garanti Yatırım	-1	Pamukbank	53	Pamukbank	56
İnterbank	-6	Türkiye Garanti	52	Yaşarbank	53
Derbank	-8	Türk Ticaret	48	Türkiye İş	43
Finansbank	-64	Şekerbank	38	Tarişbank	38
Bank Ekspres	-65	İktisat	37	Kentbank	37
Bank Kapital	-75	Türk Dış Ticaret	25	Garanti Yatırım	11
Yurt	-90	Oyakbank	23	Körfezbank	-54
Toplam	93	Toplam	104	Toplam	93
Osmanlı	211	Bnp-Ak Dresdner	358	Osmanlı	329
Arap-Türk	163	Midland	352	Türk Sakura	235
Turkish	132	Türk Sakura	167	Turkish	192
Türk Sakura	106	Arap-Türk	154	Arap-Türk	127
Sitebank	22	Turkish	89	Midland	66
Bnp-Ak Dresdner	-5	Osmanlı	75	Bnp-Ak Dresdner	57
Midland	-55	Sitebank	46	Sitebank	-65
Toplam	55	Toplam	125	Toplam	141
Bank Mellat	522	Credit Lyonnais	523	Societe Generale	258
The Chase Manhattan	296	Westdeutsche L.	309	The Chase Manhattan	226
Credit Lyonnais	149	The Chase Manhattan	241	Abn Amro Bank N.V.	135
Banka Di Roma S.P.A.	148	Abn Amro Bank N.V.	137	Citibank	128
Citibank	146	Citibank	101	Westdeutsche L.	114
Habib Bank	125	Habib Bank	57	Bank Mellat	38
Abn Amro Bank N.V.	55	Bank Mellat	43	Habib Bank	18
Ulusalbank	26	Societe Generale	41	Ulusalbank	16
Kıbrıs Kredi	14	Banka Di Roma S.P.A.	25	Banka Di Roma S.P.A.	8
Westdeutsche L.	-8	Kıbrıs Kredi	16	Kıbrıs Kredi	-3
Societe Generale	-9	Ulusalbank	8	Credit Lyonnais	-36
Toplam	74	Toplam	129	Toplam	145

Kaynak: TBB, a.g.e.

1993-1996 döneminde likit aktiflerinde yükseliş görülen banka grupları; Türiye'de kurulmuş yabancı bankalar (% 55, 125, 141) ve şube açan yabancı bankalar (% 74, 129, 145)'dir. Tüm ticaret bankaları arasında 1993-1996 döneminde likit aktiflerinde yükseliş görülen bankalar; kamusal sermayeli bankalarda, Vakıfbank (% 103, 141, 166), özel sermayeli bankalarda, Tekstilbank (%80-96-102), Dışbank (% 5, 25, 210), İmarbankası (% 150, 283, 372), kurulmuş yabancı bankalarda Türk Sakura (% 106, 167, 235)'dir.

Kurulmuş yabancı bankalardan Arap Türk, Turkishbank, Türk Sakura, şube açan yabancı bankalardan The Chase Manhattan, Citibank 1993-1996 döneminde likit aktifler artışında daima ilk beşte yer alan bankalardır.

3.7. Krediler Kalemindeki Gelişmeler

Tablo 11'de de görüldüğü üzere; 1993-1994 döneminde ticaret bankalarının kredilerinde gruplar itibariyle değişimler sırasıyla; %96 ile kamusal sermayeli bankalarda, %77 ile özel sermayeli bankalarda, %54 ile kurulmuş yabancı bankalarda, %3 ile şube açan yabancı bankalarda gerçekleşmiştir (bkz. Ek 9). Ticaret bankaları içersinde 1993-1994 döneminde kredilerini en fazla; arttıran Yurtbank (%1472), düşüren Bank Kapital (%89)'dir.

1994-1995 döneminde ticaret bankalarının kredilerinde gruplar itibariyle değişimler sırasıyla; %202 ile şube açan yabancı bankalarda, %134 ile kurulmuş yabancı bankalarda, %127 ile kamusal sermayeli bankalarda, %120 ile özel sermayeli bankalarda gerçekleşmiştir. 1994-1995 döneminde ticaret bankaları içersinde kredilerini en fazla; arttıran Sümerbank (%2285), düşüren Ulusalbank (%68)'dir.

1995-1996 döneminde ticaret bankalarının kredilerinde gruplar itibariyle artışlar sırasıyla; %145 ile özel sermayeli bankalarda, %135 ile kurulmuş yabancı bankalarda, %98 ile kamusal sermayeli bankalarda, %54 ile şube açan yabancı bankalarda gerçekleşmiştir. Ticaret bankaları içersinde 1995-1996 döneminde kredilerini en fazla; arttıran Sümerbank (%954), düşüren Sitebank (%100)'dir.

1993-1996 dönemi krediler gelişimi incelendiğinde; şube açan yabancı bankaların 1993-1994 döneminde kredileri diğer banka gruplarına göre düşük düzeyde

Tablo 11: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Krediler Gelişimi(%)

BANKA	93-94	BANKA	94-95	BANKA	95-96
Vakıflar	173	Halk	230	Vakıflar	106
Etibank	133	Ziraat	158	Ziraat	101
Ziraat	115	Vakıflar	80	Halk	96
Emlak	53	Emlak	63	Emlak	86
Halk	39	Etibank	8	Etibank	-51
Toplam	96	Toplam	127	Toplam	98
Yurt	1.472	Sünerbank	2.285	Sünerbank	954
Sünerbank	885	Adabank	1.019	Bank Kapital	699
Toprakbank	458	Bank Kapital	711	Derbank	476
Tarişbank	160	Yurt	434	Finansbank	385
Türkiye İmar	160	Körfezbank	310	Tekstil	336
Pamukbank	135	Kentbank	272	Yurt	276
Yapı Kredi	121	Toprakbank	249	TEB	269
Egebank	107	Türk Ticaret	237	Demirbank	251
Yaşarbank	95	Oyakbankbank	228	İnterbank	247
İnterbank	93	Türkiye İmar	216	Toprakbank	221
Esbank	91	TEB	205	Bank Ekspres	220
İktisat	90	Derbank	203	Kentbank	219
Koçbank	90	Şekerbank	203	Türk Dış Ticaret	215
Garanti Yatırım	87	Alternatif	178	Alternatif	188
Türkiye Garanti	87	Koçbank	159	Türkiye Garanti	186
Türkiye İş	82	Demirbank	148	Şekerbank	184
Derbank	75	Tekstil	137	Tarişbank	171
Kentbank	41	Bank Ekspres	135	Akbank	162
Oyakbankbank	41	Türkiye Garanti	129	Koçbank	154
Akbank	34	Yaşarbank	119	Oyakbankbank	148
TEB	28	İktisat	112	Yaşarbank	142
Körfezbank	14	Türkiye İş	112	Pamukbank	140
Şekerbank	14	Egebank	110	Egebank	134
Tekstil	14	Esbank	110	Türkiye İş	127
Finansbank	13	Türk Dış Ticaret	107	Körfezbank	114
Bank Ekspres	-2	Yapı Kredi	103	Türkiye İmar	105
Türk Dış Ticaret	-7	Akbank	101	İktisat	95
Demirbank	-15	Tarişbank	99	Yapı Kredi	93
Alternatif	-20	İnterbank	93	Adabank	84
Türk Ticaret	-21	Finansbank	80	Türk Ticaret	80
Adabank	-50	Pamukbank	77	Garanti Yatırım	71
Bank Kapital	-89	Garanti Yatırım	58	Esbank	52
Toplam	77	Toplam	120	Toplam	145
Osmanlı	105	Sitebank	644	Midland	365
Turkish	83	Midland	310	Bnp-Ak Dresdner	253
Arap-Türk	43	Türk Sakura	179	Türk Sakura	192
Türk Sakura	17	Turkish	171	Turkish	128
Bnp-Ak Dresdner	11	Osmanlı	133	Osmanlı	122
Midland	-39	Arap-Türk	118	Arap-Türk	118
Sitebank	-83	Bnp-Ak Dresdner	10	Sitebank	-100
Toplam	54	Toplam	134	Toplam	135
Bank Mellat	201	Societe Generale	483	Habib Bank	300
Abn Amro Bank N.V.	187	Citibank	271	Bank Mellat	268
Banka Di Roma S.P.A.	152	Abn Amro Bank N.V.	212	Westdeutsche L.	254
The Chase Manhattan	82	Westdeutsche L.	127	Kıbrıs Kredi	241
Ulusalbank	35	Kıbrıs Kredi	113	Banka Di Roma S.P.A.	236
Credit Lyonnais	13	The Chase Manhattan	83	Abn Amro Bank N.V.	111
Citibank	-4	Bank Mellat	57	Citibank	18
Westdeutsche L.	-13	Credit Lyonnais	57	The Chase Manhattan	2
Kıbrıs Kredi	-33	Banka Di Roma S.P.A.	54	Credit Lyonnais	-10
Habib Bank	-50	Habib Bank	0	Societe Generale	-23
Societe Generale	-64	Ulusalbank	-68	Ulusalbank	-35
Toplam	3	Toplam	202	Toplam	54

Kaynak: TBB, a.g.e.

artarken, 1994-1995 ve 1995-1996 döneminde yüksek düzeyde artmıştır. 1993-1996 döneminde banka özel sermayeli bankaların (%77, 120, 145) ve kurulmuş yabancı bankaların (% 54, 134, 135) kredilerinde yükseliş izlenmiştir. Tüm ticaret bankaları arasında ise kredilerinde yükseliş izlenenler; kamusal sermayeli bankalarda, Emlakbank (% 53, 63, 86), özel sermayeli bankalarda, Akbank (% 34, 101, 162), Derbank (% 75, 203, 476), Egebank (% 107, 110, 134), Finansbank (% 13, 80, 385), Tekstilbank (% 14, 137, 336), TEB (% 28, 205, 269), Garanti bankası (% 87, 129, 186), İşbank (% 82, 112, 127), Yaşarbank (% 95, 119, 142), kurulmuş yabancı bankalarda, Türk Sakura bank (% 17, 179, 192)'dir.

Özel sermayeli bankalardan; Sümerbank, kurulmuş yabancı bankalardan Osmanlı bankası, Turkishbank, Türk Sakura bank 1993-1996 döneminde krediler artışında daima ilk beşte yer alan bankalardır.

3.8. Donuk Aktifler Kalemindeki Gelişmeler

1993-1994 döneminde ticaret bankalarının donuk aktiflerinde gruplar itibariyle değişimler Tablo 12'de de görüldüğü gibi sırasıyla; %333 ile şube açan yabancı bankalarda, %114 ile kamusal sermayeli bankalarda, %107 ile kurulmuş yabancı bankalarda, %105 ile özel sermayeli bankalarda gerçekleşmiştir (bkz. Ek 10). Ticaret bankaları içersinde 1993-1994 döneminde donuk aktiflerini en fazla; arttıran Banka Di Roma (%1836), düşüren Bank Kapital (%98)'dir.

1994-1995 döneminde ticaret bankalarının donuk aktiflerinde gruplar itibariyle değişimler sırasıyla; %115 ile kurulmuş yabancı bankalarda, %99 ile kamusal sermayeli bankalarda, %94 ile özel sermayeli bankalarda, %34 ile şube açan yabancı bankalarda gerçekleşmiştir. 1994-1995 döneminde ticaret bankaları içersinde donuk aktiflerini en fazla arttıran; Bank Kapital (%2700), düşüren Banka Di Roma (%89)'dir.

1995-1996 döneminde ticaret bankalarının donuk aktiflerinde gruplar itibariyle artışlar sırasıyla; %140 ile özel sermayeli bankalarda, %128 ile kurulmuş yabancı bankalarda, %91 ile kamusal sermayeli bankalarda, %81 ile şube açan yabancı bankalarda, gerçekleşmiştir. Ticaret bankaları içersinde 1995-1996 döneminde donuk aktiflerini en fazla arttıran; Oyakbank (%14129), düşüren Credit Lyonnais (%50)'dir.

Tablo 12: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Donuk Aktifler Gelişimi(%)

<i>BANKA</i>	<i>93-94</i>	<i>BANKA</i>	<i>94-95</i>	<i>BANKA</i>	<i>95-96</i>
Emlak	126	Etibank	283	Vakıflar	120
Halk	119	Ziraat	160	Etibank	97
Ziraat	84	Emlak	93	Ziraat	94
Vakıflar	80	Vakıflar	93	Emlak	91
Etibank	5	Halk	74	Halk	52
Toplam	114	Toplam	99	Toplam	91
Garanti Yatırım	1.700	Bank Kapital	2.700	Oyakbank	14.129
Kentbank	468	Körfezbank	1.212	Bank Kapital	1.746
Bank Ekspres	457	Alternatif	404	Demirbank	607
Toprakbank	326	Garanti Yatırım	333	Bank Ekspres	426
Demirbank	188	Finansbank	275	Koçbank	412
TEB	174	Kentbank	257	Adabank	365
Türkiye Garanti	159	Tekstil	242	Türkiye Garanti	291
Finansbank	145	Koçbank	239	Sümerbank	248
Türk Ticaret	141	Toprakbank	224	Yurt	230
Şekerbank	131	Yurt	179	TEB	182
Derbank	129	TEB	152	Toprakbank	178
Yapı Kredi	127	İnterbank	149	Finansbank	176
Yaşarbank	126	Demirbank	140	Kentbank	168
Koçbank	122	Yaşarbank	132	Türkiye İmar	163
İktisat	115	Yapı Kredi	116	Akbank	162
Körfezbank	113	Esbank	113	Esbank	156
Esbank	109	Egebank	109	Türkiye İş	119
Sümerbank	105	Pamukbank	105	Türk Dış Ticaret	104
Akbank	102	Derbank	104	Garanti Yatırım	95
Pamukbank	97	Sümerbank	103	Yapı Kredi	93
Tekstil	96	Türkiye Garanti	102	Türk Ticaret	91
Alternatif	95	Bank Ekspres	99	Körfezbank	81
İnterbank	90	Türk Dış Ticaret	97	Şekerbank	81
Türkiye İş	87	Adabank	96	Egebank	79
Türk Dış Ticaret	81	Şekerbank	82	Derbank	75
Yurt	71	Türk Ticaret	74	Tarişbank	69
Egebank	47	Akbank	63	Tekstil	69
Tarişbank	27	Türkiye İş	61	Pamukbank	55
Oyakbank	-7	Tarişbank	47	Alternatif	28
Türkiye İmar	-15	Türkiye İmar	31	İktisat	18
Adabank	-56	İktisat	22	Yaşarbank	-9
Bank Kapital	-98	Oyakbank	-88	İnterbank	-14
Toplam	105	Toplam	94	Toplam	140
Türk Sakura	340	Turkish	177	Osmanlı	157
Turkish	214	Bnp-Ak Dresdner	163	Turkish	107
Arap-Türk	128	Sitebank	140	Midland	82
Osmanlı	117	Türk Sakura	118	Bnp-Ak Dresdner	68
Midland	108	Arap-Türk	114	Arap-Türk	64
Sitebank	46	Osmanlı	107	Sitebank	16
Bnp-Ak Dresdner	26	Midland	99	Türk Sakura	-38
Toplam	107	Toplam	115	Toplam	128
Banka Di Roma S.P.A.	1.836	Citibank	360	Societe Generale	733
The Chase Manhattan	367	The Chase Manhattan	340	Westdeutsche L.	370
Abn Amro Bank N.V.	167	Abn Amro Bank N.V.	204	Kıbrıs Kredi	236
Ulusalbank	150	Bank Mellat	108	Citibank	81
Citibank	134	Habib Bank	105	Habib Bank	74
Bank Mellat	106	Kıbrıs Kredi	83	Banka Di Roma S.P.A.	69
Westdeutsche L.	103	Ulusalbank	40	Bank Mellat	57
Kıbrıs Kredi	100	Credit Lyonnais	-30	The Chase Manhattan	44
Habib Bank	91	Westdeutsche L.	-32	Abn Amro Bank N.V.	43
Credit Lyonnais	82	Societe Generale	-84	Ulusalbank	-29
Societe Generale	0	Banka Di Roma S.P.A.	-89	Credit Lyonnais	-50
Toplam	333	Toplam	34	Toplam	81

Kaynak: TBB, a.g.e.

1993-1996 dönemi donuk aktifler gelişimi incelendiğinde donuk aktiflerinde yükseliş izlenen ; banka gruplarından kurulmuş yabancı bankalar (% 107, 115, 128), tüm ticaret bankaları arasında kamusal sermayeli bankalarda, Vakıflar bankası (% 80, 93, 120), özel sermayeli bankalarda Esbank (% 109, 113, 156), Koçbank (% 122, 239, 412), Tarihbank (% 27, 47, 69), Dışbank (% 81, 97, 104), Yurtbank (% 71, 179, 230)'dır.

Kurulmuş yabancı bankalardan Turkishbank, Arap Türk bankası, şube açan yabancı bankalardan Citibank 1993-1996 döneminde donuk aktiflerini en fazla arttıran bankalar arasında ilk beşte yer almışlardır.

3.9. Diğer Aktifler Kalemindeki Gelişmeler

1993-1994 döneminde ticaret bankalarının diğer aktiflerinde gruplar itibariyle değişimler Tablo 13'de de görüldüğü gibi sırasıyla; %217 ile özel sermayeli bankalarda, %199 ile kurulmuş yabancı bankalarda, %149 ile kamusal sermayeli bankalarda, %-2 ile şube açan yabancı bankalarda gerçekleşmiştir (bkz. Ek 11). Ticaret bankaları içersinde 1993-1994 döneminde diğer aktiflerini en fazla; arttıran İnterbank (%702), düşüren Banca Di Roma (%70)'dır.

1994-1995 döneminde ticaret bankalarının diğer aktiflerinde gruplar itibariyle değişimler sırasıyla; %318 ile şube açan yabancı bankalarda, %248 ile kurulmuş yabancı bankalarda, %121 ile özel sermayeli bankalarda, %64 ile kamusal sermayeli bankalarda gerçekleşmiştir. Ticaret bankaları içersinde 1994-1995 döneminde diğer aktiflerini en fazla; arttıran Bank Kapital (%1146), düşüren Etibank (%35)'dir.

1995-1996 döneminde ticaret bankalarının diğer aktiflerinde gruplar itibariyle artışlar sırasıyla; %181 ile kamusal sermayeli bankalarda, %96 ile şube açan yabancı bankalarda, %93 ile kurulmuş yabancı bankalarda, %92 ile özel sermayeli bankalarda gerçekleşmiştir. 1995-1996 döneminde ticaret bankaları içersinde likit aktiflerini en fazla; arttıran Adabank (%1006), düşüren Turkishbank (%41)'dir.

1993-1996 dönemi diğer aktiflerinde yükseliş görülen bankalar; özel sermayeli bankalarda Adabank (% 68, 86, 1006), Finansbank (% 112, 140, 184), İmarbankası (% 278, 314, 398)'dir. Özel sermayeli bankalardan Sümerbank, kurulmuş yabancı

Tablo 13: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Diğer Aktifler Gelişimi(%)

BANKA	93-94	BANKA	94-95	BANKA	95-96
Halk	282	Vakıflar	280	Ziraat	407
Ziraat	119	Halk	98	Halk	167
Emlak	105	Emlak	31	Emlak	78
Vakıflar	89	Ziraat	3	Vakıflar	5
Etibank	13	Etibank	-35	Etibank	0
Toplam	149	Toplam	64	Toplam	181
İnterbank	702	Bank Kapital	1.146	Adabank	1.006
Egebank	625	Yurt	555	Sümerbank	544
Sümerbank	592	Sümerbank	549	Türkiye İmar	398
İktisat	504	Alternatif	417	Bank Kapital	229
Yaşarbank	493	Oyakbank	368	Yurt	220
Esbank	387	Körfezbank	353	Finansbank	184
Türk Dış Ticaret	373	Toprakbank	343	Oyakbank	179
Kentbank	350	Koçbank	325	Demirbank	138
Derbank	347	Türkiye İmar	314	Yaşarbank	121
Koçbank	321	Demirbank	252	TEB	118
Türkiye İmar	278	Pamukbank	238	Derbank	110
Türk Ticaret	273	Derbank	216	İnterbank	110
Yapı Kredi	266	Esbank	213	Esbank	96
Yurt	264	Bank Ekspres	203	Türk Dış Ticaret	91
Toprakbank	255	Akbank	199	Yapı Kredi	91
Türkiye Garanti	242	Kentbank	197	Akbank	90
Oyakbank	226	Tekstil	184	Tarişbank	90
Körfezbank	203	TEB	184	Şekerbank	84
Şekerbank	203	Tarişbank	146	Türkiye Garanti	83
Demirbank	195	Finansbank	140	İktisat	81
Tarişbank	190	Egebank	136	Toprakbank	81
Bank Ekspres	186	Türkiye Garanti	122	Garanti Yatırım	79
Akbank	175	İnterbank	121	Türkiye İş	78
TEB	165	Garanti Yatırım	98	Alternatif	72
Finansbank	112	Türk Dış Ticaret	93	Bank Ekspres	72
Türkiye İş	110	Türkiye İş	91	Egebank	72
Alternatif	90	Yapı Kredi	91	Pamukbank	72
Adabank	68	Adabank	86	Tekstil	63
Tekstil	67	İktisat	82	Koçbank	54
Pamukbank	55	Yaşarbank	58	Türk Ticaret	40
Garanti Yatırım	-29	Şekerbank	38	Körfezbank	18
Bank Kapital	-63	Türk Ticaret	20	Kentbank	9
Toplam	217	Toplam	121	Toplam	92
Turkish	363	Türk Sakura	604	Osmanlı	177
Bnp-Ak Dresdner	333	Bnp-Ak Dresdner	464	Türk Sakura	162
Osmanlı	251	Sitebank	431	Midland	130
Arap-Türk	172	Midland	278	Bnp-Ak Dresdner	29
Midland	113	Turkish	246	Arap-Türk	24
Türk Sakura	82	Osmanlı	164	Sitebank	-38
Sitebank	-4	Arap-Türk	88	Turkish	-41
Toplam	199	Toplam	248	Toplam	93
Bank Mellat	236	The Chase Manhattan	538	Credit Lyonnais	244
Credit Lyonnais	140	Societe Generale	414	Westdeutsche L.	154
Citibank	60	Westdeutsche L.	392	Banka Di Roma S.P.A.	129
Abn Amro Bank N.V.	34	Citibank	331	Abn Amro Bank N.V.	109
The Chase Manhattan	29	Abn Amro Bank N.V.	259	Habib Bank	100
Habib Bank	25	Bank Mellat	165	Societe Generale	96
Westdeutsche L.	24	Ulusalbank	155	The Chase Manhattan	93
Kıbrıs Kredi	14	Kıbrıs Kredi	150	Citibank	58
Societe Generale	-24	Habib Bank	120	Bank Mellat	28
Ulusalbank	-26	Banka Di Roma S.P.A.	96	Kıbrıs Kredi	-10
Banka Di Roma S.P.A.	-70	Credit Lyonnais	48	Ulusalbank	-16
Toplam	-2	Toplam	318	Toplam	96

Kaynak: TBB, a.g.e.

bankalardan Bnp Ak Dresdner, Midlanbank, şube açan yabancı bankalardan Abn Amro bank ise 1993-1996 döneminde diğer aktiflerini en fazla arttıran ilk beş banka arasında yer alan bankalardır.

3.10. Toplam Aktiflerdeki Gelişmeler

Tablo 14'de de görüldüğü üzere, 1993-1994 döneminde ticaret bankalarının toplam aktiflerinde gruplar itibariyle değişimler sırasıyla; %107 ile kamusal sermayeli bankalarda, %97 ile özel sermayeli bankalarda, %64 kurulmuş yabancı bankalarda, %50 ile şube açan yabancı bankalarda gerçekleşmiştir (bkz. Ek12). Ticaret bankaları içersinde 1993-1994 döneminde toplam aktiflerini en fazla; arttıran Bank Mellat (%383), düşüren Bank Kapital (%84)'dir.

1994-1995 döneminde ticaret bankalarının toplam aktiflerinde gruplar itibariyle değişimler sırasıyla; %149 ile şube açan yabancı bankalarda, %137 ile kurulmuş yabancı bankalarda, %111 ile özel sermayeli bankalarda, %95 ile kamusal sermayeli bankalarda gerçekleşmiştir. 1994-1995 döneminde ticaret bankaları içersinde toplam aktiflerini en fazla; arttıran Bank Kapital (%953), düşüren Banca Di Roma (%16)'dir.

1995-1996 döneminde ticaret bankalarının toplam aktiflerinde gruplar itibariyle artışlar sırasıyla; %132 ile kurulmuş yabancı bankalarda, %122 ile kamusal sermayeli bankalarda, %121 ile özel sermayeli bankalarda, %113 ile şube açan yabancı bankalarda gerçekleşmiştir. Ticaret bankaları içersinde 1995-1996 döneminde toplam aktiflerini en fazla; arttıran Bank Kapital (%549), düşüren Sitebank (%64)'dir.

1993-1996 döneminde toplam aktiflerinde yükseliş izlenen bankalar; banka grupları arasında özel sermayeli bankalar (% 97, 111, 121), tüm ticari bankalar arasında, özel sermayeli olan Adabank (% 45, 183, 321), Derbank (% 58, 184, 277), İnterbank (%70, 98, 160), Sümerbank (% 224, 278, 414), Tekstilbank (% 52, 120, 177), Dışbank (% 17, 66, 185), TEB (% 119, 149, 209) ile kurulmuş yabancı bankalarda, Türkishbank (% 129, 130, 133), Türk Sakurabank (% 78, 187, 216), şube açan yabancı bankalarda, Kıbrıs Kredi (% 10, 40, 46)'dir.

Tablo 14: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Toplam Aktifler Gelişimi(%)

BANKA	93-94	BANKA	94-95	BANKA	95-96
Halk	159	Vakıflar	118	Ziraat	134
Vakıflar	128	Halk	117	Halk	129
Ziraat	101	Ziraat	95	Vakıflar	115
Emlak	82	Emlak	71	Emlak	99
Etibank	64	Etibank	8	Etibank	-22
Toplam	107	Toplam	95	Toplam	122
Oyakbank	310	Bank Kapital	953	Bank Kapital	549
Toprakbank	227	Yurt	572	Sümerbank	414
Sümerbank	224	Alternatif	473	Adabank	321
Koçbank	168	Toprakbank	309	Derbank	277
Egebank	165	Kentbank	305	Oyakbank	235
Türkiye İş	129	Pamukbank	278	Alternatif	232
Tarişbank	125	Sümerbank	278	Toprakbank	219
Türkiye İmar	122	Körfezbank	259	TEB	209
TEB	119	Koçbank	243	Yurt	205
Türkiye Garanti	118	Finansbank	222	Körfezbank	199
Akbank	116	Türkiye İmar	220	Türkiye İmar	199
Pamukbank	115	Garanti Yatırım	212	Demirbank	186
Türk Ticaret	113	Demirbank	194	Türk Dış Ticaret	185
Yaşarbank	101	Derbank	184	Tekstil	177
Esbank	98	Adabank	183	Bank Ekspres	162
Yapı Kredi	98	TEB	149	İnterbank	160
İktisat	95	Bank Ekspres	140	Finansbank	157
Şekerbank	88	Egebank	136	Türkiye Garanti	151
Kentbank	77	Esbank	130	İktisat	139
Körfezbank	76	Tekstil	120	Koçbank	136
İnterbank	70	Yapı Kredi	109	Şekerbank	118
Derbank	58	İnterbank	98	Kentbank	106
Tekstil	52	Türkiye İş	96	Tarişbank	103
Adabank	45	Akbank	94	Pamukbank	102
Alternatif	30	Yaşarbank	92	Egebank	100
Demirbank	17	Türkiye Garanti	90	Türk Ticaret	100
Türk Dış Ticaret	17	Oyakbank	89	Akbank	99
Garanti Yatırım	8	Tarişbank	84	Yaşarbank	98
Finansbank	-35	Şekerbank	81	Yapı Kredi	91
Bank Ekspres	-39	İktisat	72	Türkiye İş	82
Yurt	-50	Türk Ticaret	67	Esbank	74
Bank Kapital	-84	Türk Dış Ticaret	66	Garanti Yatırım	26
Toplam	97	Toplam	111	Toplam	121
Osmanlı	151	Midland	323	Türk Sakura	216
Turkish	129	Bnp-Ak Dresdner	275	Osmanlı	203
Arap-Türk	118	Türk Sakura	187	Arap-Türk	177
Türk Sakura	78	Arap-Türk	139	Turkish	133
Bnp-Ak Dresdner	13	Turkish	130	Midland	120
Sitebank	10	Osmanlı	109	Bnp-Ak Dresdner	66
Midland	-45	Sitebank	67	Sitebank	-64
Toplam	64	Toplam	137	Toplam	132
Bank Mellat	383	Credit Lyonnais	267	The Chase Manhattan	188
The Chase Manhattan	198	Westdeutsche L.	242	Westdeutsche L.	149
Banka Di Roma S.P.A.	147	The Chasc Manhattan	225	Societe Generale	127
Habib Bank	103	Abn Amro Bank N.V.	170	Abn Amro Bank N.V.	121
Abn Amro Bank N.V.	83	Citibank	169	Banka Di Roma S.P.A.	104
Citibank	68	Societe Generale	126	Bank Mellat	83
Credit Lyonnais	67	Habib Bank	72	Citibank	77
Ulusalbank	26	Bank Mellat	51	Kıbrıs Kredi	46
Kıbrıs Kredi	10	Kıbrıs Kredi	40	Habib Bank	45
Westdeutsche L.	-5	Ulusalbank	4	Ulusalbank	11
Societe Generale	-28	Banka Di Roma S.P.A.	-16	Credit Lyonnais	-23
Toplam	50	Toplam	149	Toplam	113

Kaynak: TBB, a.g.e.

1993-1996 döneminde şube açan yabancı bankalardan The Chase Manhattanbank ve Abn Amro bank toplam aktiflerini en fazla arttıran ilk beş arasında yer alan bankalardır.

4. ULUSAL VE YABANCI TİCARİ BANKALARININ ORAN ANALİZİ

Bu kısımda 1993-1996 döneminde bilanço ve gelir tablolarında yer alan ana kalemlerin birbirleriyle olan ilişkileri oran analizi yöntemiyle ortaya konmaya çalışılmıştır.

4.1. Sermaye Yeterliliği Oranları

4.1.1. Özkaynak / Aktif Oranı

Tablo 15’de Türkiye’de faaliyet gösteren ticari bankaların 1993-1996 dönemi özkaynak/aktif oranları Ek 13 ve 12’den hesaplanılarak verilmiştir. Bu oranın hesaplanmasında banka bilançolarında özkaynaklar içinde yer almayan kar özkaynaklara dahil edilmiştir. Bu toplam ise Ek 13’te sunulmuştur. 1993 yılı için özkaynak/aktif, şube açan yabancı bankalarda 0.12, kurulmuş yabancı bankalarda 0.11, özel sermayeli bankalarda 0.10, kamusal sermayeli bankalarda 0.09’dur. 1994 yılı için özkaynak/aktif, Türkiye’de kurulmuş ve şube açan yabancı bankalarda 0.19, özel sermayeli bankalarda 0.11, kamusal sermayeli bankalarda 0.06’dır. 1995 yılı için özkaynak/aktif, kurulmuş yabancı bankalarda 0.16, özel sermayeli bankalarda ve şube açan yabancı bankalarda 0.12, kamusal sermayeli bankalarda 0.05’dir. 1996 yılı için ise özkaynak/aktif, şube açan yabancı bankalarda 0.15, kurulmuş yabancı bankalarda 0.14, özel sermayeli bankalarda 0.11, kamusal sermayeli bankalarda 0.05’dir.

Öçal ve arkadaşları 1995 yılı için özkaynak/aktif oranını kamu bankaları için 0.04, özel sermayeli bankalar için 0.07 bulmuş ve iki banka grubu için bu oranların çok düşük olduğunu ve sektörün düşük özkaynakla çalıştığını ifade etmişlerdir⁹⁴. Öçal ve arkadaşlarının çalışmasındaki özkaynak/aktif oranları, Tablo 5’de verilen oranlardan

⁹⁴ ÖÇAL, ÇOLAK F. ve ESER. a.g.e., s. 236.

Tablo 15: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Özkaynak/Aktif Oranları

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Ziraat	0,12	Ziraat	0,07	Halk	0,07	Etibank	0,33
Etibank	0,07	Emlak	0,06	Vakıflar	0,07	Vakıflar	0,07
Halk	0,07	Vakıflar	0,06	Emlak	0,06	Emlak	0,06
Emlak	0,06	Halk	0,05	Ziraat	0,05	Halk	0,05
Vakıflar	0,05	Etibank	-0,25	Etibank	-0,57	Ziraat	0,03
Toplam	0,09	Toplam	0,06	Toplam	0,05	Toplam	0,05
Sümerbank	0,67	Sümerbank	0,61	Oyakbank	0,47	Garanti Yatırım	0,43
Oyakbank	0,35	Garanti Yatırım	0,58	Garanti Yatırım	0,36	Oyakbank	0,36
Adabank	0,27	Oyakbank	0,46	Bank Kapital	0,26	Akbank	0,18
Garanti Yatırım	0,25	Derbank	0,37	Sümerbank	0,23	Finansbank	0,16
Toprakbank	0,24	Alternatif	0,33	Adabank	0,21	Körfezbank	0,13
Derbank	0,23	Adabank	0,29	Derbank	0,20	Derbank	0,13
Koçbank	0,22	Yurt	0,23	Türk Dış Ticaret	0,17	Koçbank	0,13
Alternatif	0,16	Finansbank	0,21	Körfezbank	0,16	Türk Dış Ticaret	0,13
TEB	0,15	Koçbank	0,21	Akbank	0,15	Türkiye İş	0,13
Akbank	0,14	Tekstil	0,17	Finansbank	0,15	Demirbank	0,12
Egebank	0,14	Körfezbank	0,16	Koçbank	0,15	Türkiye Garanti	0,12
Türkiye Garanti	0,14	TEB	0,16	Demirbank	0,14	Yapı Kredi	0,12
Körfezbank	0,13	Demirbank	0,15	Tekstil	0,14	Adabank	0,11
Şekerbank	0,12	Bank Ekspres	0,14	Türkiye Garanti	0,14	Bank Kapital	0,11
İnterbank	0,11	Bank Kapital	0,13	Alternatif	0,12	Sümerbank	0,11
Kentbank	0,11	Şekerbank	0,13	Bank Ekspres	0,12	Şekerbank	0,11
Türkiye İmar	0,11	Türkiye Garanti	0,13	Şekerbank	0,12	İktisat	0,10
Türkiye İş	0,11	Akbank	0,12	TEB	0,12	Tarişbank	0,10
Esbank	0,10	İnterbank	0,12	Yapı Kredi	0,12	Tekstil	0,10
İktisat	0,10	Kentbank	0,12	Toprakbank	0,11	Yurt	0,10
Tekstil	0,09	Toprakbank	0,12	Türkiye İş	0,11	Egebank	0,09
Türk Dış Ticaret	0,09	Türk Dış Ticaret	0,11	Esbank	0,10	Esbank	0,09
Demirbank	0,08	Türkiye İmar	0,10	İktisat	0,10	Yaşarbank	0,09
Pamukbank	0,08	Türkiye İş	0,10	Egebank	0,09	Bank Ekspres	0,08
Finansbank	0,07	Egebank	0,09	İnterbank	0,09	Kentbank	0,08
Yapı Kredi	0,07	Esbank	0,09	Tarişbank	0,09	Pamukbank	0,08
Türk Ticaret	0,06	İktisat	0,08	Kentbank	0,08	Toprakbank	0,08
Tarişbank	0,05	Pamukbank	0,08	Pamukbank	0,08	Alternatif	0,07
Yurt	0,05	Yapı Kredi	0,08	Türk Ticaret	0,08	İnterbank	0,07
Bank Ekspres	0,04	Türk Ticaret	0,06	Yurt	0,08	TEB	0,07
Bank Kapital	0,04	Tarişbank	0,04	Türkiye İmar	0,06	Türk Ticaret	0,05
Yaşarbank	0,04	Yaşarbank	0,04	Yaşarbank	0,06	Türkiye İmar	0,04
Toplam	0,10	Toplam	0,11	Toplam	0,12	Toplam	0,11
Turkish	0,22	Osmanlı	0,24	Osmanlı	0,21	Sitebank	0,44
Osmanlı	0,16	Midland	0,23	Sitebank	0,17	Bnp-Ak Dresdner	0,15
Türk Sakura	0,15	Bnp-Ak Dresdner	0,19	Turkish	0,15	Osmanlı	0,15
Arap-Türk	0,10	Turkish	0,19	Bnp-Ak Dresdner	0,13	Midland	0,13
Bnp-Ak Dresdner	0,10	Türk Sakura	0,16	Midland	0,13	Arap-Türk	0,11
Sitebank	0,05	Sitebank	0,14	Türk Sakura	0,12	Turkish	0,09
Midland	0,05	Arap-Türk	0,08	Arap-Türk	0,08	Türk Sakura	0,07
Toplam	0,11	Toplam	0,19	Toplam	0,16	Toplam	0,14
Habib Bank	0,70	Kıbrıs Kredi	0,55	Habib Bank	0,68	Habib Bank	0,64
Kıbrıs Kredi	0,32	Habib Bank	0,42	Kıbrıs Kredi	0,49	Abn Amro Bank N.V.	0,31
Credit Lyonnais	0,30	The Chase Manhattan	0,29	Abn Amro Bank N.V.	0,19	Kıbrıs Kredi	0,27
The Chase Manhattan	0,22	Abn Amro Bank N.V.	0,27	Societe Generale	0,14	Banka Di Roma S.P.A.	0,26
Abn Amro Bank N.V.	0,21	Citibank	0,25	Bank Mellat	0,13	Westdeutsche L.	0,17
Bank Mellat	0,20	Societe Generale	0,25	Citibank	0,11	Citibank	0,15
Ulusalbank	0,16	Ulusalbank	0,24	The Chase Manhattan	0,11	Bank Mellat	0,12
Citibank	0,14	Bank Mellat	0,13	Westdeutsche L.	0,11	Credit Lyonnais	0,12
Banka Di Roma S.P.A.	0,11	Credit Lyonnais	0,05	Credit Lyonnais	0,09	The Chase Manhattan	0,09
Westdeutsche L.	0,08	Banka Di Roma S.P.A.	-0,05	Ulusalbank	0,09	Societe Generale	0,08
Societe Generale	0,04	Westdeutsche L.	-0,12	Banka Di Roma S.P.A.	-0,25	Ulusalbank	0,07
Toplam	0,12	Toplam	0,19	Toplam	0,12	Toplam	0,15

Kaynak: TBB, a.g.e.

farklıdır. Ancak, bu farklılık özkaynaklara karın ilave edilmemesinden kaynaklanmaktadır.

Gruplar itibariyle kamu bankalarında özkaynak/aktif oranı diğer banka gruplarına göre düşük düzeyde seyretmekte ve yıllara göre de azalma eğilimi göstermektedir. Bu da özsermaye yeterliliği sorununun kamu bankalarında daha yoğun yaşandığını göstermektedir.

Yabancı bankalarda ise özkaynak/aktif oranı ulusal sermayeli bankalara göre önemli ölçüde yüksek değerler almıştır.

Tüm ticaret bankaları incelendiğinde, 1993-1996 döneminde özkaynak/aktif oranının düşüş gösterdiği bankalar; kamusal sermayeli bankalardan, Ziraat bankası (0.12, 0.07, 0.05, 0.03), Sümerbank (0.67, 0.61, 0.23, 0.11), Koçbank (0.22, 0.21, 0.15, 0.13), Toprakbank (0.24, 0.12, 0.11, 0.08), İmarbankası (0.11, 0.10, 0.06, 0.04), kurulu yabancı bankalardan, Turkishbank (0.22, 0.19, 0.15, 0.09), şube açan yabancı bankalardan Bank Mellat (0.20, 0.13, 0.13, 0.12)'dir.

1993-1996 dönemi incelendiğinde özkaynak/aktif oranının yükseliş gösterdiği bankalar; özel sermayeli bankalardan, Yapı Kredi (0.07, 0.08, 0.12, 0.12), Yaşarbank (0.04, 0.04, 0.06, 0.09), kurulu yabancı bankalardan Sitebank (0.05, 0.14, 0.17, 0.44)'dir.

1993-1996 döneminde grupları içerisinde özkaynak/aktif oranı; yüksek olan Sümerbank, Oyakbank, Adabank, Garanti Yatırım, Derbank, Koçbank, Osmanlı bankası, Turkishbank, Habibbank, Kıbrıs Kredi, düşük olanlar Yaşarbank, Pamukbank, Türk Ticaret bankası bankalarıdır. Emlakbank (0.06) ve Pamukbank (0.08)'in ise 1993-1996 döneminde özkaynak/aktif oranı sabit kalmıştır.

1994 yılında kamusal sermayeli bankalardan Etibank, şube açan yabancı bankalardan Banca Di Roma ve Westdeutsche Landesbank'ın, 1995 yılı için yine Etibank ve Banca Di Roma'nın özkaynak/aktif oranı yüksek zararlarından dolayı negatif değerler vermişlerdir.

4.1.2. Özkaynak / Yabancı Kaynak Oranı

Tablo 16 Türkiye’de faaliyet gösteren ticari bankaların 1993-1996 dönemi özkaynak/yabancı kaynak oranları Ek 13 ve 14’den hesaplanılarak verilmiştir. Özkaynak/yabancı kaynak oranının hesaplanmasında banka bilançolarında özkaynaklar içinde yer almayan kar özkaynaklara dahil edilmiştir. Bu toplam ise Ek 13’te sunulmuştur. 1993 yılı için özkaynak/yabancı kaynak; şube açan yabancı bankalarda 0.14, kurulmuş yabancı bankalarda 0.12, özel sermayeli bankalarda 0.11, kamusal sermayeli bankalarda 0.09’dur. 1994 yılı için özkaynak/yabancı kaynak oranı; kurulmuş ve şube açan yabancı bankalarda 0.24, özel sermayeli bankalarda 0.12, kamusal sermayeli bankalarda 0.06’dır. 1995 yılı için özkaynak/yabancı kaynak oranı; kurulmuş yabancı bankalarda 0.19, şube açan yabancı bankalarda ve özel sermayeli bankalarda 0.13, kamusal sermayeli bankalarda 0.05’dir. 1996 yılı için ise özkaynak/yabancı kaynak oranı; şube açan yabancı bankalarda 0.17, kurulmuş yabancı bankalarda 0.16, özel sermayeli bankalarda 0.13, kamusal sermayeli bankalarda 0.05’dir.

Gruplar itibariyle kamu bankalarında özkaynak/yabancı kaynak oranı diğer banka gruplarına göre oldukça düşük düzeyde seyretmekte ve yıllara göre de azalma eğilimi göstermektedir. Bu durum özkaynak/aktif oranı durumuyla paralellik göstermektedir.

Görüldüğü üzere özkaynak/yabancı kaynak oranı yabancı bankalarda 1993-1996 döneminde ulusal bankalara göre önemli oranlarda yüksek değerler almıştır.

1993-1996 döneminde özkaynak/yabancı kaynak oranında düşüş izlenen bankalar; Ziraat Bankası (0.13, 0.08, 0.06, 0.03), Sümerbank (2.04, 1.57, 0.30, 0.12), Toprakbank (0.32, 0.13, 0.12, 0.08), İmarbankası (0.12, 0.11, 0.07, 0.04), Turkishbank (0.28, 0.23, 0.18, 0.10)’dır.

1993-1996 döneminde özkaynak/yabancı kaynak oranının yükseliş gösterdiği banka grubu özel sermayeli bankalardır. Yapı Kredi bankası (0.07, 0.09, 0.13, 0.13), Yaşarbank (0.04, 0.04, 0.07, 0.09), Sitebank (0.05, 0.17, 0.21, 0.78) ise grupları içerisinde özkaynak/yabancı kaynak oranının yükseliş gösterdiği bankalardır.

1993-1996 döneminde grupları içerisinde özkaynak/yabancı kaynak oranını; yüksek tutan Sümerbank, Oyakbank, Adabank, Garanti Yatırım, Derbank, Koçbank,

Tablo 16: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Özkaynak/Yabancı Kaynak Oranları

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Ziraat	0,13	Ziraat	0,08	Halk	0,08	Etibank	0,49
Halk	0,08	Emlak	0,06	Vakıflar	0,07	Vakıflar	0,07
Etibank	0,07	Vakıflar	0,06	Ziraat	0,06	Emlak	0,06
Emlak	0,06	Halk	0,05	Emlak	0,06	Halk	0,06
Vakıflar	0,06	Etibank	-0,20	Etibank	-0,36	Ziraat	0,03
Toplam	0,09	Toplam	0,06	Toplam	0,05	Toplam	0,05
Pamukbank	9,00	Sümerbank	1,57	Oyakbank	0,89	Garanti Yatırım	0,77
Sümerbank	2,04	Garanti Yatırım	1,37	Garanti Yatırım	0,56	Oyakbank	0,56
Oyakbank	0,54	Oyakbank	0,86	Bank Kapital	0,34	Akbank	0,23
Adabank	0,37	Derbank	0,59	Sümerbank	0,30	Finansbank	0,19
Garanti Yatırım	0,33	Alternatif	0,48	Adabank	0,26	Körfezbank	0,15
Toprakbank	0,32	Adabank	0,41	Derbank	0,26	Derbank	0,15
Derbank	0,29	Yurt	0,31	Körfezbank	0,20	Koçbank	0,15
Koçbank	0,28	Finansbank	0,27	Türk Dış Ticaret	0,20	Türk Dış Ticaret	0,15
Alternatif	0,19	Koçbank	0,27	Akbank	0,18	Türkiye İş	0,15
TEB	0,18	Tekstil	0,20	Finansbank	0,18	Demirbank	0,14
Akbank	0,16	TEB	0,20	Koçbank	0,17	Türkiye Garanti	0,14
Egebank	0,16	Körfezbank	0,19	Türkiye Garanti	0,17	Yapı Kredi	0,13
Türkiye Garanti	0,16	Demirbank	0,18	Demirbank	0,16	Adabank	0,12
Körfezbank	0,15	Bank Ekspres	0,16	Tekstil	0,16	Bank Kapital	0,12
İnterbank	0,13	Bank Kapital	0,15	Alternatif	0,14	İktisat	0,12
Şekerbank	0,13	Şekerbank	0,15	Bank Ekspres	0,14	Sümerbank	0,12
Türkiye İş	0,13	Türkiye Garanti	0,15	Şekerbank	0,14	Şekerbank	0,12
Kentbank	0,12	Akbank	0,14	TEB	0,13	Tekstil	0,12
Türkiye İmar	0,12	İnterbank	0,14	Yapı Kredi	0,13	Tarişbank	0,11
Esbank	0,11	Kentbank	0,14	Toprakbank	0,12	Yurt	0,11
İktisat	0,11	Toprakbank	0,13	Türkiye İş	0,12	Egebank	0,10
Türk Dış Ticaret	0,10	Türk Dış Ticaret	0,12	Esbank	0,11	Esbank	0,10
Demirbank	0,09	Türkiye İmar	0,11	İktisat	0,11	Kentbank	0,09
Tekstil	0,09	Türkiye İş	0,11	Egebank	0,10	Pamukbank	0,09
Finansbank	0,07	Esbank	0,10	Tarişbank	0,10	Yaşarbank	0,09
Türk Ticaret	0,07	Egebank	0,09	İnterbank	0,09	Bank Ekspres	0,08
Yapı Kredi	0,07	İktisat	0,09	Kentbank	0,09	İnterbank	0,08
Tarişbank	0,06	Yapı Kredi	0,09	Yurt	0,09	Toprakbank	0,08
Yurt	0,05	Pamukbank	0,08	Pamukbank	0,08	TEB	0,08
Bank Ekspres	0,04	Türk Ticaret	0,06	Türk Ticaret	0,08	Alternatif	0,07
Bank Kapital	0,04	Tarişbank	0,05	Türkiye İmar	0,07	Türk Ticaret	0,05
Yaşarbank	0,04	Yaşarbank	0,04	Yaşarbank	0,07	Türkiye İmar	0,04
Toplam	0,11	Toplam	0,12	Toplam	0,13	Toplam	0,13
Turkish	0,28	Osmanlı	0,31	Osmanlı	0,26	Sitebank	0,78
Osmanlı	0,19	Midland	0,30	Sitebank	0,21	Osmanlı	0,18
Türk Sakura	0,17	Bnp-Ak Dresdner	0,24	Turkish	0,18	Bnp-Ak Dresdner	0,17
Bnp-Ak Dresdner	0,12	Turkish	0,23	Bnp-Ak Dresdner	0,15	Midland	0,16
Arap-Türk	0,11	Türk Sakura	0,19	Midland	0,15	Arap-Türk	0,12
Sitebank	0,05	Sitebank	0,17	Türk Sakura	0,13	Turkish	0,10
Midland	0,05	Arap-Türk	0,09	Arap-Türk	0,09	Türk Sakura	0,08
Toplam	0,12	Toplam	0,24	Toplam	0,19	Toplam	0,16
Habib Bank	2,15	Kıbrıs Kredi	1,23	Habib Bank	2,09	Habib Bank	1,75
Kıbrıs Kredi	0,47	Habib Bank	0,72	Kıbrıs Kredi	0,93	Abn Amro Bank N.V.	0,44
Credit Lyonnais	0,43	The Chase Manhattan	0,41	Abn Amro Bank N.V.	0,24	Kıbrıs Kredi	0,36
The Chase Manhattan	0,28	Abn Amro Bank N.V.	0,38	Societe Generale	0,17	Banka Di Roma S.P.A.	0,35
Abn Amro Bank N.V.	0,27	Societe Generale	0,34	Bank Mellat	0,14	Westdeutsche L.	0,20
Bank Mellat	0,25	Citibank	0,33	Citibank	0,13	Citibank	0,17
Ulusalbank	0,19	Ulusalbank	0,32	The Chase Manhattan	0,13	Bank Mellat	0,14
Citibank	0,16	Bank Mellat	0,14	Westdeutsche L.	0,13	Credit Lyonnais	0,13
Banka Di Roma S.P.A.	0,13	Credit Lyonnais	0,05	Credit Lyonnais	0,10	Societe Generale	0,09
Westdeutsche L.	0,09	Banka Di Roma S.P.A.	-0,05	Ulusalbank	0,10	The Chase Manhattan	0,09
Societe Generale	0,04	Westdeutsche L.	-0,11	Banka Di Roma S.P.A.	-0,20	Ulusalbank	0,08
Toplam	0,14	Toplam	0,24	Toplam	0,13	Toplam	0,17

Kaynak: TBB, a.g.e.

Osmanlı bankası, Habibbank, Kıbrıs Kredi, düşük tutan Türk Ticaret bankasıdır.1994 yılında kamusal sermayeli bankalardan Etibank, şube açan yabancı bankalardan Banca Di Roma ve Westdeutsche Landesbank'ın, 1995 yılı için yine Etibank ve Banca Di Roma'nın özkaynak/yabancı kaynak oranı yüksek zararlarından dolayı negatiftir.

4.2. Likidite Oranları

4.2.1. Likit Aktifler / Aktif Oranı

Tablo 17'de Türkiye'de faaliyet gösteren ticari bankaların 1993-1996 dönemi likit aktifler/aktif oranları, Ek 8 ve 12'den hesaplanılarak verilmiştir. 1993 yılı için likit aktifler/aktif; kamusal sermayeli bankalarda 0.38, özel sermayeli bankalarda 0.44, kurulmuş yabancı bankalarda 0.61, şube açan yabancı bankalarda 0.56'dır. 1994 yılı için likit aktifler/aktif; kamusal sermayeli bankalarda 0.37, özel sermayeli bankalarda 0.43, kurulmuş yabancı bankalarda 0.58, şube açan yabancı bankalarda 0.65'dir. 1995 yılı için likit aktifler/aktif; kamusal sermayeli bankalarda 0.32, özel sermayeli bankalarda 0.42, kurulmuş yabancı bankalarda 0.55, şube açan yabancı bankalarda 0.60'dır. 1996 yılı için ise likit aktifler/aktif ; kamusal sermayeli bankalarda 0.35, özel sermayeli bankalarda 0.37, kurulmuş yabancı bankalarda 0.57, şube açan yabancı bankalarda 0.69'dur.

1993-1996 döneminde gruplar itibariyle likit aktifler/aktif oranı kamu bankalarında diğer banka gruplarına göre düşüktür. 1993-1996 döneminde likit aktifler/aktif oranı özel sermayeli bankalarda düşüş gösterirken, şube açan yabancı bankalarda ise 1993'ten sonra oldukça yükselmiştir.

Tüm ticaret bankaları incelendiğinde 1993-1996 döneminde likit aktifler/aktif oranının düşüş gösterdiği bankalar; özel sermayeli bankalardan Bank Ekspres (0.72-0.41- 0.40- 0.29), İnterbank (0.56- 0.31- 0.28- 0.26), Yaşarbank (0.53- 0.36- 0.35- 0.27) ve Pamukbank (0.33- 0.32- 0.27- 0.21)'dir.

1993-1996 dönemi incelendiğinde likit aktifler/aktif oranının yükseliş gösterdiği bankalar; özel sermayeli bankalarda, Alternatifbank (0.28-0.45-0.66-0.77), İmarbankası (0.19-0.22-0.26-0.41), kurulu yabancı bankalarda Arap Türk (0.53-0.64-0.68-0.72),

Tablo 17: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Likit Aktifler/Aktif Oranları

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Ziraat	0,48	Etibank	0,52	Etibank	0,51	Vakıflar	0,47
Etibank	0,42	Ziraat	0,44	Vakıflar	0,38	Ziraat	0,37
Vakıflar	0,39	Halk	0,39	Ziraat	0,36	Halk	0,33
Halk	0,33	Vakıflar	0,34	Halk	0,33	Etibank	0,32
Emlak	0,20	Emlak	0,20	Emlak	0,19	Emlak	0,24
Toplam	0,38	Toplam	0,37	Toplam	0,32	Toplam	0,35
Yurt	0,95	Körfezbank	0,77	Garanti Yatırım	0,78	Alternatif	0,77
Garanti Yatırım	0,75	Adabank	0,75	Körfezbank	0,71	Garanti Yatırım	0,69
Körfezbank	0,74	Garanti Yatırım	0,69	Alternatif	0,66	Adabank	0,67
Bank Ekspres	0,72	Akbank	0,63	Finansbank	0,60	Koçbank	0,55
Finansbank	0,70	TEB	0,63	Akbank	0,59	Bank Kapital	0,53
İnterbank	0,56	Oyakbank	0,62	Bank Kapital	0,57	Türk Ticaret	0,53
Toprakbank	0,56	Sümerbank	0,60	Koçbank	0,56	Akbank	0,50
Yaşarbank	0,53	Tekstil	0,58	Sümerbank	0,56	TEB	0,50
Derbank	0,52	Şekerbank	0,55	TEB	0,56	Toprakbank	0,46
Akbank	0,51	Bank Kapital	0,50	Adabank	0,53	İktisat	0,44
Demirbank	0,51	Demirbank	0,49	Demirbank	0,51	Demirbank	0,43
Türk Dış Ticaret	0,51	Türk Ticaret	0,49	Kentbank	0,51	Sümerbank	0,41
Tekstil	0,49	Türkiye İş	0,49	Tekstil	0,51	Türkiye İmar	0,41
Tarişbank	0,47	Koçbank	0,47	Türkiye İş	0,48	Finansbank	0,38
İktisat	0,46	Türk Dış Ticaret	0,46	Türk Ticaret	0,44	Türk Dış Ticaret	0,38
Şekerbank	0,46	Türkiye Garanti	0,46	Egebank	0,42	Derbank	0,37
Kentbank	0,44	Alternatif	0,45	Tarişbank	0,42	Egebank	0,37
Sümerbank	0,44	Kentbank	0,44	Şekerbank	0,42	Tekstil	0,37
Türkiye Garanti	0,44	Bank Ekspres	0,41	Bank Ekspres	0,40	Türkiye İş	0,37
TEB	0,43	Tarişbank	0,41	Toprakbank	0,40	Oyakbank	0,36
Türk Ticaret	0,39	Finansbank	0,39	Oyakbank	0,40	Esbank	0,35
Türkiye İş	0,38	Egebank	0,37	Türkiye Garanti	0,37	Kentbank	0,34
Esbank	0,36	Yaşarbank	0,36	Türk Dış Ticaret	0,35	Şekerbank	0,34
Yapı Kredi	0,36	İktisat	0,34	Yaşarbank	0,35	Bank Ekspres	0,29
Adabank	0,35	Toprakbank	0,33	Derbank	0,34	Tarişbank	0,28
Koçbank	0,33	Esbank	0,32	Yurt	0,34	Türkiye Garanti	0,28
Pamukbank	0,33	Pamukbank	0,32	Esbank	0,33	Yaşarbank	0,27
Bank Kapital	0,31	İnterbank	0,31	İnterbank	0,28	Yapı Kredi	0,27
Egebank	0,30	Derbank	0,30	İktisat	0,27	İnterbank	0,26
Alternatif	0,28	Yapı Kredi	0,25	Pamukbank	0,27	Yurt	0,22
Türkiye İmar	0,19	Türkiye İmar	0,22	Yapı Kredi	0,27	Pamukbank	0,21
Oyakbank	0,18	Yurt	0,19	Türkiye İmar	0,26	Körfezbank	0,11
Toplam	0,44	Toplam	0,43	Toplam	0,42	Toplam	0,37
Sitebank	0,85	Sitebank	0,95	Sitebank	0,82	Sitebank	0,81
Midland	0,81	Türk Sakura	0,74	Midland	0,72	Türk Sakura	0,73
Bnp-Ak Dresdner	0,66	Midland	0,67	Arap-Türk	0,68	Arap-Türk	0,72
Türk Sakura	0,64	Arap-Türk	0,64	Türk Sakura	0,68	Bnp-Ak Dresdner	0,63
Turkish	0,59	Turkish	0,59	Turkish	0,49	Turkish	0,61
Arap-Türk	0,53	Bnp-Ak Dresdner	0,55	Bnp-Ak Dresdner	0,37	Midland	0,54
Osmanlı	0,34	Osmanlı	0,42	Osmanlı	0,35	Osmanlı	0,49
Toplam	0,61	Toplam	0,58	Toplam	0,55	Toplam	0,57
Ulusalbank	0,84	Ulusalbank	0,84	Ulusalbank	0,88	Ulusalbank	0,92
Kıbrıs Kredi	0,75	Societe Generale	0,79	Credit Lyonnais	0,79	The Chase Manhattan	0,89
Abn Amro Bank N.V.	0,70	Kıbrıs Kredi	0,77	The Chase Manhattan	0,79	Societe Generale	0,78
Societe Generale	0,63	Bank Mellat	0,75	Bank Mellat	0,71	Credit Lyonnais	0,65
Habib Bank	0,60	The Chase Manhattan	0,75	Westdeutsche L.	0,68	Citibank	0,61
Westdeutsche L.	0,59	Habib Bank	0,67	Kıbrıs Kredi	0,64	Westdeutsche L.	0,59
Bank Mellat	0,58	Citibank	0,64	Habib Bank	0,61	Abn Amro Bank N.V.	0,55
The Chase Manhattan	0,57	Abn Amro Bank N.V.	0,59	Abn Amro Bank N.V.	0,52	Bank Mellat	0,53
Citibank	0,44	Westdeutsche L.	0,57	Societe Generale	0,50	Habib Bank	0,50
Banka Di Roma S.P.A.	0,32	Credit Lyonnais	0,46	Banka Di Roma S.P.A.	0,48	Kıbrıs Kredi	0,42
Credit Lyonnais	0,31	Banka Di Roma S.P.A.	0,32	Citibank	0,48	Banka Di Roma S.P.A.	0,25
Toplam	0,56	Toplam	0,65	Toplam	0,60	Toplam	0,69

Kaynak:TBB, a.g.e.

şube açan yabancı bankalarda Ulusalbank (0.84-0.84-0.88-0.92) ve The Chase Manhattanbank (0.57-0.75-0.79-0.89)'tir.

1993-1996 döneminde likit aktifler/aktif oranını; Ziraat bankası, Garanti Yatırım, Sitebank, Türk Sakura ve Ulusalbank grupları içersinde yüksek tutan, Emlakbank, Turkishbank, Osmanlı bankası ve Banca Di Roma ise düşük tutan bankalardır.

4.2.2. Likit Aktifler / Yabancı Kaynaklar Oranı

Tablo 18'de, Türkiye'de faaliyet gösteren ticari bankaların 1993-1996 dönemi likit aktifler/yabancı kaynaklar oranları Ek 8 ve 14'den hesaplanılarak verilmiştir. 1993 yılı için likit aktifler/yabancı kaynaklar; kamusal sermayeli bankalarda 0.41, özel sermayeli bankalarda 0.49, kurulmuş yabancı bankalarda 0.68, şube açan yabancı bankalarda 0.64'dür. 1994 yılı için likit aktifler/yabancı kaynaklar; kamusal sermayeli bankalarda 0.39, özel sermayeli bankalarda 0.48, kurulmuş yabancı bankalarda 0.72, şube açan yabancı bankalarda 0.81'dir. 1995 yılı için likit aktifler/yabancı kaynaklar; kamusal sermayeli bankalarda 0.34, özel sermayeli bankalarda 0.47, kurulmuş yabancı bankalarda 0.65, şube açan yabancı bankalarda 0.68'dir. 1996 yılı için ise likit aktifler/yabancı kaynaklar; kamusal sermayeli bankalarda 0.37, özel sermayeli bankalarda 0.41, kurulmuş yabancı bankalarda 0.66, şube açan yabancı bankalarda 0.81'dir.

Öçal ve arkadaşlarının çalışmasında likit aktifler/yabancı kaynaklar; kamu bankalarında 0.44, özel bankalarda 0.55 olup çok yüksek olmadığını vurgulanmıştır.⁹⁵

1993-1996 döneminde likit aktifler/yabancı kaynaklar oranı gruplar itibariyle kamu bankalarında diğer banka gruplarına göre düşüktür. Yabancı bankalarda ise likit aktifler/yabancı kaynaklar oranı ulusal bankalara göre daha yüksektir.

Tüm ticaret bankaları incelendiğinde 1993-1996 döneminde likit aktifler/yabancı kaynaklar oranının; düşüş gösterdiği bankalar, özel sermayeli bankalardan Bank Ekspres (0.74, 0.47, 0.45, 0.32), Derbank (0.67, 0.48, 0.42, 0.42),

⁹⁵ ÖÇAL, ÇOLAK F. ve ESER a.g.e., s. 237.

Tablo 18: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Likit Aktifler/Yabancı Kaynaklar Oranları

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Ziraat	0,54	Ziraat	0,48	Vakıflar	0,41	Vakıflar	0,50
Etibank	0,45	Etibank	0,41	Ziraat	0,37	Etibank	0,48
Vakıflar	0,41	Halk	0,41	Halk	0,35	Ziraat	0,38
Halk	0,35	Vakıflar	0,37	Etibank	0,32	Halk	0,35
Emlak	0,21	Emlak	0,21	Emlak	0,20	Emlak	0,25
Toplam	0,41	Toplam	0,39	Toplam	0,34	Toplam	0,37
Sümerbank	1,35	Garanti Yatırım	1,63	Garanti Yatırım	1,22	Garanti Yatırım	1,22
Garanti Yatırım	0,99	Sümerbank	1,53	Körfezbank	0,85	Alternatif	0,82
Yurt	0,99	Oyakbank	1,16	Bank Kapital	0,77	Adabank	0,75
Körfezbank	0,85	Adabank	1,06	Oyakbank	0,76	Koçbank	0,64
Finansbank	0,75	Körfezbank	0,91	Alternatif	0,75	Akbank	0,62
Bank Ekspres	0,74	TEB	0,75	Sümerbank	0,74	Bank Kapital	0,59
Toprakbank	0,74	Akbank	0,72	Finansbank	0,71	Oyakbank	0,56
Derbank	0,67	Tekstil	0,69	Akbank	0,69	Türk Ticaret	0,56
İnterbank	0,63	Alternatif	0,67	Adabank	0,67	TEB	0,54
Akbank	0,59	Şekerbank	0,63	Koçbank	0,65	Toprakbank	0,50
Demirbank	0,56	Koçbank	0,60	TEB	0,63	Demirbank	0,49
Türk Dış Ticaret	0,56	Demirbank	0,58	Demirbank	0,60	İktisat	0,49
Yaşarbank	0,55	Bank Kapital	0,57	Tekstil	0,60	Finansbank	0,46
Tekstil	0,53	Türkiye İş	0,54	Kentbank	0,55	Sümerbank	0,46
Şekerbank	0,52	Türkiye Garanti	0,53	Türkiye İş	0,54	Türk Dış Ticaret	0,44
İktisat	0,51	Türk Dış Ticaret	0,52	Şekerbank	0,48	Türkiye İmar	0,43
Türkiye Garanti	0,51	Türk Ticaret	0,52	Türk Ticaret	0,47	Türkiye İş	0,43
TEB	0,50	Kentbank	0,50	Egebank	0,46	Derbank	0,42
Kentbank	0,49	Finansbank	0,49	Tarişbank	0,46	Tekstil	0,42
Tarişbank	0,49	Derbank	0,48	Bank Ekspres	0,45	Egebank	0,41
Adabank	0,48	Bank Ekspres	0,47	Toprakbank	0,45	Esbank	0,38
Türkiye İş	0,43	Tarişbank	0,43	Türkiye Garanti	0,43	Şekerbank	0,38
Koçbank	0,42	Egebank	0,40	Derbank	0,42	Kentbank	0,37
Türk Ticaret	0,42	Toprakbank	0,38	Türk Dış Ticaret	0,42	Bank Ekspres	0,32
Esbank	0,40	İktisat	0,37	Esbank	0,37	Türkiye Garanti	0,32
Yapı Kredi	0,39	Yaşarbank	0,37	Yaşarbank	0,37	Tarişbank	0,31
Pamukbank	0,36	Esbank	0,35	Yurt	0,37	Yapı Kredi	0,30
Egebank	0,35	İnterbank	0,35	Yapı Kredi	0,31	Yaşarbank	0,29
Alternatif	0,33	Pamukbank	0,35	İnterbank	0,30	İnterbank	0,28
Bank Kapital	0,33	Yapı Kredi	0,27	İktisat	0,30	Pamukbank	0,23
Oyakbank	0,28	Yurt	0,25	Pamukbank	0,29	Yurt	0,23
Türkiye İmar	0,22	Türkiye İmar	0,24	Türkiye İmar	0,28	Körfezbank	0,12
Toplam	0,49	Toplam	0,48	Toplam	0,47	Toplam	0,41
Sitebank	0,89	Sitebank	1,11	Sitebank	0,99	Sitebank	1,43
Midland	0,86	Türk Sakura	0,88	Midland	0,82	Arap-Türk	0,81
Turkish	0,76	Midland	0,87	Bnp-Ak Dresdner	0,77	Türk Sakura	0,78
Türk Sakura	0,75	Turkish	0,73	Türk Sakura	0,77	Bnp-Ak Dresdner	0,74
Bnp-Ak Dresdner	0,73	Arap-Türk	0,70	Arap-Türk	0,74	Turkish	0,67
Arap-Türk	0,59	Bnp-Ak Dresdner	0,68	Turkish	0,58	Midland	0,63
Osmanlı	0,40	Osmanlı	0,55	Osmanlı	0,44	Osmanlı	0,58
Toplam	0,63	Toplam	0,72	Toplam	0,65	Toplam	0,66
Habib Bank	1,85	Kıbrıs Kredi	1,72	Habib Bank	1,89	Habib Bank	1,37
Kıbrıs Kredi	1,10	Habib Bank	1,15	Kıbrıs Kredi	1,23	Ulusalbank	0,99
Ulusalbank	1,00	Ulusalbank	1,11	Ulusalbank	0,96	The Chasc Manhattan	0,98
Abn Amro Bank N.V.	0,88	Societe Generale	1,06	The Chase Manhattan	0,89	Societe Generale	0,85
Bank Mellat	0,73	The Chase Manhattan	1,06	Credit Lyonnais	0,86	Abn Amro Bank N.V.	0,79
The Chase Manhattan	0,73	Bank Mellat	0,86	Bank Mellat	0,81	Credit Lyonnais	0,74
Societe Generale	0,66	Citibank	0,85	Westdeutsche L.	0,77	Citibank	0,72
Westdeutsche L.	0,64	Abn Amro Bank N.V.	0,81	Abn Amro Bank N.V.	0,64	Westdeutsche L.	0,71
Citibank	0,50	Westdeutsche L.	0,51	Societe Generale	0,58	Bank Mellat	0,61
Credit Lyonnais	0,44	Credit Lyonnais	0,49	Citibank	0,54	Kıbrıs Kredi	0,58
Banka Di Roma S.P.A.	0,36	Banka Di Roma S.P.A.	0,31	Banka Di Roma S.P.A.	0,38	Banka Di Roma S.P.A.	0,34
Toplam	0,64	Toplam	0,61	Toplam	0,68	Toplam	0,61

Kaynak: TBB, a.g.e.

İnterbank (0.63, 0.35, 0.30, 0.28), Yaşarbank (0.55, 0.37, 0.37, 0.29) ve Pamukbank (0.36, 0.35, 0.29, 0.23), yükseliş gösterdiği bankalar Alternatifbank (0.33, 0.67, 0.75, 0.82), İmarbankası (0.22, 0.24, 0.28, 0.43), Arap Türk (0.59, 0.70, 0.74, 0.81)'tür.

1993-1996 döneminde likit aktifler/yabancı kaynaklar oranını grupları içersinde; yüksek tutanlar Garanti Yatırım, Sitebank, Türk Sakura, Habibbank ve Ulusalbank, düşük tutanlar ise Emlakbank, Osmanlı bankası, Banca Di Roma'dır.

4.3. Aktif Kalitesi Oranları

4.3.1. Krediler / Aktif Oranı

Tablo 19'da Türkiye'de faaliyet gösteren ticari bankaların 1993-1996 dönemi krediler/aktif oranları Ek 9 ve 12'den hesaplanılarak verilmiştir. 1993 yılı için krediler/aktif oranı; kamusal sermayeli bankalarda 0.40, özel sermayeli bankalarda 0.42, kurulmuş yabancı bankalarda 0.30, şube açan yabancı bankalarda 0.35'dir. 1994 yılı için krediler/aktif oranı; kamusal sermayeli bankalarda 0.38, özel sermayeli bankalarda 0.38, kurulmuş yabancı bankalarda 0.28, şube açan yabancı bankalarda 0.24'dür. 1995 yılı için krediler/aktif oranı; kamusal sermayeli bankalarda 0.44, özel sermayeli bankalarda 0.39, kurulmuş yabancı bankalarda 0.27, şube açan yabancı bankalarda 0.29'dur. 1996 yılı için ise krediler/aktif oranı; kamusal sermayeli bankalarda 0.39, özel sermayeli bankalarda 0.44, kurulmuş yabancı bankalarda 0.28, şube açan yabancı bankalarda 0.21'dir.

Kredilerin aktif içindeki payının yüksek olması bankanın gerçek görevini yaptığının bir göstergesi olmakla beraber krediler/aktif oranının çok yüksek olmasında banka riskini arttırır.⁹⁶

Öçal ve arkadaşlarının çalışmasında krediler/aktif; 1995 yılı için kamu bankalarında 0.43, özel bankalarda 0.40'dır⁹⁷.

⁹⁶ÖÇAL, ÇOLAK F. ve ESER. a.g.e., s. 238.

⁹⁷ ÖÇAL, ÇOLAK F. ve ESER. a.g.e., s. 238.

Tablo 19: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Krediler/Aktif Oranları

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Emlak	0,45	Vakıflar	0,52	Ziraat	0,55	Ziraat	0,48
Vakıflar	0,43	Ziraat	0,42	Vakıflar	0,43	Vakıflar	0,41
Ziraat	0,39	Emlak	0,38	Emlak	0,36	Emlak	0,34
Halk	0,36	Etibank	0,20	Halk	0,29	Halk	0,25
Etibank	0,14	Halk	0,19	Etibank	0,20	Etibank	0,12
Toplam	0,40	Toplam	0,38	Toplam	0,44	Toplam	0,39
Oyakbank	0,72	Türkiye İmar	0,63	Türkiye İmar	0,63	Pamukbank	0,61
Bank Kapital	0,62	Yurt	0,59	Pamukbank	0,52	Tarişbank	0,59
Alternatif	0,60	Pamukbank	0,54	Yapı Kredi	0,58	Yurt	0,58
Koçbank	0,60	Yapı Kredi	0,54	İktisat	0,48	Kentbank	0,57
Egebank	0,59	Esbank	0,52	Esbank	0,47	Tekstil	0,54
Esbank	0,54	Toprakbank	0,50	Yurt	0,47	Yapı Kredi	0,53
Türkiye İmar	0,54	Egebank	0,46	Türkiye Garanti	0,45	Türkiye Garanti	0,51
TEB	0,52	Tarişbank	0,45	Tarişbank	0,44	Şekerbank	0,50
Kentbank	0,50	Bank Kapital	0,42	Toprakbank	0,43	İnterbank	0,49
Pamukbank	0,49	Koçbank	0,42	Oyakbank	0,43	Bank Ekspres	0,48
Yapı Kredi	0,49	Bank Ekspres	0,40	Türk Dış Ticaret	0,42	Egebank	0,48
Tekstil	0,43	Finansbank	0,40	Egebank	0,41	Yaşarbank	0,47
Türkiye Garanti	0,43	Kentbank	0,40	Bank Ekspres	0,39	Türk Dış Ticaret	0,46
Türkiye İş	0,43	İktisat	0,39	Şekerbank	0,38	Türkiye İş	0,46
Türk Dış Ticaret	0,42	İnterbank	0,38	Yaşarbank	0,38	Derbank	0,44
Demirbank	0,40	Alternatif	0,37	İnterbank	0,37	TEB	0,44
İktisat	0,40	Türkiye Garanti	0,37	Kentbank	0,37	Toprakbank	0,43
Tarişbank	0,39	Türk Dış Ticaret	0,34	TEB	0,37	Türkiye İmar	0,43
Türk Ticaret	0,39	Türkiye İş	0,34	Türkiye İş	0,37	Finansbank	0,42
Şekerbank	0,38	Yaşarbank	0,34	Adabank	0,36	Esbank	0,41
Akbank	0,36	Tekstil	0,32	Tekstil	0,34	Bank Kapital	0,39
Yaşarbank	0,35	TEB	0,30	Bank Kapital	0,32	İktisat	0,39
İnterbank	0,34	Demirbank	0,29	Koçbank	0,32	Sümerbank	0,38
Toprakbank	0,30	Derbank	0,27	Derbank	0,29	Koçbank	0,34
Adabank	0,27	Oyakbank	0,25	Türk Ticaret	0,29	Oyakbank	0,32
Bank Ekspres	0,25	Şekerbank	0,23	Demirbank	0,25	Demirbank	0,31
Derbank	0,24	Akbank	0,22	Akbank	0,25	Akbank	0,30
Finansbank	0,23	Garanti Yatırım	0,15	Finansbank	0,22	Türk Ticaret	0,27
Körfezbank	0,19	Türk Ticaret	0,15	Sümerbank	0,19	Adabank	0,16
Garanti Yatırım	0,09	Körfezbank	0,12	Alternatif	0,18	Alternatif	0,16
Yurt	0,02	Adabank	0,09	Körfezbank	0,14	Garanti Yatırım	0,11
Sümerbank	0,01	Sümerbank	0,03	Garanti Yatırım	0,08	Körfezbank	0,10
Toplam	0,42	Toplam	0,38	Toplam	0,39	Toplam	0,44
Osmanlı	0,49	Osmanlı	0,40	Osmanlı	0,44	Midland	0,33
Arap-Türk	0,36	Turkish	0,27	Turkish	0,32	Osmanlı	0,32
Turkish	0,34	Bnp-Ak Dresdner	0,26	Arap-Türk	0,21	Turkish	0,31
Türk Sakura	0,32	Arap-Türk	0,23	Türk Sakura	0,20	Arap-Türk	0,21
Bnp-Ak Dresdner	0,26	Türk Sakura	0,21	Midland	0,16	Türk Sakura	0,19
Midland	0,14	Midland	0,16	Bnp-Ak Dresdner	0,08	Bnp-Ak Dresdner	0,16
Sitebank	0,12	Sitebank	0,02	Sitebank	0,08	Sitebank	0,00
Toplam	0,30	Toplam	0,28	Toplam	0,27	Toplam	0,28
Credit Lyonnais	0,57	Credit Lyonnais	0,38	Societe Generale	0,42	Banka Di Roma S.P.A.	0,56
Citibank	0,49	Abn Amro Bank N.V.	0,33	Citibank	0,39	Bank Mellat	0,39
Westdeutsche L.	0,34	Westdeutsche L.	0,31	Abn Amro Bank N.V.	0,38	Abn Amro Bank N.V.	0,36
Societe Generale	0,33	Citibank	0,28	Banka Di Roma S.P.A.	0,34	Kıbrıs Kredi	0,30
The Chase Manhattan	0,32	Bank Mellat	0,19	Westdeutsche L.	0,21	Citibank	0,26
Bank Mellat	0,30	The Chase Manhattan	0,19	Bank Mellat	0,19	Credit Lyonnais	0,19
Abn Amro Bank N.V.	0,21	Banka Di Roma S.P.A.	0,18	Credit Lyonnais	0,16	Societe Generale	0,14
Banka Di Roma S.P.A.	0,18	Societe Generale	0,16	Kıbrıs Kredi	0,13	The Chase Manhattan	0,04
Kıbrıs Kredi	0,14	Ulusalbank	0,11	The Chase Manhattan	0,11	Habib Bank	0,02
Ulusalbank	0,11	Kıbrıs Kredi	0,08	Ulusalbank	0,03	Ulusalbank	0,02
Habib Bank	0,05	Habib Bank	0,01	Habib Bank	0,00	Westdeutsche L.	0,29
Toplam	0,35	Toplam	0,24	Toplam	0,29	Toplam	0,21

Kaynak: TBB, a.g.e.

Uludağ ve Ekren 0.40 düzeyinin düşük olduğunu ifade etmekte ve bu durumda aktiflerde kredilerin daha az pay aldığına işaret etmektedirler.⁹⁸

1993-1996 döneminde krediler/aktif oranı yabancı bankalarda ulusal bankalara göre daha düşüktür.

Tüm ticaret bankaları incelendiğinde 1993-1996 döneminde krediler/aktif oranının azalış gösterdiği bankalar; özel sermayeli bankalardan, Emlakbank (0.45, 0.38, 0.36, 0.34), Alternatifbank (0.60, 0.37, 0.18, 0.16), Esbank (0.54, 0.52, 0.47, 0.41), kurulu yabancı bankalardan Arap Türk (0.36, 0.23, 0.21, 0.21), Türk Sakura (0.32, 0.21, 0.20, 0.19), şube açan yabancı bankalardan The Chase Manhattan (0.32, 0.19, 0.11, 0.04)'dır. 1993-1996 döneminde krediler/aktif oranının yükseliş gösterdiği bankalar ise; özel sermayeli bankalardan, Derbank (0.24, 0.27, 0.29, 0.44), Sümerbank (0.01, 0.03, 0.19, 0.38), kurulu yabancı bankalardan, Midlandbank (0.14, 0.16, 0.16, 0.33) ve şube açan yabancı bankalardan, Banca Di Roma (0.18, 0.18, 0.34, 0.56)'dır.

1993-1996 döneminde krediler/aktif oranını grupları içerisinde; yüksek tutanlar Vakıflar bankası, Ziraat bankası, Osmanlı bankası, Turkishbank, düşük tutanlar ise Etibank, Halkbank, Körfezbank, Garanti Yatırım, Sitebank, Habibbank, Ulusbank'tır.

4.3.2. Krediler / Yabancı Kaynak Oranı

Tablo 20'de Türkiye'de faaliyet gösteren ticari bankaların 1993-1996 dönemi krediler/yabancı kaynaklar oranları Ek 9 ve 14'den hesaplanılarak verilmiştir. 1993 yılı için krediler/yabancı kaynaklar; kamusal sermayeli bankalarda 0.44, özel sermayeli bankalarda 0.47, kurulmuş yabancı bankalarda 0.33, şube açan yabancı bankalarda 0.39'dur. 1994 yılı için krediler/yabancı kaynaklar; kamusal sermayeli bankalarda 0.40, özel sermayeli bankalarda 0.42, kurulmuş yabancı bankalarda 0.34, şube açan yabancı bankalarda 0.29'dur. 1995 yılı için krediler/yabancı kaynaklar; kamusal sermayeli bankalarda 0.47, özel sermayeli bankalarda 0.44, kurulmuş yabancı bankalarda 0.33, şube açan yabancı bankalarda 0.33'dür. 1996 yılı için ise krediler/yabancı kaynaklar;

⁹⁸ İlhan ULUDAĞ ve Nazım EKREN., *Avrupa Topluluğu ve Türk Bankacılık Sistemi: Karşılaştırmalı Analitik Bir Değerlendirme*, (Ankara: Türkiye Bankalar Birliği, 1993), s.29.

kamusal sermayeli bankalarda 0.41, özel sermayeli bankalarda 0.49, kurulmuş yabancı bankalarda 0.32, şube açan yabancı bankalarda 0.24' dür.

Öçal ve arkadaşlarının çalışmasında 1995 yılı için krediler/yabancı kaynaklar kamu bankalarında 0.55, özel bankalarda 0.53'dür. Oranları her iki grup içinde düşük bulan Öçal ve arkadaşlarına göre bankalar yabancı kaynaklarını yeterince kredilerle plase edememekteler. Bunun nedenleri olarak zorunlu karşılık oranlarının yüksek olması, ekonomik konjüktürünün kredi riskini arttırıcı etki ve kamu kesiminin menkul kıymetlerinin faizin yüksek oranda seyretmesi sayılabilir. Bu oranların yıllara bağlı olarak değişiklik göstermesinin sebeplerinden birisi ise yabancı kaynaklar içinde önemli bir paya sahip olan mevduatın yıllar içinde faiz politikalarına bağlı olarak değişiklik göstermesidir.⁹⁹

1993-1996 döneminde krediler/yabancı kaynaklar yabancı bankalarda ulusal bankalara göre düşüktür.

1993-1996 döneminde krediler/yabancı kaynaklar oranının; azalış gösterdiği bankalar Emlakbank (0.48, 0.41, 0.38, 0.36), Alternatifbank (0.72, 0.55, 0.20, 0.17), Esbank (0.60, 0.57, 0.53, 0.46), Türk Sakura (0.37, 0.25, 0.23, 0.20), The Chase Manhattan (0.41, 0.27, 0.12, 0.04), yükseliş gösterdiği bankalar; Yapı Kredi (0.52, 0.59, 0.59, 0.60), Tarihbank (0.41, 0.47, 0.49, 0.65), Sümerbank (0.03, 0.08, 0.24, 0.43), Abn Amro Bank (0.27, 0.45, 0.47, 0.52)'dir.

1993-1996 döneminde krediler/yabancı kaynaklar oranını grupları içersinde; yüksek tutanlar Vakıflar bankası, Ziraat bankası, Osmanlı bankası, Turkishbank, düşük tutanlar ise Halkbank, Etibank, Körfezbank, Sitebank, Bnp Ak Dresdner, Ulusalbank ve Habibbank'tır.

⁹⁹ÖÇAL, ÇOLAK F. ve ESER. a.g.e., s. 238.

Tablo 20: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Krediler/Yabancı Kaynaklar Oranları

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Emlak	0,48	Vakıflar	0,55	Ziraat	0,58	Ziraat	0,49
Vakıflar	0,46	Ziraat	0,45	Vakıflar	0,46	Vakıflar	0,44
Ziraat	0,44	Emlak	0,41	Emlak	0,38	Emlak	0,36
Halk	0,39	Halk	0,20	Halk	0,32	Halk	0,26
Etibank	0,15	Etibank	0,15	Etibank	0,13	Etibank	0,19
Toplam	0,44	Toplam	0,40	Toplam	0,47	Toplam	0,41
Oyakbank	1,10	Yurt	0,77	Oyakbank	0,81	Pamukbank	0,67
Koçbank	0,76	Türkiye İmar	0,70	Türkiye İmar	0,67	Tarişbank	0,65
Alternatif	0,72	Yapı Kredi	0,59	Yapı Kredi	0,59	Yurt	0,63
Egebank	0,69	Pamukbank	0,58	Pamukbank	0,56	Kentbank	0,62
Bank Kapital	0,64	Esbank	0,57	İktisat	0,54	Tekstil	0,60
TEB	0,61	Toprakbank	0,57	Esbank	0,53	Yapı Kredi	0,60
Türkiye İmar	0,61	Alternatif	0,55	Türkiye Garanti	0,52	Türkiye Garanti	0,58
Esbank	0,60	Koçbank	0,54	Yurt	0,51	Şekerbank	0,56
Kentbank	0,56	Egebank	0,51	Türk Dış Ticaret	0,50	Egebank	0,53
Pamukbank	0,53	Finansbank	0,51	Tarişbank	0,49	İnterbank	0,53
Yapı Kredi	0,52	Bank Kapital	0,48	Toprakbank	0,48	Türk Dış Ticaret	0,53
Türkiye Garanti	0,50	Tarişbank	0,47	Adabank	0,46	Türkiye İş	0,53
Türkiye İş	0,48	Bank Ekspres	0,46	Bank Ekspres	0,45	Bank Ekspres	0,52
Tekstil	0,47	Oyakbank	0,46	Egebank	0,45	Derbank	0,51
Türk Dış Ticaret	0,46	Kentbank	0,45	Şekerbank	0,44	Yaşarbank	0,51
İktisat	0,45	İnterbank	0,44	Bank Kapital	0,43	Finansbank	0,50
Demirbank	0,44	Derbank	0,43	TEB	0,42	Oyakbank	0,49
Şekerbank	0,43	İktisat	0,43	İnterbank	0,41	TEB	0,48
Akbank	0,42	Türkiye Garanti	0,43	Türkiye İş	0,41	Toprakbank	0,47
Türk Ticaret	0,42	Tekstil	0,39	Yaşarbank	0,41	Esbank	0,46
Tarişbank	0,41	Türk Dış Ticaret	0,38	Kentbank	0,40	Türkiye İmar	0,45
Toprakbank	0,39	Türkiye İş	0,38	Tekstil	0,40	Bank Kapital	0,44
İnterbank	0,38	Garanti Yatırım	0,36	Koçbank	0,37	İktisat	0,44
Adabank	0,36	TEB	0,36	Derbank	0,36	Sümerbank	0,43
Yaşarbank	0,36	Demirbank	0,35	Türk Ticaret	0,32	Koçbank	0,39
Derbank	0,31	Yaşarbank	0,35	Demirbank	0,29	Akbank	0,37
Bank Ekspres	0,26	Şekerbank	0,26	Akbank	0,27	Demirbank	0,35
Finansbank	0,25	Akbank	0,25	Finansbank	0,27	Türk Ticaret	0,28
Körfezbank	0,22	Türk Ticaret	0,16	Sümerbank	0,24	Garanti Yatırım	0,19
Garanti Yatırım	0,12	Körfezbank	0,15	Alternatif	0,20	Adabank	0,18
Sümerbank	0,03	Adabank	0,13	Körfezbank	0,17	Alternatif	0,17
Yurt	0,02	Sümerbank	0,08	Garanti Yatırım	0,12	Körfezbank	0,12
Toplam	0,47	Toplam	0,42	Toplam	0,44	Toplam	0,49
Osmanlı	0,58	Osmanlı	0,52	Osmanlı	0,56	Midland	0,38
Turkish	0,44	Turkish	0,33	Turkish	0,37	Osmanlı	0,38
Arap-Türk	0,40	Bnp-Ak Dresdner	0,32	Arap-Türk	0,23	Turkish	0,34
Türk Sakura	0,37	Arap-Türk	0,25	Türk Sakura	0,23	Arap-Türk	0,24
Bnp-Ak Dresdner	0,29	Türk Sakura	0,25	Midland	0,18	Türk Sakura	0,20
Midland	0,15	Midland	0,21	Bnp-Ak Dresdner	0,09	Bnp-Ak Dresdner	0,19
Sitebank	0,12	Sitebank	0,02	Sitebank	0,09	Sitebank	0,00
Toplam	0,33	Toplam	0,34	Toplam	0,33	Toplam	0,32
Credit Lyonnais	0,81	Abn Amro Bank N.V.	0,45	Societe Generale	0,49	Banka Di Roma S.P.A.	0,75
Citibank	0,57	Credit Lyonnais	0,41	Abn Amro Bank N.V.	0,47	Abn Amro Bank N.V.	0,52
The Chase Manhattan	0,41	Citibank	0,37	Citibank	0,44	Bank Mellat	0,45
Bank Mellat	0,38	Westdeutsche L.	0,28	Banka Di Roma S.P.A.	0,27	Kıbrıs Kredi	0,40
Westdeutsche L.	0,37	The Chase Manhattan	0,27	Kıbrıs Kredi	0,24	Westdeutsche L.	0,35
Societe Generale	0,34	Societe Generale	0,22	Westdeutsche L.	0,23	Citibank	0,30
Abn Amro Bank N.V.	0,27	Bank Mellat	0,21	Bank Mellat	0,22	Credit Lyonnais	0,22
Banka Di Roma S.P.A.	0,20	Kıbrıs Kredi	0,19	Credit Lyonnais	0,18	Societe Generale	0,16
Kıbrıs Kredi	0,20	Banka Di Roma S.P.A.	0,18	The Chase Manhattan	0,12	Habib Bank	0,05
Habib Bank	0,15	Ulusalbank	0,15	Ulusalbank	0,04	The Chase Manhattan	0,04
Ulusalbank	0,13	Habib Bank	0,02	Habib Bank	0,00	Ulusalbank	0,02
Toplam	0,39	Toplam	0,29	Toplam	0,33	Toplam	0,24

Kaynak: TBB, a.g.e.

4.3.3. *Takipteki Krediler / Toplam Krediler Oranı*

Tablo 21’de Türkiye’de faaliyet gösteren ticari bankaların 1993-1996 dönemi takipteki krediler/toplam krediler oranları Ek 15 ve 16’dan hesaplanılarak verilmiştir. Bu oranın hesaplanmasında kullanılan toplam krediler paydası kredilerle takipteki kredilerin toplanmasıyla elde edilmiştir. 1993 yılı için takipteki krediler/toplam krediler; kamusal sermayeli bankalarda 0.04, özel sermayeli bankalarda 0.02, kurulmuş yabancı bankalarda 0.03, şube açan yabancı bankalarda 0.03’dür. 1994 yılı için takipteki krediler/toplam krediler; kamusal sermayeli bankalarda 0.04, özel sermayeli bankalarda 0.03, kurulmuş yabancı bankalarda 0.04, şube açan yabancı bankalarda 0.23’dür. 1995 yılı için takipteki krediler/toplam krediler; kamusal sermayeli bankalarda 0.03, özel sermayeli bankalarda 0.02, kurulmuş yabancı bankalarda 0.02, şube açan yabancı bankalarda 0.04’dür. 1996 yılı için ise takipteki krediler/toplam krediler; kamusal sermayeli bankalarda 0.02, özel sermayeli bankalarda 0.02, kurulmuş yabancı bankalarda 0.02, şube açan yabancı bankalarda 0.04’dür.

Öçal ve arkadaşları çalışmaların da, 1995 yılı için kamu ve özel sermayeli bankalarda 0.02 olan takipteki krediler/toplam krediler oranının düşük olduğunu ifade etmektedirler.¹⁰⁰

Banka grupları arasında takipteki krediler/toplam krediler oranı birbirine yakındır, ancak, 1994 yılında şube açan yabancı bankalarda diğer yıllara ve gruplara göre oldukça yüksek düzeyde olmuştur.

1993-1996 döneminde takipteki krediler/toplam krediler oranının; yükseliş yükseldiği bankalar özel sermayeli bankalardan Esbank (0.01, 0.02, 0.02, 0.06), Türk Ticaret bankası (0.01, 0.03, 0.03, 0.04), kurulu yabancı bankalardan Ulusbank (0.00, 0.37, 0.64, 0.73), düştüğü bankalar kamusal sermayeli bankalardan Vakıflar bankası (0.05, 0.02, 0.02, 0.02), özel sermayeli bankalardan Tarihbank (0.12, 0.06, 0.04, 0.01), İmar bankası (0.11, 0.04, 0.01, 0.01), İnterbank (0.06, 0.03, 0.02, 0.01) ve Egebank (0.03, 0.03, 0.01, 0.00)’dır.

¹⁰⁰ ÖÇAL, ÇOLAK F. ve ESER. a.g.e., s. 238.

Tablo 21: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Takipteki Krediler/Toplam Krediler Oranları

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Eitbank	0,30	Halk	0,14	Halk	0,05	Eitbank	0,07
Halk	0,08	Eitbank	0,07	Eitbank	0,04	Ziraat	0,03
Vakıflar	0,05	Ziraat	0,03	Ziraat	0,03	Emlak	0,02
Ziraat	0,03	Emlak	0,03	Emlak	0,03	Halk	0,02
Emlak	0,02	Vakıflar	0,02	Vakıflar	0,02	Vakıflar	0,02
Toplam	0,04	Toplam	0,04	Toplam	0,03	Toplam	0,02
Tarişbank	0,12	İktisat	0,13	Şekerbank	0,12	İktisat	0,09
Türkiye İmar	0,11	Adabank	0,11	Derbank	0,09	Şekerbank	0,07
İktisat	0,09	Derbank	0,11	İktisat	0,09	Esbank	0,06
Adabank	0,08	Şekerbank	0,11	Alternatif	0,07	Türk Ticaret	0,04
İnterbank	0,06	Oyakbank	0,11	Tekstil	0,06	Alternatif	0,03
Şekerbank	0,05	Bank Ekspres	0,08	Tarişbank	0,04	Bank Ekspres	0,02
Egebank	0,03	Tekstil	0,08	Bank Ekspres	0,03	Derbank	0,02
Tekstil	0,03	Tarişbank	0,06	Pamukbank	0,03	Kentbank	0,02
Oyakbank	0,03	Finansbank	0,05	Oyakbank	0,03	Oyakbank	0,02
Koçbank	0,02	Kentbank	0,05	Türk Ticaret	0,03	Türkiye İş	0,02
Pamukbank	0,02	Alternatif	0,04	Esbank	0,02	Demirbank	0,01
Türkiye Garanti	0,02	Pamukbank	0,04	Finansbank	0,02	Finansbank	0,01
Yaşarbank	0,02	Türkiye İmar	0,04	İnterbank	0,02	İnterbank	0,01
Bank Kapital	0,01	Egebank	0,03	Kentbank	0,02	Koçbank	0,01
Demirbank	0,01	İnterbank	0,03	Türkiye Garanti	0,02	Tarişbank	0,01
Esbank	0,01	Koçbank	0,03	Adabank	0,01	Pamukbank	0,01
Toprakbank	0,01	Türk Dış Ticaret	0,03	Demirbank	0,01	Tekstil	0,01
Türk Ticaret	0,01	Türk Ticaret	0,03	Egebank	0,01	Toprakbank	0,01
Türkiye İş	0,01	Esbank	0,02	Koçbank	0,01	Türkiye Garanti	0,01
Yapı Kredi	0,01	Türkiye Garanti	0,02	Sümerbank	0,01	Türkiye İmar	0,01
Akbank	0,00	Akbank	0,01	Türkiye İmar	0,01	Yaşarbank	0,01
Alternatif	0,00	Demirbank	0,01	Türkiye İş	0,01	Yapı Kredi	0,01
Bank Ekspres	0,00	Toprakbank	0,01	Yaşarbank	0,01	Adabank	0,00
Körfezbank	0,00	Türkiye İş	0,01	Yapı Kredi	0,01	Akbank	0,00
Derbank	0,00	Yaşarbank	0,01	Akbank	0,00	Bank Kapital	0,00
Finansbank	0,00	Yapı Kredi	0,01	Bank Kapital	0,00	Körfezbank	0,00
Garanti Yatırım	0,00	Bank Kapital	0,00	Körfezbank	0,00	Egebank	0,00
Kentbank	0,00	Körfezbank	0,00	Garanti Yatırım	0,00	Garanti Yatırım	0,00
Sümerbank	0,00	Garanti Yatırım	0,00	Toprakbank	0,00	Sümerbank	0,00
Türk Dış Ticaret	0,00	Sümerbank	0,00	Türk Dış Ticaret	0,00	Türk Dış Ticaret	0,00
TEB	0,00	TEB	0,00	TEB	0,00	TEB	0,00
Yurt	0,00	Yurt	0,00	Yurt	0,00	Yurt	0,00
Toplam	0,02	Toplam	0,03	Toplam	0,02	Toplam	0,02
Türk Sakura	0,11	Sitebank	0,42	Arap-Türk	0,11	Arap-Türk	0,09
Arap-Türk	0,07	Türk Sakura	0,12	Türk Sakura	0,08	Bnp-Ak Dresdner	0,04
Bnp-Ak Dresdner	0,06	Arap-Türk	0,08	Bnp-Ak Dresdner	0,04	Turkish	0,02
Sitebank	0,06	Bnp-Ak Dresdner	0,06	Osmanlı	0,01	Türk Sakura	0,01
Osmanlı	0,01	Turkish	0,03	Sitebank	0,00	Sitebank	0,00
Midland	0,00	Osmanlı	0,02	Midland	0,00	Midland	0,00
Turkish	0,00	Midland	0,00	Turkish	0,00	Osmanlı	0,00
Toplam	0,03	Toplam	0,04	Toplam	0,02	Toplam	0,02
Banka Di Roma S.P.A.	0,31	Banka Di Roma S.P.A.	0,75	Ulusalbank	0,64	Ulusalbank	0,73
Credit Lyonnais	0,10	Ulusalbank	0,37	Credit Lyonnais	0,31	Credit Lyonnais	0,29
Kıbrıs Kredi	0,08	Westdeutsche L.	0,32	Westdeutsche L.	0,19	Kıbrıs Kredi	0,16
Westdeutsche L.	0,06	Credit Lyonnais	0,31	Kıbrıs Kredi	0,15	Westdeutsche L.	0,13
Bank Mellat	0,04	Kıbrıs Kredi	0,27	Banka Di Roma S.P.A.	0,09	Banka Di Roma S.P.A.	0,03
Societe Generale	0,02	Societe Generale	0,09	Bank Mellat	0,04	Bank Mellat	0,02
Abn Amro Bank N.V.	0,01	Abn Amro Bank N.V.	0,08	Abn Amro Bank N.V.	0,03	Abn Amro Bank N.V.	0,01
Citibank	0,00	Bank Mellat	0,03	Citibank	0,01	Citibank	0,01
Habib Bank	0,00	Citibank	0,00	Habib Bank	0,00	Societe Generale	0,01
Ulusalbank	0,00	Habib Bank	0,00	Societe Generale	0,00	Habib Bank	0,00
The Chase Manhattan	0,00	The Chase Manhattan	0,00	The Chase Manhattan	0,00	The Chase Manhattan	0,00
Toplam	0,03	Toplam	0,23	Toplam	0,04	Toplam	0,04

Kaynak: TBB, a.g.e.

1993-1996 döneminde takipteki krediler/toplam krediler oranı hep aynı olan bankalar Ziraat bankası (0.03), Demirbank (0.01), Yapı Kredi bankası (0.01), Körfezbank (0.00), Garanti Yatırım (0.00), TEB (0.00), Yurtbank (0.00), Midlandbank (0.00), Habibbank (0.00), The Chase Manhattanbank (0.00)'dır.

1993-1996 döneminde takipteki krediler/toplam krediler oranını grupları içersinde; yüksek tutanlar, Etibank, Şekerbank, İktisat, Arap Türk, Bnp Ak Dresdner, Banca Di Roma, Credit Lyonnais, Kıbrıs Kredi ve Westdeutsche Landesbank, düşük tutanlar ise, Emlakbank, Osmanlı bankası, Turkishbank, Citibank, Abn Amro bank'tır.

4.4. Gelir Gider Yapısı Oranları

4.4.1. Gider / Gelir Oranı

Tablo 22'de Türkiye'de faaliyet gösteren ticari bankaların 1993-1996 dönemi gider/gelir oranları Ek 17 ve 18'den hesaplanılarak verilmiştir. 1993 yılı için gider/gelir; kamusal sermayeli bankalarda 0.77, özel sermayeli bankalarda 0.79, kurulmuş yabancı bankalarda 0.74, şube açan yabancı bankalarda 0.61'dir. 1994 yılı için gider/gelir; kamusal sermayeli bankalarda 0.72, özel sermayeli bankalarda 0.93, kurulmuş yabancı bankalarda 0.56, şube açan yabancı bankalarda 0.52'dir. 1995 yılı için gider/gelir; kamusal sermayeli bankalarda 0.62, özel sermayeli bankalarda 0.76, kurulmuş yabancı bankalarda 0.65, şube açan yabancı bankalarda 0.72'dir. 1996 yılı için ise gider/gelir; kamusal sermayeli bankalarda 0.67, özel sermayeli bankalarda 0.76, kurulmuş yabancı bankalarda 0.68, şube açan yabancı bankalarda 0.82' dir.

Öçal ve arkadaşlarının çalışmasında gider/gelir oranı 1995 yılı için kamu bankalarında 0.92, özel bankalarda 0.86'dir.¹⁰¹

Gider/gelir oranının düşük olması bankalar için istenilen ve hedeflenen bir durumdur. Gider/gelir oranı yüksek olduğu zaman gelirlerin önemli bir kısmı giderlerin karşılanmasına gideceğinden, dağıtılacak veya bankanın bünyesinde kalacak kar miktarı

¹⁰¹ ÖÇAL, ÇOLAK F. ve ESER. a.g.e., s. 237.

azalacaktır. Bu yüzden gider/gelir oranının düşük olduğu banka gruplarının karlılığının yüksek olması gerekir.

Türk bankacılık sisteminde gider/gelir oranının yüksek olmasının en önemli nedenlerinden birisi ticaret bankalarının çok şubeli parekende bankacılık yaparken doğal olarak maliyetlerini kontrol etmelerinin daha güç olmasıdır.¹⁰²

Akıllıoğlu'nun çalışmasında gider/gelir oranı 1993 yılı için; kamu bankalarında 90.8, özel sermayeli bankalarda 86.9, yabancı bankalarda 79.5, 1994 yılı için; kamu bankalarında 100.5, özel sermayeli bankalarda 92.9, yabancı bankalarda 79.8'dir. 1994 yılında kamu bankaları elde ettikleri faaliyet gelirleri ile faaliyet giderlerini karşılayamaz hale gelmiştir.¹⁰³

1995-1996 yıllarında kamu bankalarında gider/gelir oranı diğer gruplara göre düşüktür. Yabancı bankalar gider/gelir oranını 1994 senesinde düşürmüşler ancak daha sonra yükseltmişlerdir.

1993-1996 döneminde gider/gelir oranını; yükselten bankalar, kamu sermayeli bankalardan Halkbank (0.93, 0.96, 0.97, 0.97), özel sermayeli bankalardan Derbank (0.95, 0.95, 0.99, 0.99), Tütünbank (0.89, 0.94, 0.94, 0.96), İnterbank (0.66, 0.87, 0.92, 0.95), Alternatifbank (0.58, 0.60, 0.60, 0.74) ve Yurtbank (0.49, 0.94, 0.98, 0.99), düşüren bankalar, kamu sermayeli bankalardan Vakıflar bankası (0.92, 0.87, 0.86, 0.80), özel sermayeli bankalardan İşbankası (0.84, 0.82, 0.74, 0.61)'dir.

1993-1996 döneminde gider/gelir oranını grupları içersinde; yüksek tutanlar, Etibank, Emlakbank, Halkbank, Türk Ticaret, Derbank, Milli Aydın, Pamukbank, Yaşarbank, Esbank, Arap Türk, Turkishbank, Midlandbank, Westdeutsche Landesbank, düşük tutanlar ise, Ziraat bankası, Türk Sakura bank, Sitebank, Bank Mellat, Abn Amro bank, The Chase Manhattan bank'tır.

¹⁰² ALTUNBAŞ ve SARISU. a.g.e., s. 45.

¹⁰³ AKILLIOĞLU, ALTUNTAŞ ve ÇANGA. a.g.e., s. 15.

Tablo 22: Türkiye'de Faaliyet Gösteren Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Gider/Gelir Oranları

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Etibank	0,95	Etibank	2,17	Etibank	2,34	Halk	0,97
Halk	0,93	Emlak	0,96	Emlak	0,98	Emlak	0,96
Vak flar	0,92	Halk	0,96	Halk	0,97	Vak flar	0,80
Emlak	0,91	Vak flar	0,87	Vak flar	0,86	Etibank	0,76
Ziraat	0,65	Ziraat	0,41	Ziraat	0,23	Ziraat	0,43
Toplam	0,77	Toplam	0,72	Toplam	0,62	Toplam	0,67
Türk Ticaret	0,97	Bank Kapital	1,36	Derbank	0,99	Adabank	0,99
Derbank	0,95	Tarişbank	1,17	Türkiye İmar	0,98	Derbank	0,99
Tarişbank	0,95	Türkiye İmar	1,00	Yurt	0,98	Türk Ticaret	0,99
Bank Kapital	0,91	Adabank	0,99	Adabank	0,95	Türkiye İmar	0,99
Pamukbank	0,91	Türk Ticaret	0,98	Pamukbank	0,94	Yurt	0,99
Yaşarbank	0,89	Egebank	0,96	Türk Ticaret	0,94	Yaşarbank	0,96
Yap Kredi	0,88	Esbank	0,96	Yaşarbank	0,94	İnterbank	0,95
Türkiye İş	0,84	Derbank	0,95	İnterbank	0,92	Pamukbank	0,95
Şekerbank	0,83	Yaşarbank	0,94	Esbank	0,91	Sümerbank	0,95
Esbank	0,81	Yurt	0,94	Egebank	0,90	Esbank	0,91
Türkiye İmar	0,80	Toprakbank	0,93	Kentbank	0,86	Kentbank	0,90
Oyakbank	0,77	Pamukbank	0,91	İktisat	0,83	Egebank	0,88
Adabank	0,74	Bank Ekspres	0,91	Şekerbank	0,83	Bank Ekspres	0,87
Egebank	0,74	Kentbank	0,91	Tarişbank	0,81	Şekerbank	0,86
Akbank	0,68	Şekerbank	0,90	Sümerbank	0,80	Tarişbank	0,85
Tekstil	0,67	Türk D Ş Ticaret	0,89	Bank Ekspres	0,75	TEB	0,78
Bank Ekspres	0,66	Yap Kredi	0,88	Türkiye İş	0,74	Toprakbank	0,77
İnterbank	0,66	İnterbank	0,87	Toprakbank	0,73	Yap Kredi	0,76
Türk D Ş Ticaret	0,65	Türkiye İş	0,82	Yap Kredi	0,70	Alternatif	0,74
İktisat	0,62	İktisat	0,79	Tekstil	0,69	Tekstil	0,72
Türkiye Garanti	0,60	Garanti Yat r m	0,71	TEB	0,62	Demirbank	0,70
Alternatif	0,58	Demirbank	0,70	Türkiye Garanti	0,62	Bank Kapital	0,65
Kentbank	0,58	Akbank	0,69	Akbank	0,60	İktisat	0,65
TEB	0,58	Tekstil	0,65	Alternatif	0,60	Türkiye Garanti	0,64
Demirbank	0,57	Türkiye Garanti	0,61	Türk D Ş Ticaret	0,60	Türk D Ş Ticaret	0,63
Sümerbank	0,52	Alternatif	0,60	Bank Kapital	0,54	Türkiye İş	0,61
Toprakbank	0,52	K rfezbank	0,56	Demirbank	0,54	Garanti Yat r m	0,59
Koçbank	0,50	Finansbank	0,54	Finansbank	0,48	Koçbank	0,56
Yurt	0,49	TEB	0,53	Koçbank	0,47	Akbank	0,55
Finansbank	0,46	Koçbank	0,51	K rfezbank	0,38	Finansbank	0,52
K rfezbank	0,43	Sümerbank	0,33	Garanti Yat r m	0,36	K rfezbank	0,49
Garanti Yat r m	0,31	Oyakbank	0,23	Oyakbank	0,28	Oyakbank	0,35
Toplam	0,79	Toplam	0,93	Toplam	0,76	Toplam	0,76
Arap-Türk	0,88	Arap-Türk	0,93	Arap-Türk	0,83	Turkish	0,99
Osmanlı	0,79	Turkish	0,83	Turkish	0,82	Midland	0,75
Turkish	0,77	Bnp-Ak Dresdner	0,61	Bnp-Ak Dresdner	0,76	Arap-Türk	0,73
Midland	0,71	Midland	0,57	Midland	0,69	Bnp-Ak Dresdner	0,71
Bnp-Ak Dresdner	0,68	Osmanlı	0,53	Osmanlı	0,59	Osmanlı	0,65
Türk Sakura	0,63	Türk Sakura	0,52	Sitebank	0,47	Türk Sakura	0,62
Sitebank	0,50	Sitebank	0,41	Türk Sakura	0,47	Sitebank	0,44
Toplam	0,74	Toplam	0,56	Toplam	0,64	Toplam	0,68
Habib Bank	0,92	Westdeutsche L.	1,39	Banka Di Roma S.P.A.	3,06	K br s Kredi	1,17
Banka Di Roma S.P.A.	0,84	Habib Bank	1,18	Ulusalbank	0,99	Citibank	1,15
Societe Generale	0,75	Credit Lyonnais	1,07	Credit Lyonnais	0,80	Ulusalbank	0,97
Westdeutsche L.	0,73	Banka Di Roma S.P.A.	0,98	Westdeutsche L.	0,79	Credit Lyonnais	0,96
Bank Mellat	0,70	Ulusalbank	0,59	K br s Kredi	0,76	Westdeutsche L.	0,90
K br s Kredi	0,66	K br s Kredi	0,49	Citibank	0,74	Societe Generale	0,75
Credit Lyonnais	0,58	Bank Mellat	0,48	The Chase Manhattan	0,71	Banka Di Roma S.P.A.	0,73
Citibank	0,57	Citibank	0,43	Habib Bank	0,67	Habib Bank	0,72
Ulusalbank	0,54	Societe Generale	0,43	Abn Amro Bank N.V.	0,53	The Chase Manhattan	0,70
Abn Amro Bank N.V.	0,46	The Chase Manhattan	0,42	Bank Mellat	0,50	Bank Mellat	0,62
The Chase Manhattan	0,46	Abn Amro Bank N.V.	0,34	Societe Generale	0,49	Abn Amro Bank N.V.	0,46
Toplam	0,61	Toplam	0,52	Toplam	0,72	Toplam	0,82

Kaynak: TBB, a.g.e.

4.4.2. Gider / Aktif Oranı

Tablo 23'de Türkiye'de faaliyet gösteren ticari bankaların 1993-1996 dönemi gider/aktif oranları Ek 17 ve 12'den hesaplanılarak verilmiştir. 1993 yılı için gider/aktif; kamusal sermayeli bankalarda 0.21, özel sermayeli bankalarda 0.15; kurulmuş yabancı bankalarda 0.11, şube açan yabancı bankalarda 0.10, 1994 yılı için gider/aktif; kamusal sermayeli bankalarda 0.20, özel sermayeli bankalarda 0.20, kurulmuş yabancı bankalarda 0.18, şube açan yabancı bankalarda 0.20, 1995 yılı için gider/aktif; kamusal sermayeli bankalarda 0.17, özel sermayeli bankalarda 0.17, kurulmuş yabancı bankalarda 0.17, şube açan yabancı bankalarda 0.16, 1996 yılı için ise gider/aktif; kamusal sermayeli bankalarda 0.20, özel sermayeli bankalarda 0.17, kurulmuş yabancı bankalarda 0.16, şube açan yabancı bankalarda 0.22' dir.

Gider/aktif oranının düşük olması rekabet gücünü artırır.¹⁰⁴

1993-1996 döneminde gruplar arasında gider/aktif oranı yakındır. Ancak şube açan yabancı bankalar 1996 yılında dönemin en yüksek gider/aktif oranını vermişlerdir.

1993-1996 döneminde ticari bankalar arasında gider/aktif oranının; yükseliş gösterdiği bankalar, kamusal sermayeli bankalardan Halkbank (0.24, 0.35, 0.36, 0.39), özel sermayeli bankalardan Yaşarbank (0.15, 0.23, 0.28, 0.33), Sümerbank (0.10, 0.15, 0.15, 0.26), Yurtbank (0.01 0.34, 0.35, 0.37), kurulu yabancı bankalardan Sitebank (0.03, 0.10, 0.13, 0.37), şube açan yabancı bankalardan Kıbrıs Kredi (0.22, 0.32, 0.36, 0.46), Abn Amro bank (0.08, 0.12, 0.12, 0.15)'dir. 1993-1996 döneminde gider/aktif oranını düşüren banka İşbankası (0.21, 0.18, 0.15, 0.15)'dir

1993-1996 döneminde gider/aktif oranını grupları içersinde; yüksek tutanlar, Halkbank, Vakıflar bankası, Türk Ticaret, Şekerbank, Milli Aydın, Adabank, Pamukbank, Kıbrıs Kredi düşük tutanlar ise, Ziraat bankası, Körfezbank, Bank Mellat, Abn Amro bank'tır.

¹⁰⁴ ALTUNBAŞ ve SARISU. a.g.e., s. 43.

Tablo 23: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Gider/Aktif Oranları

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Etibank	0,39	Etibank	0,56	Etibank	0,77	Halk	0,39
Halk	0,24	Halk	0,35	Halk	0,36	Vakıflar	0,17
Vakıflar	0,23	Vakıflar	0,27	Vakıflar	0,21	Emlak	0,15
Ziraat	0,21	Emlak	0,17	Emlak	0,15	Ziraat	0,14
Emlak	0,15	Ziraat	0,12	Ziraat	0,07	Etibank	0,07
Toplam	0,21	Toplam	0,20	Toplam	0,17	Toplam	0,20
Türk Ticaret	0,37	Bank Kapital	2,13	Türk Ticaret	0,35	Yurt	0,37
Şekerbank	0,27	Türk Ticaret	0,47	Yurt	0,35	Yaşarbank	0,33
Tarişbank	0,25	Derbank	0,41	Derbank	0,29	Garanti Yatırım	0,29
Adabank	0,21	Yurt	0,34	Yaşarbank	0,28	Türkiye İmar	0,29
Derbank	0,21	Şekerbank	0,32	Pamukbank	0,25	Şekerbank	0,28
Türkiye İş	0,21	Tarişbank	0,30	Egebank	0,24	Adabank	0,27
Pamukbank	0,18	Pamukbank	0,27	Tarişbank	0,24	Pamukbank	0,27
Oyakbank	0,18	Egebank	0,25	Şekerbank	0,23	Türk Ticaret	0,27
Türkiye İmar	0,18	Garanti Yatırım	0,25	İnterbank	0,22	Tarişbank	0,26
Yaşarbank	0,15	Adabank	0,24	Adabank	0,21	Sümerbank	0,26
Yapı Kredi	0,15	Esbank	0,24	Türkiye İmar	0,21	Egebank	0,25
Akbank	0,14	Kentbank	0,24	Esbank	0,20	Esbank	0,25
Egebank	0,14	Bank Ekspres	0,23	Kentbank	0,20	Kentbank	0,20
Bank Kapital	0,13	Yaşarbank	0,23	İktisat	0,19	Derbank	0,19
TEB	0,13	Tekstil	0,22	Tekstil	0,19	İnterbank	0,19
Alternatif	0,11	Toprakbank	0,20	Türk Dış Ticaret	0,17	Bank Ekspres	0,17
Esbank	0,11	İnterbank	0,19	Bank Ekspres	0,16	Demirbank	0,17
Türkiye Garanti	0,11	Yapı Kredi	0,19	Garanti Yatırım	0,16	Yapı Kredi	0,16
Sümerbank	0,10	Alternatif	0,18	Toprakbank	0,16	Tekstil	0,15
Tekstil	0,10	Türkiye İş	0,18	Sümerbank	0,15	Toprakbank	0,15
Toprakbank	0,10	Demirbank	0,17	Türkiye İş	0,15	Türkiye İş	0,15
Türk Dış Ticaret	0,10	Türk Dış Ticaret	0,17	Yapı Kredi	0,15	Akbank	0,14
Körfezbank	0,08	Finansbank	0,15	Akbank	0,13	Türk Dış Ticaret	0,14
İktisat	0,08	Sümerbank	0,15	TEB	0,12	İktisat	0,12
Koçbank	0,08	TEB	0,15	Demirbank	0,10	Bank Kapital	0,11
Demirbank	0,07	Türkiye İmar	0,15	Finansbank	0,10	TEB	0,11
Garanti Yatırım	0,07	Akbank	0,14	Türkiye Garanti	0,10	Koçbank	0,10
İnterbank	0,07	İktisat	0,14	Alternatif	0,09	Türkiye Garanti	0,10
Kentbank	0,06	Körfezbank	0,12	Oyakbank	0,09	Finansbank	0,09
Bank Ekspres	0,04	Koçbank	0,12	Koçbank	0,08	Oyakbank	0,09
Finansbank	0,04	Türkiye Garanti	0,12	Bank Kapital	0,07	Alternatif	0,08
Yurt	0,01	Oyakbank	0,09	Körfezbank	0,07	Körfezbank	0,07
Toplam	0,15	Toplam	0,20	Toplam	0,17	Toplam	0,17
Turkish	0,21	Turkish	0,31	Bnp-Ak Dresdner	0,30	Sitebank	0,37
Osmanlı	0,18	Osmanlı	0,22	Turkish	0,30	Bnp-Ak Dresdner	0,24
Arap-Türk	0,12	Bnp-Ak Dresdner	0,19	Osmanlı	0,16	Midland	0,24
Türk Sakura	0,11	Midland	0,18	Midland	0,15	Turkish	0,23
Bnp-Ak Dresdner	0,07	Arap-Türk	0,14	Sitebank	0,13	Osmanlı	0,13
Midland	0,05	Türk Sakura	0,11	Arap-Türk	0,10	Türk Sakura	0,11
Sitebank	0,03	Sitebank	0,10	Türk Sakura	0,10	Arap-Türk	0,09
Toplam	0,11	Toplam	0,18	Toplam	0,17	Toplam	0,16
Habib Bank	0,30	Westdeutsche L.	0,39	Kıbrıs Kredi	0,36	Credit Lyonnais	0,48
Kıbrıs Kredi	0,22	Habib Bank	0,32	Banka Di Roma S.P.A.	0,33	Kıbrıs Kredi	0,46
Credit Lyonnais	0,21	Kıbrıs Kredi	0,32	Habib Bank	0,23	Citibank	0,29
Banka Di Roma S.P.A.	0,19	Ulusalbank	0,32	Ulusalbank	0,22	Westdeutsche L.	0,29
The Chase Manhattan	0,16	Credit Lyonnais	0,26	Westdeutsche L.	0,22	Habib Bank	0,26
Bank Mellat	0,13	The Chase Manhattan	0,24	The Chase Manhattan	0,18	Ulusalbank	0,20
Ulusalbank	0,12	Societe Generale	0,20	Citibank	0,17	The Chase Manhattan	0,19
Westdeutsche L.	0,11	Citibank	0,18	Abn Amro Bank N.V.	0,12	Banka Di Roma S.P.A.	0,17
Citibank	0,09	Banka Di Roma S.P.A.	0,13	Credit Lyonnais	0,11	Abn Amro Bank N.V.	0,15
Abn Amro Bank N.V.	0,08	Abn Amro Bank N.V.	0,12	Societe Generale	0,09	Societe Generale	0,15
Societe Generale	0,05	Bank Mellat	0,07	Bank Mellat	0,08	Bank Mellat	0,12
Toplam	0,10	Toplam	0,20	Toplam	0,16	Toplam	0,22

Kaynak: TBB, a.g.e.

4.4.3. Faiz Dışı Gider / Gider Oranı

Tablo 24'de Türkiye'de faaliyet gösteren ticari bankaların 1993-1996 dönemi faiz dışı gider/gider oranları Ek 19 ve 17'den hesaplanılarak verilmiştir. 1993 yılı için faiz dışı gider/gider; kamusal sermayeli bankalarda 0.33, özel sermayeli bankalarda 0.32, kurulmuş yabancı bankalarda 0.47, şube açan yabancı bankalarda 0.44'dür. 1994 yılı için faiz dışı gider/gider; kamusal sermayeli bankalarda 0.27, özel sermayeli bankalarda 0.26, kurulmuş yabancı bankalarda 0.41, şube açan yabancı bankalarda 0.48'dir. 1995 yılı için faiz dışı gider/gider; kamusal sermayeli bankalarda 0.25, özel sermayeli bankalarda 0.29, kurulmuş yabancı bankalarda 0.31, şube açan yabancı bankalarda 0.48'dir. 1996 yılı için ise faiz dışı gider/gider; kamusal sermayeli bankalarda 0.30, özel sermayeli bankalarda 0.26, kurulmuş yabancı bankalarda 0.28, şube açan yabancı bankalarda 0.36' dır.

Faiz dışı gider/gider oranının bilinmesi gelecek dönemler için oluşturulacak banka stratejilerinde önemli olacaktır.

Akıllıoğlu'nun çalışmasında faiz dışı gider/gider oranı 1993 yılı için kamu bankaları kamu bankalarında %38.8, özel sermayeli bankalarda %58.4, yabancı bankalarda %73.2, 1994 yılı için kamu bankalarında %43, özel bankalarda %68, yabancı bankalarda %79.3'tür. Yabancı bankalarda faiz dışı gider/gider oranının yüksek olması faiz bankacılığının dışına taşarak faaliyet alanlarını genişletmiş olmalarından kaynaklanmaktadır¹⁰⁵. Yani yabancı bankalar klasik, faize dayalı hizmetlerden elde ettikleri gelirlerin yanı sıra sundukları hizmetlerin kapsamlarında genişleterek mevcut gelir kaynaklarını çeşitlendirmişlerdir.

Gruplar itibariyle 1993-1994 döneminde yabancı bankaların faiz dışı gider/gider oranı ulusal bankalara göre yüksektir. Ancak kurulu yabancı bankalarda bu oran dönem içerisinde düşmüştür.

¹⁰⁵ AKILLIOĞLU, ALTUNTAŞ ve ÇANGA. a.g.e., ss. 15-16.

Tablo 24: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Faiz Dışı Gider/Gider Oranları

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Ziraat	0,45	Ziraat	0,47	Ziraat	0,58	Etibank	0,61
Halk	0,25	Vakıflar	0,24	Emlak	0,28	Ziraat	0,56
Emlak	0,23	Emlak	0,23	Vakıflar	0,26	Emlak	0,27
Vakıflar	0,23	Halk	0,16	Etibank	0,11	Vakıflar	0,27
Etibank	0,15	Etibank	0,12	Halk	0,10	Halk	0,11
Toplam	0,33	Toplam	0,27	Toplam	0,25	Toplam	0,30
Sünerbank	0,91	Garanti Yatırım	0,76	Garanti Yatırım	0,85	Garanti Yatırım	0,91
Yurt	0,70	Adabank	0,56	Bank Kapital	0,76	Koçbank	0,56
Koçbank	0,53	Oyakbank	0,56	Oyakbank	0,67	Türkiye İş	0,50
Oyakbank	0,51	Sünerbank	0,54	Koçbank	0,56	Oyakbank	0,47
Kentbank	0,49	Alternatif	0,51	Türkiye İş	0,53	Finansbank	0,44
Adabank	0,47	Koçbank	0,48	Finansbank	0,52	Bank Kapital	0,43
Türkiye Garanti	0,47	Türkiye Garanti	0,44	Alternatif	0,49	Türkiye Garanti	0,41
Tekstil	0,46	Körfezbank	0,42	Türkiye Garanti	0,46	Alternatif	0,37
Toprakbank	0,46	Türkiye İş	0,41	Adabank	0,44	Tekstil	0,34
Egebank	0,45	Finansbank	0,39	Bank Ekspres	0,42	Toprakbank	0,32
Bank Ekspres	0,44	Türk Dış Ticaret	0,38	Türk Dış Ticaret	0,41	Türk Dış Ticaret	0,32
Finansbank	0,44	Bank Ekspres	0,36	Demirbank	0,39	Akbank	0,30
İnterbank	0,43	Akbank	0,32	Toprakbank	0,39	Bank Ekspres	0,29
Türkiye İş	0,43	Şekerbank	0,31	Şekerbank	0,38	Körfezbank	0,29
İktisat	0,41	TEB	0,31	Körfezbank	0,36	Şekerbank	0,29
Alternatif	0,40	Tekstil	0,29	Tekstil	0,34	Yapı Kredi	0,29
Türk Dış Ticaret	0,40	İktisat	0,28	Akbank	0,32	Demirbank	0,28
Körfezbank	0,37	Kentbank	0,28	Yapı Kredi	0,31	İktisat	0,28
Şekerbank	0,37	Toprakbank	0,28	TEB	0,29	Kentbank	0,26
Garanti Yatırım	0,36	Demirbank	0,27	Kentbank	0,27	TEB	0,26
Akbank	0,35	Türkiye İmar	0,25	Derbank	0,26	Tarişbank	0,23
Derbank	0,34	Bank Kapital	0,24	Tarişbank	0,26	Derbank	0,22
Tarişbank	0,33	Derbank	0,24	Sünerbank	0,24	Adabank	0,18
TEB	0,32	Yapı Kredi	0,24	İktisat	0,20	Esbank	0,18
Bank Kapital	0,31	Yurt	0,23	Esbank	0,17	Türk Ticaret	0,17
Esbank	0,30	Tarişbank	0,22	İnterbank	0,15	Egebank	0,14
Demirbank	0,29	Egebank	0,18	Pamukbank	0,14	İnterbank	0,14
Türkiye İmar	0,28	İnterbank	0,18	Türk Ticaret	0,14	Sünerbank	0,14
Yapı Kredi	0,28	Esbank	0,16	Egebank	0,13	Pamukbank	0,13
Pamukbank	0,19	Yaşarbank	0,14	Türkiye İmar	0,12	Yaşarbank	0,11
Türk Ticaret	0,17	Pamukbank	0,13	Yaşarbank	0,12	Yurt	0,09
Yaşarbank	0,17	Türk Ticaret	0,11	Yurt	0,10	Türkiye İmar	0,07
Toplam	0,32	Toplam	0,26	Toplam	0,29	Toplam	0,26
Türk Sakura	0,66	Türk Sakura	0,70	Türk Sakura	0,52	Arap-Türk	0,49
Arap-Türk	0,51	Sitebank	0,51	Arap-Türk	0,46	Osmanlı	0,36
Osmanlı	0,49	Midland	0,45	Osmanlı	0,44	Türk Sakura	0,29
Sitebank	0,47	Arap-Türk	0,44	Sitebank	0,37	Turkish	0,27
Bnp-Ak Dresdner	0,37	Osmanlı	0,44	Turkish	0,29	Sitebank	0,26
Turkish	0,37	Bnp-Ak Dresdner	0,25	Midland	0,20	Bnp-Ak Dresdner	0,11
Midland	0,33	Turkish	0,24	Bnp-Ak Dresdner	0,08	Midland	0,11
Toplam	0,47	Toplam	0,41	Toplam	0,31	Toplam	0,28
Habib Bank	0,92	Habib Bank	1,00	Habib Bank	1,00	Habib Bank	0,98
Bank Mellat	0,81	Bank Mellat	0,75	Kıbrıs Kredi	0,90	Ulusalbank	0,86
Credit Lyonnais	0,61	Kıbrıs Kredi	0,74	Ulusalbank	0,76	Bank Mellat	0,80
Abn Amro Bank N.V.	0,58	Credit Lyonnais	0,67	Bank Mellat	0,72	Kıbrıs Kredi	0,77
Kıbrıs Kredi	0,58	Ulusalbank	0,62	Credit Lyonnais	0,66	Banka Di Roma S.P.A.	0,57
Ulusalbank	0,54	Abn Amro Bank N.V.	0,61	The Chase Manhattan	0,52	Citibank	0,44
The Chase Manhattan	0,47	Westdeutsche L.	0,57	Abn Amro Bank N.V.	0,48	Credit Lyonnais	0,42
Citibank	0,44	The Chase Manhattan	0,46	Citibank	0,45	Abn Amro Bank N.V.	0,41
Westdeutsche L.	0,37	Banka Di Roma S.P.A.	0,44	Westdeutsche L.	0,43	Westdeutsche L.	0,35
Banka Di Roma S.P.A.	0,31	Citibank	0,42	Societe Generale	0,38	Societe Generale	0,22
Societe Generale	0,28	Societe Generale	0,28	Banka Di Roma S.P.A.	0,34	The Chase Manhattan	0,19
Toplam	0,44	Toplam	0,48	Toplam	0,48	Toplam	0,36

Kaynak: TBB, a.g.e.

1993-1996 döneminde ticari bankalar arasında bu oranını; yükseliş gösterdiği bankalar, Vakıflar bankası (0.23, 0.24, 0.26, 0.27), Garanti Yatırım (0.36, 0.76, 0.85, 0.91), Ulusalbank (0.54, 0.62, 0.76, 0.86), düşüş gösterdiği bankalar, Osmanlı bankası (0.49, 0.44, 0.44, 0.36), Sümerbank (0.91, 0.54, 0.24, 0.14), Kentbank (0.49, 0.28, 0.27, 0.26), İnterbank (0.43, 0.18, 0.15, 0.14), Akbank (0.35, 0.32, 0.32, 0.30), TEB (0.32, 0.31, 0.29, 0.26), İmarbankası (0.28, 0.25, 0.12, 0.07), Yaşarbank (0.17, 0.14, 0.12, 0.11)'dir.

Grupları içersinde 1993-1996 döneminde faiz dışı gider/gider oranını; yüksek tutanlar Ziraat bankası, Koçbank, Oyakbank, Garanti bankası, Türk Sakura, Arap Türk, Osmanlı bankası, Habibbank, Bank Mellat, düşük tutanlar Yaşarbank, Türk Ticaret, Pamukbank, Bnp Ak Dresdner, Midlandbank, Societe Generale, Westdeutsche Landesbank'dır.

4.4.4. Faiz Geliri / Gelir Oranı

Tablo 25'de Türkiye'de faaliyet gösteren ticari bankaların 1993-1996 dönemi faiz geliri/gelir oranları Ek 20 ve 18'den hesaplanılarak verilmiştir. 1993 yılı için faiz geliri/gelir; kamusal sermayeli bankalarda 0.90, özel sermayeli bankalarda 1.00, kurulmuş yabancı bankalarda 1.05, şube açan yabancı bankalarda 1.04'dür. 1994 yılı için faiz geliri/gelir; kamusal sermayeli bankalarda 1.01, özel sermayeli bankalarda 1.04, kurulu yabancı bankalarda 0.96, şube açan yabancı bankalarda 0.89'dür. 1995 yılı için faiz geliri/gelir; kamusal sermayeli bankalarda 0.91, özel sermayeli bankalarda 0.92, kurulu yabancı bankalarda 0.95, şube açan yabancı bankalarda 0.98'dir. 1996 yılı için ise faiz geliri/gelir; kamusal sermayeli bankalarda 0.92, özel sermayeli bankalarda 0.97, kurulu yabancı bankalarda 0.98, şube açan yabancı bankalarda 1.02'dir.

Öçal ve arkadaşlarının çalışmasında faiz geliri/gelir oranı 1995 yılı için kamu bankalarında 0.83, özel sermayeli bankalarda 0.72'dir.¹⁰⁶

¹⁰⁶ÖÇAL, ÇOLAK F. ve ESER. a.g.e., s. 239.

Tablo 25: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Faiz Geliri/Gelir Oranları

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Vakıflar	0,94	Etibank	1,36	Halk	0,96	Halk	0,95
Ziraat	0,91	Halk	1,07	Ziraat	0,91	Ziraat	0,94
Emlak	0,90	Ziraat	0,99	Vakıflar	0,85	Vakıflar	0,84
Halk	0,88	Vakıflar	0,99	Etibank	0,84	Emlak	0,83
Etibank	0,86	Emlak	0,96	Emlak	0,83	Etibank	0,57
Toplam	0,90	Toplam	1,01	Toplam	0,91	Toplam	0,92
Demirbank	1,67	Finansbank	1,92	Demirbank	1,80	Demirbank	1,44
Finansbank	1,62	Yurt	1,49	Bank Kapital	1,14	Finansbank	1,40
Garanti Yatırım	1,44	Demirbank	1,42	Finansbank	1,14	İnterbank	1,26
Yurt	1,44	Körfezbank	1,41	Türkiye Garanti	1,10	Türk Ticaret	1,24
Bank Kapital	1,42	İnterbank	1,40	İnterbank	1,08	Bank Kapital	1,18
Bank Ekspres	1,41	Türk Dış Ticaret	1,34	Bank Ekspres	1,07	Pamukbank	1,06
Körfezbank	1,33	Kentbank	1,31	Pamukbank	1,07	Türk Dış Ticaret	1,06
İnterbank	1,29	İktisat	1,28	Koçbank	1,06	Körfezbank	1,04
İktisat	1,26	Garanti Yatırım	1,26	Tekstil	1,01	Alternatif	1,03
Tekstil	1,21	Alternatif	1,21	Akbank	1,00	Bank Ekspres	1,03
Koçbank	1,17	Yaşarbank	1,20	Türk Ticaret	1,00	Türkiye Garanti	1,03
Türkiye Garanti	1,15	Türkiye Garanti	1,16	Kentbank	0,99	TEB	1,01
Oyakbank	1,14	Akbank	1,14	Egebank	0,95	Koçbank	1,00
Esbank	1,13	Bank Kapital	1,12	Yurt	0,94	Akbank	0,99
Alternatif	1,12	Pamukbank	1,10	Körfezbank	0,92	Egebank	0,99
Kentbank	1,09	Esbank	1,05	Alternatif	0,90	Kentbank	0,98
Egebank	1,07	Koçbank	1,02	İktisat	0,90	Yurt	0,98
Türk Dış Ticaret	1,04	Türk Ticaret	1,02	Oyakbank	0,90	Yaşarbank	0,97
Akbank	1,03	Bank Ekspres	1,01	TEB	0,90	Tekstil	0,95
Yaşarbank	0,99	Yapı Kredi	1,00	Toprakbank	0,89	Esbank	0,92
Pamukbank	0,98	Egebank	0,99	Esbank	0,88	Toprakbank	0,90
Türk Ticaret	0,98	Tarişbank	0,99	Şekerbank	0,87	Şekerbank	0,89
Toprakbank	0,96	Oyakbank	0,98	Derbank	0,85	Yapı Kredi	0,85
TEB	0,94	Adabank	0,94	Yaşarbank	0,84	Tarişbank	0,84
Yapı Kredi	0,94	Tekstil	0,92	Tarişbank	0,83	İktisat	0,83
Tarişbank	0,91	Toprakbank	0,92	Türkiye İş	0,81	Türkiye İmar	0,81
Sümerbank	0,89	Şekerbank	0,83	Adabank	0,78	Oyakbank	0,78
Adabank	0,87	Türkiye İmar	0,80	Türk Dış Ticaret	0,78	Türkiye İş	0,75
Şekerbank	0,86	Derbank	0,75	Sümerbank	0,70	Sümerbank	0,74
Türkiye İş	0,79	Sümerbank	0,74	Yapı Kredi	0,65	Adabank	0,72
Türkiye İmar	0,65	TEB	0,72	Türkiye İmar	0,64	Garanti Yatırım	0,70
Derbank	0,64	Türkiye İş	0,71	Garanti Yatırım	0,54	Derbank	0,65
Toplam	1,00	Toplam	1,04	Toplam	0,92	Toplam	0,97
Midland	1,84	Sitebank	1,62	Türk Sakura	1,18	Türk Sakura	1,31
Sitebank	1,60	Midland	1,45	Bnp-Ak Dresdner	1,17	Bnp-Ak Dresdner	1,11
Bnp-Ak Dresdner	1,37	Bnp-Ak Dresdner	1,26	Midland	1,05	Midland	1,05
Türk Sakura	1,01	Türk Sakura	1,05	Sitebank	0,99	Arap-Türk	0,97
Turkish	0,93	Arap-Türk	1,03	Turkish	0,94	Osmanlı	0,92
Osmanlı	0,85	Turkish	0,87	Osmanlı	0,80	Turkish	0,88
Arap-Türk	0,71	Osmanlı	0,74	Arap-Türk	0,79	Sitebank	0,81
Toplam	1,05	Toplam	0,96	Toplam	0,95	Toplam	0,98
Societe Generale	1,39	Credit Lyonnais	1,60	Banka Di Roma S.P.A.	1,28	The Chase Manhattan	1,33
Citibank	1,27	Societe Generale	1,34	Societe Generale	1,21	Societe Generale	1,24
Abn Amro Bank N.V.	1,01	Abn Amro Bank N.V.	0,90	The Chase Manhattan	1,12	Westdeutsche L.	1,00
Ulusalbank	0,97	Banka Di Roma S.P.A.	0,86	Westdeutsche L.	1,00	Citibank	0,93
Westdeutsche L.	0,91	Citibank	0,84	Abn Amro Bank N.V.	0,93	Banka Di Roma S.P.A.	0,82
Credit Lyonnais	0,88	Kıbrıs Kredi	0,83	Citibank	0,87	Kıbrıs Kredi	0,73
The Chase Manhattan	0,87	Westdeutsche L.	0,78	Credit Lyonnais	0,78	Abn Amro Bank N.V.	0,72
Kıbrıs Kredi	0,72	The Chase Manhattan	0,74	Kıbrıs Kredi	0,78	Ulusalbank	0,63
Banka Di Roma S.P.A.	0,71	Ulusalbank	0,51	Ulusalbank	0,69	Bank Mellat	0,59
Habib Bank	0,62	Habib Bank	0,45	Habib Bank	0,67	Habib Bank	0,59
Bank Mellat	0,52	Bank Mellat	0,38	Bank Mellat	0,56	Credit Lyonnais	0,35
Toplam	1,04	Toplam	0,89	Toplam	0,98	Toplam	1,02

Kaynak: TBB, a.g.e.

Faiz geliri/gelir oranının düşük olması bankanın faiz gelirleri dışında gelir yaratabilme kapasitesinin yüksek olması anlamına gelmektedir.

Gruplar itibariyle faiz geliri/gelir oranı 1993-1996 döneminde içerisinde, 1994 yılında ulusal bankalarda yüksek, diğer yıllarda yabancı bankalarda yüksektir.

1993-1996 döneminde faiz geliri/gelir oranını; düşüren özel sermayeli bankalardan Oyakbank (1.14, 0.98, 0.90, 0.78), kurulu yabancı bankalardan Midlandbank (1.84, 1.45, 1.05, 1.05), şube açan yabancı bankalardan Bnp Ak Dresdner (1.37, 1.26, 1.17, 1.11), yükselten kurulu yabancı bankalardan Türk Sakura (1.01, 1.05, 1.18, 1.31) 'dır.

1993-1996 döneminde grupları içerisinde faiz geliri/gelir oranını; yüksek tutan bankalar Ziraat bankası, Demirbank, Finansbank, Bank Kapital, Bank Ekspres, İnterbank, Midlandbank, Bnp Ak Dresdner, düşük tutan bankalar ise Derbank, İmar bankası, İşbank, Adabank, Sümerbank, Osmanlı bankası, Bank, Mellat, Habibbank'tır.

4.4.5. Gelir / Aktif Oranı

Tablo 26'da Türkiye'de faaliyet gösteren ticari bankaların 1993-1996 dönemi gelir/aktif oranları Ek 18 ve 12'den hesaplanılarak verilmiştir. 1993 yılı için gelir/aktif; kamusal sermayeli bankalarda 0.27, özel sermayeli bankalarda 0.19, kurulmuş yabancı bankalarda 0.14, şube açan yabancı bankalarda 0.16'dır. 1994 yılı için gelir/aktif; kamusal sermayeli bankalarda 0.29, özel sermayeli bankalarda 0.22, kurulmuş yabancı bankalarda 0.33, şube açan yabancı bankalarda 0.39'dur. 1995 yılı için gelir/aktif; kamusal sermayeli bankalarda 0.28, özel sermayeli bankalarda 0.23, kurulmuş yabancı bankalarda 0.27, şube açan yabancı bankalarda 0.22'dir. 1996 yılı için ise gelir/aktif; kamusal sermayeli bankalarda 0.30, özel sermayeli bankalarda 0.23, kurulmuş yabancı bankalarda 0.23, şube açan yabancı bankalarda 0.27'dir.

Öçal ve arkadaşlarının çalışmasında gelir/aktif oranı 1995 yılı için kamu bankalarında 0.29, özel sermayeli bankalarda 0.32'dir.¹⁰⁷

¹⁰⁷ ÖÇAL, ÇOLAK F. ve ESER. a.g.e., s. 239.

Tablo 26: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Gelir/Aktif Oranları

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Etibank	0,41	Halk	0,36	Etibank	0,33	Halk	0,41
Ziraat	0,32	Vakıflar	0,31	Ziraat	0,30	Ziraat	0,33
Halk	0,25	Ziraat	0,30	Halk	0,27	Vakıflar	0,21
Vakıflar	0,25	Etibank	0,26	Vakıflar	0,24	Emlak	0,16
Emlak	0,17	Emlak	0,18	Emlak	0,15	Etibank	0,09
Toplam	0,27	Toplam	0,29	Toplam	0,28	Toplam	0,30
Türk Ticaret	0,38	Bank Kapital	1,56	Garanti Yatırım	0,44	Garanti Yatırım	0,49
Şekerbank	0,32	Türk Ticaret	0,48	Türk Ticaret	0,37	Yurt	0,38
Adabank	0,28	Sümerbank	0,45	Yurt	0,36	Yaşarbank	0,35
Tarişbank	0,26	Derbank	0,43	Oyakbank	0,33	Şekerbank	0,33
Türkiye İş	0,25	Oyakbank	0,41	Tarişbank	0,30	Pamukbank	0,29
Garanti Yatırım	0,23	Yurt	0,36	Yaşarbank	0,30	Türkiye İmar	0,29
Oyakbank	0,23	Garanti Yatırım	0,35	Derbank	0,29	Egebank	0,28
Derbank	0,22	Şekerbank	0,35	Şekerbank	0,28	Esbank	0,28
TEB	0,22	Tekstil	0,33	Tekstil	0,28	Sümerbank	0,28
Türkiye İmar	0,22	Alternatif	0,29	Türk Dış Ticaret	0,28	Adabank	0,27
Akbank	0,20	Pamukbank	0,29	Egebank	0,27	Oyakbank	0,27
Egebank	0,20	Finansbank	0,28	Pamukbank	0,26	Türk Ticaret	0,27
Alternatif	0,19	TEB	0,28	İnterbank	0,24	Akbank	0,26
Pamukbank	0,19	Egebank	0,26	İktisat	0,23	Demirbank	0,25
Sümerbank	0,19	Kentbank	0,26	Kentbank	0,23	Türkiye İş	0,24
Toprakbank	0,19	Adabank	0,25	Adabank	0,22	Kentbank	0,22
Körfezbank	0,18	Bank Ekspres	0,25	Akbank	0,22	Türk Dış Ticaret	0,22
Türkiye Garanti	0,18	Esbank	0,25	Esbank	0,22	Tekstil	0,21
Yaşarbank	0,17	Tarişbank	0,25	Toprakbank	0,22	Yapı Kredi	0,21
Yapı Kredi	0,17	Demirbank	0,24	Türkiye İmar	0,22	İnterbank	0,20
Koçbank	0,16	Koçbank	0,24	Bank Ekspres	0,21	Tarişbank	0,20
Türk Dış Ticaret	0,16	Yaşarbank	0,24	Yapı Kredi	0,21	Toprakbank	0,20
Tekstil	0,15	Körfezbank	0,22	Körfezbank	0,20	Bank Ekspres	0,19
Bank Kapital	0,14	İnterbank	0,22	Finansbank	0,20	Derbank	0,19
Esbank	0,14	Toprakbank	0,22	TEB	0,20	Koçbank	0,19
İktisat	0,13	Türkiye İş	0,22	Türkiye İş	0,20	Finansbank	0,18
Demirbank	0,12	Yapı Kredi	0,22	Demirbank	0,19	İktisat	0,18
İnterbank	0,11	Akbank	0,20	Koçbank	0,18	Bank Kapital	0,17
Kentbank	0,11	Türk Dış Ticaret	0,19	Sümerbank	0,18	Türkiye Garanti	0,16
Finansbank	0,08	Türkiye Garanti	0,19	Türkiye Garanti	0,17	Körfezbank	0,14
Bank Ekspres	0,06	İktisat	0,18	Alternatif	0,15	TEB	0,14
Yurt	0,02	Türkiye İmar	0,15	Bank Kapital	0,12	Alternatif	0,11
Toplam	0,19	Toplam	0,22	Toplam	0,23	Toplam	0,23
Turkish	0,28	Osmanlı	0,41	Bnp-Ak Dresdner	0,39	Sitebank	0,84
Osmanlı	0,23	Turkish	0,38	Turkish	0,37	Bnp-Ak Dresdner	0,34
Türk Sakura	0,17	Bnp-Ak Dresdner	0,31	Sitebank	0,28	Midland	0,32
Arap-Türk	0,13	Midland	0,31	Osmanlı	0,26	Turkish	0,23
Bnp-Ak Dresdner	0,11	Sitebank	0,24	Midland	0,22	Osmanlı	0,20
Sitebank	0,07	Türk Sakura	0,22	Türk Sakura	0,21	Türk Sakura	0,18
Midland	0,07	Arap-Türk	0,15	Arap-Türk	0,12	Arap-Türk	0,13
Toplam	0,14	Toplam	0,33	Toplam	0,27	Toplam	0,23
Credit Lyonnais	0,36	Kıbrıs Kredi	0,66	Kıbrıs Kredi	0,47	Credit Lyonnais	0,50
The Chase Manhattan	0,35	The Chase Manhattan	0,58	Habib Bank	0,35	Kıbrıs Kredi	0,40
Habib Bank	0,33	Ulusalbank	0,55	Westdeutsche L.	0,28	Habib Bank	0,37
Kıbrıs Kredi	0,33	Societe Generale	0,46	The Chase Manhattan	0,25	Abn Amro Bank N.V.	0,32
Banka Di Roma S.P.A.	0,22	Citibank	0,41	Abn Amro Bank N.V.	0,23	Westdeutsche L.	0,32
Ulusalbank	0,22	Abn Amro Bank N.V.	0,34	Citibank	0,23	The Chase Manhattan	0,27
Abn Amro Bank N.V.	0,18	Westdeutsche L.	0,28	Ulusalbank	0,22	Citibank	0,26
Bank Mellat	0,18	Habib Bank	0,27	Societe Generale	0,18	Banka Di Roma S.P.A.	0,23
Citibank	0,16	Credit Lyonnais	0,24	Bank Mellat	0,16	Ulusalbank	0,20
Westdeutsche L.	0,15	Bank Mellat	0,15	Credit Lyonnais	0,14	Societe Generale	0,20
Societe Generale	0,07	Banka Di Roma S.P.A.	0,13	Banka Di Roma S.P.A.	0,11	Bank Mellat	0,18
Toplam	0,16	Toplam	0,39	Toplam	0,22	Toplam	0,27

Kaynak: TBB, a.g.e.

Gruplar itibariyle 1993-1996 döneminde özel sermayeli bankaların gelir/aktif oranı yükselmiştir.

1993-1996 döneminde gelir/aktif oranının yükseldiği bankalar; özel sermayeli bankalardan Garanti Yatırım (0.23, 0.35, 0.44, 0.49), Akbank (0.20, 0.20, 0.22, 0.26), Egebank (0.20, 0.26, 0.27, 0.28), Yaşarbank (0.17, 0.24, 0.30, 0.35), Yurtbank (0.02, 0.36, 0.36, 0.38), kurulu yabancı bankalardan Sitebank (0.07, 0.24, 0.28, 0.84), şube açan yabancı bankalardan Westdeutsche Landesbank (0.15, 0.28, 0.28, 0.32)'dir. 1993-1996 döneminde gelir/aktif oranının düştüğü bankalar; kamusal sermayeli bankalardan Ziraat bankası, Halkbank, özel sermayeli bankalardan Türk Ticaret bankası, Şekerbank, Garanti Yatırım, Oyakbank, kurulu yabancı bankalardan Turkishbank'dır.

Emlakbank, Arap Türk, Türk Sakura, Bank Mellat'ın grupları içerisinde gelir/aktif oranı hep düşüktür.

4.5. Karlılık Oranları

4.5.1. Vergi Öncesi Kar / Aktif Oranı

Tablo 27'de Türkiye'de faaliyet gösteren ticari bankaların 1993-1996 dönemi vergi öncesi kar/aktif oranları Ek 21 ve 12'den hesaplanılarak verilmiştir. 1993 yılı için vergi öncesi kar/aktif; kamusal sermayeli bankalarda 0.03, özel sermayeli bankalarda 0.04, kurulmuş yabancı bankalarda 0.03, şube açan yabancı bankalarda 0.06'dır. 1994 yılı için vergi öncesi kar/aktif; kamusal sermayeli bankalarda 0.00, özel sermayeli bankalarda 0.04, kurulmuş yabancı bankalarda 0.14, şube açan yabancı bankalarda 0.16'dır. 1995 yılı için vergi öncesi kar/aktif; kamusal sermayeli bankalarda 0.01, özel sermayeli bankalarda 0.05, kurulmuş yabancı bankalarda 0.09, şube açan yabancı bankalarda 0.06'dır. 1996 yılı için ise vergi öncesi kar/aktif; kamusal sermayeli bankalarda 0.01, özel sermayeli bankalarda 0.05, kurulmuş yabancı bankalarda 0.07, şube açan yabancı bankalarda 0.05'dir.

Tablo 27: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi V.Ö.K./Aktif Oranları

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Ziraat	0,05	Vakıflar	0,02	Ziraat	0,02	Vakıflar	0,03
Etibank	0,01	Ziraat	0,01	Vakıflar	0,02	Etibank	0,02
Emlak	0,01	Emlak	0,01	Halk	0,01	Halk	0,01
Halk	0,01	Halk	0,01	Emlak	0,00	Ziraat	0,00
Vakıflar	0,01	Etibank	-0,30	Etibank	-0,44	Emlak	0,00
Toplam	0,03	Toplam	0,00	Toplam	0,01	Toplam	0,01
Garanti Yatırım	0,16	Sümerbank	0,30	Garanti Yatırım	0,28	Garanti Yatırım	0,20
Körfezbank	0,11	Oyakbank	0,30	Oyakbank	0,23	Oyakbank	0,17
Sümerbank	0,09	TEB	0,13	Körfezbank	0,12	Akbank	0,12
Toprakbank	0,09	Finansbank	0,11	Türk Dış Ticaret	0,11	Demirbank	0,08
TEB	0,09	Koçbank	0,11	Akbank	0,09	Finansbank	0,08
Alternatif	0,08	Tekstil	0,11	Demirbank	0,09	Koçbank	0,08
Adabank	0,07	Alternatif	0,10	Finansbank	0,09	Türk Dış Ticaret	0,08
Koçbank	0,07	Körfezbank	0,10	Koçbank	0,09	Türkiye İş	0,08
Türkiye Garanti	0,07	Garanti Yatırım	0,10	Tekstil	0,08	Körfezbank	0,07
Akbank	0,06	Demirbank	0,07	TEB	0,08	Bank Kapital	0,06
Türk Dış Ticaret	0,06	Türkiye Garanti	0,07	Alternatif	0,06	Tekstil	0,06
Demirbank	0,05	Akbank	0,06	Bank Kapital	0,06	Türkiye Garanti	0,06
Egebank	0,05	Türkiye İş	0,04	Toprakbank	0,06	İktisat	0,05
Kentbank	0,05	İnterbank	0,03	Türkiye Garanti	0,06	Yapı Kredi	0,05
Şekerbank	0,05	Derbank	0,02	Yapı Kredi	0,06	Milli Aydın	0,04
Tekstil	0,05	İktisat	0,02	Bank Ekspres	0,05	Toprakbank	0,04
Oyakbank	0,05	Kentbank	0,02	Milli Aydın	0,05	Egebank	0,03
Finansbank	0,04	Şekerbank	0,02	Türkiye İş	0,05	Şekerbank	0,03
İktisat	0,04	Türk Dış Ticaret	0,02	Sümerbank	0,04	TEB	0,03
Türkiye İş	0,04	Yapı Kredi	0,02	Egebank	0,03	Alternatif	0,02
İnterbank	0,03	Yurt	0,02	İktisat	0,03	Bank Ekspres	0,02
Bank Ekspres	0,02	Egebank	0,01	Kentbank	0,03	Kentbank	0,02
Esbank	0,02	Pamukbank	0,01	İnterbank	0,02	Esbank	0,01
Türkiye İmar	0,02	Toprakbank	0,01	Türk Ticaret	0,02	İnterbank	0,01
Yaşarbank	0,02	Türk Ticaret	0,01	Yaşarbank	0,02	Pamukbank	0,01
Yapı Kredi	0,02	Yaşarbank	0,01	Adabank	0,01	Sümerbank	0,01
Bank Kapital	0,01	Adabank	0,00	Esbank	0,01	Yaşarbank	0,01
Derbank	0,01	Bank Ekspres	0,00	Pamukbank	0,01	Yurt	0,01
Milli Aydın	0,01	Esbank	0,00	Yurt	0,01	Adabank	0,00
Pamukbank	0,01	Türkiye İmar	0,00	Derbank	0,00	Derbank	0,00
Türk Ticaret	0,01	Milli Aydın	-0,05	Şekerbank	0,00	Türk Ticaret	0,00
Yurt	0,01	Bank Kapital	-0,56	Türkiye İmar	0,00	Türkiye İmar	0,00
Toplam	0,04	Toplam	0,04	Toplam	0,05	Toplam	0,05
Turkish	0,06	Osmanlı	0,18	Sitebank	0,15	Sitebank	0,47
Türk Sakura	0,06	Sitebank	0,13	Osmanlı	0,11	Bnp-Ak Dresdner	0,10
Osmanlı	0,04	Midland	0,13	Türk Sakura	0,10	Midland	0,08
Bnp-Ak Dresdner	0,03	Bnp-Ak Dresdner	0,11	Bnp-Ak Dresdner	0,09	Osmanlı	0,07
Sitebank	0,03	Türk Sakura	0,11	Midland	0,07	Türk Sakura	0,07
Midland	0,02	Turkish	0,06	Turkish	0,06	Arap-Türk	0,03
Arap-Türk	0,01	Arap-Türk	0,01	Arap-Türk	0,01	Turkish	0,00
Toplam	0,03	Toplam	0,14	Toplam	0,09	Toplam	0,07
The Chase Manhattan	0,19	Kıbrıs Kredi	0,34	Habib Bank	0,12	Abn Amro Bank N.V.	0,17
Credit Lyonnais	0,14	The Chase Manhattan	0,34	Abn Amro Bank N.V.	0,11	Habib Bank	0,10
Kıbrıs Kredi	0,11	Societe Generale	0,26	Kıbrıs Kredi	0,10	The Chase Manhattan	0,08
Abn Amro Bank N.V.	0,10	Citibank	0,24	Societe Generale	0,09	Bank Mellat	0,07
Ulusalbank	0,10	Ulusalbank	0,22	Bank Mellat	0,08	Banka Di Roma S.P.A.	0,06
Citibank	0,07	Abn Amro Bank N.V.	0,20	The Chase Manhattan	0,07	Societe Generale	0,05
Bank Mellat	0,05	Bank Mellat	0,08	Citibank	0,06	Westdeutsche L.	0,03
Habib Bank	0,05	Habib Bank	-0,05	Westdeutsche L.	0,04	Credit Lyonnais	0,01
Westdeutsche L.	0,04	Banka Di Roma S.P.A.	-0,11	Credit Lyonnais	0,02	Ulusalbank	0,01
Societe Generale	0,02	Credit Lyonnais	-0,12	Ulusalbank	0,00	Citibank	-0,04
Banka Di Roma S.P.A.	0,01	Westdeutsche L.	-0,21	Banka Di Roma S.P.A.	-0,22	Kıbrıs Kredi	-0,08
Toplam	0,06	Toplam	0,16	Toplam	0,06	Toplam	0,05

Kaynak: TBB, a.g.e.

Vergi öncesi kar/aktif oranı; kullanılan her T.L. varlığına karşı elde edilen karı göstermektedir, özellikle bankaların sağladığı gelirin istikrarı açısından önem taşımaktadır¹⁰⁸.

Öçal ve arkadaşlarının çalışmalarında, ortalama aktifleri dikkate aldığı vergi öncesi kar/aktif oranı 1995 yılı için kamu bankalarında 0.02, özel sermayeli bankalarda 0.03 'dür¹⁰⁹.

Balak ve Seymen'in çalışmaların da vergi öncesi kar/aktif, Türkiye bankacılık sektöründe 1992 yılı için %2.46, Avrupa topluluğu üye ülkelerinde en yüksek olarak %0.79 ile Yunanistan'da, %0.81 ile İspanya'da ve %0.67 ile Portekiz'dedir. Bu ise Türk bankalarının en karlı çalışan bankacılık sistemi olduğunu göstermektedir. Ancak bu karlılık; sektörün verimli ve etkin çalışmasından değil, rekabet eksikliği, oligopolistik yapı, maliyetlerin kolaylıkla müşteriye yansıtılması ve hizmet fiyatlarının pahalılığı nedeniyle olmaktadır.¹¹⁰

Akıllıoğlu da çalışmasında, Türk bankacılık sektörünün çok yüksek karlılık oranlarıyla faaliyet gösterdiğini ifade etmektedir. 1993 yılında vergi öncesi kar/aktif kamu bankalarında 2.6, özel sermayeli bankalarda 3.6, yabancı bankalarda 5.4'dür. 1994 yılı içinse kamu bankalarında -0.2, özel sermayeli bankalarda 3.8, yabancı bankalarda 13.1'dir. Akıllıoğlu 1994 yılında kamu bankalarının negatif karlılık oranları gerçekleştirerek sektörde diğer bankalara göre özellikle yabancı bankalara oranla net kaynak kaybına uğradıklarını ifade etmektedir. Akıllıoğlu'nun deyindiği diğer bir gelişme ise sektör içinde yabancı bankaların aktif karlılıklarının fazla olması ve bunun diğer yabancı bankaların sektöre olan ilgisini arttıracığı yönündedir.¹¹¹

Gruplar itibariyle vergi öncesi kar/aktif 1993-1994 döneminde yabancı bankalarda yüksek iken kamu sermayeli bankalarda bu oran dönem boyunca diğer banka gruplarına nazaran düşük kalmış hatta, 1994 yılında sıfır değerini almıştır. 1994 yılında yabancı bankalar ise, dönemin en yüksek aktif karlılığına sahip olmuşlardır.

¹⁰⁸ İMKB, a.g.e., s. 1261.

¹⁰⁹ ÖÇAL, ÇOLAK F. ve ESER. a.g.e., s. 240.

¹¹⁰ BALAK ve SEYMEN. a.g.e., s. 76.

¹¹¹ AKILLIOĞLU, ALTUNTAŞ ve ÇANGA. a.g.e., s. 13.

1993-1996 döneminde vergi öncesi kar/aktif oranının; yükseliş gösterdiği bankalar kamu sermayeli bankalarda Vakıflar bankası (0.01, 0.02, 0.02, 0.03), özel sermayeli bankalarda Akbank (0.06, 0.06, 0.09, 0.12), İşbank (0.04, 0.04, 0.05, 0.08), kurulu yabancı bankalarda Sitebank (0.03, 0.13, 0.15, 0.47), düşüş gösterdiği banka İnterbank (0.03, 0.03, 0.02, 0.01)'dir.

1993-1996 döneminde vergi öncesi kar/aktif oranı aynı olan bankalar Halkbank (0.01), Pamukbank (0.01)'dir.

1993-1996 döneminde grupları içerisinde vergi öncesi kar/aktif oranını; yüksek tutanlar, Garanti Yatırım, Körfezbank, Koçbank, Osmanlı bankası, Bnp Ak Dresdner, The Chase Manhattan, Abn Amro bank, düşük tutanlar Yurtbank, Türk Ticaret bankası, Pamukbank, İmarbankası, Arap Türk'tür.

4.5.2. Vergi Öncesi Kar / Özkaynaklar Oranı

Tablo 28'de Türkiye'de faaliyet gösteren ticari bankaların 1993-1996 dönemi vergi öncesi kar/özkaynaklar oranları Ek 21 ve 13'den hesaplanılarak verilmiştir. Bu oranın hesaplanmasında banka bilançolarında özkaynaklar içinde yer almayan kar özkaynaklara dahil edilmiştir. Bu toplam ise Ek 13'te sunulmuştur 1993 yılı için vergi öncesi kar/özkaynaklar; şube açan yabancı bankalarda 0.51, özel sermayeli bankalarda 0.38, kamusal sermayeli ve kurulmuş yabancı bankalarda 0.32'dir. 1994 yılı için vergi öncesi kar/özkaynaklar; şube açan yabancı bankalarda 0.85, kurulmuş yabancı bankalarda 0.71, özel sermayeli bankalarda 0.36, kamusal sermayeli bankalarda 0.00'dir. 1995 yılı için vergi öncesi kar/özkaynaklar; kurulmuş yabancı bankalarda 0.58, şube açan yabancı bankalarda 0.51, özel sermayeli bankalarda 0.45, kamusal sermayeli bankalarda 0.12'dir. 1996 yılı için ise vergi öncesi kar/özkaynaklar; kurulmuş yabancı bankalarda 0.52, özel sermayeli bankalarda 0.46, şube açan yabancı bankalarda 0.32 kamusal sermayeli bankalarda 0.17'dir.

Gruplar itibariyle kamu bankalarında vergi öncesi kar/özkaynaklar 1993 'ten sonra diğer banka gruplarına oranla oldukça düşük düzeyde kalmıştır. 1994 yılında ise yabancı bankaların vergi öncesi kar/özkaynaklar oranı çok yüksektir. 1994 yılında ulusal bankaların vergi öncesi kar/özkaynaklar oranı 1993'e göre düşerken kurulmuş

Tablo 28: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi V.Ö.K./Özkaynak Oranları

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Ziraat	0,41	Vakıflar	0,30	Vakıflar	0,36	Vakıflar	0,44
Vakıflar	0,23	Halk	0,13	Ziraat	0,29	Halk	0,17
Emlak	0,21	Emlak	0,10	Halk	0,11	Etibank	0,07
Etibank	0,08	Ziraat	0,08	Emlak	0,01	Ziraat	0,07
Halk	0,08	Etibank	-1,22	Etibank	-0,78	Emlak	0,07
Toplam	0,32	Toplam	0,00	Toplam	0,12	Toplam	0,17
Körfezbank	0,83	TEB	0,80	Garanti Yatırım	0,79	Türkiye İş	0,66
Finansbank	0,65	Oyakbank	0,66	Körfezbank	0,73	Akbank	0,63
Garanti Yatırım	0,65	Tekstil	0,64	Türk Dış Ticaret	0,67	Demirbank	0,61
Türk Dış Ticaret	0,64	Körfezbank	0,61	TEB	0,65	Koçbank	0,61
TEB	0,60	Finansbank	0,53	Demirbank	0,64	Türk Dış Ticaret	0,60
Demirbank	0,59	Koçbank	0,53	Koçbank	0,64	Toprakbank	0,57
Bank Ekspres	0,56	Akbank	0,52	Finansbank	0,61	Körfezbank	0,56
Tekstil	0,53	Türkiye Garanti	0,51	Akbank	0,58	Tekstil	0,56
Alternatif	0,51	Sümerbank	0,50	Tekstil	0,56	Bank Kapital	0,54
Türkiye Garanti	0,50	Demirbank	0,46	Tarişbank	0,55	Finansbank	0,53
Akbank	0,46	Türkiye İş	0,38	Toprakbank	0,54	Oyakbank	0,48
Kentbank	0,43	Alternatif	0,32	Yapı Kredi	0,52	Garanti Yatırım	0,46
Şekerbank	0,43	Sitebank	0,32	Alternatif	0,50	Türkiye Garanti	0,46
Sitebank	0,42	Yapı Kredi	0,29	Oyakbank	0,49	Tarişbank	0,45
İktisat	0,40	İktisat	0,27	Türkiye İş	0,45	TEB	0,45
Toprakbank	0,39	İnterbank	0,23	Türkiye Garanti	0,42	İktisat	0,43
Egebank	0,34	Kentbank	0,19	Bank Ekspres	0,41	Yapı Kredi	0,40
Koçbank	0,34	Şekerbank	0,19	Kentbank	0,35	Alternatif	0,38
Türkiye İş	0,33	Garanti Yatırım	0,18	İktisat	0,32	Egebank	0,34
İnterbank	0,30	Türk Ticaret	0,18	Egebank	0,28	Bank Ekspres	0,32
Yapı Kredi	0,28	Pamukbank	0,17	Sitebank	0,27	Şekerbank	0,25
Adabank	0,25	Türk Dış Ticaret	0,17	Bank Kapital	0,22	Kentbank	0,24
Bank Kapital	0,23	Toprakbank	0,12	Türk Ticaret	0,21	Pamukbank	0,14
Esbank	0,23	Egebank	0,09	İnterbank	0,18	Sitebank	0,14
Yurt	0,22	Yurt	0,09	Pamukbank	0,15	İnterbank	0,13
Tarişbank	0,20	Derbank	0,04	Sümerbank	0,15	Sümerbank	0,13
Pamukbank	0,17	Bank Ekspres	0,03	Esbank	0,13	Esbank	0,08
Türk Ticaret	0,17	Esbank	0,03	Adabank	0,06	Yurt	0,05
Türkiye İmar	0,16	Adabank	0,01	Yurt	0,06	Türkiye İmar	0,04
Oyakbank	0,14	Türkiye İmar	0,01	Şekerbank	0,03	Adabank	0,03
Sümerbank	0,13	Tarişbank	-1,20	Türkiye İmar	0,03	Türk Ticaret	0,02
Derbank	0,03	Bank Kapital	-4,30	Derbank	0,01	Derbank	0,01
Toplam	0,38	Toplam	0,36	Toplam	0,45	Toplam	0,46
Sitebank	0,61	Sitebank	0,93	Türk Sakura	0,90	Sitebank	1,07
Türk Sakura	0,43	Osmanlı	0,78	Sitebank	0,85	Türk Sakura	0,96
Midland	0,37	Türk Sakura	0,66	Bnp-Ak Dresdner	0,71	Bnp-Ak Dresdner	0,65
Bnp-Ak Dresdner	0,30	Bnp-Ak Dresdner	0,59	Midland	0,53	Midland	0,59
Turkish	0,29	Midland	0,58	Osmanlı	0,52	Osmanlı	0,47
Osmanlı	0,27	Turkish	0,33	Turkish	0,38	Arap-Türk	0,23
Arap-Türk	0,14	Arap-Türk	0,13	Arap-Türk	0,19	Turkish	0,03
Toplam	0,32	Toplam	0,71	Toplam	0,58	Toplam	0,52
The Chase Manhattan	0,87	The Chase Manhattan	1,16	Societe Generale	0,65	The Chase Manhattan	0,95
Ulusalbank	0,64	Societe Generale	1,01	The Chase Manhattan	0,63	Societe Generale	0,61
Citibank	0,51	Citibank	0,95	Bank Mellat	0,61	Abn Amro Bank N.V.	0,56
Westdeutsche L.	0,50	Ulusalbank	0,94	Abn Amro Bank N.V.	0,57	Bank Mellat	0,56
Abn Amro Bank N.V.	0,47	Abn Amro Bank N.V.	0,72	Citibank	0,54	Banka Di Roma S.P.A.	0,23
Credit Lyonnais	0,47	Kıbrıs Kredi	0,62	Westdeutsche L.	0,36	Westdeutsche L.	0,18
Societe Generale	0,41	Bank Mellat	0,61	Kıbrıs Kredi	0,22	Habib Bank	0,16
Kıbrıs Kredi	0,36	Habib Bank	-0,12	Credit Lyonnais	0,18	Credit Lyonnais	0,11
Bank Mellat	0,27	Westdeutsche L.	-1,70	Habib Bank	0,17	Ulusalbank	0,08
Habib Bank	0,07	Banka Di Roma S.P.A.	-2,25	Ulusalbank	0,02	Citibank	-0,26
Banka Di Roma S.P.A.	0,05	Credit Lyonnais	-2,40	Banka Di Roma S.P.A.	-0,88	Kıbrıs Kredi	-0,31
Toplam	0,51	Toplam	0,85	Toplam	0,51	Toplam	0,32

Kaynak: TBB, a.g.e.

yabancı bankalarda bu oran değeri 0.71, şube bankalarda ise 0.85 ile inceleme döneminin en yüksek oranını vermişlerdir.

1993-1996 döneminde vergi öncesi kar/özkaynaklar oranının; düşüş gösterdiği bankalar özel sermayeli bankalardan Yaşarbank (0.42, 0.32, 0.27, 0.14), Pamukbank (0.17, 0.17, 0.15, 0.14), Yurtbank (0.22, 0.09, 0.06, 0.05), yükseliş gösterdiği bankalar kamusal sermayeli bankalardan Vakıflar bankası (0.23, 0.30, 0.36, 0.44), özel sermayeli bankalardan Akbank (0.46, 0.52, 0.58, 0.63), İşbank (0.33, 0.38, 0.45, 0.66), kurulu yabancı bankalardan Türk Sakura (0.43, 0.66, 0.90, 0.96)'dır.

Grupları içersinde 1993-1996 yılında vergi öncesi kar/özkaynaklar oranını; yüksek tutanlar, Körfezbank, Finansbank, Garanti Yatırım, Dışbank, TEB, Demirbank, Tekstilbank, Akbank, Koçbank, Sitebank, Midlandbank, Türk Sakura, Bnp Ak Dresdner, The Chase Manhattan bank, Societe Generale, düşük tutanlar Derbank, İmar bankası, Pamukbank, Türk Ticaret, Esbank, Arap Türk, Turkish Bank'tır.

5. GENEL DEĞERLENDİRME

1993-1996 döneminde Türkiye'de faaliyet gösteren ticari bankaların aktif-pasif yapılarının genel değerlendirilmesine geçmeden önce, toplu sonuçların özet tablolar halinde verilmesi analizi kolaylaştıracaktır:

Tablo 29: Ticari Banka Gruplarının Şube ve Personel Sayılarındaki Değişimlerin Toplu Değerleri

	Şube(Değişim)			Personel(Değişim)			Şube/Personel			
	94-93	95-94	96-95	94-93	95-94	96-95	1993	1994	1995	1996
<i>Kamusal Sermayeli</i>	-88	7	11	2.002	-1.060	-2.415	26	26	25	24
<i>Özel Sermayeli</i>	-1	117	179	-2.342	2.793	5.295	20	19	19	20
<i>Kurulu Yabancı Banka</i>	-1	4	-1	781	10	77	17	27	26	27
<i>Şube Açan Yabancı Banka</i>	-1	2	1	49	72	108	23	22	22	22

Tablo 30: Ticari Banka Gruplarının Karşılaştırmalı Bilanço Analizi Tablo Sonuçları (%Değişim)

	Mevduat			Mevduat Dışı Kaynak			Diğer Pasifler			Özkaynaklar			Kar		
	94-93	95-94	96-95	94-93	95-94	96-95	94-93	95-94	96-95	94-93	95-94	96-95	94-93	95-94	96-95
Kamusal Sermayeli	135	107	135	58	43	73	96	90	84	71	67	107	-53	168	90
Özel Sermayeli	158	106	128	-26	102	186	80	134	32	108	111	111	98	182	120
Kurulu Yabancı Banka	188	252	134	-18	-15	264	46	110	59	89	170	89	453	39	120
Şube Açık Yabancı Banka	234	328	80	-19	18	69	55	147	218	-6	225	239	374	-7	74

	Likit Aktifler			Krediler			Donuk Aktifler			Diğer Aktifler			Toplam Aktifler		
	94-93	95-94	96-95	94-93	95-94	96-95	94-93	95-94	96-95	94-93	95-94	96-95	94-93	95-94	96-95
Kamu Sermayeli	103	72	140	96	127	98	114	99	991	149	64	181	107	95	122
Özel Sermayeli	93	104	93	77	120	145	105	94	140	217	121	92	97	111	121
Kurulu Yabancı Banka	55	125	141	54	134	135	107	115	128	199	248	93	64	137	132
Şube Yabancı Banka	74	129	145	3	202	54	333	34	81	-2	318	96	50	149	113

Tablo 31: Ticari Banka Gruplarının Oran Analizi Toplu Sonuçları

	Özkaynak/Aktif				Özkaynak/Yab. Kayn.				Likit Aktif/Aktif				Likit Aktif/Yab. Kaynak			
	1993	1994	1995	1996	1993	1994	1995	1996	1993	1994	1995	1996	1993	1994	1995	1996
Kamu Sermayeli	0.09	0.06	0.05	0.05	0.09	0.06	0.05	0.05	0.38	0.37	0.32	0.35	0.41	0.39	0.34	0.37
Özel Sermayeli	0.10	0.11	0.12	0.11	0.11	0.12	0.13	0.13	0.44	0.43	0.42	0.37	0.49	0.48	0.47	0.41
Kurulu Yabancı Banka	0.11	0.19	0.16	0.14	0.12	0.24	0.19	0.16	0.61	0.58	0.55	0.57	0.68	0.72	0.65	0.66
Şube Yabancı Banka	0.12	0.19	0.12	0.15	0.14	0.24	0.13	0.17	0.56	0.65	0.60	0.69	0.64	0.81	0.68	0.81

	Krediler/Aktif				Krediler/Yab. Kayn.				Takipteki Krd/Top. Krd.			
	1993	1994	1995	1996	1993	1994	1995	1996	1993	1994	1995	1996
Kamu Sermayeli	0.40	0.38	0.44	0.39	0.44	0.40	0.47	0.41	0.04	0.04	0.03	0.02
Özel Sermayeli	0.42	0.38	0.39	0.44	0.47	0.42	0.44	0.49	0.02	0.03	0.02	0.02
Kurulu Yabancı Banka	0.30	0.28	0.27	0.28	0.33	0.34	0.33	0.32	0.03	0.04	0.02	0.02
Şube Yabancı Banka	0.35	0.24	0.29	0.21	0.39	0.29	0.33	0.24	0.03	0.23	0.04	0.04

	Gider/Gelir				Gider/Aktif				Faiz Dışı Gider/Gider				Faiz Geliri/Gelir			
	1993	1994	1995	1996	1993	1994	1995	1996	1993	1994	1995	1996	1993	1994	1995	1996
Kamu Sermayeli	0.77	0.72	0.62	0.67	0.21	0.20	0.17	0.20	0.33	0.27	0.25	0.30	0.90	1.01	0.91	0.92
Özel Sermayeli	0.79	0.93	0.76	0.76	0.15	0.20	0.17	0.17	0.32	0.26	0.29	0.26	1.00	1.04	0.92	0.97
Kurulu Yabancı Banka	0.74	0.56	0.64	0.68	0.11	0.18	0.17	0.16	0.47	0.41	0.31	0.28	1.05	0.96	0.95	0.98
Şube Yabancı Banka	0.61	0.52	0.72	0.82	0.10	0.20	0.16	0.22	0.44	0.48	0.48	0.36	1.04	0.89	0.98	1.02

	Gelir/Aktif				V.Ö.K. Aktif				V.Ö.K. Özkaynak			
	1993	1994	1995	1996	1993	1994	1995	1996	1993	1994	1995	1996
Kamu Sermayeli	0.27	0.29	0.28	0.30	0.03	0.00	0.01	0.01	0.32	0.00	0.12	0.17
Özel Sermayeli	0.19	0.22	0.23	0.23	0.04	0.04	0.05	0.05	0.38	0.36	0.45	0.46
Kurulu Yabancı Banka	0.14	0.33	0.27	0.23	0.03	0.14	0.09	0.07	0.32	0.71	0.58	0.52
Şube Yabancı Banka	0.16	0.39	0.22	0.27	0.06	0.16	0.06	0.05	0.51	0.85	0.51	0.32

Bankacılık sektörü açısından 1993 yılı, bir çok değişimin yaşandığı, çok sayıda yeniliğin sunulduğu bir yıl olmuştur. 1993 yılında gerçekleşen yüksek büyüme oranı, beraberinde bankaların kredi hacminin artmasına ve buna bağlı olarak da karı etkileyen önemli bir kalem olan faiz gelirlerinin artmasına sebep olmuştur. Karın artmasına sebep olan faktörlerden birisi de . bankaların tuttuğu açık pozisyonlardır. Bankalar, Merkez Bankası'nın izlediği düşük kur politikası sebebiyle sahip oldukları dövizleri T.L.'ye çevirerek çeşitli enstrümanlarda değerlendirme fırsatını yakaladılar. Bu fırsatı iyi değerlendirenler ise, pahalı olan T.L. mevduatı yerine dış borçlanma yoluna giderek büyük kazançlar elde ettiler.¹¹² 1993 yılında bankacılık sektöründe yaşanan diğer bir önemli gelişme de, bankaların VDMK ihracına yönelmesidir. VDMK ihracı ile bankalar mevduata göre daha ucuz bir kaynak elde etme fırsatı yakalamışlardır.¹¹³

1993 yılında yabancı bankaların sermaye yeterliliği ve likidite oranlarının ulusal bankalara göre yüksek, krediler/aktif ve krediler/yabancı kaynaklar oranlarının ise düşük kaldığı gözlenmiştir. Ancak takipteki krediler/toplam krediler oranı yabancı bankalarda, özel sermayeli bankalardan daha yüksektir.

Yabancı bankaların gider/gelir, gider/aktif oranları ulusal bankalara göre düşük iken yüksek olması beklenen gelir/aktif oranının da bu banka gruplarına göre düşük olması bir çelişkiyi ifade etmektedir. Faiz dışı gider/gider ve faiz geliri/gelir oranı diğer banka gruplarına göre yüksek olan yabancı bankaların aktif karlılıkları ve özsermaye karlılıkları şube açan yabancı bankalarda yüksek, kurulmuş yabancı bankalarda özel sermayeli bankalara göre daha düşük gerçekleşmiştir.

Şube başına düşen personel sayısı kurulmuş yabancı bankalarda diğer banka gruplarına göre düşük, şube açan yabancı bankalarda özel sermayeli bankalara göre yüksektir.

1994 yılında ekonomik dengedeki yapısal sorunlar, bankacılık sektörüne yansiyarak sistem içinde giderek derinleşen olumsuzluklara yol açmıştır. Sonuçta 1994 yılında ekonomik ve siyasi faktörlerdeki beklenmedik gelişmeler Türk ekonomisi ve

¹¹² "Kredilerden Kazandılar", *Capital Dergisi*, (9/1993), s. 103.

¹¹³ Talat YEŞİLOĞLU. "Darıştı 1994'ün Başına", *Capital Dergisi*, (1/1994), s. 102.

dolayısıyla Türk bankacılık sektörünü bir kriz ortamına sürüklemiştir. Bu kriz, uzun yılların ve ekonomideki yapısal sorunların birikiminden kaynaklanmıştır.¹¹⁴

Ancak bu kriz ortamında yabancı sermayeli bankalar ulusal bankalara göre karlarını en fazla arttıran banka grubu olarak dikkat çekmektedirler. Zira 1994'te kamusal sermayeli bankaların karları 1993'e göre %53 azalırken, özel sermayeli bankaların karları %98 artmıştır. Buna karşın kurulmuş yabancı bankalardaki kar artışı oranı; %453 ile özel sermayeli bankalardan yaklaşık 4,5 kat, şube açan yabancı bankalarda %374 ile özel sermayeli bankalardan yaklaşık 3,5 kat fazladır.

1994 yılında yabancı bankaların pasif yapıları incelendiğinde; mevduatlarındaki artış ulusal bankalara göre yüksek gerçekleşirken, mevduat dışı kaynakları 1993 yılına göre azalmıştır. Diğer pasiflerindeki artış ulusal bankalara göre düşük olmuştur. Şube açan yabancı bankaların özsermayeleri 1993 yılına göre azalırken, kurulmuş yabancı bankalar özsermayelerini, kamusal sermayeli bankalara oranla daha fazla arttırmışlardır. Yabancı bankaların karları 1994 yılında 1993-1996 döneminin en yüksek düzeyinde artış gerçekleştirmiştir.

1994 yılında yabancı bankaların aktif yapıları incelendiğinde; toplam aktifleri likit aktifleri ve kredilerindeki artışı; ulusal bankalara oranla düşük olmuştur. Şube açan yabancı bankalar donuk aktiflerini diğer banka gruplarına göre arttırırken, kurulmuş yabancı bankaların donuk aktiflerindeki artış özel sermayeli bankalardan yüksek gerçekleşmiştir. Şube açan yabancı bankaların diğer aktif kalemleri 1993 yılına göre azalırken kurulmuş yabancı bankaların diğer aktifler kaleminde artış kamusal sermayeli bankalara göre yüksek olmuştur.

Yabancı sermayeli bankaların sermaye yeterliliği, likidite ve karlılık oranları ulusal bankalara göre yüksektir. Krediler/aktif ve Krediler/yabancı kaynaklar oranları yabancı sermayeli bankalarda ulusal bankalara göre düşük gerçekleşirken, takipteki krediler/toplam krediler oranı şube açan yabancı bankalarda inceleme döneminin en yüksek değerini vermiştir (0.23). Kurulmuş yabancı bankaların takipteki krediler/toplam krediler oranı, kamusal sermayeli bankalarla aynı , özel sermayeli

¹¹⁴ALTUNBAŞ ve SARISU., a.g.e., s. 66.

bankalardan ise yüksektir. Yabancı bankalarda, krediler/aktif oranının düşük olmasına rağmen, takipteki krediler/toplam krediler oranının yüksek olmasının sebebi yabancı bankaların yöneticilerinin ifadesine göre, Türkiye'deki bankaların çoğunun batık kredi diye kabul etmediği kalemlerin bu bankaların standartlarının yüksek olması sebebiyle batık kredi kabul edilmesinden kaynaklanmaktadır.¹¹⁵

Gider/gelir ve gider/ aktif oranları şube açan yabancı bankalarda ulusal bankalarla aynı kurulmuş yabancı bankalarda ise düşüktür. Yabancı bankaların gelir/aktif oranı yüksektir.

Faiz dışı gider/gider oranı yabancı sermayeli bankalarda yüksektir. Faiz geliri/gelir oranı ise düşüktür. Bu oranın düşük olması faiz dışı gelirlerin yüksek olduğunu göstermektedir. 1994 yılında yabancı bankaların faaliyetlerini faklılaştırarak tek gelir kaynağına bağlı kalmadığını ve faaliyetlerinin geniş kapsamlı olduğunu söylemek mümkündür.

Yabancı sermayeli ve özel sermayeli bankalar 1994 yılında birer şube kapatırlarken kamusal sermayeli bankalar, 1993-1996 döneminin en fazla şubesini, 88 şubelerini kapatmışlardır. Özel sermayeli bankalar bir şube kapatmalarına karşın çıkardıkları personel sayısı, 88 şube kapatan kamusal sermayeli bankaların çıkardığı personel sayısından fazladır. Kamusal sermayeli bankaların şube başına düşen personel sayısı ise çıkarttıkları personele karşın hala yüksektir. Yabancı bankalar personel sayılarını arttırmışlardır. Şube başına düşen personel sayısı şube açan yabancı bankalarda diğer banka gruplarına göre yüksektir.

1995 yılında ekonomide istikrarın görelî olarak sağlanması ve ekonomik faaliyetin canlanması bankacılık sistemini de olumlu yönde etkilemiştir. 1995 yılında 1994 yılına göre bankacılık sisteminin büyümesinde; ekonominin büyümesi, kredi talebinin artması, menkul kıymet gelirlerinin artması, mevduat faizlerinin görelî olarak düşmesi, T.L. finansal aktiflere talebin artması, mali sistem dışına çıkan kaynakların mali sisteme dönüşünün sürmesi, bankaların yurtdışından borçlanma imkanlarının

¹¹⁵ Rauf BAYSAL ve Tolga KOÇ., "Bizler Riski Sevmeyiz", *Capital Dergisi*, (8/1993), s. 17.

iyileşmesi ve T.L.'nin yabancı paralar karşısında reel olarak değer kazanması etken olmuştur.¹¹⁶

1995 yılında yabancı bankaların pasif yapıları incelendiğinde; mevduatlarındaki artış ulusal bankalara göre daha yüksek olmuştur. Kurulu yabancı bankalar mevduat dışı kaynaklarını 1994 yılına göre azaltırlarken, şube açan yabancı bankaların bu kalemdeki artışları ulusal bankalara göre düşüktür. Kurulu yabancı bankaların diğer pasifler kalemindeki artış kamusal sermayeli bankalardan yüksek gerçekleşirken, şube açan yabancı bankaların diğer pasifler kalemlerindeki artış diğer banka gruplarına göre yüksek olmuştur. Yabancı bankalar 1995 yılında özkaynaklarını ulusal bankalara göre en fazla arttıran gruptur. 1994 yılında kar kaleminde en yüksek artışı gösteren yabancı bankaların 1995'te kar artışları ulusal bankalara göre düşüktür. Şube açan yabancı bankaların karları ise 1994'e göre azalma göstermiştir.

1995 yılında yabancı bankaların aktif yapıları incelendiğinde; toplam aktif, likit aktif, krediler ve diğer aktif kalemlerindeki artış ulusal bankalara göre yüksek oranda gerçekleşmiştir. Kurulu yabancı bankaların donuk aktifleri diğer ulusal bankalara göre daha fazla artarmış, şube açan yabancı bankaların ise ulusal bankalara oranla oranla düşük olmuştur.

1995 yılında yabancı sermayeli bankaların likidite ve karlılık oranları ulusal bankalara göre yüksektir. Sermaye yeterliliği oranları ise kurulmuş yabancı bankalarda yüksek olup, şube açan yabancı bankalarla özel sermayeli bankalarda aynı değerdedir. Krediler/aktif, krediler/yabancı kaynaklar oranları yabancı bankalarda ulusal bankalara göre düşüktür. Takipteki krediler/krediler oranı şube açan yabancı bankalarda diğer banka gruplarına göre daha yüksektir. Kurulu yabancı bankaların takipteki krediler/krediler oranı özel sermayeli bankalarla aynıdır. Yabancı bankaların gider/gelir oranı özel sermayeli bankalardan düşüktür. Gider/aktif oranı şube açan yabancı bankalarda diğer banka gruplarına göre düşüktür. Yabancı bankaların faiz dışı giderler/gider ve faiz gelirleri/gelir oranı ulusal bankalara göre yüksektir.

¹¹⁶ *Türkiye Bankalar Birliği*, Bankalarımız 1995,. (Yayın No:196, 1996), s. 27.

Son yıllarda bankacılık sisteminde şube sayısında dikkat çeken bir azalma eğilimi izlenirken 1995 yılında yeniden bir artış görülmüştür.¹¹⁷ Özel sermayeli bankalar 117, kamusal sermayeli bankalar 7, kurulmuş yabancı bankalar 4, şube açan yabancı bankalar 2 yeni şube daha açmışlardır. Kamusal sermayeli bankalar yeni şubeler açmalarına karşın personel sayılarını azaltırken, özel sermayeli bankalar personel sayılarına açtıkları yeni şubelere paralel olarak arttırmışlardır. Kurulmuş yabancı bankalar 10, şube açan yabancı bankalar 72 yeni personel almışlardır. Şube başına düşen personel sayısı ise; şube açan bankalarda diğer banka gruplarına göre yüksektir.

Türk bankacılık sistemi 1996 yılında yüksek bir büyüme performansı göstermiştir. 1994 yılında yaşanan ekonomik krizle birlikte gelen hızlı küçülmenin ardından 1995 yılında gerçekleşen reel büyüme 1996'da da sürmüştür. Bu olumlu gelişmelerin en önemli nedeni ekonomik faaliyetin canlılığını koruması, mali piyasalarda istikrarın sürmesi, pozitif reel faiz oranlarına bağlı olarak T.L. cinsinden finansal varlıklara olan talebin yüksek kalması, ekonomik birimlerin portföy tercihli döviz taleplerinin yavaş olsa da azalması, faiz oranlarının nominal olarak hızlı bir düşüş içinde olması, T.L.'nin reel olarak değer kazanması olmuştur.¹¹⁸

1996 yılında yabancı bankaların pasif yapıları incelendiğinde; şube açan yabancı bankaların mevduatlarındaki artış diğer banka gruplarına göre düşük gerçekleşmiştir. Kurulu yabancı bankaların mevduatlarındaki artış ise özel sermayeli bankalara göre yüksek olmuştur. Mevduatın en fazla artış gösterdiği grup (%135) kamusal sermayeli bankalardır. Bu artışta kamu ortak hesabı uygulaması nedeniyle kamu kuruluşlarının repoda bulunan fonlarının kamu bankalarında vadesiz mevduat olarak toplanması önemli bir rol oynamıştır.¹¹⁹ Kurulu yabancı bankalar mevduat dışı kaynaklarını en fazla arttıran, şube açan yabancı bankalar ise en az arttıran banka grubudur. Diğer pasifler kalemindeki artış; şube açan yabancı bankalarda ulusal bankalardan yüksek,

¹¹⁷ *Türkiye Bankalar Birliği*, a.g.e., Yayın No:196, s. 36.

¹¹⁸1996 Yılında Türkiye Ekonomisi ve Türk Bankacılık Sistemindeki Gelişmeler, *Bankacılık Dergisi*, sayı: 21, 1997, s. 32.

¹¹⁹Bankacılık Dergisi. a.g.e., s. 35.

kurulu yabancı bankalarda artış özel sermayeli bankalardan yüksek olmuştur. Şube açan yabancı bankalar özkaynaklarını ulusal bankalara göre daha fazla arttırırken, kurulu yabancı bankaların özkaynaklarındaki artış ulusal bankalara göre düşük olmuştur. Kardaki artış şube açan yabancı bankalarda ulusal bankalara göre düşük, kurulmuş yabancı bankalarda ise özel sermayeli bankalarla aynıdır.

1996 yılında yabancı bankaların aktif yapıları incelendiğinde; kurulmuş yabancı bankalar toplam aktiflerini en fazla arttıran, şube açan yabancı bankalar ise en az arttıran banka gruplarıdır. Yabancı bankalar likit aktiflerini en fazla arttıran banka grubudur. Krediler ve donuk aktiflerdeki artış; şube açan yabancı bankalarda ulusal bankalara göre düşük, kurulu yabancı bankalarda özel sermayeli bankalardan düşüktür. Yabancı bankaların diğer aktifler kalemindeki artış ise özel sermayeli bankalardan yüksek olmuştur.

Yabancı bankaların sermaye yeterliliği, likidite oranları ulusal bankalara göre yüksek değerler almıştır. Krediler/aktif, krediler/yabancı kaynaklar oranları ise yabancı sermayeli bankalarda ulusal bankalara göre düşüktür. Takipteki krediler/toplam krediler oranı şube açan yabancı bankalarda diğer banka gruplarına göre yüksektir. Gider/gelir oranı şube açan yabancı bankalarda ulusal bankalara göre yüksek, kurulu yabancı bankalarda ulusal bankalara göre düşüktür. Gider/aktif oranı şube açan yabancı bankalarda ulusal bankalara göre yüksek, kurulu yabancı bankalarda ise ulusal bankalara göre düşüktür. Faiz dışı gider/gider oranı şube açan yabancı bankalarda ulusal bankalara göre yüksek, kurumuş yabancı bankalarda ise özel sermayeli bankalara göre yüksektir. Faiz geliri/gelir oranı yabancı bankalarda ulusal bankalara göre yüksektir. Gelir/aktif oranı kamusal sermayeli bankalarda yüksek değer alırken, şube açan yabancı bankalarda bu oran özel sermayeli bankalardan yüksektir. Aktif karlığı oranı kurulu yabancı bankalarda ulusal bankalara göre yüksek, şube açan yabancı bankalarda ise özel sermayeli bankalarla aynıdır. Özsermaye karlılığı oranında ise en yüksek değer kurulu yabancı bankalarda gözlenirken, şube açan yabancı bankalarda bu oran özel sermayeli bankalara göre düşüktür. 1996 yılında özel sermayeli bankaların karlarındaki artış oldukça yüksektir. Bunun nedeni ise kredilerini en fazla arttıran banka grubu olması olabilir.

1996 yılında özel sermayeli bankalar 179, kamusal sermayeli bankalar 11, şube açan yabancı bankalar 1 yeni şube açarlarken, kurulmuş yabancı bankalar 1 şubelerini kapatmışlardır.

Genel olarak 1993-1996 döneminde; sermaye yeterliliğinin önemli bir göstergesi olan özsermayenin aktiflere oranı incelendiğinde özsermayenin kamusal sermayeli bankalarda diğer banka gruplarına göre zayıf olduğu ve yıllara göre azaldığı görülmekte. Kamu bankalarında özsermaye/aktif oranının diğer banka gruplarından düşük olmasına paralel olarak yabancı kaynakların payının arttığını gösteren özkaynaklar/yabancı kaynaklar oranı da 1993-1996 dönemi boyunca diğer banka gruplarından düşük gerçekleşmiştir.

Bankaların hem aktif hem de pasifinde oluşan nakit ihtiyaçlarını karşılayabilme gücü olan likidite, müşterilerin yapısına, mali pazarlara ve yönetimin aldığı genel anlamlı politik kararlara bağlıdır. 1993-1996 döneminde yabancı bankaların likit aktiflerinin artan bir seyir izlemesine paralel olarak likidite oranlarında yabancı bankalarda diğer banka gruplarına göre dönem boyunca yüksek olmuştur. İlgili dönemde Kamu bankalarının likiditesi ise 1993-1996 döneminde diğer banka gruplarına göre düşük gerçekleşmiştir.

Banka, kredi verenlerle kredi alanlar arasında aracılık rolü oynayan kurumlardır. Bu yüzden kredilerin aktif içindeki payının yüksek olması bankanın gerçek görevini yaptığının bir göstergesi kabul edilmektedir. Özel sermayeli ve kurulmuş yabancı bankaların 1993-1996 döneminde kredilerinde artış görülmesine karşın, yabancı bankaların kredi ler/aktif oranı, yabancı kaynakların ne derece kredilere plase edildiğini gösteren krediler/yabancı kaynaklar oranı dönem boyunca düşük kalmıştır. Özel sermayeli bankalarda ise söz konusu oranlar genelde 1993-1996 döneminde diğer banka gruplarına göre yüksektir.

Kredi yönetiminin bir başarı ölçütü olan takipteki krediler/toplam krediler oranı kredilerindeki artışa rağmen özel sermayeli bankalarda düşüktür. 1994-1995-1996 yıllarında şube açan yabancı bankalarda ise bu oran diğer banka gruplarına göre yüksek olmuştur. Bunun nedeni Türkiye'deki bankaların çoğunun batık kredi diye kabul

etmediği kalemlerin yabancı bankaların standartlarının yüksekliği nedeniyle batık kredi olarak kabul edilmesi gösterilmekle birlikte, 1994 yılındaki bu oran oldukça yüksek gerçekteşmiştir.

Bankalar aktif pasif yapılarının durumundan para kazanırlar. Bankaların birincil geliri, çeşitli aktif kalemlerinden kazandığı faiz geliridir. Bu faiz gelirleri menkul kıymet gelirleri ve bankacılık hizmet gelirleri tarafından tamamlanır ve toplam geliri oluşturur. Bankanın birinci maliyeti olan mevduata ve diğer fonlara ödediği faiz gideri ise, kazançları sağlamak için katlanılan işletme ve personel giderleriyle toplam gideri oluşturur. Toplam giderin toplam gelire oranı ise bankaların genel etkinliğin ya da bankaların yönetim mekanizmasının çok yaygın ve güvenilir bir göstergesi olup yüksek performansla çalışan bankalarda bu oran düşüktür. Özel sermayeli bankalarda gider/gelir oranı 1993-1996 döneminde yüksek düzeyde seyretmiştir.

Bankaların fonksiyonlarını devam ettirebilmeleri için kar etmeye ihtiyaçları vardır. Özkaynakların karlılığı ve aktif karlılığı oranlarına göre 1993-1996 yılları arasında en başarılı banka grubu yabancı bankalardır. Tüm ticaret bankaları içersinde ise 1993-1996 döneminde karlılığını arttırarak hep yüksek düzeyde kar oranları veren tek banka Akbank'dır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada; 1996 yılsonu itibariyle Türkiye’de faaliyet gösteren ulusal ve yabancı ticari bankaların 1993-1996 döneminde sermaye yeterlilikleri, likidite yeterlilikleri, aktif kaliteleri, gelir-gider yapıları, karlılıkları, bilançolarının aktif ve pasif yapılarıyla ilgili durumları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Değerlendirmeler sonucunda görüldüğü gibi, Türkiye’de faaliyet gösteren ulusal bankalardan kamusal sermayeli ticari bankalar, sistem içersinde az sayıda olmalarına karşın çok büyük paya, aktif varlığa sahip ve önemli kaynakları kontrol etmekte. Resmi mevduatın sadece kamu bankalarına kanalize edilmesi kamu bankalarının bir kısmının faaliyet dönemi sonunda gerçekleşen zararlarını görev zararı olarak hazineye aktarması haksız rekabet unsuru olmaktadır. Ancak kamu bankalarının sektör içindeki performansları diğer gruplara göre son derece yetersiz olup, haksız rekabetten kaynaklanan avantajlarını bile kullanamadığı özel ve yabancı bankalarla rekabet edemediğı, düşük karlılık oranlarıyla da kendini göstermekte. Bu yüzden bütün kamu bankalarının, gelişen ekonomik koşullara ve rekabet seviyesine bağılı olarak ekonomideki genel etkinliğı ve verimliliğı yükseltmek amacıyla en kısa zamanda özelleştirilmeleri gerekmektedir. Böylece tüm bankalar farklı kanunlara ve hiçbir ayrıcalığa tabi olmadan faaliyet gösterebilecekler, eşit rekabet koşulları altında hizmet sunabileceklerdir. Bu durumda piyasadaki rekabet artacak, mevcut kaynakların etkin kullanılması sağlanabilecektir. Sistem içinde mevcut kaynakların verimli kullanımı ve etkin dağılımı kaynak israfını önleyecektir. Böylece kaynak israfının ekonomiye olan olumsuz etkisi giderilebilecektir. Bunun sonucu olarakta; toplumda birikmiş bulunan tasarrufları toplamaya ve birikimlerin arttırılmasına çalışan, karşılığında bunların kullanılabilirliğini sağlamaya ve yaratılabilir fonları çoğaltıp, yatırım kararlarını kolaylaştırıp, tüketimi arttırmak yoluyla ekonomiye dinamizm katması gereken bankalar ve dolayısıyla ekonomi olumlu yönde etkilenecektir.

Genel olarak Türkiye’de uygulanan ekonomik politikalar nedeniyle finans sektöründe yaşanan belirsizlikler ticari bankaları da olumsuz yönde etkilemektedir ve uzun vadeye yayılmış planlar oluşturmakta güçlükler çekilmektedir. Bu durum, finans sektörünün omurgasını oluşturan bankaların büyüme stratejileri önünde bir engel teşkil etmektedir ve enflasyonun neden olduğu belirsizlik bankaların aktif pasif yönetimini (emniyet, likidite ve karlılığı sağlamak için mevduat ve kredi politikalarının denetimi) profesyonelce yapmalarını engellemektedir.

KAYNAKLAR

- AKGÜÇ, Öztin. *Mali Tablolar Analizi*, İstanbul: Muhasebe Enstitüsü Yayın No:64
Muhasebe Enstitüsü Eğitim ve Araştırma Vakfı Yayın No: 16, 9. Baskı, 1995.
- AKILLIOĞLU, Zeki ve ALTUNTAŞ, Yener ve ÇANGA, Ahmet. “Türk Bankacılık Sisteminde Kamu Bankalarının Özelleştirme Gereği”, *Hazine Dergisi*, Sayı:3, Temmuz 1996.
- ALTUNBAŞ, Yener ve SARISU, Ayhan. *Avrupa Birliği Sürecinde Türk ve Avrupa Bankacılık Sistemlerinin Karşılaştırılması*, İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği Yayınları No: 200, 1996.
- ALTUNDAŞ, Serdar. *Avrupa Topluluğu 1993 Tek Pazar Bankacılığı ve Türk Bankacılığının Entegrasyon Sorunları*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 1989.
- AYDIN, Erol. “Aktif- Pasif Yönetiminde Likidite ve Faiz Oranı Riski”, *Uzman Gözüyle Bankacılık Dergisi*, Mart 1993.
- BALAK, Deniz ve SEYMEN, Dilek. *Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Gümrük Birliği'nin Türk Bankacılık Sistemi Üzerindeki Muhtemel Etkileri*, İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği Yayın No: 201, 1996.
- BAYAR, Doğan ve AYDIN, Nurhan. *İşletmelerde Finansal Yönetim*, Eskişehir: ETAM A.Ş. Matbaa Tesisleri 2. Baskı 1994.

BAYSAL, Rauf ve KOÇ, K. Tolga. "Bizler Riski Sevmeyiz", *Capital Dergisi*, 8 / 1993.

ENGİN, Nazım. *Türk ve Yabancı Sermayeli Bankalar*, İstanbul: İTO yayın No: 1990-17, 1990.

EREN, Kasım. *Avrupa Birliğinde ve Türkiye'de Bankacılık*, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım, 1996

EROL, Cengiz. *Nakit Akımı Yaklaşım Yöntemiyle Kredi Değerlemesi*, Ankara: Türkiye Bankalar Birliği Yayınları No: 167, 1991.

KIRKPANTUR, Hikmet. *Ticari Bankaların Bilanço ve Kar-Zarar Cetvellerinin Analizi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi İşletme Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 1987.

KOCH, Timothy. *Bank Management*, Çeviren: Metin Çoşkun, 3rd. ed. Fort Wort Tex. : Dryden Press, U.S.A. c 1995. s: 92-138

MERİÇ, İlhan. *Türk Ticaret Banka İşletmelerinde İşletme Riski ve Ekonomik Karlılık*, Ankara: ODTÜ İdari İlimler Fakültesi Yayın No: 36, 1980.

ÖÇAL, Tezer ve ÇOLAK, F.Ömer ve ESER, Kadir. *Para Banka Teori ve Politika*, Ankara. Gazi Kitabevi Yayınları, Mart 1997.

ÖNAL, B. Yıldırım ve DÜZAKIN, Hatice ve AKYÜZ, Meltem. *Türkiye’de Mevduat Sigortası Sisteminin Gelişimi ve Bankaların Risk Değerlendirmesini de İçeren Aktif Bir Mevduat Sigortası Model Önerisi*, İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği Yayınları No: 198, 1996.

ÖZER, Mevlüt. *Vergi Kanunları ve Tek Düzen Muhasebe Sistemi Kapsamında Mali Tablolar ve Finansal Analiz*, Ankara: Özkan Matbacılık-Gazetecilik Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi 2 cilt, 2.Baskı, Ocak 1997.

PALA, Fikri. *Banka Muhasebesi ve Maliyet Sistemi*, Bursa: Uludağ Üniversitesi Güçlendirme Vakfı Yayın No: 5, U.Ü.İ.İ.B.F. İşletme İktisadı ve Muhasebe Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayın No: 5 , 3. Baskı, 1995.

PALOMBO, Lüizet. “Banka Birleşmeleri ve Satın Almaları”, *Bankacılar Dergisi*, Sayı: 20, 1997.

PARASIZ, İlker. *Para Banka ve Finansal Piyasalar*, Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları 5. Baskı, 1994.

SEVAL, Belkıs. *Kredilendirme Süreci ve Kredi Yönetimi*, İstanbul: Muh. Ens. Yayın No: 59 Muh. Ens. Eğitim ve Araştırma Vakfı Yayın No:11, İ.Ü.

ŞENVER, Bülent. *Banka Bilançolarınının Tahlil Yöntemleri*, Türkiye Bankalar Birliği Yayın No: 143 2. Basım 1988.

TEVFIK, T. Arman ve TEVFIK, Gürman. *Bankalarda Finansal Yönetime Giriş*, İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği Yayınları No: 203, 1997.

ULUDAĞ, İlhan ve EKREN, Nazım. *Avrupa Topluluğu ve Türk Bankacılık Sistemi: Karşılaştırmalı Analitik Bir Değerlendirme*, Ankara: Türkiye Bankalar Birliği, 1993.

ULUÇAY, İlker. *Türk Bankacılık Sisteminin Gelişimi ve Türkiye'deki Uluslararası Bankacılığın Analizi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 1997.

YEŞİLOĞLU, Talat. "Darısı 1994'ün Başına", *Capital Dergisi*, 1/1994.

YEŞİLOĞLU, Talat. "10 Yıldaki Müthiş Değişim". *Capital Dergisi*, 5/ 1996

İMKB, Bankalara Ait Finansal Oranlar, Şirketler Yıllığı 2.cilt 1996 s:1261

TÜSİAD, 21. Yüzyıla Doğru Türkiye: Geleceğe Dönük Bir Atılım Stratejisi TÜSİAD 3. Bölüm Ekonomik İstikrar Arayışı: Temel Koşulların Sağlanması, Yayın No: T /1992. 11.155, Kasım 1992.

Bankacılık Dergisi, 1996 Yılında Türkiye Ekonomisi ve Türk Bankacılık Sistemindeki Gelişmeler, Sayı: 21, 1997.

Capital Dergisi, Kredilerden Kazandılar, 9 / 1993.

Türkiye Bankalar Birliği, Bankalarımız 1993, Yayın No: 180, 1994.

Türkiye Bankalar Birliği, Banks in Turkey 1994, Yayın No: 40, 1995.

Türkiye Bankalar Birliği, Bankalarımız 1995, Yayın No: 196, 1996.

Türkiye Bankalar Birliği, Bankalarımız 1996, Yayın No: 202, Mayıs 1997.

EKLER

EK 1: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Şube Sayıları

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Ziraat	1.283	Ziraat	1.255	Ziraat	1.262	Ziraat	1.262
Halk	766	Halk	763	Halk	761	Halk	765
Emlak	430	Emlak	394	Emlak	396	Emlak	403
Vakıflar	336	Vakıflar	324	Vakıflar	326	Vakıflar	327
Etibank	141	Etibank	132	Etibank	130	Etibank	129
Toplam	2.956	Toplam	2.868	Toplam	2.875	Toplam	2.886
Türkiye İş	808	Türkiye İş	812	Türkiye İş	819	Türkiye İş	822
Akbank	545	Akbank	500	Akbank	482	Akbank	489
Yapı Kredi	363	Yapı Kredi	363	Yapı Kredi	374	Yapı Kredi	374
Türk Ticaret	313	Türk Ticaret	295	Türk Ticaret	285	Türk Ticaret	274
Türkiye Garanti	199	Şekerbank	191	Şekerbank	190	Şekerbank	204
Şekerbank	186	Türkiye Garanti	170	Türkiye Garanti	169	Türkiye Garanti	171
Pamukbank	152	Pamukbank	153	Pamukbank	154	Pamukbank	160
Türkiye İmar	147	Türkiye İmar	150	Türkiye İmar	150	Türkiye İmar	150
Yaşarbank	60	Toprakbank	66	Toprakbank	85	Toprakbank	96
Sümerbank	49	Yaşarbank	62	Yaşarbank	73	Yaşarbank	78
Tarişbank	42	Esbank	50	Esbank	66	Esbank	73
Esbank	38	Sümerbank	49	Sümerbank	49	Sümerbank	69
Egebank	28	Tarişbank	41	Tarişbank	41	Adabank	50
Toprakbank	28	Adabank	36	Adabank	40	Egebank	48
Adabank	26	Egebank	28	Egebank	38	Koçbank	43
Türk Dış Ticaret	21	Koçbank	23	Koçbank	33	Tarişbank	42
Koçbank	19	Türk Dış Ticaret	20	Demirbank	27	Demirbank	38
Demirbank	14	Demirbank	14	Kentbank	24	Türk Dış Ticaret	32
İktisat	14	İktisat	14	Türk Dış Ticaret	22	Kentbank	31
Tekstil	12	Tekstil	14	İktisat	15	TEB	26
TEB	10	Kentbank	11	Tekstil	15	Finansbank	24
Bank Ekspres	8	Bank Ekspres	10	TEB	14	İnterbank	20
Alternatif	7	İnterbank	10	Finansbank	13	Tekstil	20
İnterbank	7	TEB	10	İnterbank	13	İktisat	19
Körfezbank	6	Alternatif	7	Bank Ekspres	12	Bank Ekspres	14
Kentbank	6	Körfezbank	5	Yurt	8	Yurt	14
Derbank	4	Derbank	4	Alternatif	7	Alternatif	8
Finansbank	4	Finansbank	4	Körfezbank	6	Bank Kapital	8
Bank Kapital	2	Bank Kapital	2	Derbank	4	Derbank	6
Oyakbank	2	Oyakbank	2	Oyakbank	4	Oyakbank	6
Garanti Yatırım	0	Yurt	2	Bank Kapital	2	Körfezbank	5
Yurt	0	Garanti Yatırım	1	Garanti Yatırım	2	Garanti Yatırım	1
Toplam	3.120	Toplam	3.119	Toplam	3.236	Toplam	3.415
Osmanlı	64	Osmanlı	62	Osmanlı	59	Osmanlı	59
Turkish	6	Turkish	7	Turkish	14	Turkish	14
Arap-Türk	4	Arap-Türk	4	Arap-Türk	4	Arap-Türk	4
Bnp-Ak Dresdner	2	Bnp-Ak Dresdner	2	Bnp-Ak Dresdner	2	Bnp-Ak Dresdner	2
Sitebank	2	Sitebank	2	Sitebank	2	Türk Sakura	2
Türk Sakura	2	Türk Sakura	2	Türk Sakura	2	Sitebank	1
Midland	1	Midland	1	Midland	1	Midland	1
Toplam	81	Toplam	80	Toplam	84	Toplam	83
Bank Mellat	3	Bank Mellat	3	Bank Mellat	3	Citibank	4
Citibank	3	Citibank	3	Citibank	3	Bank Mellat	3
Banka Di Roma S.P.A.	2	Banka Di Roma S.P.A.	2	Kıbrıs Kredi	3	Kıbrıs Kredi	3
Credit Lyonnais	2	Credit Lyonnais	2	Banka Di Roma S.P.A.	2	Banka Di Roma S.P.A.	2
Habib Bank	2	Westdeutsche L.	2	Credit Lyonnais	2	The Chase Manhattan	2
Westdeutsche L.	2	Abn Amro Bank N.V.	1	Westdeutsche L.	2	Westdeutsche L.	2
Abn Amro Bank N.V.	1	Habib Bank	1	Abn Amro Bank N.V.	1	Abn Amro Bank N.V.	1
Kıbrıs Kredi	1	Kıbrıs Kredi	1	Habib Bank	1	Credit Lyonnais	1
Ulusalbank	1	Ulusalbank	1	Ulusalbank	1	Habib Bank	1
Societe Generale	1	Societe Generale	1	Societe Generale	1	Ulusalbank	1
The Chase Manhattan	1	The Chase Manhattan	1	The Chase Manhattan	1	Societe Generale	1
Toplam	19	Toplam	18	Toplam	20	Toplam	21

Kaynak: TBB, Bankalarımız 1993, 1994, 1995, 1996 yıllıkları.

EK 2: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Personel Sayıları

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Ziraat	38.203	Ziraat	36.954	Ziraat	35.962	Ziraat	34.566
Halk	15.073	Halk	14.643	Halk	14.702	Halk	14.285
Emlak	11.278	Emlak	10.923	Emlak	10.844	Emlak	10.369
Vakıflar	8.338	Vakıflar	8.121	Vakıflar	8.755	Vakıflar	8.833
Etibank	2.869	Etibank	3.118	Etibank	2.436	Etibank	2.231
Toplam	75.761	Toplam	73.759	Toplam	72.699	Toplam	70.284
Türkiye İş	16.243	Türkiye İş	15.538	Türkiye İş	14.858	Türkiye İş	14.137
Akbank	8.028	Yapı Kredi	7.786	Yapı Kredi	8.395	Yapı Kredi	9.281
Yapı Kredi	7.642	Akbank	7.479	Akbank	7.209	Akbank	7.308
Türk Ticaret	6.571	Türk Ticaret	6.213	Türk Ticaret	5.338	Türk Ticaret	4.929
Pamukbank	4.245	Pamukbank	3.937	Pamukbank	4.036	Pamukbank	4.343
Türkiye Garanti	4.169	Türkiye Garanti	3.743	Türkiye Garanti	3.890	Türkiye Garanti	4.208
Şekerbank	3.638	Şekerbank	3.498	Şekerbank	3.393	Şekerbank	3.365
Yaşarbank	1.306	Yaşarbank	1.261	Toprakbank	1.536	Toprakbank	2.059
Türkiye İmar	1.086	Türkiye İmar	1.105	Esbank	1.511	Koçbank	1.978
Esbank	1.012	Esbank	1.080	Koçbank	1.447	Esbank	1.729
Türk Dış Ticaret	850	Toprakbank	883	Yaşarbank	1.442	Yaşarbank	1.535
Sümerbank	792	Türk Dış Ticaret	773	Türkiye İmar	1.167	Demirbank	1.283
Egebank	775	Sümerbank	703	Egebank	866	Türkiye İmar	1.251
İktisat	735	Egebank	697	Türk Dış Ticaret	839	Sümerbank	1.055
Tarişbank	676	Tarişbank	660	İktisat	736	Egebank	1.013
Koçbank	589	İktisat	658	Kentbank	726	Türk Dış Ticaret	931
Demirbank	560	Koçbank	514	Tarişbank	687	TEB	865
Toprakbank	495	TEB	483	Sümerbank	622	İnterbank	859
TEB	474	Demirbank	454	TEB	584	Kentbank	807
İnterbank	462	İnterbank	445	Tekstil	552	İktisat	787
Tekstil	460	Tekstil	445	İnterbank	537	Tekstil	725
Bank Ekspres	366	Finansbank	327	Finansbank	498	Tarişbank	704
Finansbank	349	Bank Ekspres	309	Bank Ekspres	396	Finansbank	630
Körfezbank	221	Körfezbank	282	Körfezbank	332	Bank Ekspres	429
Adabank	205	Adabank	219	Adabank	274	Adabank	401
Kentbank	191	Alternatif	179	Alternatif	261	Körfezbank	350
Alternatif	178	Kentbank	129	Demirbank	258	Alternatif	336
Derbank	87	Garanti Yatırım	114	Yurt	152	Yurt	278
Oyakbank	80	Oyakbank	110	Garanti Yatırım	139	Bank Kapital	271
Bank Kapital	74	Derbank	72	Oyakbank	136	Oyakbank	201
Garanti Yatırım	0	Bank Kapital	71	Derbank	103	Garanti Yatırım	139
Yurt	0	Yurt	50	Bank Kapital	90	Derbank	118
Toplam	62.559	Toplam	60.217	Toplam	63.010	Toplam	68.305
Osmanlı	718	Osmanlı	1.490	Osmanlı	1.413	Osmanlı	1.518
Arap-Türk	212	Arap-Türk	201	Turkish	265	Turkish	257
Turkish	179	Turkish	193	Arap-Türk	202	Arap-Türk	206
Bnp-Ak Dresdner	78	Türk Sakura	79	Türk Sakura	83	Bnp-Ak Dresdner	80
Türk Sakura	77	Bnp-Ak Dresdner	78	Bnp-Ak Dresdner	79	Türk Sakura	74
Sitebank	62	Sitebank	64	Sitebank	64	Midland	56
Midland	40	Midland	42	Midland	51	Sitebank	43
Toplam	1.366	Toplam	2.147	Toplam	2.157	Toplam	2.234
Citibank	170	Citibank	201	Citibank	281	Citibank	370
Banka Di Roma S.P.A.	86	Westdeutsche L.	88	Westdeutsche L.	95	Westdeutsche L.	104
Westdeutsche L.	85	Banka Di Roma S.P.A.	86	Abn Amro Bank N.V.	82	Abn Amro Bank N.V.	86
Bank Mellat	62	Abn Amro Bank N.V.	78	Banka Di Roma S.P.A.	81	The Chase Manhattan	83
The Chase Manhattan	59	The Chase Manhattan	63	The Chase Manhattan	65	Banka Di Roma S.P.A.	69
Credit Lyonnais	56	Bank Mellat	54	Bank Mellat	52	Bank Mellat	53
Societe Generale	51	Credit Lyonnais	52	Societe Generale	44	Societe Generale	50
Ulusalbank	49	Ulusalbank	47	Credit Lyonnais	40	Credit Lyonnais	41
Abn Amro Bank N.V.	33	Societe Generale	46	Kıbrıs Kredi	36	Kıbrıs Kredi	36
Habib Bank	33	Kıbrıs Kredi	22	Ulusalbank	35	Ulusalbank	25
Kıbrıs Kredi	23	Habib Bank	19	Habib Bank	17	Habib Bank	19
Toplam	707	Toplam	756	Toplam	828	Toplam	936

Kaynak: TBB, a.g.e.

EK 3: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Mevduat Büyüklükleri (Milyar TL.)

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Ziraat	108.906	Ziraat	262.343	Ziraat	541.561	Ziraat	1.355.600
Emlak	52.150	Emlak	104.572	Halk	229.994	Halk	560.936
Halk	33.778	Halk	104.021	Emlak	188.294	Emlak	405.500
Vakıflar	33.104	Vakıflar	67.592	Vakıflar	165.425	Vakıflar	377.937
Etibank	9.194	Etibank	19.496	Etibank	28.052	Etibank	7.548
Toplam	237.132	Toplam	558.024	Toplam	1.153.326	Toplam	2.707.521
Türkiye İş	50.554	Türkiye İş	142.798	Türkiye İş	247.460	Türkiye İş	474.905
Yapı Kredi	35.958	Yapı Kredi	104.301	Yapı Kredi	200.534	Yapı Kredi	420.679
Akbank	32.170	Akbank	85.973	Akbank	154.430	Akbank	334.102
Pamukbank	25.547	Pamukbank	72.858	Pamukbank	133.390	Pamukbank	282.086
Türk Ticaret	23.411	Türk Ticaret	53.763	Türk Ticaret	87.523	Türkiye Garanti	194.574
Türkiye Garanti	18.944	Türkiye Garanti	50.491	Türkiye Garanti	85.446	Türk Ticaret	181.335
Bank Ekspres	11.127	Yaşarbank	31.191	Yaşarbank	56.323	Türkiye İmar	125.456
Yaşarbank	10.604	Esbank	24.150	Esbank	55.755	Yaşarbank	125.031
Finansbank	9.501	Şekerbank	13.525	Türkiye İmar	40.584	Esbank	110.985
Esbank	6.705	Egebank	13.057	İnterbank	37.093	İnterbank	102.801
Demirbank	6.702	İktisat	12.765	Koçbank	33.682	Toprakbank	97.973
Şekerbank	6.333	Türkiye İmar	12.369	Toprakbank	33.463	Koçbank	88.434
Türkiye İmar	5.063	İnterbank	11.527	Egebank	31.506	Demirbank	84.397
Tekstil	2.842	Koçbank	9.712	İktisat	29.681	Sümerbank	71.471
Koçbank	2.473	Toprakbank	8.290	Demirbank	29.121	Körfezbank	66.020
Egebank	2.391	TEB	6.856	Körfezbank	29.062	Egebank	65.556
TEB	2.245	Türk Dış Ticaret	6.730	Şekerbank	23.847	İktisat	60.677
Türk Dış Ticaret	2.180	Demirbank	6.230	TEB	19.601	TEB	56.294
Körfezbank	2.083	Bank Ekspres	5.774	Finansbank	18.843	Şekerbank	53.518
İktisat	2.065	Körfezbank	5.049	Kentbank	16.788	Finansbank	47.280
İnterbank	2.034	Tarişbank	4.567	Türk Dış Ticaret	12.903	Alternatif	41.991
Yurt	1.918	Kentbank	4.158	Bank Ekspres	12.530	Türk Dış Ticaret	37.963
Tarişbank	1.786	Tekstil	3.828	Sümerbank	11.701	Bank Ekspres	33.283
Kentbank	1.592	Finansbank	2.822	Alternatif	10.345	Kentbank	30.992
Toprakbank	1.509	Alternatif	1.294	Tekstil	8.745	Tekstil	22.178
Alternatif	885	Sümerbank	1.192	Tarişbank	7.562	Yurt	17.414
Garanti Yatırım	603	Oyakbank	684	Yurt	4.478	Tarişbank	17.325
Adabank	301	Yurt	619	Bank Kapital	1.789	Bank Kapital	16.926
Sümerbank	210	Adabank	528	Adabank	1.581	Adabank	8.329
Derbank	172	Garanti Yatırım	353	Garanti Yatırım	1.433	Oyakbank	5.072
Bank Kapital	120	Derbank	245	Oyakbank	1.293	Derbank	3.484
Oyakbank	48	Bank Kapital	64	Derbank	708	Garanti Yatırım	1.425
Toplam	270.076	Toplam	697.763	Toplam	1.439.200	Toplam	3.279.956
Osmanlı	3.358	Osmanlı	8.733	Osmanlı	19.344	Osmanlı	65.814
Arap-Türk	740	Arap-Türk	1.588	Bnp-Ak Dresdner	8.703	Arap-Türk	12.741
Turkish	291	Turkish	1.230	Arap-Türk	6.904	Bnp-Ak Dresdner	10.366
Türk Sakura	159	Bnp-Ak Dresdner	1.154	Sitebank	4.310	Midland	8.356
Sitebank	156	Türk Sakura	524	Turkish	3.104	Türk Sakura	7.280
Bnp-Ak Dresdner	39	Sitebank	262	Midland	2.895	Turkish	6.946
Midland	2	Midland	163	Türk Sakura	2.856	Sitebank	1.026
Toplam	4.745	Toplam	13.654	Toplam	48.116	Toplam	112.529
Citibank	934	Citibank	2.384	Citibank	8.451	Citibank	15.743
Banka Di Roma S.P.A.	262	Banka Di Roma S.P.A.	726	The Chase Manhattan	5.037	The Chase Manhattan	11.605
Societe Generale	148	The Chase Manhattan	704	Abn Amro Bank N.V.	2.616	Westdeutsche L.	5.635
Bank Mellat	105	Westdeutsche L.	520	Westdeutsche L.	2.132	Societe Generale	3.557
Westdeutsche L.	83	Bank Mellat	519	Societe Generale	1.772	Abn Amro Bank N.V.	2.860
Ulusalbank	50	Abn Amro Bank N.V.	321	Credit Lyonnais	1.448	Banka Di Roma S.P.A.	1.428
Abn Amro Bank N.V.	44	Credit Lyonnais	202	Banka Di Roma S.P.A.	1.312	Bank Mellat	1.348
The Chase Manhattan	27	Societe Generale	139	Bank Mellat	822	Ulusalbank	727
Kıbrıs Kredi	14	Ulusalbank	119	Ulusalbank	636	Credit Lyonnais	715
Habib Bank	9	Kıbrıs Kredi	22	Kıbrıs Kredi	42	Kıbrıs Kredi	102
Credit Lyonnais	6	Habib Bank	14	Habib Bank	27	Habib Bank	46
Toplam	1.682	Toplam	5.670	Toplam	24.295	Toplam	43.766

Kaynak: TBB, Bankalarımız 1996. (İstanbul:TBB Yayınları No: 202, 1997).

EK 4: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Mevduat Dışı Kaynak Büyüklükleri (Milyar TL.)

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Ziraat	29.976	Ziraat	40.208	Emlak	56.591	Ziraat	94.870
Emlak	24.977	Emlak	39.304	Ziraat	49.980	Emlak	86.698
Halk	12.526	Halk	19.050	Vakıflar	27.431	Vakıflar	51.728
Vakıflar	3.754	Vakıflar	11.693	Halk	26.530	Halk	46.198
Etibank	367	Etibank	2.643	Etibank	1.418	Etibank	29
Toplam	71.600	Toplam	112.898	Toplam	167.950	Toplam	279.523
Yapı Kredi	23.613	Türkiye Garanti	16.073	Türkiye Garanti	41.999	Türkiye Garanti	134.872
Türkiye İş	11.493	Yapı Kredi	9.950	Türkiye İş	22.240	Türkiye İş	57.332
İnterbank	10.948	İnterbank	9.578	Yapı Kredi	18.835	Körfezbank	38.830
Türkiye Garanti	9.851	İktisat	9.378	Akbank	12.627	Demirbank	35.007
İktisat	9.435	Akbank	8.229	Demirbank	12.111	İktisat	32.971
Akbank	9.211	Demirbank	7.350	Koçbank	8.791	TEB	31.398
Dışbank	9.095	Dışbank	5.492	Finansbank	8.307	Yapı Kredi	27.272
Pamukbank	7.111	Türkiye İş	5.338	Yaşarbank	8.131	Koçbank	24.597
Demirbank	6.075	Finansbank	4.974	Esbank	7.868	Toprakbank	23.868
Yaşarbank	5.669	Pamukbank	4.125	İktisat	7.461	Finansbank	23.152
Esbank	5.331	Esbank	3.559	İnterbank	6.943	Dışbank	19.148
Finansbank	5.186	Körfezbank	3.507	TEB	5.463	İnterbank	17.899
Körfezbank	3.196	TEB	2.634	Türk Ticaret	5.047	Esbank	15.704
TEB	2.141	Yaşarbank	1.375	Körfezbank	4.709	Tekstil	12.514
Türk Ticaret	1.957	Koçbank	1.314	Pamukbank	4.462	Bank Ekspres	11.725
Koçbank	1.914	Egebank	1.096	Dışbank	3.778	Pamukbank	10.027
Egebank	1.909	Bank Ekspres	747	Alternatif	3.721	Kentbank	9.587
Bank Kapital	1.260	Türk Ticaret	576	Bank Ekspres	3.411	Alternatif	9.580
Bank Ekspres	1.182	Tekstil	555	Kentbank	2.669	Türk Ticaret	7.360
Kentbank	998	Alternatif	448	Tekstil	2.512	Akbank	6.336
Tekstil	957	Toprakbank	385	Egebank	2.276	Yaşarbank	5.861
Şekerbank	905	Oyakbank	334	Şekerbank	1.100	Oyakbank	4.687
Alternatif	815	Kentbank	330	Toprakbank	1.059	Egebank	3.586
Toprakbank	741	Bank Kapital	184	Tarişbank	1.009	Tarişbank	1.331
Oyakbank	270	Şekerbank	184	Oyakbank	654	Bank Kapital	879
Tarişbank	258	Tarişbank	74	Bank Kapital	344	Sümerbank	719
Türkiye İmar	100	Türkiye İmar	70	Türkiye İmar	300	Şekerbank	663
Garanti Yatırım	83	Yurt	54	Derbank	236	Garanti Yatırım	423
Adabank	70	Derbank	7	Garanti Yatırım	183	Derbank	399
Yurt	31	Adabank	0	Adabank	113	Yurt	158
Derbank	8	Garanti Yatırım	0	Yurt	57	Adabank	0
Sümerbank	0	Sümerbank	0	Sümerbank	1	Türkiye İmar	0
Toplam	131.813	Toplam	97.920	Toplam	198.417	Toplam	567.885
Sitebank	3.957	Sitebank	3.686	Osmanlı	1.583	Osmanlı	9.341
Midland	2.370	Arap-Türk	1.425	Midland	1.520	Türk Sakura	5.409
Bnp-Ak Dresdner	2.314	Bnp-Ak Dresdner	1.066	Sitebank	1.519	Bnp-Ak Dresdner	4.045
Türk Sakura	521	Midland	855	Türk Sakura	824	Midland	2.510
Osmanlı	399	Türk Sakura	701	Bnp-Ak Dresdner	680	Arap-Türk	2.431
Turkish	252	Osmanlı	250	Arap-Türk	580	Turkish	1.228
Arap-Türk	99	Turkish	95	Turkish	150	Sitebank	0
Toplam	9.912	Toplam	8.078	Toplam	6.856	Toplam	24.964
Societe Generale	2.211	Societe Generale	1.217	Citibank	2.353	Societe Generale	3.570
Citibank	1.324	Banka Di Roma S.P.A.	743	Westdeutsche L.	1.631	Westdeutsche L.	3.518
Westdeutsche L.	1.117	Abn Amro Bank N.V.	722	Abn Amro Bank N.V.	533	Citibank	1.968
Abn Amro Bank N.V.	658	Westdeutsche L.	715	The Chase Manhattan	439	Abn Amro Bank N.V.	868
The Chase Manhattan	361	The Chase Manhattan	617	Bank Mellat	421	Credit Lyonnais	554
Ulusalbank	350	Citibank	369	Credit Lyonnais	382	The Chase Manhattan	105
Banka Di Roma S.P.A.	235	Ulusalbank	340	Societe Generale	361	Banka Di Roma S.P.A.	27
Credit Lyonnais	202	Credit Lyonnais	301	Banka Di Roma S.P.A.	149	Kıbrıs Kredi	22
Bank Mellat	52	Bank Mellat	266	Ulusalbank	13	Bank Mellat	0
Habib Bank	1	Habib Bank	0	Habib Bank	0	Habib Bank	0
Kıbrıs Kredi	0	Kıbrıs Kredi	0	Kıbrıs Kredi	0	Ulusalbank	0
Toplam	6.511	Toplam	5.290	Toplam	6.282	Toplam	10.632

Kaynak: TBB, a.g.e.

EK 5: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Diğer Pasif Büyüklükleri (Milyar TL.)

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Ziraat	18.184	Ziraat	28.788	Ziraat	66.173	Ziraat	124.267
Emlak	11.859	Vakıflar	20.609	Emlak	31.021	Halk	60.700
Vakıflar	7.188	Emlak	17.184	Halk	29.147	Emlak	57.766
Halk	4.529	Halk	11.500	Vakıflar	23.793	Vakıflar	35.332
EtiBank	1.400	EtiBank	2.393	EtiBank	3.157	EtiBank	3.286
Toplam	43.160	Toplam	80.474	Toplam	153.291	Toplam	281.551
Türkiye İş	12.105	Türkiye İş	24.622	Türkiye İş	64.398	Türkiye İş	63.910
Akbank	6.951	Yapı Kredi	13.905	Yapı Kredi	38.614	Yapı Kredi	43.502
Pamukbank	6.737	Akbank	12.406	Akbank	31.720	Akbank	40.675
Yapı Kredi	5.944	Pamukbank	8.153	Pamukbank	19.031	Türkiye Garanti	24.289
Esbank	4.613	Türkiye Garanti	6.583	Esbank	12.446	Pamukbank	22.404
Türkiye Garanti	4.590	Esbank	5.539	Koçbank	11.275	İnterbank	17.895
Yaşarbank	2.599	Yaşarbank	5.362	Türkiye Garanti	9.639	Koçbank	16.158
Türk Ticaret	2.339	Türk Ticaret	4.890	İnterbank	8.569	Türk Ticaret	11.303
İnterbank	2.129	İnterbank	4.316	Yaşarbank	6.491	Demirbank	8.561
İktisat	1.168	Koçbank	3.413	İktisat	5.488	Türk Dış Ticaret	7.773
Egebank	1.111	İktisat	3.085	Türk Dış Ticaret	5.135	İktisat	7.638
Türk Dış Ticaret	1.072	Türk Dış Ticaret	1.892	Türk Ticaret	4.828	Toprakbank	6.870
Koçbank	982	Tekstil	1.349	Toprakbank	4.556	Yaşarbank	6.614
Finansbank	917	TEB	1.287	TEB	3.314	Esbank	6.469
Demirbank	883	Körfezbank	1.164	Demirbank	2.707	Finansbank	5.829
Şekerbank	672	Demirbank	1.158	Finansbank	2.597	Şekerbank	5.201
TEB	595	Egebank	1.042	Yurt	1.840	Türkiye İmar	4.809
Türkiye İmar	526	Şekerbank	941	Şekerbank	1.808	TEB	4.445
Bank Ekspres	479	Finansbank	818	Tekstil	1.783	Körfezbank	3.223
Bank Kapital	459	Toprakbank	789	Egebank	1.738	Tekstil	2.962
Körfezbank	429	Tarişbank	549	Türkiye İmar	1.640	Kentbank	2.521
Tekstil	345	Bank Ekspres	514	Kentbank	1.556	Sümerbank	2.400
Kentbank	260	Oyakbank	503	Tarişbank	1.290	Bank Ekspres	2.190
Toprakbank	239	Sümerbank	484	Bank Ekspres	1.221	Egebank	2.065
Alternatif	230	Kentbank	476	Alternatif	958	Yurt	2.000
Sümerbank	226	Türkiye İmar	380	Oyakbank	889	Oyakbank	1.774
Tarişbank	204	Alternatif	270	Körfezbank	819	Alternatif	1.523
Oyakbank	132	Yurt	119	Sümerbank	781	Tarişbank	1.328
Adabank	39	Garanti Yatırım	84	Garanti Yatırım	455	Bank Kapital	781
Garanti Yatırım	38	Adabank	49	Bank Kapital	257	Garanti Yatırım	450
Derbank	33	Derbank	22	Adabank	134	Adabank	341
Yurt	28	Bank Kapital	17	Derbank	39	Derbank	164
Toplam	59.074	Toplam	106.181	Toplam	248.016	Toplam	328.007
Osmanlı	1.317	Osmanlı	2.566	Osmanlı	4.202	Osmanlı	6.528
Arap-Türk	616	Sitebank	384	Sitebank	1.178	Bnp-Ak Dresdner	1.994
Sitebank	277	Bnp-Ak Dresdner	278	Midland	951	Türk Sakura	1.126
Midland	156	Arap-Türk	232	Bnp-Ak Dresdner	745	Arap-Türk	1.113
Türk Sakura	105	Türk Sakura	151	Türk Sakura	477	Midland	837
Bnp-Ak Dresdner	96	Midland	104	Arap-Türk	272	Sitebank	689
Turkish	50	Turkish	104	Turkish	182	Turkish	408
Toplam	2.617	Toplam	3.819	Toplam	8.007	Toplam	12.695
Societe Generale	1.004	Citibank	1.003	Societe Generale	2.761	The Chase Manhattan	11.036
The Chase Manhattan	307	The Chase Manhattan	569	The Chase Manhattan	2.191	Societe Generale	4.759
Citibank	306	Societe Generale	534	Citibank	1.123	Abn Amro Bank N.V.	3.629
Westdeutsche L.	137	Westdeutsche L.	321	Abn Amro Bank N.V.	729	Citibank	2.571
Ulusalbank	80	Bank Mellat	253	Westdeutsche L.	429	Bank Mellat	1.535
Abn Amro Bank N.V.	64	Abn Amro Bank N.V.	247	Bank Mellat	327	Westdeutsche L.	641
Kıbrıs Kredi	45	Ulusalbank	85	Credit Lyonnais	123	Banka Di Roma S.P.A.	379
Bank Mellat	39	Credit Lyonnais	49	Banka Di Roma S.P.A.	58	Credit Lyonnais	197
Credit Lyonnais	37	Banka Di Roma S.P.A.	45	Ulusalbank	30	Ulusalbank	39
Banka Di Roma S.P.A.	23	Habib Bank	33	Kıbrıs Kredi	28	Habib Bank	27
Habib Bank	3	Kıbrıs Kredi	21	Habib Bank	18	Kıbrıs Kredi	20
Toplam	2.045	Toplam	3.160	Toplam	7.817	Toplam	24.833

Kaynak: TBB, a.g.e.

EK 6: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Özkaynak Büyüklükleri (Milyar TL.)

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Ziraat	12.283	Ziraat	24.169	Ziraat	33.100	Ziraat	52.596
Emlak	4.566	Emlak	9.237	Halk	19.486	Halk	30.918
Halk	3.502	Halk	6.300	Emlak	16.036	Emlak	29.836
Vakıflar	2.312	Vakıflar	5.174	Vakıflar	9.929	Vakıflar	19.543
Etibank	750	Etibank	-4.811	Etibank	-11.826	Etibank	4.992
Toplam	23.413	Toplam	40.069	Toplam	66.725	Toplam	137.885
Türkiye İş	7.109	Türkiye İş	13.294	Türkiye İş	28.993	Akbank	48.682
Akbank	5.053	Yapı Kredi	8.586	Akbank	21.377	Türkiye İş	48.628
Yapı Kredi	3.695	Akbank	8.534	Yapı Kredi	17.761	Yapı Kredi	42.778
Pamukbank	3.062	Türkiye Garanti	6.607	Türkiye Garanti	14.080	Türkiye Garanti	29.156
Türkiye Garanti	2.998	Pamukbank	5.826	Pamukbank	11.129	Pamukbank	24.841
Türk Ticaret	1.566	Esbank	3.288	Esbank	7.202	Esbank	12.305
Esbank	1.509	Türk Ticaret	3.048	Türk Ticaret	6.293	Yaşarbank	11.116
İnterbank	1.402	İnterbank	2.943	Koçbank	5.139	Türk Ticaret	10.159
Koçbank	1.117	Koçbank	2.351	İnterbank	3.986	Koçbank	9.722
İktisat	933	Şekerbank	1.781	Şekerbank	3.615	İnterbank	9.686
Sümerbank	860	İktisat	1.676	Yaşarbank	3.529	Demirbank	8.200
Şekerbank	646	Sümerbank	1.620	İktisat	3.273	Sümerbank	7.907
Egebank	604	Demirbank	1.496	Sümerbank	3.249	Körfezbank	6.847
Türkiye İmar	593	Türk Dış Ticaret	1.467	Toprakbank	2.823	İktisat	6.710
Türk Dış Ticaret	592	Türkiye İmar	1.337	Türkiye İmar	2.812	Finansbank	6.687
Demirbank	568	Egebank	1.305	Egebank	2.625	Şekerbank	6.062
Yaşarbank	566	Yaşarbank	1.276	Demirbank	2.605	Türkiye İmar	5.462
Toprakbank	511	Finansbank	1.265	Finansbank	2.420	Toprakbank	5.331
Finansbank	507	Toprakbank	1.113	Türk Dış Ticaret	2.318	Egebank	4.777
TEB	491	Bank Ekspres	1.066	TEB	2.232	Türk Dış Ticaret	4.645
Körfezbank	326	TEB	903	Oyakbank	1.837	TEB	3.954
Bank Ekspres	264	Alternatif	743	Körfezbank	1.822	Oyakbank	3.895
Tekstil	218	Oyakbank	722	Bank Ekspres	1.382	Kentbank	3.078
Kentbank	215	Körfezbank	698	Tekstil	1.213	Bank Ekspres	2.624
Oyakbank	215	Kentbank	587	Kentbank	1.184	Alternatif	2.425
Alternatif	199	Tekstil	576	Alternatif	1.144	Tekstil	2.234
Adabank	127	Garanti Yatırım	536	Bank Kapital	642	Yurt	2.098
Tarişbank	115	Tarişbank	240	Garanti Yatırım	609	Tarişbank	1.318
Garanti Yatırım	111	Adabank	235	Yurt	557	Garanti Yatırım	1.275
Yurt	75	Yurt	227	Adabank	464	Bank Kapital	1.028
Bank Kapital	69	Derbank	154	Tarişbank	456	Adabank	996
Derbank	62	Bank Kapital	40	Derbank	248	Derbank	603
Toplam	36.378	Toplam	75.540	Toplam	159.019	Toplam	335.229
Osmanlı	656	Osmanlı	1.371	Osmanlı	4.266	Osmanlı	8.128
Bnp-Ak Dresdner	225	Bnp-Ak Dresdner	328	Bnp-Ak Dresdner	788	Bnp-Ak Dresdner	1.618
Arap-Türk	139	Sitebank	256	Sitebank	757	Arap-Türk	1.530
Sitebank	127	Arap-Türk	243	Arap-Türk	543	Midland	896
Turkish	126	Turkish	234	Midland	411	Turkish	843
Midland	92	Midland	174	Turkish	380	Sitebank	530
Türk Sakura	89	Türk Sakura	139	Türk Sakura	272	Türk Sakura	484
Toplam	1.454	Toplam	2.745	Toplam	7.417	Toplam	14.029
Citibank	283	Citibank	384	Citibank	1.016	Citibank	3.530
Abn Amro Bank N.V.	136	Abn Amro Bank N.V.	217	Abn Amro Bank N.V.	513	Abn Amro Bank N.V.	2.117
Societe Generale	86	Societe Generale	143	Societe Generale	379	Westdeutsche L.	1.441
Westdeutsche L.	75	The Chase Manhattan	131	The Chase Manhattan	363	The Chase Manhattan	800
Credit Lyonnais	69	Bank Mellat	88	Westdeutsche L.	338	Societe Generale	513
Banka Di Roma S.P.A.	66	Ulusalbank	55	Credit Lyonnais	160	Banka Di Roma S.P.A.	487
The Chase Manhattan	66	Habib Bank	34	Bank Mellat	124	Bank Mellat	177
Ulusalbank	49	Credit Lyonnais	30	Habib Bank	83	Credit Lyonnais	163
Bank Mellat	40	Kıbrıs Kredi	21	Ulusalbank	65	Habib Bank	117
Habib Bank	26	Banka Di Roma S.P.A.	-70	Kıbrıs Kredi	54	Ulusalbank	62
Kıbrıs Kredi	20	Westdeutsche L.	-176	Banka Di Roma S.P.A.	-308	Kıbrıs Kredi	52
Toplam	916	Toplam	857	Toplam	2.787	Toplam	9.459

Kaynak: TBB, a.g.e.

EK 7: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Kar Büyüklükleri (Milyar TL.)

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Ziraat	8.316	Ziraat	1.350	Vakıflar	5.331	Vakıflar	13.204
Emlak	707	Vakıflar	1.186	Ziraat	3.626	Halk	5.911
Halk	315	Emlak	1.011	Halk	2.331	Emlak	2.211
Vakıflar	154	Halk	901	Emlak	639	Ziraat	1.025
Etibank	61	Etibank	0	Etibank	0	Etibank	356
Toplam	9.553	Toplam	4.448	Toplam	11.927	Toplam	22.707
Akbank	2.750	Akbank	5.927	Yapı Kredi	16.225	Türkiye İş	38.036
Türkiye İş	2.517	Türkiye İş	5.530	Akbank	14.703	Akbank	37.756
Türkiye Garanti	2.233	Türkiye Garanti	4.405	Türkiye İş	12.038	Yapı Kredi	22.725
Yapı Kredi	1.126	Yapı Kredi	2.869	Türkiye Garanti	9.030	Türkiye Garanti	19.573
Demirbank	665	Koçbank	1.562	Körfezbank	5.007	Demirbank	10.028
Türk Dış Ticaret	606	Pamukbank	1.224	Demirbank	4.563	Koçbank	10.010
Finansbank	603	TEB	1.204	Koçbank	4.085	Körfezbank	8.871
İnterbank	519	Demirbank	1.177	Finansbank	3.007	Finansbank	7.427
İktisat	514	Körfezbank	1.105	Türk Dış Ticaret	2.112	Toprakbank	5.548
Körfezbank	505	Finansbank	1.053	Pamukbank	2.033	Türk Dış Ticaret	5.330
Pamukbank	402	Sümerbank	1.008	Toprakbank	1.915	İktisat	5.123
TEB	402	Türk Ticaret	649	Türk Ticaret	1.625	Pamukbank	4.121
Şekerbank	395	İktisat	612	İktisat	1.508	TEB	3.179
Koçbank	362	İnterbank	609	TEB	1.507	Oyakbank	2.524
Türk Ticaret	322	Oyakbank	589	Yaşarbank	1.303	Egebank	2.495
Esbank	316	Tekstil	567	Esbank	1.068	Tekstil	2.128
Toprakbank	274	Şekerbank	406	Egebank	1.031	Yaşarbank	1.711
Yaşarbank	264	Yaşarbank	351	Bank Ekspres	944	İnterbank	1.370
Egebank	255	Alternatif	227	Alternatif	921	Alternatif	1.274
Bank Ekspres	238	Türk Dış Ticaret	203	İnterbank	903	Bank Ekspres	1.243
Tekstil	170	Toprakbank	140	Tekstil	890	Bank Kapital	1.231
Alternatif	159	Egebank	130	Oyakbank	682	Sümerbank	1.219
Kentbank	127	Esbank	105	Kentbank	632	Esbank	1.123
Garanti Yatırım	126	Kentbank	92	Tarişbank	551	Şekerbank	963
Türkiye İmar	96	Garanti Yatırım	61	Sümerbank	547	Kentbank	813
Sümerbank	31	Bank Ekspres	33	Garanti Yatırım	546	Tarişbank	811
Oyakbank	26	Türkiye İmar	25	Bank Kapital	180	Garanti Yatırım	493
Adabank	25	Yurt	16	Türkiye İmar	100	Türkiye İmar	239
Yurt	19	Derbank	7	Şekerbank	75	Türk Ticaret	234
Tarişbank	12	Adabank	2	Yurt	27	Yurt	90
Bank Kapital	8	Bank Kapital	0	Adabank	11	Adabank	35
Derbank	0	Tarişbank	0	Derbank	3	Derbank	7
Toplam	16.067	Toplam	31.888	Toplam	89.772	Toplam	197.730
Osmanlı	300	Osmanlı	2.236	Osmanlı	2.338	Osmanlı	6.410
Sitebank	106	Sitebank	477	Sitebank	700	Bnp-Ak Dresdner	1.227
Bnp-Ak Dresdner	58	Bnp-Ak Dresdner	271	Bnp-Ak Dresdner	681	Midland	921
Türk Sakura	48	Midland	159	Midland	373	Sitebank	804
Midland	42	Türk Sakura	125	Türk Sakura	279	Türk Sakura	556
Turkish	42	Turkish	101	Turkish	236	Arap-Türk	459
Arap-Türk	20	Arap-Türk	36	Arap-Türk	124	Turkish	27
Toplam	616	Toplam	3.405	Toplam	4.731	Toplam	10.404
The Chase Manhattan	130	Citibank	853	The Chase Manhattan	616	The Chase Manhattan	1.336
Citibank	124	The Chase Manhattan	639	Citibank	484	Abn Amro Bank N.V.	1.154
Abn Amro Bank N.V.	69	Societe Generale	500	Societe Generale	442	Societe Generale	566
Societe Generale	57	Abn Amro Bank N.V.	271	Abn Amro Bank N.V.	419	Westdeutsche L.	566
Westdeutsche L.	47	Ulusalbank	117	Westdeutsche L.	201	Bank Mellat	222
Ulusalbank	41	Bank Mellat	62	Bank Mellat	102	Banka Di Roma S.P.A.	149
Credit Lyonnais	36	Kıbrıs Kredi	32	Credit Lyonnais	26	Credit Lyonnais	28
Bank Mellat	9	Westdeutsche L.	5	Habib Bank	11	Habib Bank	11
Kıbrıs Kredi	8	Banka Di Roma S.P.A.	1	Kıbrıs Kredi	11	Citibank	0
Habib Bank	2	Credit Lyonnais	0	Banka Di Roma S.P.A.	0	Kıbrıs Kredi	0
Banka Di Roma S.P.A.	0	Habib Bank	0	Ulusalbank	0	Ulusalbank	0
Toplam	523	Toplam	2.480	Toplam	2.312	Toplam	4.032

Kaynak: TBB, a.g.e.

EK 8: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Likit Aktifler Büyüklükleri (Milyar TL.)

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Ziraat	84.732	Ziraat	157.485	Ziraat	246.533	Ziraat	595.432
Emlak	19.028	Halk	54.914	Halk	101.366	Vakıflar	233.989
Vakıflar	17.967	Vakıflar	36.531	Vakıflar	88.119	Halk	233.791
Halk	17.878	Emlak	33.880	Emlak	56.203	Emlak	138.253
Etibank	4.938	Etibank	10.102	Etibank	10.527	Etibank	5.221
Toplam	144.543	Toplam	292.912	Toplam	502.748	Toplam	1.206.686
Türkiye İş	31.549	Türkiye İş	93.762	Türkiye İş	178.974	Türkiye İş	255.559
Akbank	28.667	Akbank	76.522	Akbank	137.667	Akbank	235.368
Yapı Kredi	25.332	Türkiye Garanti	38.861	Yapı Kredi	79.798	Yapı Kredi	148.050
Türkiye Garanti	17.126	Yapı Kredi	34.719	Türkiye Garanti	58.905	Türkiye Garanti	112.856
Pamukbank	14.149	Türk Ticaret	31.078	Türk Ticaret	45.854	Türk Ticaret	112.496
Finansbank	11.773	Pamukbank	29.650	Pamukbank	45.280	Koçbank	82.446
Türk Ticaret	11.541	Yaşarbank	14.188	Koçbank	35.169	Pamukbank	70.779
Yaşarbank	10.360	Esbank	11.590	Körfezbank	29.308	Toprakbank	64.685
İnterbank	9.508	İktisat	9.417	Esbank	28.119	Demirbank	62.731
Bank Ekspres	9.503	Şekerbank	9.211	Yaşarbank	26.253	Türkiye İmar	55.857
Demirbank	7.597	İnterbank	8.979	Demirbank	26.184	Esbank	50.796
Türk Dış Ticaret	6.952	Körfezbank	8.843	Finansbank	21.148	TEB	49.859
Esbank	6.589	Koçbank	8.712	TEB	17.872	İktisat	49.640
İktisat	6.424	Demirbank	8.545	Toprakbank	17.657	Alternatif	43.796
Körfezbank	4.866	TEB	8.136	Egebank	16.448	Yaşarbank	40.247
Şekerbank	4.120	Türk Dış Ticaret	7.331	İnterbank	15.958	İnterbank	38.325
TEB	2.509	Egebank	6.104	İktisat	12.855	Finansbank	34.760
Koçbank	2.242	Finansbank	4.241	Şekerbank	12.742	Sümerbank	34.148
Tekstil	2.199	Tekstil	3.961	Türkiye İmar	11.839	Egebank	29.296
Yurt	1.963	Toprakbank	3.568	Kentbank	11.555	Türk Dış Ticaret	28.493
Egebank	1.898	Bank Ekspres	3.300	Alternatif	11.330	Şekerbank	22.286
Toprakbank	1.833	Türkiye İmar	3.093	Türk Dış Ticaret	9.195	Kentbank	15.869
Kentbank	1.398	Sümerbank	2.563	Sümerbank	9.181	Tekstil	15.697
Türkiye İmar	1.235	Kentbank	2.458	Tekstil	7.766	Bank Ekspres	14.998
Tarişbank	1.108	Tarişbank	2.214	Bank Ekspres	7.737	Körfezbank	13.369
Garanti Yatırım	720	Oyakbank	1.758	Tarişbank	4.512	Bank Kapital	11.032
Alternatif	631	Alternatif	1.351	Garanti Yatırım	2.527	Adabank	6.514
Bank Kapital	600	Garanti Yatırım	714	Yurt	2.341	Oyakbank	6.483
Sümerbank	587	Adabank	612	Oyakbank	2.161	Tarişbank	6.219
Adabank	195	Yurt	199	Bank Kapital	1.831	Yurt	4.586
Derbank	143	Bank Kapital	152	Adabank	1.219	Garanti Yatırım	2.797
Oyakbank	125	Derbank	132	Derbank	415	Derbank	1.718
Toplam	225.442	Toplam	435.964	Toplam	889.800	Toplam	1.721.755
Sitebank	3.908	Osmanlı	6.302	Osmanlı	11.022	Osmanlı	47.259
Midland	2.164	Sitebank	4.787	Bnp-Ak Dresdner	7.772	Arap-Türk	13.114
Osmanlı	2.026	Arap-Türk	2.269	Sitebank	6.970	Bnp-Ak Dresdner	12.212
Bnp-Ak Dresdner	1.793	Bnp-Ak Dresdner	1.698	Arap-Türk	5.765	Türk Sakura	10.772
Arap-Türk	864	Türk Sakura	1.208	Midland	4.407	Midland	7.335
Türk Sakura	586	Turkish	1.049	Türk Sakura	3.220	Turkish	5.788
Turkish	452	Midland	976	Turkish	1.979	Sitebank	2.461
Toplam	11.793	Toplam	18.289	Toplam	41.135	Toplam	98.941
Societe Generale	2.218	Citibank	3.181	The Chase Manhattan	6.816	The Chase Manhattan	22.242
Citibank	1.293	Societe Generale	2.009	Citibank	6.387	Citibank	14.533
Westdeutsche L.	854	The Chase Manhattan	2.001	Westdeutsche L.	3.229	Societe Generale	10.143
Abn Amro Bank N.V.	676	Abn Amro Bank N.V.	1.045	Societe Generale	2.831	Westdeutsche L.	6.916
The Chase Manhattan	505	Bank Mellat	890	Abn Amro Bank N.V.	2.479	Abn Amro Bank N.V.	5.830
Ulusalbank	480	Westdeutsche L.	789	Credit Lyonnais	1.688	Bank Mellat	1.752
Banka Di Roma S.P.A.	187	Ulusalbank	605	Bank Mellat	1.272	Credit Lyonnais	1.082
Bank Mellat	143	Banka Di Roma S.P.A.	463	Ulusalbank	653	Ulusalbank	758
Credit Lyonnais	109	Credit Lyonnais	271	Banka Di Roma S.P.A.	579	Banka Di Roma S.P.A.	624
Kıbrıs Kredi	65	Kıbrıs Kredi	74	Kıbrıs Kredi	86	Habib Bank	100
Habib Bank	24	Habib Bank	54	Habib Bank	85	Kıbrıs Kredi	83
Toplam	6.554	Toplam	11.382	Toplam	26.105	Toplam	64.063

Kaynak: TBB, a.g.e.

EK 9: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Krediler Büyüklükleri (Milyar TL.)

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Ziraat	69.471	Ziraat	149.363	Ziraat	384.685	Ziraat	773.891
Emlak	42.675	Emlak	65.292	Emlak	106.121	Vakıflar	203.802
Vakıflar	20.165	Vakıflar	55.050	Vakıflar	99.168	Emlak	197.020
Halk	19.655	Halk	27.332	Halk	90.209	Halk	176.669
EtiBank	1.615	EtiBank	3.768	EtiBank	4.088	EtiBank	2.012
Toplam	153.581	Toplam	300.805	Toplam	684.271	Toplam	1.353.394
Türkiye İş	35.844	Yapı Kredi	75.584	Yapı Kredi	153.139	Türkiye İş	314.509
Yapı Kredi	34.196	Türkiye İş	65.212	Türkiye İş	138.287	Yapı Kredi	295.762
Pamukbank	21.056	Pamukbank	49.521	Pamukbank	87.803	Pamukbank	210.874
Akbank	20.163	Türkiye Garanti	31.446	Türkiye Garanti	71.957	Türkiye Garanti	206.020
Türkiye Garanti	16.772	Akbank	27.020	Akbank	54.404	Akbank	142.445
Türk Ticaret	11.648	EsiBank	19.078	EsiBank	39.991	İnterbank	74.044
EsiBank	9.986	Yaşarbank	13.323	Türk Ticaret	31.064	Yaşarbank	70.688
Yaşarbank	6.825	İnterbank	11.067	Yaşarbank	29.171	EsiBank	60.800
Demirbank	6.025	İktisat	10.759	Türkiye İmar	28.426	Toprakbank	60.542
İnterbank	5.746	Türk Ticaret	9.227	İktisat	22.828	Türkiye İmar	58.139
Türk Dış Ticaret	5.734	Türkiye İmar	8.999	İnterbank	21.347	Türk Ticaret	55.996
İktisat	5.672	Koçbank	7.761	Koçbank	20.068	Koçbank	50.957
Koçbank	4.095	Egebank	7.688	Toprakbank	18.837	Demirbank	44.828
Finansbank	3.882	Toprakbank	5.400	Egebank	16.157	İktisat	44.512
Egebank	3.707	Türk Dış Ticaret	5.327	Demirbank	12.759	TEB	44.048
Türkiye İmar	3.467	Demirbank	5.135	TEB	11.921	Finansbank	38.352
Şekerbank	3.393	Finansbank	4.393	Şekerbank	11.672	Egebank	37.813
Bank Ekspres	3.347	TEB	3.909	Türk Dış Ticaret	11.007	Türk Dış Ticaret	34.647
TEB	3.049	Şekerbank	3.857	Kentbank	8.334	Şekerbank	33.117
Tekstil	1.932	Bank Ekspres	3.266	Finansbank	7.907	Sümerbank	32.168
Kentbank	1.595	Tarişbank	2.418	Bank Ekspres	7.661	Kentbank	26.621
Alternatif	1.384	Kentbank	2.242	Körfezbank	5.831	Bank Ekspres	24.531
Körfezbank	1.249	Tekstil	2.207	Tekstil	5.220	Tekstil	22.749
Bank Kapital	1.183	Körfezbank	1.423	Tarişbank	4.818	Tarişbank	13.036
Toprakbank	967	Alternatif	1.106	Yurt	3.273	Körfezbank	12.466
Tarişbank	929	Oyakbank	697	Alternatif	3.074	Yurt	12.291
Oyakbank	496	Yurt	613	Sümerbank	3.053	Alternatif	8.856
Adabank	149	Garanti Yatırım	159	Oyakbank	2.284	Bank Kapital	8.230
Garanti Yatırım	85	Sümerbank	128	Bank Kapital	1.030	Oyakbank	5.656
Derbank	67	Bank Kapital	127	Adabank	839	Derbank	2.044
Yurt	39	Derbank	117	Derbank	355	Adabank	1.547
Sümerbank	13	Adabank	75	Garanti Yatırım	251	Garanti Yatırım	430
Toplam	214.695	Toplam	379.284	Toplam	834.768	Toplam	2.048.718
Osmanlı	2.953	Osmanlı	6.039	Osmanlı	14.098	Osmanlı	31.234
Bnp-Ak Dresdner	718	Arap-Türk	824	Arap-Türk	1.796	Midland	4.460
Arap-Türk	578	Bnp-Ak Dresdner	796	Turkish	1.281	Arap-Türk	3.913
Sitebank	539	Turkish	473	Midland	959	Bnp-Ak Dresdner	3.084
Midland	381	Türk Sakura	342	Türk Sakura	954	Turkish	2.924
Türk Sakura	293	Midland	234	Bnp-Ak Dresdner	873	Türk Sakura	2.782
Turkish	259	Sitebank	89	Sitebank	662	Sitebank	1
Toplam	5.721	Toplam	8.797	Toplam	20.623	Toplam	48.399
Citibank	1.462	Citibank	1.399	Citibank	5.193	Citibank	6.136
Societe Generale	1.145	Abn Amro Bank N.V.	583	Societe Generale	2.404	Abn Amro Bank N.V.	3.844
Westdeutsche L.	492	The Chase Manhattan	517	Abn Amro Bank N.V.	1.820	Westdeutsche L.	3.440
The Chase Manhattan	284	Westdeutsche L.	429	Westdeutsche L.	973	Societe Generale	1.858
Abn Amro Bank N.V.	203	Societe Generale	412	The Chase Manhattan	945	Banka Di Roma S.P.A.	1.376
Credit Lyonnais	199	Banka Di Roma S.P.A.	265	Banka Di Roma S.P.A.	409	Bank Mellat	1.284
Banka Di Roma S.P.A.	105	Credit Lyonnais	224	Credit Lyonnais	352	The Chase Manhattan	961
Bank Mellat	74	Bank Mellat	223	Bank Mellat	349	Credit Lyonnais	317
Ulusalbank	60	Ulusalbank	81	Ulusalbank	26	Kıbrıs Kredi	58
Kıbrıs Kredi	12	Kıbrıs Kredi	8	Kıbrıs Kredi	17	Ulusalbank	17
Habib Bank	2	Habib Bank	1	Habib Bank	0	Habib Bank	4
Toplam	4.938	Toplam	4.142	Toplam	12.488	Toplam	19.295

Kaynak: TBB, a.g.e.

EK 10: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Donuk Aktifler Büyüklükleri (Milyar TL.)

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Emlak	25.408	Emlak	57.474	Emlak	110.983	Emlak	212.518
Ziraat	4.086	Halk	7.806	Ziraat	19.569	Ziraat	37.924
Halk	3.562	Ziraat	7.530	Halk	13.597	Vakıflar	25.134
Vakıflar	3.300	Vakıflar	5.928	Vakıflar	11.422	Halk	20.606
Etibank	712	Etibank	749	Etibank	2.872	Etibank	5.662
Toplam	37.068	Toplam	79.487	Toplam	158.443	Toplam	301.844
Türkiye İş	7.851	Türkiye İş	14.708	Yapı Kredi	26.755	Türkiye Garanti	56.288
Yapı Kredi	5.467	Yapı Kredi	12.383	Türkiye İş	23.637	Türkiye İş	51.845
Akbank	3.499	Türkiye Garanti	7.131	Türkiye Garanti	14.392	Yapı Kredi	51.637
Türkiye Garanti	2.754	Akbank	7.075	Akbank	11.509	Akbank	30.188
Pamukbank	2.667	Pamukbank	5.265	Pamukbank	10.799	Pamukbank	16.762
Türkiye İmar	1.449	İktisat	2.683	Esbank	5.220	Demirbank	14.612
İktisat	1.249	Esbank	2.454	Yaşarbank	4.217	Esbank	13.386
Esbank	1.176	Türk Ticaret	2.344	İnterbank	4.149	Sümerbank	10.163
Türk Ticaret	973	Şekerbank	1.895	Türk Ticaret	4.076	Türk Ticaret	7.772
İnterbank	875	Yaşarbank	1.815	Şekerbank	3.443	Bank Ekspres	6.701
Şekerbank	819	İnterbank	1.666	İktisat	3.265	Şekerbank	6.235
Yaşarbank	791	Sümerbank	1.440	Sümerbank	2.922	Koçbank	5.197
Sümerbank	703	Türkiye İmar	1.227	Demirbank	2.067	Finansbank	4.564
Egebank	344	Demirbank	860	Finansbank	1.654	Türkiye İmar	4.222
Türk Dış Ticaret	323	Bank Ekspres	640	Türkiye İmar	1.606	Oyakbank	3.984
Demirbank	299	Türk Dış Ticaret	584	Bank Ekspres	1.275	İktisat	3.856
Oyakbank	255	Egebank	505	Toprakbank	1.159	Yaşarbank	3.818
Adabank	192	Finansbank	441	Türk Dış Ticaret	1.150	İnterbank	3.574
Finansbank	180	Toprakbank	358	Alternatif	1.078	Toprakbank	3.222
Tarişbank	166	Koçbank	300	Egebank	1.057	Türk Dış Ticaret	2.350
Koçbank	135	Tekstil	253	Koçbank	1.016	Kentbank	2.176
Tekstil	129	Oyakbank	236	Körfezbank	892	Egebank	1.887
Bank Ekspres	115	Kentbank	227	Tekstil	866	Körfezbank	1.615
Alternatif	110	Alternatif	214	Kentbank	811	Tekstil	1.466
Toprakbank	84	Tarişbank	211	TEB	456	Alternatif	1.378
TEB	66	TEB	181	Tarişbank	311	TEB	1.286
Bank Kapital	63	Derbank	110	Garanti Yatırım	234	Adabank	777
Derbank	48	Adabank	85	Derbank	224	Tarişbank	527
Kentbank	40	Körfezbank	68	Adabank	167	Bank Kapital	517
Körfezbank	32	Garanti Yatırım	54	Yurt	81	Garanti Yatırım	457
Yurt	17	Yurt	29	Bank Kapital	28	Derbank	392
Garanti Yatırım	3	Bank Kapital	0	Oyakbank	28	Yurt	267
Toplam	32.874	Toplam	67.442	Toplam	130.544	Toplam	313.121
Osmanlı	654	Osmanlı	1.422	Osmanlı	2.938	Osmanlı	7.550
Bnp-Ak Dresdner	117	Arap-Türk	210	Arap-Türk	449	Arap-Türk	735
Arap-Türk	92	Bnp-Ak Dresdner	147	Bnp-Ak Dresdner	387	Bnp-Ak Dresdner	650
Sitebank	39	Midland	79	Turkish	183	Turkish	379
Midland	38	Turkish	66	Midland	157	Midland	285
Turkish	21	Sitebank	57	Sitebank	137	Sitebank	159
Türk Sakura	5	Türk Sakura	22	Türk Sakura	48	Türk Sakura	30
Toplam	966	Toplam	2.003	Toplam	4.299	Toplam	9.788
Citibank	92	Banka Di Roma S.P.A.	639	Citibank	989	Citibank	1.787
Westdeutsche L.	34	Citibank	215	Abn Amro Bank N.V.	170	Abn Amro Bank N.V.	243
Banka Di Roma S.P.A.	33	Westdeutsche L.	69	Bank Mellat	77	Westdeutsche L.	221
Credit Lyonnais	22	Abn Amro Bank N.V.	56	Banka Di Roma S.P.A.	68	Bank Mellat	121
Abn Amro Bank N.V.	21	Credit Lyonnais	40	The Chase Manhattan	63	Banka Di Roma S.P.A.	115
Societe Generale	19	Bank Mellat	37	Westdeutsche L.	47	The Chase Manhattan	91
Bank Mellat	18	Habib Bank	21	Habib Bank	43	Habib Bank	75
Habib Bank	11	Societe Generale	19	Credit Lyonnais	28	Kıbrıs Kredi	37
Ulusalbank	4	The Chase Manhattan	14	Ulusalbank	14	Societe Generale	25
Kıbrıs Kredi	3	Ulusalbank	10	Kıbrıs Kredi	11	Credit Lyonnais	14
The Chase Manhattan	3	Kıbrıs Kredi	6	Societe Generale	3	Ulusalbank	10
Toplam	260	Toplam	1.126	Toplam	1.513	Toplam	2.739

Kaynak: TBB, a.g.e.

EK 11: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Diğer Aktifler Büyüklükleri (Milyar TL.)

BANKA	93	BANKA	94	BANKA	95	BANKA	96
Ziraat	19.376	Halk	51.721	Halk	102.316	Halk	273.597
Halk	13.554	Ziraat	42.479	Ziraat	43.652	Ziraat	221.111
Emlak	7.148	Emlak	14.663	Vakıflar	33.200	Vakıflar	34.819
Vakıflar	4.630	Vakıflar	8.745	Emlak	19.273	Emlak	34.220
EtiBank	4.507	EtiBank	5.102	EtiBank	3.314	EtiBank	3.316
Toplam	49.215	Toplam	122.710	Toplam	201.753	Toplam	567.063
Türkiye İş	8.533	Türk Ticaret	20.278	Türkiye İş	34.231	Yapı Kredi	61.507
Türk Ticaret	5.433	Türkiye İş	17.900	Yapı Kredi	32.277	Türkiye İş	60.948
Pamukbank	4.989	Yapı Kredi	16.926	Akbank	31.277	Akbank	59.550
Yapı Kredi	4.622	Akbank	10.451	Pamukbank	26.164	Pamukbank	45.064
Akbank	3.807	Yaşarbank	10.229	Türk Ticaret	24.322	Yaşarbank	35.580
Türkiye Garanti	1.963	Pamukbank	7.751	Yaşarbank	16.136	Türk Ticaret	34.127
Yaşarbank	1.726	İnterbank	7.262	İnterbank	16.041	İnterbank	33.708
Demirbank	972	Türkiye Garanti	6.722	Türkiye Garanti	14.940	Türkiye Garanti	27.300
İnterbank	905	İktisat	4.657	Esbank	11.009	Demirbank	24.022
Finansbank	878	Esbank	3.518	Demirbank	10.097	Esbank	21.604
İktisat	771	Demirbank	2.871	İktisat	8.463	Türkiye İmar	17.748
Esbank	723	Türk Dış Ticaret	2.540	Koçbank	6.719	İktisat	15.291
Şekerbank	619	Egebank	2.333	Toprakbank	6.163	Finansbank	12.699
Türk Dış Ticaret	537	Şekerbank	1.874	Egebank	5.514	Toprakbank	11.141
Körfezbank	393	Finansbank	1.857	Körfezbank	5.387	Koçbank	10.321
Toprakbank	392	Koçbank	1.580	Türk Dış Ticaret	4.894	Egebank	9.483
Koçbank	375	Toprakbank	1.391	Finansbank	4.464	Türk Dış Ticaret	9.369
Bank Ekspres	325	Körfezbank	1.189	Türkiye İmar	3.565	Sümerbank	7.237
Egebank	322	Bank Ekspres	929	Bank Ekspres	2.816	Körfezbank	6.341
Tekstil	272	Türkiye İmar	861	Şekerbank	2.588	Bank Ekspres	4.835
TEB	248	Kentbank	716	Kentbank	2.129	Şekerbank	4.769
Türkiye İmar	228	TEB	658	TEB	1.868	TEB	4.077
Tarişbank	172	Tarişbank	498	Alternatif	1.607	Yurt	4.048
Alternatif	164	Tekstil	454	Tekstil	1.291	Alternatif	2.763
Kentbank	159	Alternatif	311	Yurt	1.264	Tarişbank	2.331
Garanti Yatırım	153	Yurt	193	Tarişbank	1.227	Kentbank	2.325
Bank Kapital	70	Sümerbank	173	Sümerbank	1.123	Tekstil	2.104
Yurt	53	Oyakbank	140	Oyakbank	655	Oyakbank	1.829
Oyakbank	43	Garanti Yatırım	108	Bank Kapital	324	Bank Kapital	1.066
Adabank	25	Derbank	76	Adabank	240	Adabank	863
Sümerbank	25	Adabank	42	Garanti Yatırım	214	Derbank	503
Derbank	17	Bank Kapital	26	Adabank	78	Garanti Yatırım	382
Toplam	39.914	Toplam	126.514	Toplam	279.087	Toplam	534.935
Osmanlı	397	Osmanlı	1.392	Osmanlı	3.675	Osmanlı	10.178
Sitebank	137	Bnp-Ak Dresdner	455	Bnp-Ak Dresdner	2.565	Bnp-Ak Dresdner	3.304
Bnp-Ak Dresdner	105	Arap-Türk	220	Sitebank	695	Midland	1.440
Arap-Türk	81	Turkish	176	Midland	627	Türk Sakura	1.271
Midland	78	Midland	166	Turkish	609	Arap-Türk	512
Turkish	38	Sitebank	131	Türk Sakura	486	Sitebank	428
Türk Sakura	38	Türk Sakura	69	Arap-Türk	413	Turkish	361
Toplam	874	Toplam	2.609	Toplam	9.070	Toplam	17.494
Banka Di Roma S.P.A.	261	Citibank	199	Citibank	858	The Chase Manhattan	1.588
Citibank	124	The Chase Manhattan	129	The Chase Manhattan	823	Citibank	1.356
Societe Generale	122	Westdeutsche L.	98	Westdeutsche L.	482	Westdeutsche L.	1.224
The Chase Manhattan	100	Abn Amro Bank N.V.	95	Societe Generale	478	Societe Generale	939
Westdeutsche L.	79	Societe Generale	93	Abn Amro Bank N.V.	341	Abn Amro Bank N.V.	711
Abn Amro Bank N.V.	71	Banka Di Roma S.P.A.	79	Banka Di Roma S.P.A.	155	Banka Di Roma S.P.A.	355
Ulusalbank	27	Credit Lyonnais	48	Bank Mellat	98	Credit Lyonnais	244
Credit Lyonnais	20	Bank Mellat	37	Credit Lyonnais	71	Bank Mellat	125
Bank Mellat	11	Ulusalbank	20	Ulusalbank	51	Ulusalbank	43
Kıbrıs Kredi	7	Kıbrıs Kredi	8	Kıbrıs Kredi	20	Habib Bank	22
Habib Bank	4	Habib Bank	5	Habib Bank	11	Kıbrıs Kredi	18
Toplam	826	Toplam	811	Toplam	3.388	Toplam	6.625

Kaynak: TBB, a.g.e.

EK 12: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Toplam Aktifler Büyüklükleri (Milyar TL.)

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Ziraat	177.665	Ziraat	356.857	Ziraat	694.440	Ziraat	1.628.358
Emlak	94.259	Emlak	171.308	Halk	307.488	Halk	704.663
Halk	54.649	Halk	141.773	Emlak	292.581	Emlak	582.011
Vakıflar	46.512	Vakıflar	106.253	Vakıflar	231.909	Vakıflar	497.744
EtiBank	11.772	EtiBank	19.271	EtiBank	20.801	EtiBank	16.211
Toplam	384.857	Toplam	795.462	Toplam	1.547.219	Toplam	3.428.987
Türkiye İş	83.777	Türkiye İş	191.582	Türkiye İş	375.129	Türkiye İş	682.811
Yapı Kredi	70.337	Yapı Kredi	139.612	Yapı Kredi	291.969	Yapı Kredi	556.956
Akbank	56.135	Akbank	121.068	Akbank	234.857	Akbank	467.551
Pamukbank	42.860	Pamukbank	92.186	Pamukbank	170.045	Türkiye Garanti	402.464
Türkiye Garanti	38.616	Türkiye Garanti	84.160	Türkiye Garanti	160.194	Pamukbank	343.479
Türk Ticaret	29.595	Türk Ticaret	62.926	Türk Ticaret	105.316	Türk Ticaret	210.391
Yaşarbank	19.702	Yaşarbank	39.555	Esbank	84.339	Yaşarbank	150.333
Esbank	18.474	Esbank	36.641	Yaşarbank	75.777	İnterbank	149.651
İnterbank	17.033	İnterbank	28.974	Koçbank	62.972	Koçbank	148.921
Finansbank	16.714	İktisat	27.515	İnterbank	57.495	Esbank	146.586
Demirbank	14.893	Koçbank	18.352	Demirbank	51.107	Demirbank	146.193
İktisat	14.116	Demirbank	17.411	İktisat	47.411	Toprakbank	139.590
Türk Dış Ticaret	13.545	Şekerbank	16.837	Türkiye İmar	45.436	Türkiye İmar	135.966
Bank Ekspres	13.289	Egebank	16.630	Toprakbank	43.816	Körfezbank	123.791
Şekerbank	8.951	Türk Dış Ticaret	15.784	Körfezbank	41.418	İktisat	113.119
Koçbank	6.847	Türkiye İmar	14.181	Egebank	39.176	TEB	99.270
Körfezbank	6.540	TEB	12.884	Finansbank	35.172	Finansbank	90.375
Türkiye İmar	6.379	Körfezbank	11.523	TEB	32.117	Sümerbank	83.716
Egebank	6.270	Finansbank	10.932	Şekerbank	30.445	Egebank	78.479
TEB	5.873	Toprakbank	10.716	Türk Dış Ticaret	26.246	Türk Dış Ticaret	74.859
Tekstil	4.532	Bank Ekspres	8.135	Kentbank	22.829	Şekerbank	66.407
Toprakbank	3.275	Tekstil	6.875	Bank Ekspres	19.488	Alternatif	56.793
Kentbank	3.192	Kentbank	5.643	Alternatif	17.089	Bank Ekspres	51.065
Tarişbank	2.375	Tarişbank	5.341	Sümerbank	16.279	Kentbank	46.991
Alternatif	2.288	Sümerbank	4.304	Tekstil	15.143	Tekstil	42.016
Yurt	2.072	Alternatif	2.981	Tarişbank	10.868	Tarişbank	22.113
Bank Kapital	1.916	Oyakbank	2.831	Yurt	6.958	Yurt	21.192
Sümerbank	1.328	Yurt	1.035	Oyakbank	5.355	Bank Kapital	20.845
Garanti Yatırım	961	Garanti Yatırım	1.034	Garanti Yatırım	3.226	Oyakbank	17.952
Oyakbank	691	Adabank	814	Bank Kapital	3.212	Adabank	9.701
Adabank	561	Derbank	435	Adabank	2.302	Derbank	4.657
Derbank	275	Bank Kapital	305	Derbank	1.234	Garanti Yatırım	4.066
Toplam	513.412	Toplam	1.009.202	Toplam	2.134.420	Toplam	4.708.299
Osmanlı	6.030	Osmanlı	15.155	Osmanlı	31.733	Osmanlı	96.221
Sitebank	4.623	Sitebank	5.064	Bnp-Ak Dresdner	11.597	Bnp-Ak Dresdner	19.250
Bnp-Ak Dresdner	2.733	Arap-Türk	3.524	Sitebank	8.465	Arap-Türk	18.274
Midland	2.662	Bnp-Ak Dresdner	3.096	Arap-Türk	8.423	Türk Sakura	14.855
Arap-Türk	1.615	Türkish	1.764	Midland	6.150	Midland	13.520
Türk Sakura	922	Türk Sakura	1.641	Türk Sakura	4.707	Turkish	9.452
Turkish	771	Midland	1.455	Turkish	4.052	Sitebank	3.049
Toplam	19.356	Toplam	31.699	Toplam	75.127	Toplam	174.621
Societe Generale	3.505	Citibank	4.994	Citibank	13.427	The Chase Manhattan	24.882
Citibank	2.971	The Chase Manhattan	2.661	The Chase Manhattan	8.648	Citibank	23.812
Westdeutsche L.	1.459	Societe Generale	2.533	Societe Generale	5.715	Societe Generale	12.965
Abn Amro Bank N.V.	971	Abn Amro Bank N.V.	1.779	Abn Amro Bank N.V.	4.810	Westdeutsche L.	11.801
The Chase Manhattan	892	Banka Di Roma S.P.A.	1.445	Westdeutsche L.	4.731	Abn Amro Bank N.V.	10.628
Banka Di Roma S.P.A.	586	Westdeutsche L.	1.385	Credit Lyonnais	2.139	Bank Mellat	3.282
Ulusalbank	571	Bank Mellat	1.188	Bank Mellat	1.796	Banka Di Roma S.P.A.	2.470
Credit Lyonnais	350	Ulusalbank	717	Banka Di Roma S.P.A.	1.211	Credit Lyonnais	1.657
Bank Mellat	246	Credit Lyonnais	583	Ulusalbank	744	Ulusalbank	828
Kıbrıs Kredi	87	Kıbrıs Kredi	96	Habib Bank	139	Habib Bank	201
Habib Bank	40	Habib Bank	81	Kıbrıs Kredi	134	Kıbrıs Kredi	196
Toplam	11.678	Toplam	17.462	Toplam	43.494	Toplam	92.722

Kaynak: TBB, a.g.e.

EK 13: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Özkaynak+Kar Büyüklükleri (Milyar TL.)

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Ziraat	20.599	Ziraat	25.519	Ziraat	36.726	Ziraat	53.621
Emlak	5.273	Emlak	10.248	Halk	21.817	Halk	36.829
Halk	3.817	Halk	7.201	Emlak	16.675	Vakıflar	32.747
Vakıflar	2.466	Vakıflar	6.360	Vakıflar	15.260	Emlak	32.047
Etibank	811	Etibank	-4.811	Etibank	-11.826	Etibank	5.348
Toplam	32.966	Toplam	44.517	Toplam	78.652	Toplam	160.592
Türkiye İş	9.626	Türkiye İş	18.824	Türkiye İş	41.031	Türkiye İş	86.664
Akbank	7.803	Akbank	14.461	Akbank	36.080	Akbank	86.438
Türkiye Garanti	5.231	Yapı Kredi	11.455	Yapı Kredi	33.986	Yapı Kredi	65.503
Yapı Kredi	4.821	Türkiye Garanti	11.012	Türkiye Garanti	23.110	Türkiye Garanti	48.729
Pamukbank	3.464	Pamukbank	7.050	Pamukbank	13.162	Pamukbank	28.962
İnterbank	1.921	Koçbank	3.913	Koçbank	9.224	Koçbank	19.732
Türk Ticaret	1.888	Türk Ticaret	3.697	Esbank	8.270	Demirbank	18.228
Esbank	1.825	İnterbank	3.552	Türk Ticaret	7.918	Körfezbank	15.718
Koçbank	1.479	Esbank	3.393	Demirbank	7.168	Finansbank	14.114
İktisat	1.447	Demirbank	2.673	Körfezbank	6.829	Esbank	13.428
Demirbank	1.233	Sümerbank	2.628	Finansbank	5.427	Yaşarbank	12.827
Dışbank	1.198	Finansbank	2.318	İnterbank	4.889	İktisat	11.833
Finansbank	1.110	İktisat	2.288	Yaşarbank	4.832	İnterbank	11.056
Şekerbank	1.041	Şekerbank	2.187	İktisat	4.781	Toprakbank	10.879
TEB	893	TEB	2.107	Toprakbank	4.738	Türk Ticaret	10.393
Sümerbank	891	Körfezbank	1.803	Dışbank	4.430	Dışbank	9.975
Egebank	859	Dışbank	1.670	Sümerbank	3.796	Sümerbank	9.126
Körfezbank	831	Yaşarbank	1.627	TEB	3.739	Egebank	7.272
Yaşarbank	830	Egebank	1.435	Şekerbank	3.690	TEB	7.133
Toprakbank	785	Türkiye İmar	1.362	Egebank	3.656	Şekerbank	7.025
Türkiye İmar	689	Oyakbank	1.311	Türkiye İmar	2.912	Oyakbank	6.419
Bank Ekspres	502	Toprakbank	1.253	Oyakbank	2.519	Türkiye İmar	5.701
Tekstil	388	Tekstil	1.143	Bank Ekspres	2.326	Tekstil	4.362
Alternatif	358	Bank Ekspres	1.099	Tekstil	2.103	Kentbank	3.891
Kentbank	342	Alternatif	970	Alternatif	2.065	Bank Ekspres	3.867
Oyakbank	241	Kentbank	679	Kentbank	1.816	Alternatif	3.699
Garanti Yatırım	237	Garanti Yatırım	597	Garanti Yatırım	1.155	Bank Kapital	2.259
Adabank	152	Yurt	243	Tarişbank	1.007	Yurt	2.188
Tarişbank	127	Tarişbank	240	Bank Kapital	822	Tarişbank	2.129
Yurt	94	Adabank	237	Yurt	584	Garanti Yatırım	1.768
Bank Kapital	77	Derbank	161	Adabank	475	Adabank	1.031
Derbank	62	Bank Kapital	40	Derbank	251	Derbank	610
Toplam	52.445	Toplam	107.428	Toplam	248.791	Toplam	532.959
Osmanlı	956	Osmanlı	3.607	Osmanlı	6.604	Osmanlı	14.538
Bnp-Ak Dresdner	283	Sitebank	733	Bnp-Ak Dresdner	1.469	Bnp-Ak Dresdner	2.845
Sitebank	233	Bnp-Ak Dresdner	599	Sitebank	1.457	Arap-Türk	1.989
Turkish	168	Turkish	335	Midland	784	Midland	1.817
Arap-Türk	159	Midland	333	Arap-Türk	667	Sitebank	1.334
Türk Sakura	137	Arap-Türk	279	Turkish	616	Türk Sakura	1.040
Midland	134	Türk Sakura	264	Türk Sakura	551	Turkish	870
Toplam	2.070	Toplam	6.150	Toplam	12.148	Toplam	24.433
Citibank	407	Citibank	1.237	Citibank	1.500	Citibank	3.530
Abn Amro Bank N.V.	205	The Chase Manhattan	770	The Chase Manhattan	979	Abn Amro Bank N.V.	3.271
The Chase Manhattan	196	Societe Generale	643	Abn Amro Bank N.V.	932	The Chase Manhattan	2.136
Societe Generale	143	Abn Amro Bank N.V.	488	Societe Generale	821	Westdeutsche L.	2.007
Westdeutsche L.	122	Ulusalbank	172	Westdeutsche L.	539	Societe Generale	1.079
Credit Lyonnais	105	Bank Mellat	150	Bank Mellat	226	Banka Di Roma S.P.A.	636
Ulusalbank	90	Kıbrıs Kredi	53	Credit Lyonnais	186	Bank Mellat	399
Banka Di Roma S.P.A.	66	Habib Bank	34	Habib Bank	94	Credit Lyonnais	191
Bank Mellat	49	Credit Lyonnais	30	Kıbrıs Kredi	65	Habib Bank	128
Habib Bank	28	Banka Di Roma S.P.A.	-69	Ulusalbank	65	Ulusalbank	62
Kıbrıs Kredi	28	Westdeutsche L.	-171	Banka Di Roma S.P.A.	-308	Kıbrıs Kredi	52
Toplam	1.439	Toplam	3.337	Toplam	5.099	Toplam	13.491

Kaynak:TBB, a.g.e.

EK 14: Ticari Bankaların 1993-1996 Dönemi Yabancı Kaynak Büyüklükleri (Milyar TL.)

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Ziraat	157.066	Ziraat	331.339	Ziraat	657.714	Ziraat	1.574.737
Emlak	88.986	Emlak	161.060	Halk	285.671	Halk	667.834
Halk	50.833	Halk	134.571	Emlak	275.906	Emlak	549.964
Vakıflar	44.046	Vakıflar	99.894	Vakıflar	216.649	Vakıflar	464.997
Etibank	10.961	Etibank	24.532	Etibank	32.627	Etibank	10.863
Toplam	351.892	Toplam	751.396	Toplam	1.468.567	Toplam	3.268.395
Türkiye İş	74.152	Türkiye İş	172.758	Türkiye İş	334.098	Türkiye İş	596.147
Yapı Kredi	65.515	Yapı Kredi	128.156	Yapı Kredi	257.983	Yapı Kredi	491.453
Akbank	48.332	Akbank	106.608	Akbank	198.777	Akbank	381.113
Pamukbank	39.395	Pamukbank	85.136	Pamukbank	156.883	Türkiye Garanti	353.735
Türkiye Garanti	33.385	Türkiye Garanti	73.147	Türkiye Garanti	137.084	Pamukbank	314.517
Türk Ticaret	27.707	Türk Ticaret	59.229	Türk Ticaret	97.398	Türk Ticaret	199.998
Yaşarbank	18.872	Yaşarbank	37.928	Esbank	76.069	İnterbank	138.595
Esbank	16.649	Esbank	33.248	Yaşarbank	70.945	Yaşarbank	137.506
Finansbank	15.604	İnterbank	25.421	Koçbank	53.748	Esbank	133.158
İnterbank	15.111	İktisat	25.228	İnterbank	52.605	Türkiye İmar	130.265
Demirbank	13.660	Egebank	15.195	Demirbank	43.939	Koçbank	129.189
Bank Ekspres	12.788	Demirbank	14.738	İktisat	42.630	Toprakbank	128.711
İktisat	12.668	Şekerbank	14.650	Türkiye İmar	42.524	Demirbank	127.965
Dışbank	12.347	Koçbank	14.439	Toprakbank	39.078	Körfezbank	108.073
Şekerbank	7.910	Dışbank	14.114	Egebank	35.520	İktisat	101.286
Körfezbank	5.708	Türkiye İmar	12.819	Körfezbank	34.590	TEB	92.137
Türkiye İmar	5.689	TEB	10.777	Finansbank	29.747	Finansbank	76.261
Egebank	5.411	Körfezbank	9.720	TEB	28.378	Sümerbank	74.590
Koçbank	5.369	Toprakbank	9.464	Şekerbank	26.755	Egebank	71.207
TEB	4.981	Finansbank	8.614	Dışbank	21.816	Dışbank	64.884
Tekstil	4.144	Bank Ekspres	7.035	Kentbank	21.013	Şekerbank	59.382
Kentbank	2.850	Tekstil	5.732	Bank Ekspres	17.162	Alternatif	53.094
Toprakbank	2.489	Tarişbank	5.190	Alternatif	15.024	Bank Ekspres	47.198
Tarişbank	2.248	Kentbank	4.964	Tekstil	13.040	Kentbank	43.100
Yurt	1.977	Alternatif	2.012	Sümerbank	12.483	Tekstil	37.654
Alternatif	1.930	Sümerbank	1.676	Tarişbank	9.861	Tarişbank	19.984
Bank Kapital	1.839	Oyakbank	1.521	Yurt	6.375	Yurt	19.572
Garanti Yatırım	724	Yurt	792	Oyakbank	2.836	Bank Kapital	18.586
Oyakbank	450	Adabank	577	Bank Kapital	2.390	Oyakbank	11.533
Sümerbank	436	Garanti Yatırım	437	Garanti Yatırım	2.071	Adabank	8.670
Adabank	410	Derbank	274	Adabank	1.828	Derbank	4.047
Derbank	213	Bank Kapital	265	Derbank	983	Garanti Yatırım	2.298
Toplam	460.963	Toplam	901.864	Toplam	1.885.633	Toplam	4.175.908
Osmanlı	5.074	Osmanlı	11.549	Osmanlı	25.129	Osmanlı	81.683
Sitebank	4.390	Sitebank	4.332	Bnp-Ak Dresdner	10.128	Bnp-Ak Dresdner	16.405
Midland	2.528	Arap-Türk	3.245	Arap-Türk	7.756	Arap-Türk	16.285
Bnp-Ak Dresdner	2.449	Bnp-Ak Dresdner	2.498	Sitebank	7.007	Türk Sakura	13.815
Arap-Türk	1.455	Turkish	1.429	Midland	5.366	Midland	11.703
Türk Sakura	785	Türk Sakura	1.376	Türk Sakura	4.157	Turkish	8.582
Turkish	593	Midland	1.122	Turkish	3.436	Sitebank	1.715
Toplam	17.274	Toplam	25.551	Toplam	62.979	Toplam	150.188
Societe Generale	3.363	Citibank	3.756	Citibank	11.927	The Chase Manhattan	22.746
Citibank	2.564	Societe Generale	1.890	The Chase Manhattan	7.667	Citibank	20.282
Westdeutsche L.	1.337	The Chase Manhattan	1.890	Societe Generale	4.894	Societe Generale	11.886
Abn Amro Bank N.V.	766	Westdeutsche L.	1.556	Westdeutsche L.	4.192	Westdeutsche L.	9.794
The Chase Manhattan	695	Banka Di Roma S.P.A.	1.514	Abn Amro Bank N.V.	3.878	Abn Amro Bank N.V.	7.357
Banka Di Roma S.P.A.	520	Abn Amro Bank N.V.	1.290	Credit Lyonnais	1.953	Bank Mellat	2.883
Ulusalbank	480	Bank Mellat	1.038	Bank Mellat	1.570	Banka Di Roma S.P.A.	1.834
Credit Lyonnais	245	Credit Lyonnais	552	Banka Di Roma S.P.A.	1.519	Credit Lyonnais	1.466
Bank Mellat	196	Ulusalbank	544	Ulusalbank	679	Ulusalbank	766
Kıbrıs Kredi	59	Habib Bank	47	Kıbrıs Kredi	70	Kıbrıs Kredi	144
Habib Bank	13	Kıbrıs Kredi	43	Habib Bank	45	Habib Bank	73
Toplam	10.238	Toplam	14.120	Toplam	38.394	Toplam	79.231

Kaynak: TBB, a.g.e.

EK 15: Ticari Bankaların 1993-1996 Takipteki Krediler Büyüklükleri (Milyar TL.)

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Ziraat	2.443	Halk	4.455	Ziraat	10.859	Ziraat	20.546
Halk	1.815	Ziraat	4.383	Halk	4.562	Emlak	4.304
Vakıflar	1.148	Emlak	1.783	Emlak	2.849	Halk	4.260
Emlak	820	Vakıflar	1.170	Vakıflar	1.901	Vakıflar	3.558
Etibank	679	Etibank	305	Etibank	162	Etibank	140
Toplam	6.905	Toplam	12.096	Toplam	20.333	Toplam	32.808
İktisat	545	Pamukbank	1.884	Pamukbank	2.529	Türkiye İş	6.961
Türkiye İmar	448	İktisat	1.610	İktisat	2.271	İktisat	4.551
Pamukbank	436	Yapı Kredi	1.032	Şekerbank	1.590	Esbank	4.200
Yapı Kredi	436	Türkiye Garanti	758	Yapı Kredi	1.246	Pamukbank	2.617
Türkiye İş	356	Türkiye İş	734	Türkiye Garanti	1.178	Şekerbank	2.564
İnterbank	354	Şekerbank	486	Türkiye İş	1.077	Türk Ticaret	2.340
Türkiye Garanti	290	Esbank	420	Türk Ticaret	881	Yapı Kredi	2.268
Şekerbank	191	Türkiye İmar	357	Esbank	768	Türkiye Garanti	1.311
Esbank	134	İnterbank	296	İnterbank	455	İnterbank	600
Tarişbank	123	Bank Ekspres	282	Türkiye İmar	373	Demirbank	559
Yaşarbank	110	Türk Ticaret	259	Tekstil	335	Finansbank	471
Egebank	109	Koçbank	220	Bank Ekspres	261	Kentbank	450
Demirbank	89	Egebank	218	Egebank	246	Toprakbank	435
Türk Ticaret	84	Finansbank	208	Alternatif	236	Bank Ekspres	383
Koçbank	77	Tekstil	183	Koçbank	228	Türkiye İmar	379
Tekstil	51	Tarişbank	161	Tarişbank	222	Yaşarbank	363
Akbank	48	Dışbank	151	Akbank	192	Akbank	358
Bank Kapital	16	Akbank	150	Yaşarbank	185	Alternatif	281
Adabank	13	Yaşarbank	121	Demirbank	175	Koçbank	257
Oyakbank	13	Kentbank	118	Kentbank	158	Egebank	172
Toprakbank	10	Oyakbank	88	Finansbank	123	Tarişbank	164
Finansbank	9	Demirbank	76	Oyakbank	67	Tekstil	159
Bank Ekspres	7	Alternatif	48	Toprakbank	66	Oyakbank	93
Dışbank	5	Toprakbank	28	Dışbank	55	Dışbank	56
Alternatif	3	Derbank	14	Derbank	34	Derbank	50
TEB	1	Adabank	9	Sümerbank	16	Yurt	11
Körfezbank	0	Bank Kapital	0	Yurt	13	Sümerbank	1
Derbank	0	Körfezbank	0	Adabank	10	TEB	1
Garanti Yatırım	0	Garanti Yatırım	0	TEB	9	Adabank	0
Kentbank	0	Sümerbank	0	Bank Kapital	0	Bank Kapital	0
Sümerbank	0	TEB	0	Körfezbank	0	Körfezbank	0
Yurt	0	Yurt	0	Garanti Yatırım	0	Garanti Yatırım	0
Toplam	3.958	Toplam	9.911	Toplam	14.999	Toplam	32.055
Arap-Türk	45	Osmanlı	122	Arap-Türk	223	Arap-Türk	391
Bnp-Ak Dresdner	44	Arap-Türk	72	Osmanlı	110	Osmanlı	139
Osmanlı	44	Sitebank	65	Türk Sakura	84	Bnp-Ak Dresdner	133
Sitebank	35	Bnp-Ak Dresdner	52	Bnp-Ak Dresdner	40	Turkish	69
Türk Sakura	35	Türk Sakura	45	Sitebank	0	Türk Sakura	28
Midland	0	Turkish	13	Midland	0	Sitebank	0
Turkish	0	Midland	0	Turkish	0	Midland	0
Toplam	203	Toplam	369	Toplam	457	Toplam	760
Banka Di Roma S.P.A.	47	Banka Di Roma S.P.A.	794	Westdeutsche L.	221	Westdeutsche L.	511
Westdeutsche L.	33	Westdeutsche L.	201	Credit Lyonnais	157	Credit Lyonnais	131
Societe Generale	23	Credit Lyonnais	100	Abn Amro Bank N.V.	50	Citibank	70
Credit Lyonnais	22	Abn Amro Bank N.V.	50	Ulusalbank	47	Abn Amro Bank N.V.	50
Abn Amro Bank N.V.	3	Ulusalbank	47	Banka Di Roma S.P.A.	39	Ulusalbank	47
Bank Mellat	3	Societe Generale	41	Citibank	38	Banka Di Roma S.P.A.	36
Kıbrıs Kredi	1	Bank Mellat	6	Bank Mellat	16	Bank Mellat	23
Citibank	0	Kıbrıs Kredi	3	Societe Generale	10	Kıbrıs Kredi	11
Habib Bank	0	Citibank	0	Kıbrıs Kredi	3	Societe Generale	10
Ulusalbank	0	Habib Bank	0	Habib Bank	0	Habib Bank	0
The Chase Manhattan	0	The Chase Manhattan	0	The Chase Manhattan	0	The Chase Manhattan	0
Toplam	132	Toplam	1.242	Toplam	581	Toplam	889

EK 16: Ticari Bankaların 1993-1996 Toplam Krediler Büyüklükleri (Milyar TL.)

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Ziraat	71.914	Ziraat	153.746	Ziraat	395.544	Ziraat	794.437
Emlak	43.495	Emlak	67.075	Emlak	108.970	Vakıflar	207.360
Halk	21.470	Vakıflar	56.220	Vakıflar	101.069	Emlak	201.324
Vakıflar	21.313	Halk	31.787	Halk	94.771	Halk	180.929
EtiBank	2.294	EtiBank	4.073	EtiBank	4.250	EtiBank	2.152
Toplam	168.486	Toplam	312.901	Toplam	704.684	Toplam	1.386.202
Türkiye İş	36.200	Yapı Kredi	76.616	Yapı Kredi	154.385	Türkiye İş	321.470
Yapı Kredi	34.632	Türkiye İş	65.946	Türkiye İş	139.364	Yapı Kredi	298.030
Pamukbank	21.492	Pamukbank	51.405	Pamukbank	90.332	Pamukbank	213.491
Akbank	20.211	Türkiye Garanti	32.204	Türkiye Garanti	73.135	Türkiye Garanti	207.331
Türkiye Garanti	17.062	Akbank	27.170	Akbank	54.596	Akbank	142.803
Türk Ticaret	11.732	Esbank	19.498	Esbank	40.759	İnterbank	74.644
Esbank	10.120	Yaşarbank	13.444	Türk Ticaret	31.945	Yaşarbank	71.051
Yaşarbank	6.935	İktisat	12.369	Yaşarbank	29.356	Esbank	65.000
İktisat	6.217	İnterbank	11.363	Türkiye İmar	28.799	Toprakbank	60.977
Demirbank	6.114	Türk Ticaret	9.486	İktisat	25.099	Türkiye İmar	58.518
İnterbank	6.100	Türkiye İmar	9.356	İnterbank	21.802	Türk Ticaret	58.336
Dişbank	5.739	Koçbank	7.981	Koçbank	20.296	Koçbank	51.214
Koçbank	4.172	Egebank	7.906	Toprakbank	18.903	İktisat	49.063
Türkiye İmar	3.915	Dişbank	5.478	Egebank	16.403	Demirbank	45.387
Finansbank	3.891	Toprakbank	5.428	Şekerbank	13.262	TEB	44.049
Egebank	3.816	Demirbank	5.211	Demirbank	12.934	Finansbank	38.823
Şekerbank	3.584	Finansbank	4.601	TEB	11.930	Egebank	37.985
Bank Ekspres	3.354	Şekerbank	4.343	Dişbank	11.062	Şekerbank	35.681
TEB	3.050	TEB	3.909	Kentbank	8.492	Dişbank	34.703
Tekstil	1.983	Bank Ekspres	3.548	Finansbank	8.030	Sümerbank	32.169
Kentbank	1.595	Tarişbank	2.579	Bank Ekspres	7.922	Kentbank	27.071
Alternatif	1.387	Tekstil	2.390	Körfezbank	5.831	Bank Ekspres	24.914
Körfezbank	1.249	Kentbank	2.360	Tekstil	5.555	Tekstil	22.908
Bank Kapital	1.199	Körfezbank	1.423	Tarişbank	5.040	Tarişbank	13.200
Tarişbank	1.052	Alternatif	1.154	Alternatif	3.310	Körfezbank	12.466
Toprakbank	977	Oyakbank	785	Yurt	3.286	Yurt	12.302
Oyakbank	509	Yurt	613	Sümerbank	3.069	Alternatif	9.137
Adabank	162	Garanti Yatırım	159	Oyakbank	2.351	Bank Kapital	8.230
Garanti Yatırım	85	Derbank	131	Bank Kapital	1.030	Oyakbank	5.749
Derbank	67	Sümerbank	128	Adabank	849	Derbank	2.094
Yurt	39	Bank Kapital	127	Derbank	389	Adabank	1.547
Sümerbank	13	Adabank	84	Garanti Yatırım	251	Garanti Yatırım	430
Toplam	218.653	Toplam	389.195	Toplam	849.767	Toplam	2.080.773
Osmanlı	2.997	Osmanlı	6.161	Osmanlı	14.208	Osmanlı	31.373
Bnp-Ak Dresdner	762	Arap-Türk	896	Arap-Türk	2.019	Midland	4.460
Arap-Türk	623	Bnp-Ak Dresdner	848	Turkish	1.281	Arap-Türk	4.304
Sitebank	574	Turkish	486	Türk Sakura	1.038	Bnp-Ak Dresdner	3.217
Midland	381	Türk Sakura	387	Midland	959	Turkish	2.993
Türk Sakura	328	Midland	234	Bnp-Ak Dresdner	913	Türk Sakura	2.810
Turkish	259	Sitebank	154	Sitebank	662	Sitebank	1
Toplam	5.924	Toplam	9.166	Toplam	21.080	Toplam	49.158
Citibank	1.462	Citibank	1.399	Citibank	5.231	Citibank	6.206
Societe Generale	1.168	Banka Di Roma S.P.A.	1.059	Societe Generale	2.414	Westdeutsche L.	3.951
Westdeutsche L.	525	Abn Amro Bank N.V.	633	Abn Amro Bank N.V.	1.870	Abn Amro Bank N.V.	3.894
The Chase Manhattan	284	Westdeutsche L.	630	Westdeutsche L.	1.194	Societe Generale	1.868
Credit Lyonnais	221	The Chase Manhattan	517	The Chase Manhattan	945	Banka Di Roma S.P.A.	1.412
Abn Amro Bank N.V.	206	Societe Generale	453	Credit Lyonnais	509	Bank Mellat	1.307
Banka Di Roma S.P.A.	152	Credit Lyonnais	324	Banka Di Roma S.P.A.	448	The Chase Manhattan	961
Bank Mellat	77	Bank Mellat	229	Bank Mellat	365	Credit Lyonnais	448
Ulusalbank	60	Ulusalbank	128	Ulusalbank	73	Kıbrıs Kredi	69
Kıbrıs Kredi	13	Kıbrıs Kredi	11	Kıbrıs Kredi	20	Ulusalbank	64
Habib Bank	2	Habib Bank	1	Habib Bank	0	Habib Bank	4
Toplam	4.170	Toplam	5.384	Toplam	13.069	Toplam	20.134

Kaynak: TBB, a.g.e.

EK 17: Ticari Bankaların 1993-1996 Gider Büyüklükleri (Milyar TL.)

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Ziraat	36.998	Halk	49.690	Halk	110.546	Halk	277.397
Emlak	14.432	Ziraat	43.785	Ziraat	48.516	Ziraat	230.990
Halk	12.880	Emlak	29.710	Vakıflar	47.727	Emlak	87.191
Vakıflar	10.929	Vakıflar	28.979	Emlak	43.600	Vakıflar	84.160
Etibank	4.649	Etibank	10.696	Etibank	16.069	Etibank	1.152
Toplam	79.888	Toplam	162.860	Toplam	266.458	Toplam	688.890
Türkiye İş	17.390	Türkiye İş	34.357	Türkiye İş	55.454	Türkiye İş	100.068
Türk Ticaret	10.875	Türk Ticaret	29.459	Yapı Kredi	42.539	Pamukbank	93.932
Yapı Kredi	10.805	Yapı Kredi	26.788	Pamukbank	42.021	Yapı Kredi	87.680
Akbank	7.623	Pamukbank	25.144	Türk Ticaret	36.897	Akbank	65.494
Pamukbank	7.531	Akbank	17.177	Akbank	31.473	Türk Ticaret	55.806
Türkiye Garanti	4.234	Türkiye Garanti	9.808	Yaşarbank	21.433	Yaşarbank	49.868
Yaşarbank	2.963	Yaşarbank	9.057	Esbank	17.243	Türkiye Garanti	40.729
Şekerbank	2.395	Esbank	8.835	Türkiye Garanti	16.581	Türkiye İmar	39.615
Esbank	2.067	İnterbank	5.632	İnterbank	12.642	Esbank	36.946
Dışbank	1.404	Şekerbank	5.354	Türkiye İmar	9.647	İnterbank	28.876
İnterbank	1.219	Egebank	4.088	Egebank	9.555	Demirbank	25.411
İktisat	1.153	İktisat	3.978	İktisat	9.176	Sümerbank	21.915
Türkiye İmar	1.134	Demirbank	2.874	Şekerbank	7.011	Toprakbank	21.145
Demirbank	993	Dışbank	2.681	Toprakbank	6.923	Egebank	19.454
Egebank	908	Koçbank	2.257	Koçbank	5.288	Şekerbank	18.888
TEB	752	Toprakbank	2.183	Demirbank	5.259	Koçbank	15.559
Finansbank	613	Türkiye İmar	2.165	Kentbank	4.454	İktisat	13.045
Tarişbank	598	TEB	1.896	Dışbank	4.397	TEB	11.206
Koçbank	569	Bank Ekspres	1.850	TEB	3.919	Dışbank	10.161
Bank Ekspres	561	Finansbank	1.668	Finansbank	3.378	Kentbank	9.289
Körfezbank	514	Tarişbank	1.585	Bank Ekspres	3.101	Finansbank	8.531
Tekstil	447	Tekstil	1.484	Körfezbank	3.079	Bank Ekspres	8.508
Toprakbank	328	Körfezbank	1.382	Tekstil	2.927	Körfezbank	8.436
Alternatif	255	Kentbank	1.355	Tarişbank	2.660	Yurt	7.882
Bank Kapital	240	Bank Kapital	649	Yurt	2.468	Tekstil	6.376
Kentbank	200	Sümerbank	630	Sümerbank	2.362	Tarişbank	5.842
Sümerbank	128	Alternatif	526	Alternatif	1.588	Alternatif	4.416
Oyakbank	125	Yurt	354	Garanti Yatırım	514	Adabank	2.604
Adabank	116	Oyakbank	266	Oyakbank	496	Bank Kapital	2.372
Garanti Yatırım	69	Garanti Yatırım	260	Adabank	477	Oyakbank	1.689
Derbank	58	Adabank	198	Derbank	359	Garanti Yatırım	1.193
Yurt	20	Derbank	178	Bank Kapital	211	Derbank	882
Toplam	78.287	Toplam	206.118	Toplam	365.532	Toplam	823.818
Osmanlı	1.107	Osmanlı	3.264	Osmanlı	4.928	Osmanlı	12.756
Bnp-Ak Dresdner	198	Bnp-Ak Dresdner	589	Bnp-Ak Dresdner	3.438	Bnp-Ak Dresdner	4.705
Arap-Türk	189	Turkish	553	Turkish	1.214	Midland	3.214
Turkish	164	Sitebank	505	Sitebank	1.113	Turkish	2.143
Sitebank	154	Arap-Türk	499	Midland	929	Arap-Türk	1.734
Midland	124	Midland	257	Arap-Türk	836	Türk Sakura	1.623
Türk Sakura	101	Türk Sakura	186	Türk Sakura	467	Sitebank	1.138
Toplam	2.037	Toplam	5.853	Toplam	12.925	Toplam	27.313
Citibank	280	Citibank	879	Citibank	2.281	Citibank	6.987
Societe Generale	188	The Chase Manhattan	645	The Chase Manhattan	1.544	The Chase Manhattan	4.729
Westdeutsche L.	164	Westdeutsche L.	538	Westdeutsche L.	1.047	Westdeutsche L.	3.411
The Chase Manhattan	144	Societe Generale	509	Abn Amro Bank N.V.	591	Societe Generale	1.984
Banka Di Roma S.P.A.	110	Ulusalbank	230	Societe Generale	510	Abn Amro Bank N.V.	1.557
Abn Amro Bank N.V.	81	Abn Amro Bank N.V.	209	Banka Di Roma S.P.A.	398	Credit Lyonnais	794
Credit Lyonnais	72	Banka Di Roma S.P.A.	183	Credit Lyonnais	243	Banka Di Roma S.P.A.	411
Ulusalbank	69	Credit Lyonnais	149	Ulusalbank	161	Bank Mellat	378
Bank Mellat	31	Bank Mellat	84	Bank Mellat	145	Ulusalbank	164
Kıbrıs Kredi	19	Kıbrıs Kredi	31	Kıbrıs Kredi	48	Kıbrıs Kredi	91
Habib Bank	12	Habib Bank	26	Habib Bank	32	Habib Bank	53
Toplam	1.170	Toplam	3.483	Toplam	7.000	Toplam	20.539

Kaynak: TBB, a.g.e.

EK 18: Ticari Bankaların 1993-1996 Gelir Büyüklükleri (Milyar TL.)

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Ziraat	57.107	Ziraat	106.148	Ziraat	209.115	Ziraat	536.921
Emlak	15.913	Halk	51.736	Halk	114.238	Halk	286.700
Halk	13.780	Vakıflar	33.453	Vakıflar	55.443	Vakıflar	104.975
Vakıflar	11.850	Emlak	31.094	Emlak	44.357	Emlak	90.786
EtiBank	4.880	EtiBank	4.927	EtiBank	6.857	EtiBank	1.509
Toplam	103.530	Toplam	227.358	Toplam	430.010	Toplam	1.020.891
Türkiye İş	20.757	Türkiye İş	41.979	Türkiye İş	74.636	Türkiye İş	163.898
Yapı Kredi	12.285	Yapı Kredi	30.402	Yapı Kredi	60.846	Akbank	120.042
Türk Ticaret	11.256	Türk Ticaret	30.170	Akbank	52.579	Yapı Kredi	114.833
Akbank	11.251	Akbank	24.779	Pamukbank	44.815	Pamukbank	98.507
Pamukbank	8.315	Türkiye Garanti	15.964	Türk Ticaret	39.195	Türkiye Garanti	64.125
Türkiye Garanti	7.016	Yaşarbank	9.593	Türkiye Garanti	26.928	Türk Ticaret	56.577
Yaşarbank	3.344	Esbank	9.249	Yaşarbank	22.854	Yaşarbank	51.877
Şekerbank	2.892	İnterbank	6.479	Esbank	18.861	Esbank	40.538
Esbank	2.553	Şekerbank	5.925	İnterbank	13.698	Türkiye İmar	39.864
Dışbank	2.165	İktisat	5.037	Koçbank	11.256	Demirbank	36.443
İktisat	1.867	Koçbank	4.444	İktisat	11.060	İnterbank	30.474
İnterbank	1.856	Egebank	4.265	Egebank	10.670	Koçbank	27.894
Demirbank	1.747	Demirbank	4.106	Demirbank	9.823	Toprakbank	27.461
Türkiye İmar	1.425	TEB	3.598	Türkiye İmar	9.805	Sümerbank	23.154
Finansbank	1.339	Finansbank	3.091	Toprakbank	9.522	Egebank	21.997
TEB	1.289	Dışbank	3.001	Şekerbank	8.473	Şekerbank	21.930
Egebank	1.232	Körfezbank	2.488	Körfezbank	8.086	İktisat	19.941
Körfezbank	1.207	Toprakbank	2.342	Dışbank	7.377	Körfezbank	17.307
Koçbank	1.128	Tekstil	2.273	Finansbank	7.057	Finansbank	16.489
Bank Ekspres	849	Türkiye İmar	2.173	TEB	6.357	Dışbank	16.168
Tekstil	665	Bank Ekspres	2.044	Kentbank	5.159	TEB	14.385
Toprakbank	636	Sümerbank	1.933	Tekstil	4.260	Kentbank	10.271
Tarişbank	627	Kentbank	1.484	Bank Ekspres	4.162	Bank Ekspres	9.798
Alternatif	436	Tarişbank	1.355	Tarişbank	3.299	Tekstil	8.869
Kentbank	347	Oyakbank	1.167	Sümerbank	2.948	Yurt	7.994
Bank Kapital	263	Alternatif	876	Alternatif	2.637	Alternatif	6.001
Sümerbank	246	Pamukbank	529	Yurt	2.507	Oyakbank	4.788
Garanti Yatırım	224	Bank Kapital	477	Oyakbank	1.766	Tarişbank	4.416
Oyakbank	162	Yurt	375	Garanti Yatırım	1.429	Bank Kapital	3.633
Adabank	156	Garanti Yatırım	367	Adabank	503	Adabank	2.639
Derbank	61	Adabank	200	Bank Kapital	391	Garanti Yatırım	2.009
Yurt	41	Derbank	188	Derbank	362	Derbank	889
Toplam	99.637	Toplam	222.353	Toplam	483.321	Toplam	1.085.211
Osmanlı	1.407	Osmanlı	6.156	Osmanlı	8.378	Osmanlı	19.614
Sitebank	310	Sitebank	1.226	Bnp-Ak Dresdner	4.501	Bnp-Ak Dresdner	6.641
Bnp-Ak Dresdner	290	Bnp-Ak Dresdner	966	Sitebank	2.355	Midland	4.278
Arap-Türk	216	Turkish	666	Turkish	1.487	Türk Sakura	2.625
Turkish	213	Arap-Türk	539	Midland	1.343	Sitebank	2.559
Midland	174	Midland	449	Arap-Türk	1.002	Arap-Türk	2.385
Türk Sakura	160	Türk Sakura	361	Türk Sakura	988	Turkish	2.173
Toplam	2.770	Toplam	10.363	Toplam	20.054	Toplam	40.275
Citibank	490	Citibank	2.058	Citibank	3.086	The Chase Manhattan	6.750
The Chase Manhattan	314	The Chase Manhattan	1.542	The Chase Manhattan	2.160	Citibank	6.076
Societe Generale	252	Societe Generale	1.175	Westdeutsche L.	1.318	Westdeutsche L.	3.782
Westdeutsche L.	225	Abn Amro Bank N.V.	606	Abn Amro Bank N.V.	1.121	Abn Amro Bank N.V.	3.389
Abn Amro Bank N.V.	176	Ulusalbank	392	Societe Generale	1.045	Societe Generale	2.640
Banka Di Roma S.P.A.	131	Westdeutsche L.	387	Credit Lyonnais	303	Credit Lyonnais	826
Ulusalbank	127	Banka Di Roma S.P.A.	186	Bank Mellat	288	Bank Mellat	606
Credit Lyonnais	125	Bank Mellat	175	Ulusalbank	162	Banka Di Roma S.P.A.	560
Bank Mellat	44	Credit Lyonnais	139	Banka Di Roma S.P.A.	130	Ulusalbank	169
Kıbrıs Kredi	29	Kıbrıs Kredi	63	Kıbrıs Kredi	63	Kıbrıs Kredi	78
Habib Bank	13	Habib Bank	22	Habib Bank	48	Habib Bank	74
Toplam	1.926	Toplam	6.745	Toplam	9.724	Toplam	24.950

Kaynak: TBB, a.g.e.

EK 19: Ticari Bankaların 1993-1996 Faiz Dışı Gider Büyüklükleri (Milyar TL.)

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Ziraat	16.630	Ziraat	20.687	Ziraat	27.954	Ziraat	128.269
Emlak	3.277	Halk	7.772	Vakıflar	12.496	Halk	31.119
Halk	3.219	Emlak	6.919	Emlak	12.148	Emlak	23.254
Vakıflar	2.507	Vakıflar	6.821	Halk	10.972	Vakıflar	22.741
Etibank	684	Etibank	1.310	Etibank	1.760	Etibank	708
Toplam	26.317	Toplam	43.509	Toplam	65.330	Toplam	206.691
Türkiye İş	7.465	Türkiye İş	13.978	Türkiye İş	29.506	Türkiye İş	49.747
Yapı Kredi	3.070	Yapı Kredi	6.423	Yapı Kredi	13.004	Yapı Kredi	25.808
Akbank	2.648	Akbank	5.541	Akbank	10.142	Akbank	19.855
Türkiye Garanti	1.995	Türkiye Garanti	4.281	Türkiye Garanti	7.679	Türkiye Garanti	16.564
Türk Ticaret	1.829	Pamukbank	3.325	Pamukbank	6.050	Pamukbank	12.006
Pamukbank	1.447	Türk Ticaret	3.204	Türk Ticaret	5.314	Türk Ticaret	9.723
Şekerbank	893	Şekerbank	1.663	Koçbank	2.964	Koçbank	8.698
Esbank	619	Esbank	1.456	Esbank	2.921	Demirbank	7.182
Türk Dış Ticaret	567	Yaşarbank	1.264	Toprakbank	2.708	Toprakbank	6.774
İnterbank	527	İktisat	1.116	Şekerbank	2.646	Esbank	6.489
Yaşarbank	491	Koçbank	1.085	Yaşarbank	2.640	Şekerbank	5.546
İktisat	473	Türk Dış Ticaret	1.018	Demirbank	2.030	Yaşarbank	5.396
Egebank	407	İnterbank	998	İnterbank	1.884	İnterbank	3.931
Türkiye İmar	313	Demirbank	770	İktisat	1.848	Finansbank	3.759
Koçbank	302	Egebank	743	Türk Dış Ticaret	1.800	İktisat	3.591
Demirbank	291	Bank Ekspres	666	Finansbank	1.742	Türk Dış Ticaret	3.288
Finansbank	267	Finansbank	657	Bank Ekspres	1.300	Sümerbank	3.167
Bank Ekspres	247	Toprakbank	616	Egebank	1.259	TEB	2.872
TEB	241	TEB	586	Kentbank	1.212	Türkiye İmar	2.766
Tekstil	204	Körfezbank	578	Türkiye İmar	1.166	Egebank	2.658
Tarişbank	195	Türkiye İmar	535	TEB	1.146	Bank Ekspres	2.464
Körfezbank	188	Tekstil	437	Körfezbank	1.106	Körfezbank	2.423
Toprakbank	152	Kentbank	377	Tekstil	983	Kentbank	2.373
Sümerbank	117	Tarişbank	346	Alternatif	778	Tekstil	2.170
Alternatif	102	Sümerbank	339	Tarişbank	680	Alternatif	1.614
Kentbank	97	Alternatif	267	Sümerbank	569	Tarişbank	1.326
Bank Kapital	75	Garanti Yatırım	197	Garanti Yatırım	435	Garanti Yatırım	1.082
Oyakbank	64	Bank Kapital	156	Oyakbank	333	Bank Kapital	1.026
Adabank	54	Oyakbank	150	Yurt	242	Oyakbank	787
Garanti Yatırım	25	Adabank	110	Adabank	210	Yurt	697
Derbank	20	Yurt	80	Bank Kapital	160	Adabank	464
Yurt	14	Derbank	43	Derbank	95	Derbank	191
Toplam	25.399	Toplam	53.005	Toplam	106.552	Toplam	216.437
Osmanlı	539	Osmanlı	1.421	Osmanlı	2.186	Osmanlı	4.550
Arap-Türk	97	Sitebank	256	Sitebank	410	Arap-Türk	841
Bnp-Ak Dresdner	73	Arap-Türk	219	Arap-Türk	384	Turkish	582
Sitebank	72	Bnp-Ak Dresdner	150	Turkish	346	Bnp-Ak Dresdner	536
Türk Sakura	67	Turkish	133	Bnp-Ak Dresdner	291	Türk Sakura	471
Turkish	60	Türk Sakura	131	Türk Sakura	245	Midland	358
Midland	41	Midland	115	Midland	183	Sitebank	293
Toplam	949	Toplam	2.425	Toplam	4.045	Toplam	7.691
Citibank	122	Citibank	365	Citibank	1.019	Citibank	3.098
The Chase Manhattan	67	Westdeutsche L.	308	The Chase Manhattan	803	Westdeutsche L.	1.201
Westdeutsche L.	61	The Chase Manhattan	295	Westdeutsche L.	450	The Chase Manhattan	913
Societe Generale	52	Societe Generale	145	Abn Amro Bank N.V.	284	Abn Amro Bank N.V.	631
Abn Amro Bank N.V.	47	Ulusalbank	143	Societe Generale	195	Societe Generale	428
Credit Lyonnais	44	Abn Amro Bank N.V.	128	Credit Lyonnais	160	Credit Lyonnais	332
Ulusalbank	37	Credit Lyonnais	100	Banka Di Roma S.P.A.	134	Bank Mellat	304
Banka Di Roma S.P.A.	34	Banka Di Roma S.P.A.	81	Ulusalbank	122	Banka Di Roma S.P.A.	233
Bank Mellat	25	Bank Mellat	63	Bank Mellat	105	Ulusalbank	141
Habib Bank	11	Habib Bank	26	Kıbrıs Kredi	43	Kıbrıs Kredi	70
Kıbrıs Kredi	11	Kıbrıs Kredi	23	Habib Bank	32	Habib Bank	52
Toplam	511	Toplam	1.677	Toplam	3.347	Toplam	7.483

Kaynak: TBB, a. g. e.

EK 20: Ticari Bankaların 1993-1996 Faiz Geliri Büyüklükleri (Milyar TL.)

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Ziraat	51.766	Ziraat	104.650	Ziraat	190.203	Ziraat	505.724
Emlak	14.315	Halk	55.581	Halk	109.782	Halk	271.615
Halk	12.127	Vakıflar	33.017	Vakıflar	46.961	Vakıflar	88.574
Vakıflar	11.115	Emlak	29.918	Emlak	37.015	Emlak	75.032
EtiBank	4.192	EtiBank	6.698	EtiBank	5.794	EtiBank	859
Toplam	93.515	Toplam	229.864	Toplam	389.735	Toplam	941.804
Türkiye İş	16.372	Türk Ticaret	30.855	Türkiye İş	60.555	Türkiye İş	122.508
Akbank	11.594	Yapı Kredi	30.370	Akbank	52.395	Akbank	118.270
Yapı Kredi	11.527	Türkiye İş	29.684	Pamukbank	48.085	Pamukbank	104.311
Türk Ticaret	11.002	Akbank	28.152	Yapı Kredi	39.660	Yapı Kredi	97.156
Pamukbank	8.150	Türkiye Garanti	18.529	Türk Ticaret	39.124	Türk Ticaret	70.106
Türkiye Garanti	8.054	Yaşarbank	11.542	Türkiye Garanti	29.635	Türkiye Garanti	65.798
Yaşarbank	3.315	Esbank	9.752	Yaşarbank	19.224	Demirbank	52.428
Demirbank	2.915	İnterbank	9.079	Demirbank	17.645	Yaşarbank	50.564
Esbank	2.879	İktisat	6.442	Esbank	16.647	İnterbank	38.418
Şekerbank	2.499	Finansbank	5.921	İnterbank	14.742	Esbank	37.298
İnterbank	2.400	Demirbank	5.849	Koçbank	11.941	Türkiye İmar	32.098
İktisat	2.353	Şekerbank	4.928	Egebank	10.185	Koçbank	27.849
Türk Dış Ticaret	2.248	Koçbank	4.519	İktisat	9.927	Toprakbank	24.713
Finansbank	2.168	Egebank	4.209	Toprakbank	8.450	Finansbank	23.022
Körfezbank	1.605	Türk Dış Ticaret	4.015	Finansbank	8.015	Egebank	21.841
Egebank	1.321	Körfezbank	3.507	Körfezbank	7.469	Şekerbank	19.538
Koçbank	1.320	Pamukbank	3.409	Şekerbank	7.364	Körfezbank	18.085
TEB	1.207	TEB	2.592	Türkiye İmar	6.290	Türk Dış Ticaret	17.149
Bank Ekspres	1.193	Toprakbank	2.164	Türk Dış Ticaret	5.771	Sümerbank	17.116
Türkiye İmar	926	Tekstil	2.095	TEB	5.718	İktisat	16.518
Tekstil	804	Bank Ekspres	2.074	Kentbank	5.101	TEB	14.523
Toprakbank	611	Kentbank	1.946	Bank Ekspres	4.446	Bank Ekspres	10.061
Tarişbank	570	Türkiye İmar	1.740	Tekstil	4.313	Kentbank	10.016
Alternatif	488	Sümerbank	1.425	Tarişbank	2.746	Tekstil	8.429
Kentbank	378	Tarişbank	1.338	Alternatif	2.367	Yurt	7.809
Bank Kapital	373	Oyakbank	1.140	Yurt	2.357	Alternatif	6.183
Garanti Yatırım	322	Alternatif	1.060	Sümerbank	2.053	Bank Kapital	4.275
Sümerbank	218	Yurt	557	Oyakbank	1.585	Tarişbank	3.729
Oyakbank	185	Bank Kapital	533	Garanti Yatırım	765	Oyakbank	3.712
Adabank	135	Garanti Yatırım	461	Bank Kapital	444	Adabank	1.899
Yurt	59	Adabank	187	Adabank	393	Garanti Yatırım	1.402
Derbank	39	Derbank	141	Derbank	306	Derbank	581
Toplam	99.230	Toplam	230.215	Toplam	445.718	Toplam	1.047.405
Osmanlı	1.196	Osmanlı	4.577	Osmanlı	6.671	Osmanlı	18.085
Sitebank	496	Sitebank	1.981	Bnp-Ak Dresdner	5.263	Bnp-Ak Dresdner	7.370
Bnp-Ak Dresdner	397	Bnp-Ak Dresdner	1.218	Sitebank	2.334	Midland	4.471
Midland	320	Midland	653	Midland	1.415	Türk Sakura	3.429
Turkish	199	Turkish	577	Turkish	1.404	Arap-Türk	2.311
Türk Sakura	161	Arap-Türk	553	Türk Sakura	1.165	Sitebank	2.084
Arap-Türk	153	Türk Sakura	378	Arap-Türk	789	Turkish	1.911
Toplam	2.922	Toplam	9.937	Toplam	19.041	Toplam	39.661
Citibank	623	Citibank	1.723	Citibank	2.688	The Chase Manhattan	9.006
Societe Generale	350	Societe Generale	1.580	The Chase Manhattan	2.416	Citibank	5.671
The Chase Manhattan	272	The Chase Manhattan	1.141	Westdeutsche L.	1.317	Westdeutsche L.	3.797
Westdeutsche L.	204	Abn Amro Bank N.V.	543	Societe Generale	1.268	Societe Generale	3.264
Abn Amro Bank N.V.	178	Westdeutsche L.	302	Abn Amro Bank N.V.	1.040	Abn Amro Bank N.V.	2.441
Ulusalbank	123	Credit Lyonnais	223	Credit Lyonnais	237	Banka Di Roma S.P.A.	457
Credit Lyonnais	110	Ulusalbank	199	Banka Di Roma S.P.A.	167	Bank Mellat	355
Banka Di Roma S.P.A.	93	Banka Di Roma S.P.A.	160	Bank Mellat	162	Credit Lyonnais	292
Bank Mellat	23	Bank Mellat	67	Ulusalbank	112	Ulusalbank	106
Kıbrıs Kredi	21	Kıbrıs Kredi	52	Kıbrıs Kredi	49	Kıbrıs Kredi	57
Habib Bank	8	Habib Bank	10	Habib Bank	32	Habib Bank	44
Toplam	2.905	Toplam	6.000	Toplam	9.458	Toplam	25.490

Kaynak: TBB, a.g.e.

EK 21: Ticari Bankaların 1993-1996 Vergi Öncesi Kar Büyüklükleri (Milyar TL.)

BANKA	1993	BANKA	1994	BANKA	1995	BANKA	1996
Ziraat	8.529	Ziraat	1.922	Ziraat	10.671	Vakıflar	14.474
Emlak	1.110	Vakıflar	1.919	Vakıflar	5.460	Halk	6.273
Vakıflar	572	Emlak	1.011	Halk	2.331	Ziraat	4.000
Halk	315	Halk	901	Emlak	114	Emlak	2.147
Etibank	61	Etibank	-5.861	Etibank	-9.253	Etibank	356
Toplam	10.537	Toplam	-108	Toplam	9.323	Toplam	27.250
Akbank	3.596	Akbank	7.485	Akbank	21.005	Türkiye İş	57.620
Türkiye İş	3.141	Türkiye İş	7.201	Türkiye İş	18.538	Akbank	54.350
Türkiye Garanti	2.640	Türkiye Garanti	5.666	Yapı Kredi	17.791	Yapı Kredi	26.478
Yapı Kredi	1.351	Yapı Kredi	3.299	Türkiye Garanti	9.792	Türkiye Garanti	22.621
Türk Dış Ticaret	761	Koçbank	2.055	Koçbank	5.935	Koçbank	12.078
Demirbank	729	TEB	1.690	Körfezbank	5.007	Demirbank	11.032
Finansbank	723	Sümerbank	1.303	Demirbank	4.563	Körfezbank	8.871
Körfezbank	693	Demirbank	1.231	Finansbank	3.297	Finansbank	7.427
Pamukbank	586	Pamukbank	1.224	Türk Dış Ticaret	2.969	Toprakbank	6.209
İnterbank	584	Finansbank	1.223	Toprakbank	2.551	Türk Dış Ticaret	6.005
İktisat	574	Körfezbank	1.105	TEB	2.438	İktisat	5.123
TEB	537	Oyakbank	859	Pamukbank	2.033	Pamukbank	4.121
Koçbank	510	İnterbank	808	Türk Ticaret	1.625	TEB	3.179
Şekerbank	447	Tekstil	731	İktisat	1.508	Oyakbank	3.095
Esbank	417	Türk Ticaret	649	Yaşarbank	1.303	Egebank	2.495
Yaşarbank	347	İktisat	614	Oyakbank	1.231	Tekstil	2.448
Türk Ticaret	322	Yaşarbank	521	Tekstil	1.185	Yaşarbank	1.831
Toprakbank	305	Şekerbank	406	Esbank	1.068	Şekerbank	1.771
Egebank	296	Alternatif	309	Alternatif	1.031	İnterbank	1.435
Bank Ekspres	281	Türk Dış Ticaret	287	Egebank	1.031	Alternatif	1.404
Tekstil	204	Toprakbank	155	Bank Ekspres	944	Bank Ekspres	1.243
Alternatif	181	Egebank	130	Garanti Yatırım	915	Bank Kapital	1.231
Garanti Yatırım	155	Kentbank	128	İnterbank	903	Sümerbank	1.219
Kentbank	148	Garanti Yatırım	108	Kentbank	632	Esbank	1.123
Sümerbank	118	Esbank	105	Sümerbank	585	Tarişbank	951
Türkiye İmar	108	Bank Ekspres	33	Tarişbank	551	Kentbank	929
Adabank	38	Yurt	21	Bank Kapital	180	Garanti Yatırım	816
Oyakbank	34	Türkiye İmar	9	Şekerbank	101	Türk Ticaret	234
Tarişbank	26	Derbank	7	Türkiye İmar	84	Türkiye İmar	223
Yurt	21	Adabank	2	Yurt	35	Yurt	107
Bank Kapital	18	Bank Kapital	-172	Adabank	27	Adabank	35
Derbank	2	Tarişbank	-287	Derbank	3	Derbank	7
Toplam	19.893	Toplam	38.905	Toplam	110.861	Toplam	247.711
Osmanlı	262	Osmanlı	2.802	Osmanlı	3.440	Osmanlı	6.810
Sitebank	141	Sitebank	682	Sitebank	1.241	Bnp-Ak Dresdner	1.843
Bnp-Ak Dresdner	84	Bnp-Ak Dresdner	354	Bnp-Ak Dresdner	1.048	Sitebank	1.421
Türk Sakura	59	Midland	192	Türk Sakura	494	Midland	1.064
Midland	50	Türk Sakura	173	Midland	415	Türk Sakura	1.002
Turkish	49	Turkish	109	Turkish	236	Arap-Türk	459
Arap-Türk	23	Arap-Türk	36	Arap-Türk	124	Turkish	27
Toplam	668	Toplam	4.348	Toplam	6.998	Toplam	12.626
Citibank	209	Citibank	1.179	Citibank	805	The Chase Manhattan	2.021
The Chase Manhattan	171	The Chase Manhattan	897	The Chase Manhattan	616	Abn Amro Bank N.V.	1.832
Abn Amro Bank N.V.	96	Societe Generale	651	Societe Generale	535	Societe Generale	656
Westdeutsche L.	61	Abn Amro Bank N.V.	349	Abn Amro Bank N.V.	530	Westdeutsche L.	371
Ulusalbank	58	Ulusalbank	161	Westdeutsche L.	196	Bank Mellat	222
Societe Generale	58	Bank Mellat	91	Bank Mellat	138	Banka Di Roma S.P.A.	149
Credit Lyonnais	49	Kıbrıs Kredi	33	Credit Lyonnais	33	Credit Lyonnais	21
Bank Mellat	13	Habib Bank	-4	Habib Bank	16	Habib Bank	21
Kıbrıs Kredi	10	Credit Lyonnais	-72	Kıbrıs Kredi	14	Ulusalbank	5
Banka Di Roma S.P.A.	3	Banka Di Roma S.P.A.	-155	Ulusalbank	1	Kıbrıs Kredi	-16
Habib Bank	2	Westdeutsche L.	-291	Banka Di Roma S.P.A.	-271	Citibank	-918
Toplam	730	Toplam	2.839	Toplam	2.613	Toplam	4.364

Kaynak: TBB, a.g.e.